

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 32 / Hejmar 376 / Nîsan 2013

ÖZGÜRLÜK ARTIK DAHA YAKIN

Barış ve çözüm sürecinde de kazanan Kürt halkı olacak

● Bu süreci kuşkusuz esas olarak başarıya ulaştıracak başta Kürt özgürlük hareketi olmak üzere demokrasi güçlerinin durumudur. Bu süreç AKP'ye güvenilerek başlatılmamıştır. AKP demokratik zihniyete ulaştı, gerilla sınır dışına çıktıktan sonra hemen AKP bu sorunları tümüyle çözecek biçiminde bir yaklaşım olamaz. Kuşkusuz çözüm iki taraflıdır. Tek taraflı bir iradeyle çözüm gerçekleşemez. Kürt halkı her zaman çözüm istiyor, demokratik çözümden yanadır.

● Kürt halkının duruşunda da, Kürt özgürlük hareketinin duruşunda da bir sorun yok. Zaten sorunu çözümsüz bırakan Türk devlet zihniyetidir. Bu zihniyeti pratikleştiren hükümetlerdir. AKP de 11 yıldır iktidardaydı, çözülmemesinin nedeni AKP'nin zihniyetidir. Bu açıdan AKP'den beklenerek sorunun çözülmeyeceği açıktır. Sorununun çözümünün esas güçleri demokrasi güçleridir, Kürt özgürlük hareketidir, ortaya çıkan Kürt halk gerçeğidir, Kürtlerin özgürlük ve demokraside ısrarıdır. sayfa 2'de

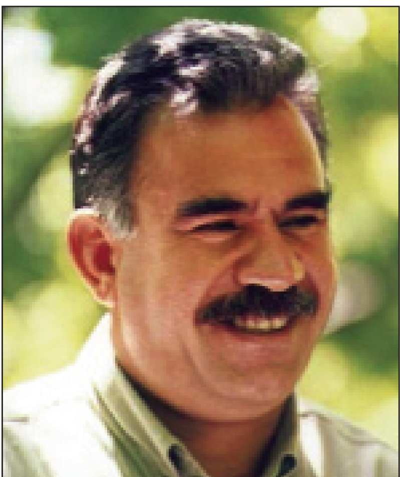
Milyonların şahitliğinde Haki Karer ruhu ile sözleşme

● Önderliğimiz Amed Newrozu'nda verdiği mesajda "selam olsun demokratik hakları, özgürlük ve eşitliği rehber edinen bu büyük yolun yolcularına…" dedi. Bu selam Haki Karer arkadaşadır. Bu selam Anadolu ve Mezopotamya halklarının barış içinde özgür yaşama hayallerini somutlaştıran ve halkların kutsal değeri haline getiren tüm Hakice yoldaşlıklaradır. Newrozu büyük bir coşkuyla ve demokratik bir hoşgörüyle kutlayan halkların kardeşliğinedir. sayfa 16'da

Nisan şehitlerimiz mücadelemize öncülük ediyor

● Her zaman doğruyu görme ve başarılı yürümede gerçek güç kaynaklarının, önderlik ve şehitler gerçeği olduğunu bilmek gerekir. Her sorunu bu gerçeklik temelinde çözeceklerini, her zorluğu buradan aldıkları güçle yeneceklerini, her karmaşık işi bu temelde başaracaklarını iyi bilmek önemlidir. Bu bakımdan da böyle bir tarihi yürüyüşe, yeni bir yıl hamlesine, ki bu yıla geçen yıllarda yapamadıklarımızı yapma, yarım kalan görevleri tamamlama, Önder Apo'ya özgürlük ve Kürdistan'a statü hedefini kesin başarıya götürme yılı dedik. Bu yılın hamlesini bu hedefleri başarma hamlesi olarak tanımladık. O halde böyle iddialı, önüne büyük ve kesin hedefler koymuş bir yıl hamlesine yönelirken her özgürlük savaşçısı her şeyden önce böyle bir hamleyi zafere götürmenin, büyük hedefi başarmanın, önderlik ve şehitler gerçeğinden öğrenerek, onları özümseyip onların çizgisinde yürümeyi bilerek gerçekleşeceğini doğru anlamalılar. sayfa 7'de

1997 yılında Mihri Belli ile yapılan söyleşinin 2. bölümü

BÜYÜK DÖNÜŞÜM

ABDULLAH ÖCALAN

● 1991-92 Kürdistan toptan ayaktadır, serhildanlar yani halk hareketi büyük bir ivme kazanmıştır. Türkiye'de de biraz gelişmeler var, işçi sınıfı hareketi gelişmiştir, ama öyle güçlü değil. Gerilla çekimi büyümüştür ve onların deyişiyle "artık Kürdistan gitti elden." Darbe buna karşı gelişiyor. Yani bu Çiller, Güreş, İnönü, Demirel darbesi buna karşı gelişiyor.12 Mart biliyorsunuz sola karşı gelişiyor –kısmen ordu içinde biraz 9 Mart da var, ama esas itibariyle sola karşı geliştiriliyor– ve kısmen başarıldı. 12 Eylül toptan solu noktalamak için gelişiyor.

Fakat bu Çiller-Güreş darbesi veya İnönü-Demirel gibi artık güçlü işbirlikçiliği olduğu darbe, sadece Kürtlerin genel ulusal başkaldırısına Demirel; "28. isyandır, onu da ezeceğiz" diyor. Ve gerilla çok büyümüştür. Dolayısıyla 1990'la birlikte biz aslında, bir yandan faşist darbecilere karşı, faşist bir rejime muazzam bir ulusal kurtuluş sürecine girdik. Bildiğiniz üzere 1990-91-92'de Lice ve Nusaybin'de katliamlar yaşandı. Birçok şehirde yüzlerce insan katledildi. Bu darbeciler tarafından katledildiler. sayfa 12'de

Hep kavgaydı yaşamım

● Zaman öğretmeye devam ediyordu. Kızıldere olayları yüreğimdeki 'çocuksu solculuğu' alevlendirmişti. Gazetelerde çatışmadan sonra köyün, evin yıkılmış yakılmış hali, samanlıkta ele geçen Ertuğrul Kürkçü'nün resmi, öldürülenlerin resimleri vardı. Boy boy ve renkliydi. Mahir Çayan'ın ay gibi yüzü, o kocaman güzel gözleri... Ahlar çektirmişti. On can vurulmuştu... Oyy! Kızıldere nasıl dayandın?.. Bir gazeteye bakıyordum bir düşünüyordum: Gözlerim beni arayışa götürüyordu. Pir Sultan Abdal olayından daha kanlıydı. Gerilla mücadelesini kırsaldan başlatmak için Karadeniz'e açılmak istiyorlardı. Fakat Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamı gündeme gelmişti bu sıra. sayfa 9'da

Şehitlerimiz dünümüz bugünümüz yarınımızdır

Salar MUKTEDÎRÎ, Mehmet HEMO, Özbey YALÇIN, Ümit BAŞKURT arkadaşların anı yazıları sayfa 18-19'da

Barış ve demokratik çözüm sürecinde de

KAZANAN KÜRTLER OLACAK

Kürt Halk Önderi demokratik çözüm hamlesi başlattı. Kürt Halk Önderi'nin demokratik siyasal çözüm temelinde Kürt sorununu çözme ve Türkiye'yi demokratikleştirme projesi tabii ki yeni değildir. 1980'li yılların sonundan başlayarak böyle bir çözüm arayışına girmiştir. Önder Apo'nun Mehmet Ali Birand'la 1988 yılında yaptığı ilk röportajda demokratik çözüm iradesi ve tutumunu açıkça ortaya koymuştur. Bu röportaj hatırlanırsa, bakılırsa Önder Apo'nun Türk devletine çağrı yaparak üst düzey bir yetkili de değil, normal memurlarını da gönderebileceklerini ve bu sorunu tartışabileceklerini söylemiştir. Önder Apo bu yaklaşımıyla Kürt sorununun Türkiye'nin sınırlarına dokunmadan Türkiye'nin demokratikleşmesi temelinde Kürt sorununun makul bir çözüme kavuşturulabileceğini söylemiştir. Bu tutumunu daha sonraki yıllarda da sürdürmüştür. Türkiye'den giden birçok gazeteciyle yaptığı röportajda nasıl bir demokratik siyasal çözüm istediğini, nasıl bir demokratik Türkiye arzuladığını ortaya koymuştur. Bu yönüyle Önder Apo'nun sorunu savaşla değil siyasal yöntemlerle çözme yaklaşımı yeni değildir. 1993'te Özal'ın yumuşak yaklaşımlar göstererek ateşkes olursa bazı adımlar atabileceği yönünde mesajlar göndermesine Önder Apo tereddütsüz cevap vermiştir. 1993 Martı'nda yapılan ateşkesle demokratik siyasal çözüme hazır olduğunu ortaya koymuştur. Ancak hazır olmayan bir devlet vardır. Kürtleri kültürel soykırıma uğratıp Kürdistan'ı Türk ulusal yayılma alanı haline getirme hedefli bir ulus-devlet stratejisi vardır. Devletin Kürt'ü yok etmeye dayalı böyle bir stratejisi olduğu için ateşkes sürecinde Özal bizzat devlet içindeki güçler, derin devlet güçleri tarafından zehirlenerek katledilmiştir. Bu gerçeklik Türk devletinin nasıl bir inkar ve imha zihniyetine ve sistemine sahip olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

AKP hükümeti barış çağrılarını dikkate almamıştır

Bu devletin bırakalım Kürt sorununu çözmeyi, Kürt'ün ismine bile tahammül edemediği bu cinayetle netleşmiştir. Eğer bir devlet Kürt sorununda biraz yumuşak yaklaştı diye bir cumhurbaşkanını bile öldürüyorsa o devletin nasıl bir Kürt politikasına, zihniyetine sahip olduğu anlaşılır. Böyle bir cinayeti yaptıran öyle herhangi bir zihniyet ya da politika değildir. Bu, tarihte eşine az rastlanan bir zihniyetin, bir politikanın, yani bir halkı, bir toplumu tümüyle yok etmenin amaçlandığı bir durumu ifade etmektedir. Bu yönüyle tarihte olmuş soykırımlardan daha köklü bir zulüm, baskı, soykırım zihniyeti vardır. Bir halkı ismiyle, varlığıyla, tümüyle tarihten silmeyi hedefleyen bir devlet gerçekliği vardır. Fiziki soykırım bile bir yerde belli dereceye kadar bir toplumu ortadan kaldırabilir. Tümünü kaldırması söz konusu olamaz. Kızılderililer soykırıma uğratılmıştır, Yahudiler fiziki soykırıma uğratılmıştır, Ermeniler fiziki soykırıma uğratılmıştır, ama bu halklar şöyle ya da böyle ayakta kalmıştır, varlıklarını sürdürmüşlerdir. Türk devletinin politikasında ise en azından Türkiye sınırları içinde Kürtlerin varlığını hiçbir biçimde sürdüremeyecek bir soykırım hedeflenmiştir. Fiziki katliamlar da söz konusudur, fiziki soykırımlar da söz konusudur, ama kültürel soykırım esas alınmıştır. Bu aslında bir nevi bir kök kazımadır. Yani kültürüyle, değerleriyle hiçbir biçimde varlığını sürdüremeyecek bir yok etme hedeflenmektedir. İşte böyle bir zihniyete sahip olduğu için kendi cumhurbaşkanını bile katletmiştir.

Bu karakterdeki devlete karşı Kürt özgürlük hareketi mücadele etmiş, ama her zaman demokratik siyasal çözüm iradesini de ortaya koymuştur. 1995'te de bir ateşkes olmuştur, 1998 yılında da bir ateşkes yapılmıştır. Eğer Önderliğin 1998 yılındaki ateşkes çağrısı okunur, irdelenirse ne kadar makul bir yaklaşım ortaya konulduğu görülür. O zamanki Önder Apo'nun söylemleriyle bugünkü söylemlerinin, yaklaşımlarının çok farklı olmadığı görülür. Yine uluslararası komplo sürecinde Roma'da 7 maddelik bir deklarasyon yayınlanmıştır. Bu deklarasyonda Türkiye sınırları içinde makul bir demokratik çözümü ifade etmiştir. Ama bunların hiçbirisi Türk devletinin soykırımcı politikasını durdurmaya yetmemiştir. Tüm bunların hiçbirisini dinlememiştir, uluslararası komplo saldırısı da sonuna kadar sürdürülmüş, nitekim Önder Apo'nun esaretiyle sonuçlanmıştır.

Önder Apo esaret altına alındıktan sonra, esaret altına alınmasını bile demokratik çözüm yolunda değerlendirmek istemiştir. Bakın beni esaret altına aldınız, herhangi bir komplekse girmenize de gerek yok, bu koşullarda hiçbir komplekse gerek duymadan bu sorunu çözebilirsiniz, biçiminde bir yaklaşım göstermiştir. Bu yaklaşım çerçevesinde askeri güçleri geriye çekmiştir. Türk devletine makul demokratik çözüm için fırsat tanımıştır. Ancak herkes de takdir etmekte ve söylemektedir ki, Türk devleti 5-6 yıllık silahlı güçlerin Türkiye sınırları dışına çıkarılması, ısrarla demokratik çözüm ve barış arayışının içinde olunması dikkate alınmamıştır. Bunları bir zayıflık olarak görmüştür. Tüm bu makul yaklaşımların dikkate alınmamasının nedeni Türk devletinin Kürt politikasıdır. En yumuşak anlamda da olsa Kürtlerle bir uzlaşma arayışını kabul etmeyen bir zihniyet ve politika vardır. Bu zihniyet ve politika en hafif biçimde uzlaşmayı, her türlü Kürt varlığını kabul edecek durumu kendi kültürel soykırımcı politikalarından vazgeçme, hatta köklü bir ihanet olarak görmüştür. O açıdan Önder Apo'nun esarete düşmesinden sonraki demokratik çözüm arayışları ve hareketimizin makul yaklaşımları hiçbir karşılık bulmamıştır. Yalvarırcasına barış barış demesine rağmen inkar, imha ve kültürel soykırımla Kürtleri yok etme politikası sürdürülmüştür. AKP iktidara geldikten sonra da Kürt özgürlük hareketi bu politikadan vazgeçmesi, makul bir demokratik siyasal çözüm yaklaşımı içinde olunmasını istemesine rağmen, AKP hükümeti bu çağrıları dikkate almamış, o da bunu Kürt özgürlük hareketinin zayıflığı olarak değerlendirmiş, Kürt özgürlük hareketinin bir daha mücadele edecek gücünün olmadığını düşünerek bu tür çağrılara kulağını tıkamıştır.

İşte bu ortamda 1 Haziran 2004 hamlesi gelişmiştir. Türk devleti başta olmak üzere çeşitli çevreler 2004 hamlesinin başarıya ulaşacağına inanmamıştır. Hatta bu hamlenin başarısız kalması için daha ilk günden itibaren aleyhte bir kampanya yürütülmüştür. Öyle ki işbirlikçi Kürtler, yeminli Apo ve PKK düşmanları da 1 Haziran 2004 hamlesine karşı saldırmışlardır. Öyle ki daha sonra bu hamlenin netleşen sonuçlarının tam tersi olan bir biçimde bu hamlenin Güney'deki kazanımları ortadan kaldırmak için Türk derin devleti ve genelkurmay tarafından başlatıldığı bile söylenmiştir. Tabii ki tarihi gerçekler zaman içinde bunların nasıl bir alçakça iftira olduğu ve bu türlü söylemlerin Kürt ve Kürdistan'ın özgür ve demokratik yaşamıyla alakası olmadığını, hatta Kürt'ün özgür ve demokratik yaşamının tersine bir duruş içinde olduklarını ortaya koymuştur. Eğer 2004 hamlesi olmasaydı, bu hamle bütün parçalarda Kürt'ün özgürlük ve demokrasi bilincini güçlü tutmasaydı bugün Güney Kürdistan'daki kazanımları ayakta tutmak mümkün değildi. Güney Kürdistan'daki kazanımların varlığını, özellikle de bölgesel güçlere kabul ettirmek mümkün değildi. Bu mücadelenin sonucu Kürt kültürel soykırımının öncüsü olan Türkiye bile Güney Kürdistan'daki federasyonun varlığını kabul etmek zorunda kalmıştır.

2004 yılında başlatılan hamle sadece Güney Kürdistan'da ortaya çıkan federasyonun, kazanımların pekişmesini sağlamamış, bütün parçalarda Kürt halkının siyasi iradesini ve siyasi gücünü ortaya çıkarmıştır. Bugün eğer Kürtler Ortadoğu'da bir güç olarak anılıyorsa, Kürt halkının, özellikle PKK öncülüğünde yürüttüğü mücadelenin payı çok büyüktür. Tabii bunun içinde de 2004 1 Haziran hamlesinin payı gerçekten de çok önemli bir yer tutar. Kuşkusuz demokratik siyasal çözüm ve barış talepleri ortaya koyan ve bu konuda ısrarlı olan Kürt Halk Önderi olduğu gibi, Türk devleti bu yaklaşımlara olumsuz cevap verince 1 Haziran 2004 hamlesini başlatma iradesi ortaya koyan da yine bu Önderlik olmuştur. Aslında Kürt özgürlük hareketi içinde 2003-2004'te çıkan tasfiyecilik de uluslararası komplo gibi – zaten uluslararası komplonun içteki uzantılarıydılar– bir daha Kürt özgürlük hareketinin ayağa kalkmayacak hale getirilmesini hedeflemiştir. Zaten 2003-2004 tasfiyeciliğinin en önemli hedefi, 2004 1 Haziranı'nda başlatılan yeni gerilla hamlesini engellemekti. Bu hamleyi engellemek için de her türlü kirli yöntem kullanılmıştır. Ancak bütün bunlara rağmen 1 Haziran 2004 hamlesi başlamış, bu hamle kısa sürede Türk devletini ve AKP'yi sıkıştırmıştır.

AKP'nin tüm saldırıları boşa çıkartılmıştır

İktidara geldiğinde Kürt sorununun tümden yok edildiğini düşünen ve artık böyle bir gündemin bir daha önüne gelmeyeceğini sanan ve bu temelde Kürt sorununun çözümü konusunda herhangi bir politikası olmayan AKP hükümeti o kadar sıkışmıştır ki, 2006'da Kürt özgürlük hareketine çeşitli yollardan ateşkes yaptırmayı hedeflemiştir. Bir taraftan devletin, derin devletin, genelkurmayın sıkıştırması vardır, diğer taraftan Kürt özgürlük hareketinin mücadelesinin getirdiği sıkışma vardır. AKP ilk önce bir ateşkes sağlatıp iki tarafı da idare ederek iktidarını sürdürmek istemiş, ancak 2007'nin mayıs ayına geldiğinde artık bunun yürümeyeceğini görerek mayısta genelkurmay başkanıyla, derin devletle bir uzlaşma içine girerek Türk devletinin klasik Özgürlük hareketini tasfiye etme ve kültürel soykırımı yürütme politikasını kabul etmiştir. 2007 mutabakatının esası buna dayanmaktadır. 2007 seçimlerinden sonra hemen savaş tezkeresinin çıkarılması, Kürt özgürlük hareketine karşı mücadelenin yükseltilmesi kararı alınması, hem içeride hem de dışarıda bu politikasına destek almak için çalışmalarını artırması, ABD Başkanı'yla 5 Kasım 2007'de yapılan görüşme sonucu bu saldırıların daha da artırılması AKP hükümetinin devletin Kürt özgürlük hareketini tasfiye etme ve kültürel soykırıma uğratma politikasının yeni uygulayıcısı olarak harekete geçmesi olarak görülmelidir. Ancak Zap direnişi, halkın serhildanları, gerillanın her türlü saldırıları boşa çıkarması AKP'nin 2007 ve 2008'deki uyguladığı politikaları başarısız kılmıştır.

Bunun sonucu 2008'de yeni bir tasfiye konsepti benimsenmiştir. Kürt özgürlük hareketinin geldiği düzey, halk desteği görülerek, bu halk desteğinin ortadan kaldırılarak Kürt özgürlük hareketinin tabanının daraltılması ve bu temelde tasfiye edilmesi hedeflenmiştir. TRT 6, Kürtçe kurslar, belirli üniversitelerde Kürt diliyle ilgili bölümlerin açılması tamamen bu amaçlıdır. Yani bireysel haklara dayalı, Kürtlerin siyasi iradesini kabul etmeyen, bir toplum olarak görmeyen bir saldırı konseptiyle Özgürlük hareketi tasfiye edilmek istenmiştir. Ancak bütün siyasi soykırım operasyonlarına, askeri saldırılara rağmen Kürt özgürlük hareketi askeri ve siyasi olarak gelişmesini sürdürmüştür. AKP hükümeti klasik iktidar bloklarının belkemiği olan askeri ve sivil bürokrasiyle yaptığı uzlaşma gereği Kürt özgürlük hareketini tasfiye etme politikalarından vazgeçmemiş, bir taraftan tasfiye politikası izlerken, diğer taraftan da Oslo'da yapılan görüşmeleri de bir çözüm için değil de bu tasfiye politikasına uygun zemin yaratma, zaman kazanma ve zaman içinde Kürt özgürlük hareketini tasfiye etme doğrultusunda değerlendirmek istemiştir. Özellikle 2011 Haziran seçimlerinden sonra kendisini güçlü hissedince artık Oslo görüşmelerini de sürdürmeye gerek duymamış, siyasi ve askeri olarak Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmeye yönelmiştir. Daha doğrusu artık Kürt özgürlük hareketini idare etmenin, hiçbir adım atmadan süreci mevcut biçimde götürmenin mümkün olmadığını görerek böyle bir saldırı kampanyası içine girmiştir. Çünkü ya Oslo görüşmeleri sonucunda Kürt Halk Önderi'nin ortaya koyduğu üç protokolü kabul edecek, gereklerini yerine getirecekti, ya da saldırıya geçecekti. Haliyle barış zihniyetine, yaklaşımına sahip olmadığı için askeri ve siyasi saldırıları artırarak tasfiye hareketini sonuçlandırma politikası yürütmüştür. 2011'in ortalarından başlamak üzere tüm 2012 yılında tamamen bir tasfiye etme politikası izlenmiştir. Bu tasfiyeyi de yapacaklarına inanmışlardır. AKP hükümeti hesaplarını ve planlarını buna göre yapmıştır. Bu politikasına uygun da psikolojik savaşı çok kapsamlı yürütmüştür.

Ancak tüm bu saldırılar 2012'de görüldüğü gibi boşa çıkarılmıştır. Sadece boşa çıkarılmakla kalmamış, Türk ordusu karakollardan dışarı çıkamaz hale getirilmiş, siyasi soykırım operasyonlarından beklenen sonuç ortaya çıkmadığı gibi demokratik siyaset ve serhildanlar varlığını sürdürmüştür. Bu süreçte zindanlardaki direniş de Türk devletinin gerçeğini, politikalarını daha fazla teşhir etmiştir. 2012 yılındaki siyasi ve askeri alanda Kürt özgürlük hareketinin direnişi Suriye'de Rojava Kürdistan halkının büyük bir özgürlük hamlesi yapmasıyla birleşince Ortadoğu'da Kürt özgürlük hareketi siyasi olarak güçlenen ve dikkate alınan bir güç haline gelmiştir. Bütün güçler tarafından da dikkate alınan bir PKK gerçeği ortaya çıkmıştır. Öyle ki, birçok yazar; PKK en güçlü dönemini yaşıyor, artık AKP ile bir uzlaşmaya girmez, bu açıdan savaşı tırmandırarak 2012'de yürüttüğü mücadeleyi daha da güçlendirerek sonuç almak isteyecektir değerlendirmesinde bulunmuştur. Başlı başına bu değerlendirmeler 2012'nin Kürt özgürlük hareketi açısından ne kadar başarılı geçtiğini, AKP ve Türk devleti açısından ise nasıl bir başarısızlık olduğunu ortaya koymaktadır. Siyasal ivme, siyasal trend 2013'te de Kürt özgürlük hareketinin bu hamlesini sürdüreceğini ortaya koymuştur. Tüm veriler bu doğrultudadır. İşte bugün Önder Apo'nun yürüttüğü görüşmeler ve siyasal süreç böyle bir mücadelenin sonucu gündeme gelmiştir.

Türk devletinin askeri yollarla ezme politikası iflas etmiştir

Kuşkusuz 2012'de büyük bir mücadele verilmiştir, AKP sıkıştırılmıştır, ama bu sıkıştırma ve PKK'nin tüm Ortadoğu'da etkili bir güç haline gelmesi kırk yıllık mücadelenin sonucudur, birikimidir. Kürt özgürlük hareketi başta Kuzey Kürdistan olmak üzere Kürt halkına öncülük yapan bir güç haline gelmiştir. Öyle ki, Güney Kürdistan'da bile en itibarlı güç PKK'dir. KDP, YNK diğer güçler olmakla birlikte Kürt halkının en güvendiği örgüt PKK'dir. Eğer PKK'nin Güney'de gerçekten yönetimi ele aldığında buna uluslararası güçlerin sessiz kalacağını, büyük kargaşalar yaşanmadan PKK'nin yönetime geleceğini düşünseler Güney Kürdistan halkının büyük çoğunluğu da PKK'nin zihniyetinin, politikasının olduğu bir Kürdistan'ı tercih eder. Böyle bir zihniyeti, toplum anlayışını ve siyaseti destekleyeceklerdir, kabul edeceklerdir. Ama uluslararası güçlerin, yine Güneyli güçlerin böyle bir durumda savaşı dayatacaklarından, bunu kabul etmeyeceklerini düşündüklerinden mevcut durumda Güney'deki siyasal partilerle yaşamını sürdürmektedirler. Yoksa PKK bütün parçalarda olduğu gibi Güney'de de etkili olabilecek, siyaseti belirleyecek, toplumunun desteğini alabilecek bir güç durumundadır.

Kürt özgürlük hareketinin özellikle son kırk yıllık verdiği mücadele diğer ulusal kurtuluş hareketlerinin yürüttüğü mücadeleden farklı karakterde olmuştur. Sadece sömürgeciliğe karşı bir savaş, bir mücadele biçiminde yürümemiş, en başta da Kürt toplumunun geriliklerine karşı bir savaş biçiminde gelişmiştir. Bunun sonucu Kürdistan toplumunda önemli gelişmeler yaratmıştır. Gerçekten ulusal, siyasal, toplumsal, kültürel düzeyde çok önemli devrimler gerçekleştirmiştir; büyük altüst oluşlar olmuştur. Kürt toplumu savaş içinde, serhildanlar içinde düşmana karşı gün gün, an an yürütülen mücadele içinde, düşmanın saldırıları karşısında

gösterilen direniş içinde yeni, direngen, özgür ve demokratik yaşama aşık, çocuğundan yaşlısına, kadınından erkeğine kadar herkesin mücadele içine çekildiği bir toplum gerçeği ortaya çıkarılmıştır. Kürt toplumu on yıllardır ayaktadır. Dünyanın en dinamik halkı olma karakterini göstermiştir. Bir günlük herhangi bir tepkiyle oluşan bir ayaklanma değildir, bir isyan değildir; neredeyse her güne yılları sığdıran yoğunlukta bir özgürlük mücadelesi yürütülmüştür. Toplumun tümü bu mücadele içine çekilmiştir. İşte bunun sonucu özgürlük enerjisi, demokratikleşme enerjisi ve özlemi açığa çıkarılmış, bu da her alandaki örgütlülüğüyle büyük bir toplumsal güç haline gelmiştir. İşte Önder Apo on yıllarca verdiği mücadelenin yarattığı böyle bir toplum ve halk gerçekliğiyle son yıllardaki mücadeleyle sömürgeciliğin zorla ezme politikalarını iflas ettirilmesi Kürt sorununun demokratik çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi zeminini ortaya çıkarmıştır. Buna bir de uluslararası alanda ve Ortadoğu'da artık klasik despot, inkarcı, baskıcı rejimlerin toplumsal, siyasal meşruiyetinin kalmaması durumu da eklenince Türkiye'nin klasik zihniyet ve politikalarının aşılmasının zemini güçlenmiştir.

Önder Apo hem tarih içinde oluşan bu gerçeğe dayanarak hem de ortaya çıkmış demokrasi güçlerinin gücünü görerek demokratik çözüm ve demokratikleşme hamlesi yapmıştır. Silahların susturulması, silahlı güçlerin geri çekilmesi temelinde Türkiye'yi bir demokratikleşme kulvarına sokarak Kürt sorununun çözümü temelinde Türkiye'yi dönüşü olmayan bir demokratikleşme gerçeğine ulaştırmaya çalışmaktadır. Önder Apo'nun demokratikleşme hamlesinin tarihsel ve güncel nedenlerini, dayanaklarını böyle ifade etmek gerekir.

Kuşkusuz Önder Apo'nun bu hamleyi gerçekleştirmesinde cinsiyet özgürlükçü ekolojik demokratik toplum paradigmasının, yani sorunları savaşla değil de demokratik siyasetle çözme anlayışının payı da etkili olmuştur. Eğer paradigmayla bağlantılı ele alınmazsa, Kürt özgürlük hareketinin hamle yaptığı, Türk devletinin ordusunun karakollardan çıkamadığı, Kürt özgürlük hareketinin siyasi gücünün bölgede arttığı ve bunun herkes tarafından kabul gördüğü bir dönemde Önder Apo'nun son demokratik siyasal yollardan çözüm araması tam anlaşılamaz. Kuşkusuz Kürt Halk Önderi sorunun köklü çözümünü istiyordu. Bu yönüyle mücadelenin geliştirilmesinden yanaydı. Bu açıdan devlete eziyorsan ez, Kürt özgürlük hareketine de mücadele ederek çözüyorsan çöz yaklaşımı içinde olmuştur. Ancak sonuçta Türk devletinin askeri yollarla ezme politikası iflas etmiştir. Kürt özgürlük hareketi askeri ve siyasi olarak önemli hamleler yapsa da, bu yönüyle bir ivme kazanıp yükselişe geçse de kendi sistemini, kendi özgür ve demokratik yaşamını kuracak ve bunu devlete net bir biçimde kabul ettirecek bir sonuç da alamamıştır. Devleti geriletmiş, zor duruma sokmuş, önemli başarılar elde etmiş, ama kesin sonuç düzeyinde gelişmeler de ortaya çıkaramamıştır. Önder Apo bu ortamda demokratik siyasetin devreye girmesinin en doğru yol olduğunu görerek inisiyatif almıştır. Zaten Önder Apo'nun tercihi her zaman demokratik siyasal yollardan çözüm olmuştur. Eğer imkan olursa demokratik siyasetin, ya da demokratik siyasal mücadelenin her türlü savaştan daha değerli olduğunu, savaşlardan katbekat sonuçlar, kazanımlar sağlayacağını söyleyen bir önderlik gerçeği vardır. Kuşkusuz böyle yaklaşıma neden olan da Önder Apo'nun demokratik siyasal çözümü esas alan, toplumun örgütlenmesine, demokratikleştirilmesine, güç yapılmasına dayanarak hedeflenen cinsiyet özgürlükçü demokratik ekolojik paradigmasına sahip olmasıdır.

Bu paradigmada zaten devletçi, iktidarcı bir çözüm yoktur. İlla da şu sınırları çizelim, bu sınırlar içinde bizim hakimiyetimiz olsun gibi bir zihniyeti de bir siyasal yaklaşımı da yoktur. Kürt Halk Önderi, Kürt özgürlük hareketi devletin, iktidarın, silahlı güçlerin devrede olduğu yerde egemenlerin güç olacağını söylemektedir. Egemenler, toplumun küçük bir kesimini oluşturduğu için, zayıf olduğu için ancak zorla, şiddetle, devlet gibi bir araçla kendini güç yapabilir, kendini hakim kılabilir. Azınlık kesimlerin, sömürücülerin, toplumun üst tabakasının başka türlü iktidar olma şansı, kendini hakim kılma şansı yoktur. Ancak zor ve şiddet araçları egemenleri güç yapar; demokratik olmayan merkeziyetçi yönetimler egemenleri güç yapar. Bu açıdan zor, şiddet, devlet esas olarak egemenlerin, toplumun üst kesimlerinin kendisini güç yapma, iktidar yapma, etkili kılma araçlarıdır. Halk güçleriyse, demokrasiden ve özgürlükten yana olanlar ise, toplumun alt tabakası, ezilenleri ise toplumun çoğunluğunu meydana getirirler. Çoğunluğunu meydana getirdiğinden demokrasinin olduğu, demokratik siyasetin olduğu, sorunların demokratik siyasal yöntemlerle çözüldüğü yerde egemenler etkisiz kalır. Demokratik siyasetin hakim olduğu, işlediği yerde nüfusun çoğunluğu etkili olabilir, güç olabilir. Demokratik siyasetin, demokratik toplum gerçeğinin, demokrasinin gerçek anlamda işlediği bir yerde egemenler etkili olamaz. Onların sayısı azdır. Sayısı az olanın, hem de sömürücü ve baskıcı zihniyete sahip olanların demokratik siyasetin olduğu yerde güç olmaları mümkün müdür? Bu açıdan ezilenler, özgürlükçüler, demokrasiden yana olanlar güç olmak istiyorlarsa tabii ki demokratik siyaseti, demokratik siyasal çözüm yollarını tercih edeceklerdir. Çünkü ezilenler nüfusun çoğunluğunu oluştururlar, demokratik topluma dayanarak güç olma da ancak bu ortamda gerçekleştirilir. Ezilenler, baskı görenler, zayıf olanlar ancak demokratik ortamda güç olabilir. Tabii ki bu da kendiliğinden olmaz. Eğer özgürlükçü demokratik toplumcu güçler doğru zihniyet, politika ve pratikleşme içinde olurlarsa!

Artık Türk devleti oyunlarla bir yere varamaz

Kuşkusuz ezilenlerin de saldırılar karşısında meşru savunma hakkı vardır. Meşru savunmasını güçlendirme, kendini koruma hakkı vardır. Bu hak meşrudur, kutsaldır, evrenseldir. Ancak zorunlu oldukça başvurması gereken bir haktır. Bunun dışında demokrasi güçleri açısından, halk güçleri açısından, toplum güçleri açısından tercih edilen demokratik siyaset ve demokratik ortamdır. Çünkü toplumun çoğunluğu esas olarak silahlı güçle, devletle, iktidarla kendisini güç yapamaz. Onlar egemenlerin aracıdır. Ancak egemenlerin öyle bir ortamda avantajları vardır ya da egemenler dezavantajlarını ancak zora, şiddete başvurarak giderebilirler. Bu açıdan ezilenler, sömürülenler, kendilerini avantajlı kılacak demokratik siyaset alanını, demokrasi ortamını yaratırlar ki egemenlerin avantajı elinden alınsın, böylelikle demokratik toplum gerçeği temelinde toplumun güç olması, kendi kendini yönetmesi sağlansın. İşte bu, Kürt halkının cinsiyet özgürlükçü demokratik toplum paradigmasının gerçekleştirilmesinin temel yöntemi olmaktadır. Ya da demokratik siyaset yöntemi, demokratik toplum gerçeği aslında ezilenlerin, toplumun alt tabakalarının temel stratejisidir, temel yöntemidir. Esas olarak silahın, şiddetin devreden çıkarılıp bu yöntemin hakim olduğu ortamlarda ezilenleri, toplumun çoğunluğunu güç yapabilir, etkili kılabilir, kendi özgür ve demokratik yaşamını kurabilirler. Bu açıdan Önder Apo Kürtlerin varlığını önemli oranda kabul ettirdiğini, Kürt gerçeğinin ortaya çıktığını, meşru savunmayla toplumun örgütlü güç haline geldiğini ve kendisini güçlendirdiğini, böyle bir toplum gerçeği ortamında eğer demokratik siyaset ortamı bulunursa sorunların demokratik siyasal çözüm yönteminin ortamı doğarsa bunun yaratılmasının en büyük kazanım olacağını, ezilenlere, baskı görenlere avantaj sağlayacağını görüp, bu açıdan demokratik siyasetin ve demokratik siyasal çözümün ortamını hazırlamaya çalışmıştır. Bunu hazırlamak, bunun çabasını vermek, egemenleri demokratik siyaset, demokratik toplum, demokratikleşme ortamında siyaset yapmaya, bu ortamda kendi gücünü ortaya koymaya çekmeye çalışmaktır. Egemenler böyle bir zemine çekildiğinde işte bu ezilen toplulukları, başta Kürtler olmak üzere alevileri, emekçileri, bugüne kadar kendisini baskı altında ifade edemeyen sol güçleri etkili kılacak yeni bir dönem başlayacaktır, başlatılacaktır. Bu açıdan Önder Apo'nun bu hamlesini böyle bir paradigma, böyle bir paradigmanın etkili olacağı yöntem tercihi temelinde ele almak gerekmektedir. Eğer bu paradigmanın etkili kılınması açısından gerekli yöntem tercihi konusu iyi anlaşılamazsa o zaman demokratik siyasal çözüm hamlesi, gerillanın sınır dışına çekilmesi, silahın devreden çıkarılıp demokratik siyasetin öne çıkarılması konusu anlaşılır kılınamaz.

Geri çekilme tamamen cinsiyet özgürlükçü demokratik toplum paradigmasının pratikleşmesi ve demokrasi güçlerinin daha etkin hale gelmesi ve Türkiye'deki demokratikleşme zemininin güçlendirilmesi olarak ele alınmalıdır. Kuşkusuz geri çekilme Önder Apo'nun İmralı'da yaptığı görüşme ve müzakereler sonucu gerçekleşecektir. Bu geri çekilme süreciyle birlikte Kürt sorununun çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesini sağlayacak anayasal ve yasal değişiklikler gündeme girecektir. Kürtlerin varlığını ve özgürlüğünü güvenceye alan anayasal ve yasal değişikliklere fırsat vermek için bu zemin hazırlanmıştır. Yoksa Erdoğan'ın ya da danışmanlarının dediği gibi "hiçbir pazarlık yapmadık, hiçbir söz vermedik" sözlerinin hiçbir değeri yoktur. Zaman zaman demokratikleşme süreci diyorlar. Bu doğrudur. Ama Kürtlerin varlığını kabul etmeden, Kürt sorununu çözmeden ne demokratik olunur ne de Türkiye'nin demokratikleşmesi sağlanır. Eğer demokratikleşme süreciyse başta Kürt sorunu olmak üzere diğer etnik, dinsel ve toplumsal sorunların çözümü gerçekleşecektir. Kürt sorunu da, alevi sorunu da, diğer etnik ve dinsel toplulukların sorunu da çözülecektir. Emekçiler ve demokrasi güçleri için demokratik siyaset ve demokratik mücadele imkanı engelsiz ortaya çıkarılacaktır. Geri çekilme buna fırsat vermek için yapılmıştır. Bu böyle değerlendirilmeyecek ve biz hiçbir söz vermedik diyerek sorumluluklar yerine getirilmeyecekse bu büyük bir yanılgı olur. Erdoğan'ın danışmanı geri çekilme kararından sonra "Karayılan süreci anlamamış" diyor. İşte ukalalık budur, çözümsüzlükte ısrar budur. Kendine göre Önderliği ele almaktadır. Önderliğin yumuşak ve çözümleyici yaklaşımını neredeyse alavere dalavere Kürt Mehmet nöbete yaparız biçiminde ele almaktadır. Bu tür yaklaşımların değeri yoktur. Artık Türk devletinin oyunlarla bir yere varması düşünülemez. Geri çekilme Kürt sorununun çözümü için yapılmıştır. Ama bu bir süreç olarak görülmekte ve geri çekilmeyle bu sürece fırsat tanınmaktadır. Yoksa Kürtlerin anadilde eğitimi de, özerkliği de, kimliği ve kültürünün tanınması da gerçekleşecektir. Çünkü bunlar tanınmadan ve yaşanmadan Kürt sorununun özgür ve demokratik yaşamı gerçekle-

> **“Bu hamleyle Türk devletine de demokratikleşme dayatılacak, AKP daha da sıkıştırılıp demokratikleşme adımları atmaya zorlanacaktır. Politik olarak iyi bir hamle yapılmıştır, ama bu politikanın, bu hamlenin sahiplenilmesi gerekiyor. Bu hamleye destek verilmesi gerekiyor. Bu hamleyle Kürt özgürlük hareketinin hedeflediği demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü konusunda bütün demokrasi güçlerinin taleplerini ortaya koyması gerekiyor.”**

şemez. Dolayısıyla da Türkiye demokratikleşemez.

Bu süreci kuşkusuz esas olarak başarıya ulaştıracak başta Kürt özgürlük hareketi olmak üzere demokrasi güçlerinin durumudur. Bu süreç AKP'ye güvenilerek başlatılmamıştır. AKP demokratik zihniyete ulaştı, gerilla sınır dışına çıktıktan sonra hemen AKP bu sorunları tümüyle çözecek biçiminde bir yaklaşım olamaz. Kuşkusuz çözüm iki taraflıdır. Tek taraflı bir iradeyle çözüm gerçekleşemez. Kürt halkı her zaman çözüm istiyor, demokratik çözümden yanadır. Kürt halkının duruşunda da, Kürt özgürlük hareketinin duruşunda da bir sorun yok. Zaten sorunu çözümsüz bırakan Türk devlet zihniyetidir. Bu zihniyeti pratikleştiren hükümetlerdir. AKP de 11 yıldır iktidardaydı, çözülmemesinin nedeni AKP'nin zihniyetidir. Bu açıdan AKP'den beklenerek sorunun çözülmeyeceği açıktır. Sorununun çözümünün esas güçleri demokrasi güçleridir, Kürt özgürlük hareketidir, ortaya çıkan Kürt halk gerçeğidir, Kürtlerin özgürlük ve demokraside ısrarıdır. Kürt halkının başta kuzey Kürdistan olmak üzere Kürdistan'ın tüm parçalarında örgütlü bir güç haline gelmeleridir. Avrupa'da da Kürt halkının bir örgütlülüğü vardır, Kuzey'de de, Güney'de de, Rojava'da da vardır. Mücadelenin büyük bir tecrübesi de vardır. Her türlü baskı ve zor karşısında ayakta kalan, direnerek bugünkü siyasal hamlenin yapılmasına zemin yaratan bir halk gerçekliği vardır. Bu açıdan bu sürecin başarısını da başta Kürt halkı olmak üzere Türkiye demokrasi güçlerinin duruşu belirleyecektir. Kürt halkı gevşerse, Türkiye demokrasi güçleri bu sürece müdahil olmazsa, bu fırsatı değerlendirmezlerse hiç kimse kendiliğinden Önder Apo'nun başlattığı hamlenin başarıya ulaşmamasını beklememelidir. Etkili bir politik hamledir, zamanında yapılmıştır. Politika zaten yerinde ve zamanında hamleler yapanların kazandığı bir alandır. Düz olan, yerinde ve zamanında politik hamle yapmayan, nerede katı nerede esnek olacağını bilmeyen bir politik hareketin başarı şansı yoktur.

Ortadoğu'daki statüko artık dikiş tutmuyor

Kuşkusuz bu hamleyle Türk devletine de demokratikleşme dayatılacaktır. Bu hamleyle AKP daha da sıkıştırılıp demokratikleşme adımları atmaya zorlanacaktır. Politik olarak iyi bir hamle yapılmıştır, ama bu politikanın, bu hamlenin sahiplenilmesi gerekiyor. Bu hamleye destek verilmesi gerekiyor. Bu hamleyle Kürt özgürlük hareketinin hedeflediği demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü konusunda bütün demokrasi güçlerinin taleplerini ortaya koyması gerekiyor. Önder Apo bir hamle yaparak demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümünü gündemleştirmiştir. Şimdi Türkiye toplumunun gündemi demokratikleşmedir, Kürt sorununun çözümüdür. Böyle bir gündemi ortaya çıkarmak bile büyük bir gelişmedir, büyük bir kazanımdır. Şimdi bu gündem Türkiye'nin önüne konulmuştur. Eğer demokrasi güçleri arkasında durur, Kürt özgürlük hareketi sağlam durur, Kürtler bu demokratik çözüm sürecine güçlü sahiplenirse o zaman hedeflenen demokratikleşmenin, Kürt sorununun çözüm sürecinin içi dolar. Demokratikleşmenin nasıl olacağı, Kürt sorununun nasıl olacağı konusu şekillenir. Türkiye toplumunda, Kürdistan toplumunda ve dünya kamuoyunda Kürt sorunu şöyle çözülür, demokratikleşme şöyle olur baskısı ortaya çıkar. Eğer AKP bir çözümden bahsediyorsa o zaman çözüm süreci böyle olur denilir. Çözüm sürecinin algısı doğru yaratılırsa, güçlü yaratılırsa çözümün ancak şu temelde olacağı, demokratikleşmenin ancak şunlar yapılırsa gerçekleşeceği gibi bir toplumsal algı, bir kamuoyu yaratılırsa o zaman Kürt sorunu çözülür. Yok, demokrasinin temel gücü olan, başta Kürtler olmak üzere emekçiler, sol güçler, etnik ve dinsel topluluklar, yani demokrasiden yana olan, demokratikleşmeyi sahiplenmesi gereken güçler sahiplenmezse kendiliğinden bir başarıdan söz edilemez. Önder Apo bu hamleyi yaparken Kürt özgürlük hareketine, demokrasi güçlerine güvenmiştir. Kürt halkının örgütlü olduğunu, demokrasi güçlerinin önemli bir kuvvet oluşturduğunu, kırk yıllık Kürt özgürlük mücadelesinin, onlarca yıldır yürütülen demokratikleşme mücadelesinin, Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümü için önemli bir zemin oluşturduğunu görmüştür, buna inanmıştır. Bu güçlerin bu süreci başarıya ulaştıracak kudrette, güçte olduğunu görmüştür. Bunun için böyle bir demokratik siyasal hamle yapmıştır.

Önder Apo kendi hamlesinin, kendi çıkışının inisiyatifinin doğru olduğunu, yerinde zamanında olduğunu bilerek yapmıştır. Ancak doğru atılan, yerinde ve zamanında yapılan politikalar sadece bir söylem itibariyle başarı kazanmazlar. Her politika arkasındaki, yanındaki sahiplenici güçle anlam bulur, pratikleşir. Önder Apo'nun güvendiği, inandığı harekete geçmesini hesapladığı, öngördüğü demokrasi kuvvetlerinin, güçlerinin harekete tutumu önemlidir. Bu yönüyle onlarca yıldır yürütülen mücadelenin Kürdistan ve Türkiye'de yarattığı birikimin örgütlü bir biçimde neyi istediğini ortaya koyacak bir biçimde harekete geçirilmesi önemlidir. Yani bu güçlerin sürece müdahil olmaları önem kazanmaktadır. Bu yapılırsa başarı kesindir.

Öte yandan Önder Apo bölgedeki gelişmelerin, dünyadaki durumun da böyle bir siyasal hamlenin başarı şansını artırdığını görmüştür. Böyle bir hamlenin gerekliliğine de inanmıştır. Çünkü Ortadoğu'da eski dengeler yıkılmış, yeni dengelerin kurulma sürecinde tüm siyasi güçler birbirlerini iterek, kakarak, kendi pozisyonlarını güçlendirerek yeni dengelerin oluşmasına zemin olacak durumu yaratma mücadelesi vermişlerdir. Bu mücadelenin sonucu geçiş süreci artık tamamlanmak üzeredir. Özellikle de Arap halklarının uyanışı, Ortadoğu'da 20. yüzyılda kurulan Ortadoğu statükosunun artık dikiş tutturamaması, her yerden sökülüp parçalanması bütün güçleri yeni Ortadoğu dengelerinde etkili olmak için daha aktif harekete geçirmiştir. Giderek ittifaklar belirginleşmektedir; mücadele eden güçler belirginleşmektedir ve her güç de kendi pozisyonunu güçlendirmeye çalışmaktadır. Hatta öyle ki, artık yeni dengelerin oluşması sürecinde ABD, Avrupa, Rusya ve Çin de belli konularda uzlaşmaya çalışmaktadırlar. Bunun en somut ifadesi Suriye'dir. Suriye'nin rejimi gidecek, ama yeni rejim kurulurken çeşitli güçlerin ortak hareket edeceği görülmektedir. Geçiş döneminde önemli bir mücadelenin yürütülmesi sonrası artık giderek yeni dengelerin oluşmaya başladığı bir süreçte bu politik hamleyi yaparak Ortadoğu'da yeni dengeleri oluştururken, Ortadoğu yeniden şekillendirilirken Kürtlerin izleyici kalmamasını sağlamaya çalışmaktadır. Yani politik bir izleyici olmaktan çok, politik bir müdahaleci olarak Ortadoğu'nun yeni dengelerini şekillendirirken bu yeni dengelerin içinde yer alma hamlesi yapmıştır. Bu hamleyi bir yönüyle böyle görmek gerekiyor.

Rojava Kürdistan'daki gelişmeler de Önder Apo'nun hamlesinin bir parçasını oluşturmaktadır. Kürtler Rojava'da önemli kazanımlar elde etmiştir. Demokratik kurumlaşmayla demokratik konfederalizm temelinde demokratik özerklik Rojava Kürdistan'da pratikleşmektedir. Belirli eksiklikleri olsa da demokratik özerklik statüsü meşru savunmadan ekonomiye kadar oturtulmaya çalışılmaktadır. Her ne kadar silahlı çeteler ve Suriye devleti Rojava'daki özgürlük güçlerini çatışma içine çekerek bu demokratik kurumlaşma ve demokratik özerkliği dağıtmak isteseler de, Kürt halkının örgütlülük düzeyi buna müsaade etmeyecek düzeye gelmiştir. Kürt özgürlük hareketi üçüncü bir güçtür. Sadece politik olarak değil, ideolojik, teorik ve demokratik zihniyetiyle üçüncü bir güçtür. Hiçbir gücün yedeğinde ve yanında olmayarak Suriye'nin demokratikleşmesinde temel güç durumundadır. Kuşkusuz Suriye'nin gerçek demokratikleşmesinden yana olan her güçle ilişki içinde olacaktır. Bu ilişkiler de sadece ve sadece Suriye'nin demokratikleşmesine hizmet ederse gerçekleşecektir. Bu açıdan ne yapsalar da Kürt özgürlük hareketini meşru savunma dışında ne savaşa çekebilirler ne de yanlarına alabilirler. Rojava Kürdistan'daki özgürlük hareketi Suriye'nin demokratikleşmesinin temeli olma iddiası, kararlılığı ve inisiyatifini sürdürecektir. Suriye'deki uzlaşma temelinde Ortadoğu'nun şekillendirilmesi sürecinde radikal demokratik güç olarak devreye girerek Suriye'nin ve Ortadoğu'nun şekillenmesinin demokratik mayası olacaktır.

Kürtler açısından tam da ulusal konferans yapma zamanıdır

Önder Apo Ortadoğu yeniden şekillendirilirken herkesin bir Kürt politikası olduğunu, bu Kürt politikasına göre bölgeyi şekillendirmek istediklerini de görerek, bölge şekillenirken, bölgenin şekillenmesi sürecinde herkes kendi düşündüğü Kürt politikasını devreye sokmak isterken; Önder Apo da Kürtlerin kendi stratejilerini, taktiklerini, politikalarını devreye sokarak bu süreçte Kürtlerin seyirci kalarak değil de sürecin aktif bir öznesi olarak kendini ortaya koyup yeni dengelerin oluşmasında Kürtlerin konumunu güçlendirmeye, kazanımlarını artırmaya ve statülerini netleştirmeye çalışmaktadır. Tabii ki Önder Apo bu yeni dengeler kurulurken bu yeni dengelerde Kürtlerin etkili olmasını, yer almasını sağlayacak etkenin de onlarca yıllık yürütülen mücadele sonucu Kuzey'de, Güney'de, Doğu'da, Rojava'da Kürtlerin dinamik örgütlü bir güç haline gelmesi olduğunu görmektedir. Önder Apo Kürtlerin bu dinamik gücüyle, hareketliliğiyle, ortaya koyduğu doğru politikalar birleştiğinde bu süreçten kazançlı çıkılacağına inanmaktadır.

Ortadoğu'da çeşitli güçlerin politikaları dikkate alındığında, aslında ortaya konulan birçok politika Ortadoğu'nun sorunlarına çözüm bulmaktan uzaktır. Zaten dış güçler ve bölge güçleri yüzyıllardır bölgenin sorunlarına gerçekçi bir çözüm bulamadıkları için özellikle son yüzyılda bölge büyük kavgalara, savaşlara, kargaşalara, bunalımlara şahit olmuştur, bunalımlar yaşamıştır. Gelinen aşamada Ortadoğu tam bir kaos durumu içindedir. Bu da mevcut güçlerin doğru politika üretmemeleridir. Özellikle kaos süreçlerinde, yani eski dengelerin yıkıldığı, daha yeni dengelerin şekillenmediği süreçlerde doğru politika çok çok önemlidir. Bu tür süreçler ancak doğru politikalar devreye girerse bir biçim kazanacaktır. Yeni dengelerin oluşması daha gerçekçi olan ihtiyaçlara cevap verecek politikalar tarafından şekillendirilecektir. Ortadoğu'da bu konuda en avantajlı durumda olan Kürt halkı ve Kürt özgürlük hareketidir. Çünkü Önder Apo'nun öncülüğünde Kürt halkı büyük bir yaratıcılıkla böyle bir kaos aralığında sorunlara gerçek bir çözüm bulacak pozisyondadır. Gerçek çözüm hamleleri yapacak, gerçek çözüm projeleri üretecek, sorunların kalıcı çözüme kavuşmasını sağlayacak paradigma da, politika da, pratik öneriler de Kürtlerdedir. Çünkü Önder Apo gibi bir önderlikleri vardır. Önder Apo paradigmasıyla ortaya çıkarılan toplumsal gücün, yani siyasal zeminin, demokrasi güçlerinin ortaya çıkardığı birikimle birleştiğinde hem Türkiye'de başlatılan demokratikleşme süreci başarılı olacak hem de böyle bir hamleyle Ortadoğu'nun siyasal dengelerine yapılan bu müdahalenin diğer alternatiflerin çözümsüzlüğü ve tek çözüm gücünün de bu politika olması nedeniyle, zaten on yıllardır demokrasi ve özgürlük özlemiyle yanıp tutuşan, bu konuda mücadele eden Kürtler Ortadoğu'nun bu yeni kuruluş sürecinde de başarılı çıkacaklardır.

Tabii bu başarının gerçekleşmesi açısından somut adımlar ve etkili pratikleşmeler gerekmektedir. Her şeyden önce demokrasi güçlerinin birliği, ortak davranması, ortak hareket etmesi çok çok önemlidir. Mevcut örgütlülüklerini bu demokratik çözüm hamlesinin yarattığı yumuşamadan yararlanarak etkili hale getirmeleri gerekmektedir. Çünkü bu bir fırsattır. Potansiyelleri söyledik, imkanları söyledik, politikanın doğruluğunu söyledik, bunlar çerçevesinde yapılan hamlenin ortaya çıkardığı tarihi fırsatı ortaya koyduk. Gündemleşen demokratikleşme fırsatının başarıya ulaşmasında demokrasi güçlerinin etkin müdahalesi önemlidir. Ama bu sadece sözle yapılacak bir durum değildir. Kürtlerin, Türkiye'deki demokrasi güçlerinin mahalle mahalle, kasaba kasaba tüm şehirlerde kendilerini örgütlemeleri, nasıl bir çözüm öngördüklerini anlatmaları, kararları ve iradelerini ortaya çıkarmaları gerekmektedir. Bir tür Kürt halkı ve Türkiye demokrasi güçleri mahalle kongrelerini, kasaba kongrelerini, şehir kongrelerini, konferanslarını yaparak ve sonuçta bir toplumsal dinamizmi ve demokratik çözüm iradesi ve bunun nasıl olacağını ortaya çıkararak Kürdistan'da ve Türkiye'de birer demokratikleşme ve demokratik çözüm kongresi gerçekleştirerek bu çabalarını zirveleştirebilirler. Avrupa'da da Türkiye'dekine benzer bir kongre yapılır. Bunun yanında Güney Kürdistan'da olabilir, bütün parçaların, örgütlerin birleştiği bir ulusal konferans ya da kongre toplanarak nasıl bir demokratikleşme, nasıl bir demokratik Türkiye ve bu temelde Kürt sorununun çözümünü istedikleri ortaya konulmalıdır.

Kürt konferansının toplanarak başta Kuzey Kürdistan olmak üzere bütün parçalardaki çözümün doğrultusunu ve buna bir bütün olarak Kürtlerin nasıl sahiplenmesi gerektiğini, bütün parçalarda sorunun kalıcı çözüm için neler yapılması gerektiğini ve bunu pratikleştirecek organların görev çerçevesini ortaya koyan bir konferans da bu çözüm sürecinde çok etkili rol oynayacaktır. Kürtlerin tarih sahnesine çıktığı, her parçada güç olduğu bir dönemde, bir zamanda ulusal konferans ya da kongre toplanmayacak da ne zaman toplanacak? Kürtlerin her parçada güç olduğu ortadadır. Kürtlerin tarihinin en güçlü, en dinamik dönemini yaşadığı ortadadır. Kürtler en güçlü, en dinamik dönemini yaşadığı gibi, Ortadoğu da değişme sürecine girmiştir. Yakında Ortadoğu'da yeni güç dengeleri şekillenecektir. Böyle bir dönemde Kürtler konferans yapıp Ortadoğu'da yeni dengelerin oluştuğu süreçte sürece müdahale edip Kürtlerin her parçadaki statüsünün kalıcılaşması için her bakımdan, düşünce, politik, maddi manevi imkanları birleştirmeyecek de, kendi iradelerini, kararlarını ortaya koymayacaklar da ne zaman koyacaklar? Gerçekten tam da bir ulusal konferans yapma zamanıdır. Yakın zamana kadar böyle bir konferansa özellikle Güneyli güçler sahiplenemiyordu. PKK'nin katılacağı ya da bütün parçaları ilgilendiren bir konferansa uluslararası ve bölgesel güçlerin itiraz edeceği, kabul etmeyeceği, özellikle Türkiye'nin böyle bir konferansı kendisi için tehdit olarak göreceğini düşünerek konferansın yapılmasına bir türlü yanaşılmıyordu. Şimdi demokratik çözüm hamlesiyle Türkiye'nin yumuşatıldığı, uluslararası güçlerin Kürt Halk Önderi'nin attığı adımı sözde de olsa desteklediği, karşı çıkmadığı dönemde böyle bir kongreyi toplamak gerçekten tarihi bir sorumluluktur. Koşulların uygun olduğu, Kürtlerin her parçada güçlendiği bir dönemde Kürtlerin gücünü birleştirmek, bu güçleri ortak bir politikaya ve politik araçlara kavuşturmak gerçekten de çok tarihi, önemli sonuçlar aldıracaktır.

> **“Demokratik çözüm hamlesiyle Türkiye'nin yumuşatıldığı, uluslararası güçlerin Kürt Halk Önderi'nin attığı adımı sözde de olsa desteklediği, karşı çıkmadığı dönemde böyle bir kongreyi toplamak gerçekten tarihi bir sorumluluktur. Koşulların uygun olduğu, Kürtlerin her parçada güçlendiği bir dönemde Kürtlerin gücünü birleştirmek, bu güçleri ortak bir politikaya ve politik araçlara kavuşturmak gerçekten de çok tarihi, önemli sonuçlar aldıracaktır.”**

Kürtler, Türkiyeli demokrasi güçleri, yine Ortadoğu'daki tüm demokrasi güçleri bu tarihi fırsatı görerek, eğer doğru yapılan bu hamleye, doğru politikaya sahiplenirlerse sadece Kürtlerin değil, başta Türkiye olmak üzere tüm Ortadoğu halklarının kazanacağı açıktır. Amiyane deyimle tarihin başta Kürtler olmak üzere Ortadoğu halklarına "yürü, kazanırsın" dediği bir süreçten geçmekteyiz. Dolayısıyla da bu sürece doğru yaklaşmak ve bunun gereği olan ittifakları, güç birliklerini ve mücadele araçlarını yaratmak çok çok önemlidir. Devrimler her zaman bir ittifak sorunudur. Böyle dönemlerde, devrimsel değişim dönüşümün olduğu süreçlerde kim etkili ve doğru ittifaklar yapar ve mücadele araçlarını doğru seçer ve etkili kullanırsa onlar kazanır. Kim doğru ittifaklar yapar ve hedefe gitmenin araçlarını doğru tespit ederse o güçlerin başarma şansı çok yüksektir. Bu açıdan başta Kürt halkı, Kürt özgürlük hareketi olmak üzere demokrasi güçleri bu sürecin sorumluluğunu, tarihi önemini bilerek hareket etmeleri ve onun gerektirdiği adımları atmaları, araçlarını yaratmalarını, bu sürecin halkların özgürlük, demokrasi ve barışı temelinde çözümlenmesi açısından gereklidir.

Bu süreçte asla gevşeme rehavet olmamalıdır

Kürt özgürlük hareketinin sorumluluğu daha da fazladır. Çünkü Türkiye'deki en etkili demokrasi gücüdür. Yalnız Türkiye'deki değil, Ortadoğu'daki en etkili demokrasi gücüdür. Doğru politika bu harekettedir. Yine bütün parçalarda Kürtler içinde etkili bir güce sahiptir. Dolayısıyla en başta da bu gücün durumu önemlidir. Şimdiye kadar Kürt özgürlük hareketi Kürdistan'da, Türkiye'de, Ortadoğu'da önemli başarılar elde etti. Şimdi yeni bir siyasal süreç başlatmış durumda. Bu siyasal süreç de geçmişteki gibi silahlı güç kullanılarak yürütülmeyecek. Türkiye'de silahlı güçler sınır dışına çekilecek, ama bu bir mücadeleyi bırakma ve gevşeme değil, mücadeleyi yeni koşullarda sürdürme ve başarmanın adımı olacaktır. Sınır dışına çıkma durumunda eğer bir gevşeme olursa bu tabii çok büyük riskleri ve tehlikeleri de beraberinde taşır. O zaman demokratik çözüm hamlesi istenilen sonuca ulaşamaz. Dolayısıyla gerilla güçleri geri çekilse de bulundukları alanda, eğitimlerini güçlü bir biçimde yapmalarını, örgütlülüğünü ve disiplinini korumaları, her an daha büyük çatışmalara, savaşa hazır olmaları gerekmektedir. Kürt sorununun kalıcı çözümü olmadan, bu netleşmeden gerillanın durumunun gevşemesi, gerillanın Kürt halkını koruyan meşru savunma pozisyonundan çıkması ve bu meşru savunma pozisyonunun zayıflaması büyük tehlikeleri beraberinde getirir. İntihar etmek gibi bir şey olur. Bu yönüyle gerilla çekilecek, ama varlığını etkin bir biçimde sürdürecektir, gücünü koruyacaktır. Kendisini daha da eğitecek, ideolojik olarak eğitecek, askeri olarak yetkinleştirecek, disiplinini gevşetmeyecektir. Gücünü, etkisini savaş döneminde olduğu gibi bu çözüm sürecinde de koruyacaktır. Tarihte anlatılır, Roma imparatorluğu 110 yıl hiç savaşmadan gücünü koruduğu söylenir. Ama savaşmadığı bu dönemde de Roma orduları gücünü korur, etkisini gösterir, etkisini bozmaz, eğitimini sürekliliştirerek savaşa hazır hale gelir. Hatta öyle ki, barış zamanında daha ağır kılıçlarla eğitim yaparlar. Daha ağır kılıçlarla eğitim yaparak savaşta o kılıçlarını çok etkili kullanmalarını sağlarlar. Özcesi Roma imparatorluğu Pax-Roma denen güçlünün barışını böyle bir güçle sağlamıştır. Savaşmamıştır, ama herkese de Roma'ya karşı savaşmayacak düzeyde kendi gücünü, ağırlığını hissettirmiştir.

Tabii ki Roma zalim bir güçtü, köleci bir güçtü, haksız bir güçtü. Bunu derken bir karşılaştırma yapmak istemiyoruz, ama bu çözüm sürecinde HPG'nin kendi rolünü kavraması, anlaması açısından bunu söylüyoruz. Bu çözüm sürecinde belki de rolünü en iyi kavraması gereken güçlerden biri HPG olacak, gerilla olacak. Gerilla ve HPG; ben güçlü olmazsam, disiplinli olmazsam, etkili olmazsam çözüm hamlesi başarısız kalabilir, çözüm hamlesi boşa çıkabilir, demelidir. Çözüm hamlesi milliyetçi şoven güçler tarafından bir fırsat olarak görülüp bir çözümle değil de Kürtlerin köleliğiyle sonuçlanacak biçimde değerlendirilmesine fırsat vermeyecektir. Eğer gücümü korur ve siyasi etkiyi sürdürmeyi sağlarsam yeni bir siyasal sistem bölgede ve Türkiye'de kurulabilir diyecek ve kendi rolünü gevşetmeden çözümün boşa çıkaranların önüne set olacaktır. Duruşuyla Türk devletine de, her güce de sorununun çözülmesi için sorumluluklarını hatırlatacaktır. Gerilla güçlerinin kendi gücünü gevşetmesi, zayıflatması her türlü provokasyonun ortaya çıkmasına yol açar. Bu çözüm sürecine direnen güçleri cesaretlendirir, provokasyonlarını artırır. Bu açıdan belki de sürecin boşa çıkmasında en büyük sorumsuzluk gerilla tarafından yapılmış olur. Çünkü çözüm zeminin yaratılmasında, siyasal ağırlığın bu noktaya gelmesinde Kürt halkının meşru savunmasının, gerillanın direnişi önemliydi. Gerilla direnmeseydi, meşru savunmasını ortaya koymasaydı Türk devleti zaten ezerek, tasfiye ederek ortadan kaldırmayı bir çözüm politikası olarak yürütecek ve sonuç almak isteyecekti. Zaten şimdiye kadarki bu sorunu çözmekten kasıtları ezmek, tasfiye etmekti. Dolayısıyla gerilla duruşuyla, tutumuyla, disipliniyle, eğitimiyle, kendini güçlendirmesiyle ne kendinin gevşemesine, toplumun gevşemesine fırsat verecek, ne de çözüm için sorumsuz yaklaşımlara müsaade edecektir.

1999 çekilmesinden niye sonuç alınamadı. Çünkü zayıflık görüldü, gerilla yenildiğinden dolayı böyle bir geri çekilme yaptılar diye düşündüler. Bu nedenle çözüm için hiçbir hamle yapmadılar. Şimdi bu algının ortaya çıkmaması gerekiyor. Böyle bir değerlendirme yapamamaları gerekiyor. Sadece çözüm konusunda adım atması gerekenler değil, bugün çözüm sürecinden bahsedenler değil, karşı çıkanların bile Kürtlerin pozisyonunun zayıf olmadığını görmeleri gerekiyor. Bunu önemli görüyoruz.

HPG'nin eğitim ve sağlam duruşu, ideolojik olarak kendisini derinleştirmesi, demokratik çözüm sürecinde ideolojik duruşuyla gücünü daha da güçlendirmesi yanında demokrasi güçlerinin, demokratik siyasetin de daha aktifleşmesi gerekiyor. Ekonomiden sosyal alana, kültürel alana kadar Kürtlerin kendi demokratik sistemlerini kurmasına öncülük edilmesi gerekiyor. Yani demokratikleşme süreci AKP'nin hangi adımları atıp atmayacağını bekleme değildir. Böyle bir yaklaşım içinde olmak kadar tehlikeli bir şey yoktur. Bu açıdan bu demokratikleşme sürecinde Kürt halkının köylerden, mahallelerden, kasabalardan başlayarak her yerde örgütlenmesini sağlaması gerekiyor. Ekonomik, sosyal, kültürel her türlü örgütlenmesini gerçekleştirerek kendi demokratikleşme kurumlaşmasını güçlendirmesi önemlidir. Kendi kendini yönetme dediğimiz gerçeğin bu temelde ortaya çıkarılması gerekir. Eğer Kürtler her yerde demokratik kurumlaşmalarını, örgütlemelerini geliştirirlerse, örgütlü bir toplum haline getirirlerse, demokratik konfederalizm denen demokratik kurumlaşmayı Kürdistan'da boydan boya yaygınlaştırırlarsa o zaman Kürt toplumunun bu demokratik kurumlaşması, demokratik iradesi demokratikleşmeyi güçlendirir. Demokratik çözüme güçlü bir zemin sunar. Kalıcı çözümün anayasal ve yasal adımlarının atılmasına zemin olur. Bu açıdan bir inşa hamlesinin başlatılması gerekir. Önder Apo'nun pozitif eylem dediği, sadece devlete muhalefet eden, AKP'ye muhalefet eden, sadece muhaliflik yapan değil de bir de demokratik ve özgür yaşamı inşa eden, kurumlaştıran eylemlerin, çabaların ortaya konulması gerekir. Bu süreçte pozitif eylem denilen bu çabaların mutlaka etkin yürütülmesi gerekir. Geçmiş süreçte devletin baskıları, AKP'nin baskıları birçok etken bu demokratik ve özgür yaşamı inşayı kurumlaştırma, bunun kurumlarını ortaya çıkarma, demokratik kurumlaşma temelinde kendisini yönetme gerçeğini somutlaştırma konusunda zayıflıklar ortaya çıkarmıştır. Bu zayıflıklar bu dönemde rahatlıkla giderilebilir diye düşünüyoruz. Tabii bunu söylerken sadece Kürtlerin özgür ve demokratik yaşamını inşa etmesinden söz etmiyoruz. Türkiye'deki tüm halkların ve kurumların da bu süreçte kendilerini örgütlemeleri, kurumlaştırmaları, yani demokratik ve özgür yaşamlarını geliştirmeleri gerekiyor. Özcesi kendi kendilerini yöneten bir demokratik kurumlaşmaya ulaşmaları gerekir.

Bu sürece en çok sol ve demokratik güçler destek vermelidir

Demokratikleşme sürecinin yaratılmasında Türkiye'deki devrimci demokrasi güçlerinin payı çok çok önemlidir. Onların da onlarca yıldır yürüttüğü mücadele ve verdiği bedellerle Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununu çözme zemini ortaya çıkmıştır. Bu konuda kuşkusuz bu süreci destekleyen, sahiplenen sol güçler olduğu gibi, sol içinde kimi yanlış ve dogmatik yaklaşımlar da bulunmaktadır. Sadece ideolojik siyasal değerlendirmeler yapan, ama bunu pratik politikaya dönüştürmeyen tutumlar vardır. Bugün yapılması ve bu temelde kitlelerin örgütlendirilmesi gereken görevler gelecekte öngörülen devrime bırakılmaktadır. Kendi gücüyle bir şeyler yaratma değil de devleti zorlayıp toplumun güçlenmesini sağlayan bir politika üretme değil de hep devletin vereceğini bekleyen yaklaşımlar sıradan tutumlar ortaya çıkarmaktadır. Sürece kuşkuyla yaklaşan, kaygıyla yaklaşan, hep AKP üzerinden olayları değerlendiren durum bununla ilgilidir. Özcesi demokrasi güçlerinin ve Kürt özgürlük hareketinin yarattığı birikimi ve bugün ulaştığı örgüt ve mücadele düzeyini görmeyen kimi sol çevreler var. Bunların tutumu tehlikelidir. Kaygıyla, kuşkuyla hareket ederek, süreci izleyerek aslında demokrasi güçlerini zayıf bırakmaktadırlar, toplumu zayıf bırakmaktadırlar. Yani toplumu doğru eğitme, bu sürece müdahale etmesini sağlama değil de hep kaygı, kuşku, vesvese üreten bir tutum içindedirler. Tamamen toplumdaki herhangi bir birey, herhangi bir sivil toplum örgütü gibi hareket etmektedirler.

Kuşkusuz devrimciler, sol güçler tedbirini alacaktır. Kürt özgürlük hareketi de tedbirini alacaktır. Öyle süreci AKP'nin inisiyatifine bırakan, onun ekseninde değerlendiren bir yaklaşım içinde olmayacaktır. Sürecin başarısını kendi gücünde, kendi örgütlülüğünde, kendi tedbirlerinde görecektir. Bu açıdan tedbirler alınabilir. AKP'nin demokratik çözüm sürecini, hamleyi boşa çıkarmasının önüne geçecek bir duruş, bir irade ortaya konulması gerekir. Zaten böyle yapılarak devlet ve AKP bir çözüm kulvarına sokulabilir. Ama sadece negatif dil konuşan, AKP ile çözüm olmaz, AKP ne verecek ki Kürt özgürlük hareketi ateşkes yaptı, silahlı güçlerini geriye çekti gibi yaklaşımlar gerçekten yanlış yaklaşımlardır. Süreci zayıflatan yaklaşımlardır. Böyle bir çözüm hamlesine sahiplenmeyen, destek vermeyen, böylelikle devlet ve AKP'yi çözüm kulvarına sokacak dayatma gücünü zayıflatan, onu sıkıştırma gücünü zayıflatan, Kürt özgürlük hareketi ve demokrasi güçlerinin elini güçlendirmeyen yaklaşımlar görülmektedir. Bunların eleştirilmesi gerekmektedir. Tarihi bir sorumsuzluktur. Eğer ortaya bir demokratik çözüm süreci çıkmışsa, hükümet ve devlet bile çözüm süreci diyorsa, demokratikleşme nasıl olur sorunları tartışılıyorsa o zaman bunu büyük bir tarihi fırsat bilerek en başta da sol ve sosyalist güçlerin sahiplenmesi gerekmektedir. En etkili müdahale gücü olması gerekmektedir.

Ancak şu andaki mevcut durumda destekleyenler yanında tereddütlü, kaygılı, hep negatif dil kullanan, demokrasi güçlerinin ve Kürt halkının özgücüne güvenmeyen, böyle bir süreçte süreci şekillendirecek bir duruş, tutum, örgütlenme ve mücadele iradesi içinde olmayan yaklaşımlar görülmektedir. Biz bunu bir taraftan Türkiye solunun politika üretememe, sadece ideolojik değerlendirmeler yapma biçimindeki bir yaklaşım olarak gördüğümüz gibi, diğer taraftan sorumsuzluk ve yoğunlaşma eksikliği olarak görmekteyiz. Sürece bu kadar sorumsuzca yaklaşılabilir mi? Türkiye'nin en temel sorunu Kürt sorunu, Türkiye'nin en temel sorunu demokratikleşme sorunu ve bu sorunun gündeme gelmesinde sol ve sosyalist güçlerin verdiği bedeller de var, ama bu mücadelenin sonuçlarına duyarsız kalma var, yabancılaşma var. Sanki Türkiye'nin demokratikleşmesi sorunu sosyalist güçleri ilgilendirmiyor. Sanki sosyalistler ve sosyalizm için demokrasi ve demokratik kültür gerekli değil! Bu, gerçekten geri bir durumdur. Bunu sol güçlerin eksikliği ve yetersizliği yanında bazı güçlerin provokasyonu olduğunu da düşünüyoruz. Çeşitli güçler sol güçleri çeşitli biçimlerde tahrik etmektedirler, provoke etmektedirler. Bunu yaparken de niyetlerini örtmek açısından süreci sadece AKP üzerinden tartıştırarak değerlendirmektedirler.

Öte yandan İmralı'daki müzakereleri tartışmaları da doğru ele alan değil de tersinden ele alan yaklaşımlar göstermektedirler. İmralı'da görüşmelerin yapılmasını sadece Kürt halkının değil, demokrasi güçlerinin de başarısını göreceklerine, Türk devletinin en katı olduğu Kürt sorununda Kürt Halk Önderi'yle görüşme, PKK'yi muhatap alma yaklaşımlarının aslında Türk devletinde var olan gerici zihniyetin, gerici politikaların kırılması ve bu temelde de özgürlük ve demokrasi güçlerinin, sosyalist güçlerin örgütlenmelerinin, mücadelelerinin daha etkili hale geleceğini görmeleri gerekirken, bunu görmemeleri gerçekten sol adına büyük bir talihsizliktir, acıdır. En azından tümü olmasa da bir kısmının böyle bir sorumsuz yaklaşım içinde olması şimdiye kadar verilen bedellere saygısızca ve duyarsızca yaklaşmayı ifade etmektedir.

Öte yandan devletle çözüm istemeyen kimi çevreler ya da kendine sol diyen, ama artık solla hiçbir alakası kalmayan tamamen devlet ve statüko koruyucusu içinde olan çevreler de bu süreci sol adına kışkırtmaktadırlar. Klasik antiemperyalist, klasik sol yaklaşımlarla hareket etmektedirler. Demokratik toplum temelinde halkların güç olarak antiemperyalist tutum takınacaklarını görme yerine, hiçbir toplumsal güce dayanmayan antiemperyalizm hamasetleri yapmaktadırlar. Geçmişin iflas etmiş yöntemlerini, yaklaşımlarını bugün de bütün açıklığıyla yanlış olmasına rağmen gündemleştirmektedirler. Sadece devlet yıkıp yeni bir devlet sahibi olma gibi bir zihniyetle hareket etmektedirler. Aslında bunu yapanların böyle bir gücü de yoktur. Aslında bu tür klasik sol söylemlerle sürece karşı çıkmaları da sadece kendilerine meşruiyet kılıfı yapmak içindir.

> **“Sadece uluslararası ve bölgesel güçler değil, Türkiye içindeki bazı çevreler de Önder Apo’nun demokratik çözüm hamlesinden rahatsız olmuşlardır. Kürt özgürlük hareketi savaştığı zaman, mücadele ettiği zaman devletten yana olan, PKK aleyhinde, Kürtler aleyhinde politika izleyenler, çözüm sürecinin koşulları ortaya çıktığında ise çözüm sürecine karşı çıkan ya da kuşkuyla yaklaşan bir tutum ortaya koymuşlardır. Gerçekten de bir paradokstur.”**

Daha düne kadar sol ve sosyalizm düşmanı olanların kimi sol gruplarla aynı kavramları kullanıp sürece karşı çıkmaları bunu göstermektedir. Geçmişin sol kavramlarını, sol literatürünü kullanarak, oradan meşruiyet devşirerek Önder Apo’nun İmralı’daki görüşmelerini ve belirli bir uzlaşma temelinde Türkiye’nin belirli bir demokratikleştirilmeye kavuşturulması çabalarını boşa çıkartmaya çalışmaktadırlar. Sol cenahtaki bazı kişi ve çevrelerin tutumlarını böyle ele almak gerekiyor.

Zaten çok ters değerlendirmeler gündeme getirmektedirler. Güya Kürt Halk Önderi’yle AKP anlaşacak, Türkiye yeni bir Osmanlı güç olacak! İçeride AKP iktidarı, hegemonyası pekişecek, dışarıda da bu PKK ile yapılan çözümle Türkiye Ortadoğu’da yayılmacı bir güç haline gelecek! Yani Kürt Halk Önderi’nin girişimini hem içeride hem de dışarıda AKP’nin ve Türk devletinin hegemonlaşmasını sağlayan görüşmeler olarak ele almaktadırlar. Çözüm sürecinin bir demokratikleşme değil de, tam tersi, içeride ve dışarıda demokratik olmayan, yayılmacı, hegemon bir Türkiye gerçeğini ortaya çıkaracağını söylemektedirler. Bunlar demagojik söylemlerdir, tamamen gerçekliği ifade etmeyen söylemlerdir. Önder Apo’nun Newroz’da ortaya koyduğu hem Türkiye hem de Ortadoğu’nun demokratikleşmesi mesajı tersinden ele alınarak, çarpıtılarak etkisiz kılınmaya, kamuoyundaki etkisi zayıflatılmaya, hatta üstünde kuşku yaratılmaya çalışılmaktadır.

Kuşkusuz süreç ve ortaya çıkacak sonuçlar tam bu söylenenlerin tersinedir. Önder Apo’nun bu demokratik çözüm hamlesi Türkiye’de hegemon zihniyeti kıracağı gibi, Ortadoğu’da da Türk devletinin yayılmacı ve hegemoncu yaklaşımlarını ortadan kaldıracaktır. Türk devletinin şovenist, yayılmacı karakteri son bulacaktır. Zaten demokratikleşme bu demektir. Demokratikleşme demek hegemon güç olmaktan çıkmak demektir. Her gücün kendini özgürce, eşit bir biçimde ifade edeceği, hiçbir gücün hegemon olmayacağı, herkesin demokratik kurallar içinde, demokratik ölçüler içinde kendisini ifade edeceği siyasal sosyal yaşamın adıdır demokrasi. Türkiye’deki demokratikleşme süreci belirli bir uzlaşma temelinde ilerletilebilirse AKP’nin, daha doğrusu siyasal islamcıların Türkiye’yi ele geçirip hegemon olma istemleri, özlemleri son bulacaktır. Geçen 90 yılda olduğu gibi siyasal islamcılar dışlanmayacaktır, Kürtler dışlanmayacaktır, solcular dışlanmayacaktır. Ama siyasal islamcılar kemalist ittihatçıların, ulusalcıların yerine yeni bir hegemon güç de olmayacaktır. Bir kere bunun böyle görülmesi gerekir. Zaten Önder Apo ilk görüşmesinde bile “biz bir hegemonun gidip yerine AKP’nin hegemon olmasını istemiyoruz, buna karşı çıkarız” biçiminde tutumunu açıkça ortaya koymuştur. Bunu altını çizerek söylemiştir. Sadece Türkiye’de değil, Ortadoğu’da da Türk devletinin hegemon, yayılmacı, Osmanlıcılık denen anlayışı son bulacaktır. Türkiye demokratikleştiğinde, demokratik zihniyete kavuştuğunda artık olaylara bir işgalci, sömürgeci, emperyalist güç gibi bakmayacaktır. Bu bakış terk edilecektir. Zihniyet değişecektir. Türkiye’nin bölgedeki halklarla ilişkileri demokratik temelde gerçekleşecektir.

Türkiye demokratikleştiği zaman tabii ki çekici olacaktır. Nasıl ki bugün sınırlı demokrasisiyle, imkanlarıyla Avrupa Birliği çekici olmuş, insanlar dünyanın her tarafından oraya göç etmeye başlamışlarsa Türkiye de Ortadoğu’da eğer Kürt sorununu çözüp demokratikleşmeyi başarırsa tabii ki itibarı yüksek olacaktır, etkisi artacaktır. Ama bu bir yayılmacılık, sınırlarını genişletme, askeri ve siyasi gücüyle diğerleri üzerinde egemenliğini arttırma biçiminde olmayacaktır. Kürt sorunu demokratik temelde çözüldüğünde Türkiye’nin bugüne kadar olan her konudaki hotzotçu, tehdit eden, diğer güçleri askeri gücüyle ürkütmeye çalışan Türkiye gidecek, onun yerinde demokratik ve kültürel değerleri ve bunlara dayalı ekonomik gelişmesiyle bölgeyi etkileyen bir güç olacaktır. Bunun da hiç kimseye sakıncası yoktur. Hatta sol ve sosyalist güçlerin, demokrasi güçlerinin istemesi gereken bir durumdur. Bunu İran da yaparsa etkili olur, Irak da yaparsa etkili olur. Hangi güç kendi sorunlarını demokratik temelde çözer, demokratik zihniyete kavuşursa sadece bölgede değil, dünyada da itibarlı hale gelir. Bu yönüyle Kürt özgürlük hareketinin, PKK’nin, Kürtlerin Türkiye’de siyasal islamcılarla birleşecek, Türkiye’de yeni islamcı güç ortaya çıkacak ve Türkiye’de bu siyasal islamcı zihniyetiyle bölgede hegemon güç olacak değerlendirmeleri tamamen saptırmadır, yanlıştır. Aksine bu süreç bu demagoji ve bu değerlendirmeler gibi değil de onların düşündüklerinin tersine içeride ve dışarıda hegemoncu eğilimleri sınırlayan, törpüleyen bir gelişme ortaya çıkaracaktır. Bunun kesinlikle böyle görülmesi gerekmektedir.

Hegemonyacı yaklaşımları asla kabul etmeyiz

Önder Apo’nun Misak-ı Milli dediği de esas olarak Kürtlerin siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ilişkilerine kapalı olmayan bir siyasal, anayasal, hukuksal yaklaşım içinde olunması gerektiği yönündedir. Gerçekten de sınırlar sunidir. Bu açıdan doğru yaklaşımlarla sınırları sorun yapmadan Kürtlerin diğer parçalardaki Kürtlerle ekonomik, sosyal, kültürel ilişki sağlaması kadar doğal, haklı bir şey olamaz. Yani bir nevi Türkiye tutumuyla, davranışıyla sınırlarının katı olmaktan çıkaracak, sınırları geçirgen hale getirecek; bu da Kürtlerin hem Suriye’de hem Irak’taki ilişkilerini daha da güçlendirecektir. Bu tabii Türkiye’nin de Irak ve Suriye ile daha kolay ilişki sağlamasını ortaya çıkaracaktır. Ama bu ne sınırların değişmesidir ne de Türkiye’nin bölgede hegemon güç olmasını sağlayan bir yaklaşımdır. Tamamen bölge halklarının ekonomik, demokratik, sosyal ve kültürel olarak birbiriyle daha iyi ilişkiler kurması, birbirini güçlendirmesi, birbirini güçlendiren, tamamlayan, simbiyotik dediğimiz ilişki içinde herkesi güç yapan bir yaklaşımı ifade etmektedir. Önder Apo’nun kast ettiği budur. Yoksa Önder Apo Türkiye gitsin Irak’ı da kendine katsın, Suriye’yi de kendine katsın, her tarafı kendine katsın, yeni Osmanlı olsun, diğer toplumların, ülkelerin üzerinde baskı kursun dememektedir. En başta da Önder Apo hegemon ve yayılmacı yaklaşımları kabul etmez.

AKP’nin iç hegemonyası da kabul edilmeyecektir, ona karşı mücadele edilecektir. Demokratikleşme süreciyle ittihatçıların, ulusalcıların yerine siyasal İslamcıların yeni hegemon güç olma eğilimini törpülemek istemektedir. Bu hamlesiyle o eğilimleri kırmak istemektedir. Önder Apo’nun hamlesini böyle değerlendirmek gerekir. Bu temelde de Ortadoğu’da ilişkilerin zor, şiddet, tehdit üzerine değil de; demokrasi, özgürlükler, hak ve adalet üzerine kurulduğu, karşılıklı birbirini tamamlayan güçlerin ekonomik, sosyal, kültürel ilişkiler üzerine kurulduğu bir yeni Ortadoğu hedeflenmektedir.Türkiye’nin de böyle bir Ortadoğu’nun gerçekleşmesinde Kürt sorununu çözerek, kendini demokratikleştirerek öncü olması istenmektedir. Bu pozitif bir roldür, negatif bir rol değildir. Nerede görülmüştür bir ülke gerçek anlamda demokratikleştiğinde daha da saldırganlaştığı? Gerçek demokratikleşmenin olduğu yerde gerçekten de daha huzurlu, barış içinde bölge ve dünya ortaya çıkar. 19. ve 20. yüzyılları biliyoruz, hep büyük savaşlar içinde yaşanmıştır. Bu, demokratik zihniyetin olmamasından kaynaklanmaktaydı. Demokratik zihniyetin geliştiği her yerde saldırganlık, hegemonya ve savaş eğilimleri giderek aşınacak, törpülenecek ve son bulacaktır.

Kuşkusuz çözüm istemeyenler çıkacaktır. Çözümü tersinden göstermek isteyenler olacaktır. Özellikle de uluslararası güçler, bölgesel güçler Kürt sorununun çözümünü samimi olarak istemeyeceklerdir. Çünkü bugüne kadar Kürtlerin Türkiye’yle savaşmasından, İran’la, Irak’la, Suriye’yle savaşmasından, sorun olmasından birçok devlet yararlanmıştır. Başta ABD ve Avrupa olmak üzere yararlanmıştır. İsrail kendisini var etme, güçlendirme stratejisini Ortadoğu’daki tüm ülkelerin birbiriyle gerilimine, savaşmasına, çatışmasına dayandırmıştır. İran da aslında kendi varlığını Ortadoğu’daki istikrarsızlığa dayandırmıştır. Çatışmalar kavgalar olsun, İran da bu çatışmalar ve kavgalar arasından politik manevralar yaparak yaşamını sürdürsün! İran’ın da kendini yaşatma stratejisi böyledir. ABD ve Avrupa diğer ülkelerle Kürtleri çelişki, gerilim ve çatışma içinde tutarak hem Kürtleri kendine bağlama, hem Türkiye’yi, İran’ı, hem de Irak’ı zor duruma düşürüp kendisine bağlama politikası izlemektedirler.

Bunun yanında Önder Apo ilk görüşme notunda Rum, Ermeni, Yahudi lobilerinden söz etmiştir. Bu da tersinden anlaşılmıştır. Halbuki Önder Apo burada Kürtlerin Türkiye’yle sorunlarını çözme girişimi karşısında Türkiye Kürtlerle savaş yapsın, zayıf kalsın, böylelikle Türkiye’den daha fazla taviz koparırız yaklaşımlarını eleştirmektedir. Bu nedenle bunların çözümü istemediğini, çözümü istemeyen politikalar yürüttüklerini söylemiştir. Gerçekten de bu lobiler, çeşitli güçler Kürtlerin savaşmasını, Türkiye ile mücadele etmesini istiyorlar. PKK ezilsin, Kürtler tümden ezilsin, mücadele edemez duruma gelsin gibi bir yaklaşımları yoktur. Ama Kürtler sorunlarını Türkiye’yle, Irak’la çözsün, Suriye ve İran’la tümden çözsün, bölgede Kürt sorunu kalmasın gibi bir yaklaşıma da sahip değildirler. Çünkü Kürt sorununun çözümsüzlüğü onların politika üretmesine manevra yapma fırsatını veriyor. Çatışma ve çekişme ortamında Türkiye’den daha kolay taviz koparma imkanına kavuşuyorlar. Uluslararası güçler de bu çatışma ortamında bölge ülkelerini ve Kürtleri kendilerine bağlama imkanı buluyorlar. Böylelikle Ortadoğu’ya adım atıyorlar, Ortadoğu’ya müdahale etmiş oluyorlar. Ortadoğu’ya müdahale edecek zemini, fırsatı buluyorlar. Bu yönüyle de Kürt sorununun çözülmesini istemeyen birçok çevre olacaktır. Çünkü Kürt sorunu çözülürse Türkiye üzerinde politika üretemeyeceklerdir; tavşana kaç, tazıya tut diyemeyeceklerdir.

Sadece uluslararası ve bölgesel güçler değil, Türkiye içindeki bazı çevreler de Önder Apo’nun demokratik çözüm hamlesinden rahatsız olmuşlardır. Kürt özgürlük hareketi savaştığı zaman, mücadele ettiği zaman devletten yana olan, PKK aleyhinde, Kürtler aleyhinde politika izleyenler, çözüm sürecinin koşulları ortaya çıktığında ise çözüm sürecine karşı çıkan ya da kuşkuyla yaklaşan bir tutum ortaya koymuşlardır. Gerçekten de bir paradokstur. Aslında bir paradoks değil de Kürtlerin mücadelesine yaklaşımın ifadesidir. Kürtler mücadele ettiğinde, mücadeleyi sürdürdüğünde kendilerini Türk devletine yakın göstermekte, Türk devletine yakın göstererek politikalarını bu çerçevede etkin kılmaya çalışmaktadırlar. Çünkü Kürtler direnmektedir. Kürtlerin direnişi üzerinden Kürtlere karşı çıkarak, Türkiye’ye yakın görünerek, hükümete yakın görünerek politik çıkar elde ettikleri anlaşılmaktadır. Ama Kürt sorununun çözümü gündeme gelince telaşa kapılmışlardır. Çünkü savaş bir uzlaşmayla sonuçlanırsa gerçek yüzlerini rahatlıkla gizleyemeyeceklerdir. Bu açıdan da savaş sırasında hep devleti destekleyen, Kürt özgürlük hareketinin haklı, doğru taleplerini desteklemeyen, bu yönüyle de Kürt özgürlük hareketine karşı savaşan gerici güçlerin yanında olan çevreler çözüm imkanı olunca çözüme karşı çıkmaya başladılar. Nerdeyse bu çözüm için adım atan Önder Apo’yu lanetlemeye, PKK’yi lanetlemeye, Önder Apo’nun ve PKK’nin etkisini ve itibarını kırmak için her yolu ve yöntemi denemeye başladılar.

Oyalamanın artık koşulları kalmadı

İç ve dış güçlerin tutumu gerçekten Kürt sorununun ne kadar karmaşık olduğunu göstermektedir. Önderlik buna Kürt kördüğümü dedi. Kürtlerin bir kördüğüme mahkum edildiklerini söyledi. İşte bu Kürt kördüğümü bu olmaktadır. Yani çözüm olamaz. Çözümsüzlük içinde Kürtler de debelenecektir, bölge ülkeleri de debelenecektir. Bundan da uluslararası güçler, Avrupa, ABD ve belirli güçler yararlanacaktır. Kürt özgürlük hareketi aslında bu politikayı eskiden beri görmüştür. Hatta Önder Apo’nun esaretinden sonra çözüm zemini yaratmak için silahlı güçlerini Türkiye dışına çıkarma talimatı verdiği ve gerillanın sınır dışına çıktığı ortamda yapılan VII. Kongre değerlendirmelerden biri de “Kürt sorununun çözümsüzlüğü kötülük tanrılarının Ortadoğu’ya verdiği bir ceza gibidir” değerlendirmesi yapılmıştır. Kötülük tanrıları da bu çözümsüzlükten nemalanan kimi uluslararası ve bölgesel güçler olmaktadır.

Özcesi bu süreci doğru anlamak ve gerekliliklerini yerine getirmek çok çok önemlidir. Çeşitli çevrelerin ortaya koyduğu gibi bu kesinlikle AKP’nin inisiyatifinde gelişen bir süreç değildir. Aksine AKP’nin sıkıştığı bir dönemde gerçekleşmektedir. Çeşitli güçlerin PKK en güçlü dönemde olduğu dönemde anlaşmaya yanaşmaz, savaşı sürdürür dediği bir dönemde, PKK’nin güçlü olduğuna herkesin kanaat getirdiği bir dönemde Kürt özgürlük hareketi bu hamleyi yapmıştır. Yani AKP’nin sıkıştığı, Kürt özgürlük hareketinin ise önemli gelişmeler yarattığı dönemde Kürt Halk Önderi böyle bir hamle yaparak devleti ve AKP’yi bir çözüm kulvarına sokmak istemektedir. Yani AKP’nin sıkıştığı bir süreci demokratik siyasal çözüm hamlesiyle Türkiye’yi demokratikleştirecek ve Kürt sorununun çözümünü sağlatacak bir gelişme ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Çünkü AKP’nin 2013’te PKK’ye karşı, Kürt özgürlük hareketine karşı mücadele vermesi büyük kaybetmesine yol açacaktır. AKP ve çevresindeki güçler de kaybetmek istemiyorlar. Çünkü onlar da geçen yüzyılda cumhuriyetten dışlanmışlardı. Cumhuriyet tarafından sosyalistler, Kürtler dışında üçüncü olarak dışlanan da kendileriydi. Bu açıdan da tümden kaybetme yerine, daha etkisiz ve zayıf duruma düşme yerine, belirli bir demokratik uzlaşmayla kendilerini var etmek isteyeceklerdir. Dolayısıyla Türk devleti ve AKP’ye demokratikleşme sürecini kabul ettirecek bir momenti yakalamış durumdayız. AKP’yi böyle bir momentte hegemonya peşinde koşma yerine, ya da tümden kaybetme yerine belirli bir demokratik çözümle kendisinin de yaşamını sürdüreceği, belirli düzeyde demokratikleşmiş bir Türkiye’ye razı olması da mümkündür.

İlle de devletin ve AKP’nin Kürt Halk Önderi’nin öngördüğü demokratikleşme kulvarına gireceğini söylemiyoruz. AKP’yi ve devleti böyle bir sürece sokma imkanı doğmuştur. Ancak Türk devleti ve AKP düşünüldüğünde böyle bir sürece kolay girmeyeceği de açıktır. Çünkü AKP’nin zihniyeti öyle geleneksel Türk devlet politikalarından çok farklı değildir. O da hegemonik bir zihniyete sahiptir. Hegemonik bir zihniyete sahip olduğu için o da Kürtleri inkar, imha ve kültürel soykırıma uğratmak istemiştir. Yıllarca bu politikayı sürdürmüştür. En çok tek devlet, tek millet, tek bayrak diyen bu hükümettir. Bu hükümet yıllardır Kürtleri en iyi ben ezerim, en iyi ben oyalarım, en iyi ben tasfiye ederim diye ittihatçıların, ulusalcıların, derin devletin desteğini de aldı. İktidarda böyle kaldı. Eğer en iyi ben ezerim, en iyi ben tasfiye ederim demeseydi, AKP’nin Kürt özgürlük hareketine karşı savaş yürütmede uluslararası, bölgesel ve iç dinamikler açısından belirli bir gücü, potansiyeli olmasaydı AKP iktidarda kalamazdı. AKP, Kürt özgürlük hareketini en iyi ben tasfiye ederim diyerek ayakta kaldı. Ama 2012’de bu politika boşa çıkarıldı. Bu politikanın yürümeyeceği görüldü, bu nedenle artık en iyi ben ezerim, en iyi ben tasfiye ederim diyerek de ayakta kalamaz. Bu açıdan ya oyalayacak ya çözecekti. Oyalamanın da artık koşulları kalmamıştır. Eğer demokrasi güçleri iyi mücadele ederse, Kürt özgürlük hareketi doğru politika izlerse dünya ve bölge koşulları Kürt halkının örgütlülük düzeyi, politik gücü, Türkiye’deki demokrasi güçlerinin birikimi, yine Türkiye’nin ve bölgenin siyasal ortamının AKP’yi, Türkiye’yi değişime zorlaması bu demokratik çözüm hamlesinin başarıya ulaşmasına imkan verecek verilerdir. Biz işte Önder Apo’nun bu hamlesine sahip çıkarak bu verileri demokratik çözüm ve Türkiye’nin demokratikleşmesi doğrultusunda pratikleştirmek ve bir sonuca ulaştırmak istiyoruz. Sürece böyle doğru yaklaşılırsa, kendiliğindenci bir yaklaşımı olmazsa, AKP’ye endekslenmezse, AKP eksenli bir değerlendirme olmazsa o zaman gerçekten demokrasi güçlerinin ve Kürt özgürlük hareketinin bu süreci başarıyla yürütmesi gerçekleşecektir.

NİSAN ŞEHİTLERİMİZ MÜCADELEMİZE ÖNCÜLÜK EDİYOR

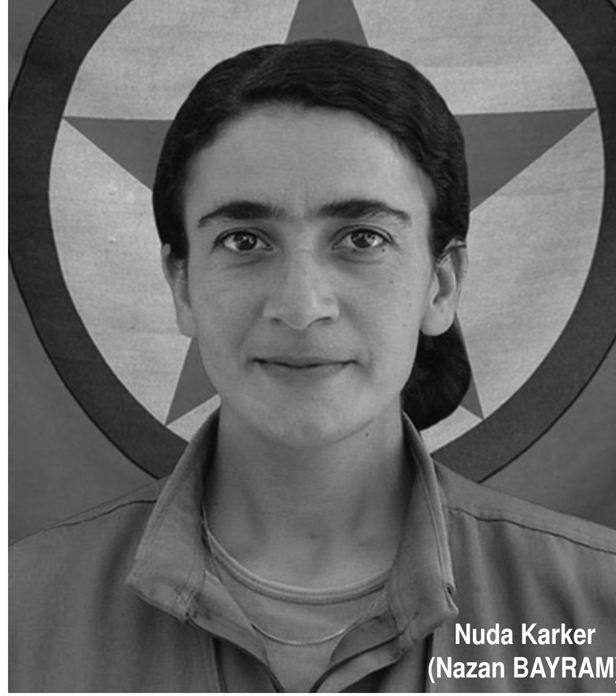
1 Nisan; Nuda, Ferhat, Halil arkadaşların şehadetlerinin beşinci yıldönümü. 12 Mart'taki bir çatışmada Kurtay arkadaş ve bir grup arkadaş şehit düşmüşlerdi. 31 Mart ve 1-2 Nisan günlerinde süren çatışmalarda ise Nuda, Halil ve Ferhat arkadaşlar ile bir grup arkadaşımız şehit düştü. Bu arkadaşlar Botan'da bir hamle başlatmak üzere görev alıp pratiğe giden arkadaşlarımızdı.

Bu arkadaşlar 2006-2007 yıllarında ortak amaç doğrultusunda bu devrim yürüyüşüne çıktılar. Amaçları, yürüyüşlerinin hedefi, hamlelerinin içeriği iki boyutluydu. Bir, tasfiyeciliğe karşı Önder Apo'nun ideolojik ve askeri çizgisini Botan sahasında yeniden oturtmak, Botan'ı yeniden Apocu gerillanın karargahı, alanı haline getirtmekti. İkincisi ise değişen yeni sürece, ABD-AKP ittifakının özgürlük hareketimizi ezmek, tasfiye etmek amacıyla geliştirmeye çalıştıkları ittifaka karşı gelişmekte olan yeni direniş sürecini Botan sahasında öncü düzeyde geliştirmekti. Bu amaçları doğrultusunda da mücadele ettiler; üzerlerine aldıkları görevden sapmadılar. İki boyutlu görevi de başarmak için, Önderlik çizgisini Botan'da yeniden oturtmak için büyük bir fedakarlık ve cesaretle çalıştılar. Tasfiyeciliğin önü alındıysa, zor da olsa Botan'da bir gerilla direnişi adım adım tesis edildiyse bunların sağlanmasında bu yoldaşların, bunlarla birlikte Adil arkadaşın, daha sonra sorumluluk üstlenen arkadaşların çabaları önemli bir rol oynadı. Bugün Botan halkı ayaktaysa böyle bir gerillanın varlığı temelindedir. Gerilla da Beytüşşebap, Şırnak, Eruh baskınları yapabilecek kadar bir eylem gücüne ulaştıysa, tasfiyeciliği tasfiye etmek ve gerilla çizgisini yeniden oturtmak üzere bu arkadaşların yürüttüğü çaba ve mücadele belirleyici oldu.

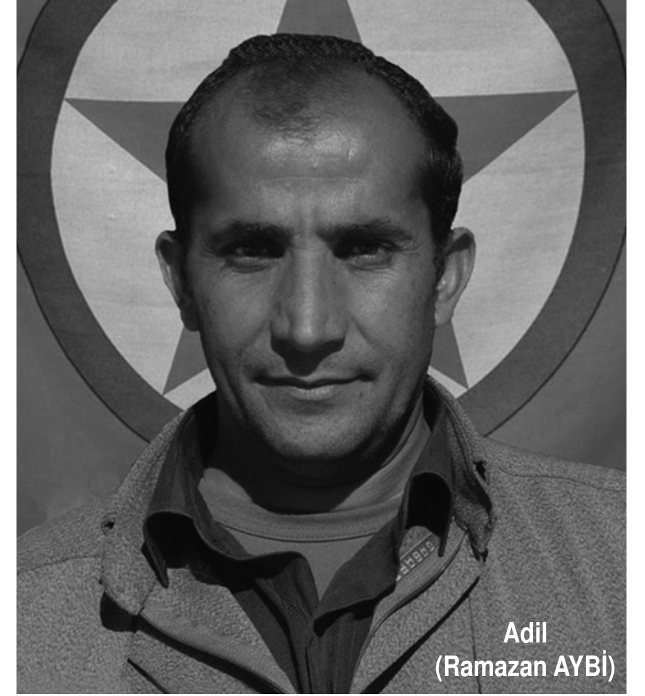
Tabii zor bir mücadeleydi, zor bir çalışma içinde oldular. Tehlikeyi yeterince anlama, zamanında anlama, tedbiri doğru ve yeterli bir biçimde öngörme, özellikle de tehlikeyi yeterli görüp örgütlü karşı durmada zayıflıkları oldu. Aslında söz konusu şehadetler bir yerde düşman saldırılarının içinde zorlanmayı, boğulmayı da ifade etti. Ama iç ve dış düşman da bu yoldaşların duruşu ve mücadelesi temelinde önemli ölçüde geriletildi. En azından teşhir edildi, deşifre edildi. Doğrularla yanlışlar ayırt edilebildi. Doğruların nasıl hakim kılınacağı yönünde net bir tutum, karar geliştirilebildi. Bunlar kongre, konferans kararlarına dönüştürülebildi. Bütün bunların gerçekleşmesinde söz konusu yoldaşların çabaları, cesaret ve fedakarlıkları belirleyici rol oynadı.

PKK'nin yeniden inşasının karşı karşıya bulunduğu sorunları aşmada, Apocu çizgiye yeniden oturtmada bu yoldaşların Botan'da yürüttüğü mücadele, Nuda arkadaşın sürdürdüğü çizgi belirleyici rol oynadı. Önderlik çizgisini anlama ve uygulamada, o çizginin her koşulda geri dönülmez militanı olmada öncü, örnek bir kişilik oldu. Partiyi gerçekler konusunda aydınlatmada ve gerçeklere doğru bir karar düzeyine ulaştırmada Nuda arkadaşın tutumu ve değerlendirmesi, tayin edici, belirleyici rol oynadı. Bu bakımdan yeni PKK'nin öncüsüdür; öncü militanı, öncü komutanı, örnek kadrosudur. Birinci partileşme döneminin Haki Karer'i neydiyse, ikinci partileşme döneminin Mahsun Korkmaz'ı neydiyse, üçüncü partileşme döneminin de Nuda Karker'i aynı özellikleri taşıyor. Aynı örnek, sembol olma misyonunu ifade ediyor.

Yeterince anlamama ve yeterince tedbir geliştirememe sonucunda tasfiyeciliğin yarattığı ağır karmaşa ortamında düşman saldırıları karşısında bu yoldaşları şehit verdik. Ama hem tutum ve çabaları hem de bunu şehadete kadar büyük bir kararlılıkla götürmeleri yeni dönem partileşmesinin çizgisini, tarzını, militan ölçü ve özelliklerini aydınlattı. Düşman saldırıları karşısında bu yoldaşları fiziken kaybettik, ama PKK, PAJK, Kürdistan özgürlük hareketi, Özgür kadın hareketi büyük bir öncülük, pratik önderlik kazandı. Yeni dönem partileşme ölçülerinin, militanlığının nasıl olması gerektiğini, nasıl pratikte gelişeceğini netleştirdi. Bu bakımdan çok büyük bir değer kazanma oldu. Daha sonraki bütün ideolojik, askeri gelişmelerde, Botan'ın bugün yine güçlü bir gerilla kalesi haline gelmesinde bu yoldaşların başlattığı ideolojik askeri mücadele, savaş belirleyici, ön açıcı rol oynadı. Tasfiyeciliği tasfiye ederek, gerilla çizgisinde doğru modern gerillalaşmada ısrar ederek bu sonucu ortaya çıkardılar. Bunları böyle bilmemiz gerekiyor. Bu duruma bizi getiren adımları, bugünlerin anlamını bu temelde doğru anlamamız önem taşıyor.

Nuda Karker
(Nazan BAYRAM)

Adil
(Ramazan AYBİ)

Nuda Karker üçüncü dönem partileşmesinin sembolüydü

Nuda arkadaş Adil arkadaşlarla birlikte 2005 Kasımı'ndaki HPG Meclis Toplantısı ardından Botan'a gitti. Botan'da yeni bir örgütlenmeyi, militanlığı geliştirmek içindi gidişi. PKK yeniden inşa komitesi üyesiydi, savunma merkezi'nde çalışıyordu, KCK Yürütme Konseyi Üyesi'ydi. Bütün bunları bırakarak sürecin Apocu militan için direniş mücadelesini geliştirmek gerektiği inancına, bilincine herkesten önce ve derin ulaştı ve bu konuda büyük bir kararlaşmayı yaşayarak Botan yürüyüşünde sonuna kadar ısrarlı oldu. Bu bilinç ve inanç çok değerliydi. Bu ısrar doğru ve yerinde bir ısrardı. Tasfiyecilik karşısında Apocu çizgide PKK'nin yeniden yapılanmasının ancak böyle bir militanlıkla gerçekleşebileceğini herkesten önce ve derin kavramıştı. Botan'a yürüyüşü bu temelde oldu. Birçok görevi ısrarla bırakarak, en önemli görevin bu olduğunu değerlendirerek bu yürüyüşe çıktı. Bunda tabii yeniden partileşmenin inşa komitesi üyesi olarak üzerine yüklediği görev ve sorumluluğu öncü, örnek militan olma sorumluluğunu derinden kavraması, hissetmesi önemli rol oynadı. PKK'nin olacaksa bir yeniden inşası Apocu çizgide, doğru çizgide olmak zorunda olduğunu, bunu gerçekleştirme görevinin de kendisine düştüğünü herkesten daha derin kavradı. Buna sonuna kadar inandı, kararlaştı ve bu temelde yürüdü.

Diğer yandan AKP-Genelkurmay ittifakının ilk defa oluşmaya başladığı, topyekun savaş konseptinin Milli Güvenlik Kurulu'nda kararlaştırıldığı ve bu temelde hareketimize dönük saldırının başladığı dönemdi. Buna karşı hareket olarak bizim de o zaman orta yoğunluklu savaş temelinde kapsamlı bir direniş içinde olmamız gerekiyordu. Bunun da öncüsü kuşkusuz gerilla olacaktı. Gerilla öncülüğünü, gerilla direnişini bu temelde geliştirmek, yükseltmek üzere böyle bir mücadeleye yürümeyi dönemsel açıdan vazgeçilmez gördü. 1990'lı yılların başında katılmış, 1990'ların başındaki büyük serhildan hamlesinin gerillaya, partiye kattığı arkadaşlarımızdandı. Uzun süre Zagros'ta çalıştı, savaştı. Önderlik sahasında eğitim gördü. Komplo döneminde Avrupa'daydı, uzun süre Avrupa çalışmalarında da kaldı. Tasfiyeciler örgütten kaçar, kapağı Avrupa'ya atmaya çalışırken o Avrupa'dan gelip partinin ülke sahasında yeniden inşasına öncülük etme, onu Botan'da gerilla çizgisinde yürütme kararlılığını, tutumunu gösterdi. Gerçekten de Botan'da bozulmamış Kürt toplumsallığının, kadın toplumsallığının çok temiz bir örneğiydi.

Önder Apo bu niteliklerine daha Önderlik eğitimi sırasında dikkat çekmişti. Tabii yanılmadı. Nuda arkadaş yanıltıcı bir kişilik değildi. En temel karakteri saflığı, temizliği, bütünlüğüydü. İkircikli, ikiyüzlülük, söz davranış farklılığının onda emareleri bile yoktu. Zaten doğal komünal toplum ve kadın gerçeğinin temel karakterlerini oluşturuyordu. Bu temel karakteri Apocu özgürlük çizgisiyle birleştirdiğinde karşımıza en zor koşulların sonuna kadar direnen, en karmaşık ortamlarda doğru yolda yürümeyi bilen militanı çıktı. Bu da Nuda arkadaş oldu.

Yeniden partileşmeyi tartışırken, gerilla hamlelerine yönelirken birçok tartışacağımız, örnek alacağımız değerler var, ama öncelikli ve birinci olarak Nuda arkadaş gerçeğini ve duruşunu esas almak durumundayız. Bunu hepimiz, her arkadaşımız iyi bilmeli. Üçüncü dönem partileşmesinin doğru, başarılı militanı olmak istiyorsak ölçü ve özelliklerimizi Şehit Nuda gerçeğinde bulmalı, açığa çıkartmalı, anlamaya ve özümsemeye çalışmalıyız. Doğru pratik çizgi, doğru pratik örnek resmen de, fiilen de budur. Hepimiz bunu çok iyi bilmek, doğru anlamak durumundayız. Başka ölçüler, farklı örnekler aramaya kalkmamalıyız. Üçüncü dönem partileşmesinin sembolü, örneği olarak şehit Nuda çizgisini, duruşunu her zaman örnek almalıyız, anlamaya, özümsemeye çalışmalıyız. Önder Apo da buna işaret etti. Bu dönemin bütün şehitleri böyle bir komuta altında yürüyorlar. Böyle bir öncü, sembol, komutan izinde gidiyorlar. Bu yürüyüş yüzlerce, binlerce kahraman şehit ortaya çıkardı.

2004'ten bu yana nicel ve nitel bakımdan gerçekten de parti çizgisinin, kahramanlık çizgisinin ruhuna, özüne, içeriğine uygun bir partileşmeyi şehitler gerçeğinde bir kere daha güçlü bir biçimde yaşadık. Bu üçüncü dönem partileşmesinin bütün şehitleri yeni kahramanlık çizgisini, demokratik konfederalizm temelinde Kürt sorununun özgür ve demokratik yaşama kavuşma çizgisini, bunu gerçekleştirecek öncü, militan komutan olma çizgisini temsil ettiler. Çok sayıda şehit verdik. Bu dönemin şehitleri nicel sayıdan çok nitelik bakımından da öncü militan, yönetim, komutan düzeyinde, nitelik bakımından öne çıkıyorlardı. Dêrsim'de şehit düşen yoldaşlarla, Tekoşinlerle, Munzurlarla, Hüseyinlerle, Seyit Rızalarla başladı bu gerçek. Dersim yolculuğunda şehit düşen Mahirler, Nucanlar oldu. Amed'te Serxwebun, Erzurum'da Amed oldu. Botan'da Sorxwin, Yıldız, Adil oldu. Gerçek parti militanlığını, her türlü tehlikeye, iç dış gericiliğe, saldırıya karşı Apocu çizgiyi doğru anlama ve uygulamada örnek militan kişiliği Nuda yoldaşta buldu. O yolda dört yıldır gerçekten de büyük şehitler verdik. Özellikle de 2011'de, 2012'de Kandil şehitleri, Xakûrkê şehitleri, yine Botan şehitleri, Rojava şehitleri, en son Paris şehitlerimize kadar, Sara yoldaşa kadar uzandı bu gerçeklik. Büyük bir parti öncülüğü, parti yönetimi, emir gücü, komuta gücü ortaya çıktı.

Tüm şehitlerimiz ortak amaç için yürüdüler

Bütün bunları niye ifade ediyoruz? Çünkü mevcut çalışmalarımızı, hazırlıklarımızı böyle bir öncülük altında yürütüyoruz. Burada böyle bir komutanın emirlerini onların emirlerine bağlı olarak doğru ve başarılı bir biçimde yürütmek üzere bir yürüyüşe çıkmak amacıyla toplandık. O halde niye toplandığımızı doğru bilmemiz, anlamamız gerekiyor. Öyle basit, dar, sıradan, sadece heyecan ve duyguyla yaklaşmak tabii ki çok yetersiz kalır. Burada toplanmanın amacını, anlamını öğrenmekten, bilmekten uzak tutar bizi. Öyle olursak da yere sağlam basamayız, önümüzü net göremeyiz, yürüyüşümüzü sağlam yürütemeyiz. Eğer gerçekten bir şeyler yapmak, bazı görevleri başarmak, Apocu çizginin kazanan militanı olmak istiyorsak, bunun pratikte nasıl olduğunu yapanlardan öğrenmemiz gerekiyor. Onlar bizim için büyük bir yol gösterici, ön açıcı, deney, tecrübe birikimi, büyük bir çekim gücü, aydınlatma gücü, bunlar kadar da büyük bir emir gücü, talimat gücü; ne yapmamız gerektiğini bize emreden güç oluyorlar. Bu gerçeği iyi bilmemiz, anlamamız lazım.

Diğer arkadaşlarımızın tutumu da, durumu da farklı değildi. Ferhat arkadaş da 1990'ların başında Mardin'den katılmış, uzun süre Dêrsim'de gerillacılık yapmış bir yoldaştı. Güney'de de çalışmalarda bulundu. Dördüncü konferanstan sonra tasfiyeciliği Botan'da tasfiye ederek Apocu çizgiyi, gerillayı yeniden Botan'da oturtmak üzere görev ve sorumluluk üstlendi ve sonuna kadar bu görevini başarmak için çaba harcadı. Kurtay arkadaşı birçok arkadaş tanır. O da Botan'ın yetiştirdiği kahramanlardan birisiydi. 1990'lı yıllarda katılan, uzun süre Botan'da savaş yürüten, Botan'ın her tarafında emeği olan arkadaşlarımızdandı. 2007'nin güzünde yine tasfiyeciliğin tasfiyesi ve Botan'ın yeniden gerilla kalesi haline getirilmesi amacıyla Botan'a yürüdü. Son nefesine kadar da bu hedeften kopmadı. Böyle bir amacı gerçekleştirmek için yürüyüşün gerisinde, dışında kalmadı.

Halil arkadaşı arkadaşların çoğu tanıyorlar. Uzak alanlardan geldi. Çok farklı yaşam ve çalışmalar içerisinden, farklı toplumsal ortamlardan, Kürdistan'da gelişen mücadeleden etkilenerek Kürdistan'a gelen örnek kişiliklerden birisiydi. Gerillanın sözlü, yazılı, görsel ifadeye kavuşturulması ve topluma yansıtılmasında birinci derecede rol oynadı. Gerillanın ruhu, duygusu, gözü, kulağı, resmi, cismi oldu. Bugün bile hala bu alanının neredeyse yarısı onun eserleriyle dolu geçiyor. Propaganda çalışanlarının özellikle gerillada önemli bir bölümü onun eğitiminden geçen arkadaşlardan oluşuyor. Bu büyük gerilla, dağ, özgürlük tutkusunu çok daha da derinleştirmek üzere Kuzey yürüyüşünde şehit düştü Botan'da. Büyük bir gerilla kahramanlığı, dağ tutkunluğu gücünü gösterdi.

Bu yoldaşların her biri farklı bir zamanda da olsa bir ortak amaç için yürüdüler. İşte bizi önderlik çizgisini doğru anlama ve uygulamadan uzak tutan her türlü tasfiyeci yaklaşıma karşı Apocu çizgiyi hakim kılma mücadelesini yürütmeyle, dışta düşmana karşı zafer üstüne zafer kazanan yeni dönemin modern gerillacılığını Kürdistan'ın kalbi olan Botan'da oturtmak, harekete geçirmek için yürüdüler. Böyle bir tarihi anlam, görev içeren yürüyüşe karar verdiler. Bu kararları temelinde adımlarını attılar ve son nefeslerine kadar da amaçlarından kopmadılar. Kendilerine amaç bildikleri, önlerine görev olarak koydukları hususları pratikte başarıyla hayata geçirmek üzere her türlü cesaret ve fedakarlığı gösterdiler. Özgür ve direnişçi yaşamın ruhu oldular, bilinci oldular, özü oldular. Gerçekten de o çok sinsi, tehlikeli gizli sosyal reformculuk diye tanımladığımız çok al-

çakça, içten yaşam ölçülerimizi, militan ölçülerimizi oyarak düşman ajanlığı yapan tasfiyeciliğin teşhir, deşifre edilmesi ve aşılmasında büyük bir aydınlatma ve mücadele içinde oldular.

PKK'nin ve HPG'nin yeniden yapılanmasında, Apocu çizgiye oturmasında bu arkadaşların yürüyüşleri, tutumları ve mücadeleleri belirleyici rol oynadı. Onun için yeniden partileşmenin sembolü taşıyorlar. Pratikte bir yürüyüş gerçekleştirdikleri, parti dışılıkları açığa çıkardıkları gibi, söz ve tutumlarıyla net oldukları için böyle bir öncü, örnek haline geldiler. Partiyi ikna edip böyle bir karara, çizgiye çekebildikleri için öncü militan oldular.

Birincil olan, belirleyici olan önderlik ve şehitler gerçeğidir

PKK tasfiyecilik karşısında bu düzeyde bir tutum alabildi, düşünce ve karar geliştirebildiyse bu, Nuda arkadaşın düşünsel ve pratik çalışmalarıyla oldu. Başka hiç kimsenin de pratik olarak Önderlik dışında PKK'yi yeniden bu düzeyde ikna edebileceğini sanmıyorum. Bunu geçmişte de çok kez söyledik. Yeni yoldaşların da bilmesinde hepimizin yeniden daha derin bilince çıkarmamızda yarar var. Ancak Nuda arkadaş ikna edebildi, yanlışlardan bizi kurtarabildi, bizi dönemi anlamayan, ya da yetersiz anlayan durumlardan çıkarabildi, gaflet uykusundan uyandırabildi. Bu tabii Önder Apo'nun demokratik toplum manifestosu ismini verdiği savunmalarının hazırlanıp hareketimize sunulmaya başlamasıyla birleşince, hareketimizle ilk iki dönem partileşmenin ruhuna uygun bir biçimde, ama kendini yenilemiş, paradigma değiştirmiş ve yeniden yapılandırmış olarak güçlü bir biçimde gelişme gösterdi.

Şimdi herkes bu PKK duruşu önünde şapka çıkarıyor. Dost düşman herkes bu PKK'nin ne kadar güçlü olduğunu görüyor. Dostlar böyle bir PKK'lileşmeden büyük bir umut, güç alırken, düşmanlar kahroluyor. Ama onlar gerçeği teslim etmek, bu durumu kabul etmek zorunda kalıyorlar. PKK'nin geçmişten daha güçlü olduğunu, geçen süreçte özellikle uluslararası komploya karşı mücadeleden çok daha güçlenerek kendini yenileyip sağlamlaştırıp çıktığını düşmanlar da itiraf ediyorlar. PKK'nin böyle olmasında, bu düzeye gelmesinde işte bu yoldaşların tutumlarının, yürüyüşlerinin, çabalarının öncülük düzeyinde payı var. Bu bakımdan da 1 Nisanları unutmayalım. Yeniden partileşme, yeniden gerillalaşmanın en sağlam adımların atıldığı, en büyük mücadelelerden birinin verildiği gün olarak bilelim, anlayalım, değerlendirelim, örnek alalım ve örnek yürüyüşü izlemeyi bilelim, takip edebilelim.

Bu örnek yürüyüşün daha önceki benzer yürüyüşlerle bağı var, onlardan öğrenecekleri var. İlk defa böyle bir adım atmıyoruz, hamle başlatmıyoruz. Yeni bir yıl hamlesine, özgürlük devrimini zafere götürmek üzere yürümüyoruz. Hemen her yıl yaptığımız bir çalışma bu. Geçmişte çok daha zor koşullarda, çok daha güçlü, öncü düzeyde bu yürüyüşü yaptık. Zorluklar geçmişte daha çoktu. O dönemin özgürlük yürüyüşçüleri tarafından aşıldı. Karmaşa, karanlık geçmişte daha fazlaydı, onları öncü, örnek yürüyüşçü yoldaşlar aydınlattılar, karanlıkları aydınlığa, karmaşayı netliğe çevirdiler. Bu bakımdan şimdi ön daha çok açık, netlik daha fazladır. Ne yapmamız ve nasıl yapmamız gerektiği konusunda bilincimiz, tecrübemiz, eğitimimiz, disiplinimiz her zamankinden yüksek, güçlü. Dolayısıyla daha sağlam yürümek, daha rahat yürümek, daha başarılı yürümek için her türlü zemin var, imkan var, kapılar açık. Bu işi yürütmek şimdi daha kolay. Zor olanı geçmişte bu yürüyüşü yapan, özgürlük yürüyüşüne çıkan öncü yoldaşlar başardılar. Bize bu tür yürüyüşleri daha kolay hale getirdiler. Önümüzü daha açık, aydınlık kıldılar. Neyi, nasıl yapmamız gerektiğini bize öğrettiler. Nasıl yürümemiz gerektiği konusunda güç, ruh, bilinç verdiler. Şimdi onlardan öğrendiklerimizle, aldıklarımızla böyle bir yürüyüşe çıkmak, yeni yeni özgürlük hamleleri planlamak, onları gerçekleştirmek çok daha kolay, çok daha imkana, fırsata sahip, çok daha yapılabilecek bir durumdur.

Bu bakımdan yeni bir yıl hamlesine, yeni bir Newroz hamlesine yürürken bu geçmiş hamlelerin hepsinden dersler çıkarmamız gerekiyor. Ne tür hazırlıklar yapıldı, nasıl planlandı işler, görev ve sorumluklar nasıl ortaya konuldu, bunları yapmak için nasıl kararlılık, cesaret, fedakarlık ortaya çıkarıldı. Bunları hayata geçirmek için ne tür çabalar harcandı, kahramanca yürüyüşlere çıkıldı ve net sonuçlar alındı, bunları bileceğiz. Hem yakın dönemin, dördüncü stratejik dönemin yıl hamlelerini bu temelde daha iyi anlayacağız, değerlendireceğiz. Çünkü onlar bizim yolumuzu aydınlatıyor, önümüzü açıyor, hem önümüzdeki sürecin uluslararası kommploya karşı direnme sürecinin her yıl hamlesinin özelliklerini, ölçülerini, sonuçlarını bir bir irdeleyeceğiz, derslerini çıkartacağız, özümseyeceğiz ki, hamlemizi, yürüyüşümüzü oradan edindiğimiz derslerle daha etkili ve başarılı kılalım. Bunu da hem her türlü zayıflığa, geriliğe, ideolojik ve askeri bakımdan bizi zayıf ve geri bırakan ruh hallerine, duygulara, düşüncelere, davranışlara karşı yapacağız; yani her türlü tasfiyeciliğe, orta yolculuğa, bireyciliğe, keyfiyete karşı yapacağız, hem de büyük bir askeri deha olarak, komutan ve savaşçı olarak düşmanın her türlü askeri gücünü yenecek bir askeri tarz, üslup ve taktikte başarı kazanmak üzere yapacağız. Her iki boyutta da geçmişten yeterli dersler çıkartarak hamlemizi başarılı kılmayı bileceğiz.

Tabii bunun daha eskisi de vardır. 1980'li, 90'lı yılların büyük direnişçilik süreci var. 15 Ağustos Atılımı var. Agitlerin, Beritanların, Zilanların savaş tecrübesi var, savaş dersleri var. Çok öğreticidir. Daha da zor olan dönemler aslında bu yoldaşların direndikleri, mücadeleye öncülük ettikleri dönemlerdi. Savaşçılıkta da, komutanlıkta da onlardan öğreneceğimiz çok, ama çok şey var. Onlardan öğrenmeyi bilmeliyiz. Daha öncesi de var; büyük zindan direniş gerçeği var. 1981-82 sürecinde başta Amed Zindanı olmak üzere 12 Eylül faşizmine karşı zafer kazanan büyük zindan direnişçiliği, Mazlumların, Kemallerin, Hayrilerin direnişçiliği var. Önder Apo PKK'nin direniş çizgisini temsil etmeye yeterli bir direniş dedi bu büyük zindan direnişçiliğine. O halde Önderlik tarafından kabul gören, onay gören bir direniş gerçekliğini ifade ediyor. Tabii PKK çizgisinde, Apocu çizgide direniş yürütmek için bu örnek büyük direnişten de ders çıkartacağımız çok şey var. Onun derslerini de yeterince çıkartmayı bilmeliyiz. O derslere göre hareket etmeyi de bilmeliyiz.

Daha öncesi de var. 1970'li yılların alacakaranlık ortamında, 12 Mart ve 12 Eylül faşist askeri cunta ortamında her türlü özgürlükçü, demokratik bilinci, değeri imha etmek için azgın saldırıların yürütüldüğü, karanlık, karmaşık bir ortamda doğruyu görmek, bulmak, doğru yolda yürümeyi bilmek çok çok daha büyük bir işti, zorluklar istiyordu. Büyük cesaret, kararlılık, irade timsali olan gençlik öncüleri bu gerici saldırılar karşısında imha olmaktan kurtulamamışlardı. Mahir Çayanlar, Deniz Gezmişler, İbrahim Kaypakkayalar ki gerçekten TC sınırları içinde gerillacılığın öncülüğünü, önderliğini yapan, 1968 gençlik devrimini Türkiye ve Kürdistan'a taşıyan, bu devrimin ruhu olan, bilinci olan, iradesi ve tarzı olan büyük kahramanlık yürüyüşçüleriydi, ama onlar bile faşist askeri saldırılar karşısında darbe yemekten, imha olmaktan kendilerini kurtaramadılar.

1970'li yıllar boyunca binlerce yurtsever devrimci doğrudan devletin ya da örtülü olarak devletin örgütlediği paramiliter faşist güçlerin saldırıları altında şehit düştüler. Bu şehadetler, Kürdistan'da örgütlü bir güç yaratmak için gösterilen çabalar da ancak kahramanca direnişle gerçekleşebildi. Haki Karerlerden Halil Çavgunlara, Cuma Tak, Salih Kandallara kadar ulaşan büyük kahramanlıklar 1970'li yıllarda da ortaya çıktı. Bu dönemin kahramanlığı da aslında daha sonraki gelişmelerin hepsinin temelini oluşturuyor. İdeolojik temel atma, örgütsel temel atma, ideolojik örgütsel çizgi oluşturma, bu anlamda hem bu karmaşık karanlık süreci oluşturma hem de bu karanlığa karşı aydınlığı yaratacak bir yürüyüşü büyük cesaret ve fedakarlıkla ortaya çıkartma sürecini ifade etmişti.

Önderliksel doğuş, önderliksel gerçekleşme bu dönemde yaşandı. Başta birinci dönem olmak üzere bütün dönemlerin kahramanlık çizgilerini ortaya çıkartan büyük bir önderliksel doğuşla gerçekleşmesi söz konusudur. Bu gerçeği doğru anlamak, doğru özümsemek, doğru uygulayıcısı olmak büyük önem taşıyor. Yani Kürdistan'da özgürlük militanı olmak, eşitlik ve demokrasi militanı olmak öyle kendine göre, canının istediği gibi keyfiyetle olmuyor. Ancak bu farklı dönemlere yayılmış kahramanlık çizgisini görerek, bu çizgiyi ortaya çıkaran önderlik gerçeğini doğru anlayıp özümseyerek başaran, zafer kazanan bir özgürlük militanı, yürüyüşçüsü olunabilir. Bunu herkes iyi bilmeli bilince çıkarmalı ve hiçbir zaman da unutmamalı.

Bunu unutmamak ne demektir? Kendine görelikten, keyfiyetten, bireycilikten uzak durmak demektir. Ne yapmak istediğimiz, onu nasıl yapacağımızı kendi keyfimizden, kafamızdan esen rüzgarlara göre değil de Önderlik ve onun pratikleşmesi olan kahraman şehitler gerçeğine göre değerlendirmek, ele almak, yürütmek demektir. O halde demek ki böyle bir yürüyüşe çıkılırken her şeyden önce nasıl bir ölçüde, çizgide yürünmesi gerektiğinin derin bilincine varılmalıdır. Başarılı olabilmek, kararlıca yürüyebilmek, atılan her adımda yere sağlam basıp sonuç alabilmek kesinlikle böyle yapmaya bağlıdır. Bu belirtilenleri her özgürlük savaşçısı amiyane deyimle kulağına küpe etsin. Günün yirmi dört saatinde bu ruhla, bu bilinçle yaşasın. Bundan asla kopmasın. Her zaman, her yerde, her türlü zorluk karşısında bu gerçekliği ansın, hatırlasın. O zaman doğruyu hem bulur hem de yapar. Hiçbir zorluk onu başarıdan alıkoyamaz. Hiçbir karmaşa onun kafasını karıştıramaz. Hiçbir hile, oyun, tasfiyecilik onu aldatamaz.

Başarı ancak doğru katılım ve sağlam kararlılıkla yaratılır

Tabii böyle yapmaz da kerameti kendinden sanırsa, biraz gençliğin verdiği heyecana, güce dayanarak yürüyebileceğini sanırsa büyük yanlış yapar. O enerjiye, gençliğe, dinamizme yazık olur. Onlara güvenerek sonuç alacağını sananlar ancak gafleti yaşayanlar olabilirler. Evet, tabii ki enerji, dinamizm, heyecan, mücadelede kahramanca yürüyüşte önemli unsurlar, başarının sağlanmasına hizmet eden unsurlar, ama kesinlikle birincil, belirleyici unsurlar değiller. Birincil olan, belirleyici olan önderlik ve şehitler gerçeğidir. Özgürlük devriminin başarı çizgisi, zafer çizgisidir. Kırk yıllık bir Önderlik yürüyüşü ve mücadelesinin her gününün, her ayının, her anının bilincine varma, derslerini çıkartma temelinde gerçekleşen bir yürüyüştür. Bize doğruyu, başarının yolunu burası gösterir. Bunun dışındaki yaklaşımlar, tutumlarla Kürdistan'da değil zafer kazanmak, kendini korumak, yaşatmak bile mümkün değildir. Hiç kimse kendini bu konuda kandırmamalıdır, heyecanına, gençlik enerjisine güvenmemelidir. Böyle olanlar pratikte de kaybetmekten öteye bir sonuç ortaya çıkartmazlar.

O halde pratiğin doğru, sağlam, başarılı, zafer kazanan özgürlük yürüyüşçüsü olmak istiyorsak, her şeyden önce bu yürüyüşü hangi çizgide yapmamız gerektiğini iyi bileceğiz. Bu da önderlik gerçeğini, Önderlik çizgisini, Önderliğin ideolojik askeri çizgisini doğru anlamayı, iyi anlamayı ifade ediyor, gerektiriyor. Yine Önder Apo'nun kırk yıllık mücadele içerisinde ortaya çıkardığı başarı tarzını, üslubunu, temposunu, bunun Hakilerden başlayıp Agitlerle, Zilanlarla, Adillerle, Nudalarla gelişen, günümüzde Sara gerçeğinde zirveleşen pratik kahramanlık çizgisini, şehitler çizgisini doğru anlamaktan geçer. Bunu anlayamayanlar, bu temelde katılmayanlar, ruhlarını, duygularını, düşüncelerini, pratik güçlerini buradan alamayanlar başarılı, özgürlük yürüyüşçüsü olamazlar. Her zaman doğruyu görme ve başarılı yürümede gerçek güç kaynaklarının, önderlik ve şehitler gerçeği olduğunu bilmek gerekir. Her sorunu bu gerçeklik temelinde çözeceklerini, her zorluğu buradan aldıkları güçle yeneceklerini, her karmaşık işi bu temelde başaracaklarını iyi bilmek önemlidir. Bu bakımdan da böyle bir tarihi yürüyüşe, yeni bir yıl hamlesine, ki bu yıla geçen yıllarda yapamadıklarımızı yapma, yarım kalan görevleri tamamlama, Önder Apo'ya özgürlük ve Kürdistan'a statü hedefini kesin başarıya götürme yılı dedik. Bu yılın hamlesini bu hedefleri başarma hamlesi olarak tanımladık. O halde böyle iddialı, önüne büyük ve kesin hedefler koymuş bir yıl hamlesine yönelirken, her özgürlük savaşçısı her şeyden önce böyle bir hamleyi zafere götürmenin, büyük hedefi başarmanın, önderlik ve şehitler gerçeğinden öğrenerek, onları özümseyip onların çizgisinde yürümeyi bilerek gerçekleşeceğini doğru anlamalılar. Bu esas üzerinde bu yürüyüşe çıkmayı öngörmeliler. Bunun dışında bir ölçüyü kendilerine esas almamalılar. Kim ki başka bir ölçüyü esas almaya kalkarsa, farklı ölçülerle, güçlerle yürüneceğini, başarı kazanılacağını sanırsa kendini kandırır, kendini yanıltır. Öyle bir kendini kandırmaya, yanıltmaya hiç düşmemek lazım.

Kırk yıllık mücadelenin bu kadar açığa çıkmış tecrübesi, deneyimi varken ondan korkmamak lazım. Onlar bizim için gerçekten de büyük aydınlatma ve pratik gerçekleştirme güçleri oluyor. O halde onlara dayanmayı, onlarla doğru bütünleşmeyi, onlara doğru katılmayı, onları anlamayı, öğrenmeyi, onların izinden yürümeyi ve doğru yol yöntemlerle başarılı bir biçimde uygulayıcısı olmayı bilmek gerekir. Başarı buradan geçer. Bu tür yürüyüşlerde yürüyüşe doğru çıkmak, başarı esasına göre çıkmak, yürüyüşü sonuçta tam başarıya götürmek ancak bununla mümkün olur. Biz bütün özgürlük savaşçılarının öncelikle böyle bir duyarlılık, yoğunlaşma, duygu ve düşünce temelinde buraya geldiklerini, böyle bir hamle yılında pratik mücadele alanlarına gitme kararlılığını ortaya çıkardıklarına, bunu sağlam bir biçimde pratikleştirerek mutlak zafer kazanma iradesi, gücü, tutkusuyla adım atmak istediklerine inanıyoruz.

Eğer gerçek böyleyse ve bunu önderlik ve şehitler çizgisinde gerçekleştirmeyi, Nuda çizgisinde yürütmeyi esas alıyorsak "o zaman zafer kesinleşmiştir, vuruş tarzı belirlenmiştir" diyor Önder Apo. Ne yapacağımız, nasıl yapacağımız nettir. Onları bilmemek, nerede ne yapacağı konusunda muğlak kalmak kesinlikle söz konusu olamaz. Bu kadar Önderlik ve parti esaslarına göre düşünen, karar oluşturan, irade ortaya koyan birisinin doğru karar alamaması, yeterli doğru karar alamaması, yeterli üslup ile yeterli yaklaşım gösterememesi, örgütleyememesi, eyleme geçememesi kesinlikle mümkün olmaz. Başarılı bir tarz, üslup, yeterli bir tempo haline gelmek istiyorsak bunun her şeyden önce büyük bir kararlaşma önderlik ve parti gerçeğine irade bütünlüğü temelinde katılma olayı olduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız. Başka türlü doğru tarz, doğru üslup, doğru taktik haline gelinemez, yeterli tempo olunamaz. Onları ancak doğru katılım ve sağlam kararlılık yaratır. O halde yürüyüşümüzün başarısını, kararlılığını belirleyecek olan bizim böyle bir yürüyüşe karar verme, bunu önderlik ve şehitler çizgisinde yapma kararlılığını tam bir biçimde ortaya çıkartmamızdır. Bunu yapmışsak gerisi kolaydır. Her gün, her an nerede ne yapmamız gerektiğini rahatlıkla ortaya çıkarabiliriz. Her bir arkadaş ortaya çıkarabilir. Bu konuda eski olmak, yeni olmak, genç olmak, yaşlı olmak, kadın olmak, erkek olmak hiçbir ayrıcılık gözetmiyor, ortaya çıkarmıyor. Böyle bir kararlılığı, netliği olan herkes bugünün mücadelesinde neyi nasıl yapmayı gerektiğini doğru bir biçimde rahatlıkla bilir.

Eğer bu bilinç ortaya çıkmıyorsa bilelim ki karar düzeyimizde, katılımızda bir eksiklik var, bir sakatlık vardır. Yoksa başka nedenlere bağlamayalım, başka nedenlerle izaha kalkmayalım. Pratiğin sonuçlarını belirleyen bizim katılım ve kararlılık düzeyimizdir. Bu konuda bir kişi kararında netse, bu kararlılık ve netlik konusunda kendini kandırmıyorsa veremeyeceği hiçbir doğru karar, yapamayacağı hiçbir başarılı eylem, gerçekleştiremeyeceği hiçbir örgüt çalışması olamaz. Bunu çok iyi bilelim. Bunu pratikte yapamamışsa demek ki kararında çürüklük var. Bileceğiz ki yanılgı içindeyiz; kendimizi kararlaşmış gibi ortaya koyuyoruz, ama bu karar içinde ikircilik var, muğlaklık var ya da bilinçten, iradeden yoksun, öfkeye, tepkiye dayanıyor, heyecana ve duyguya dayanıyor. Bu tür hususlara dayanan kararlılık doğru bir kararlılık olmaz; rüzgar gibi gelip geçer. Kalıcı olan, sağlam olan, bilince dönüşen, iş yapma yeteneğine dönüşen kararlılık tabii ki bilinçli ve iradeli bir biçimde ortaya çıkartılan kararlılıktır.

Bu nedenle böyle bir yürüyüşe çıkmaya hazırlanırken ilk adımı atmak isterken her arkadaşımız her şeyden önce böyle bir kararlaşma ve netleşme içinde olmalı. Bu yürüyüşe böyle bir kararlılık ve netlikle çıkmayı esas almalı. Eksikliği varsa böyle bir kararlılıkta, yanılgılarla kendini kararlı sayıyorsa düzeltmeli, eksikliğini gidermeli; katılımını ve kararlaşmasını tam yapmalı, netleştirmelidir. Böyle bir katılım ve kararlığa dayanmayan yürüyüş yanlıştır, tehlikelidir. Kişiye de örgüte de zarar verir. Sadece düşmana hizmet eder, düşmana kazandırır. Öyle bir durum objektif ajanlık olur.

Böyle bir yürüyüşe çıkarken en küçük tereddüt, duraksama olmadan, el birliğiyle, tam bir örgütlülükle kurallı disiplinli bir biçimde sadece önümüze koyduğumuz amaçları başarmak üzere yoldaşça omuz omuza vererek yürüyüş içinde olmak gerekir. Öyle olursak hiçbir düşman güç önümüzde duramaz. Öyle bir yürüyüşü hiç kimse engelleyemez. Öyle bir yürüyüş kesin zaferden başka bir yerde durmaz. Böyle bir zafer yürüyüşü için de bu tarzda hareket etmek önemlidir. Öyle bir kararlılık temelinde Nudaların, Halillerin, Ferhatların kahramanlık gününde, onların izinde, onların özlemlerini başarmak, onların anılarına doğru sahip çıkmak üzere Nuda çizgisinin takipçisi olarak yeni yıl hamlemizi başlatalım.

HEP KAVGAYDI YAŞAMIM

Babam Almanya'ya 1969 yılında gitmişti. Kışla lojmanlarında daha fazla kalmamız mümkün değildi. Ama o süreçte aynı eve yerleşecek çalışma arkadaşlarından Ali, ailesini hemen köyden getirmek istemiyordu. Onlar gelene kadar evde kalmaya devam ettik. O yaz tatilinde yine köye gitmiş ve bir süre kaldıktan sonra dönmüştük. İşte o süreçte yaşanan bir olay beni derinden etkilemişti...

Dêrsim'in sıcak uzun yaz günlerinden biriydi. Yazlık sinema o gün herhangi bir filmi değil, çok çarpıcı ve gerçek bir olayı izletecekti Dêrsimlilere. 'Pir Sultan Abdal'dı oyunun ismi ve Ankara Çağdaş Tiyatro Grubu'nca sahnelenecekti. Biletler günler öncesinden satılmış, afişleri asılmış, propagandası yapılmıştı. Tiyatro kültürümüz yoktu, hiç de izlememiştim o zamana kadar. Okulda piyes oynama, skeçler yapma gibi bir şeydir diye düşünüyordum. Pir Sultan Abdal'ı ise söylenen türkülerden, anlatılan hikayelerden biraz biliyordum. Babam çok güzel Pir Sultan deyişleri söylerdi, saz eşliğinde.

Gün batımına az kalmıştı. Oyunu izleyecekler caddelerde sinemaya doğru ilerliyorlardı. Kısa sürede sinemanın önü kalabalıklaşmıştı. Birçoğu tanıdıktı. Yine Ankara gibi yerlerde yüksek okul okuyan gençler vardı. Yani, bizim 'solcu abiler' dediklerimizdendi hepsi. Onların oluşu merakı artırıyordu. O ana kadar 06 plakalı bir dolmuş, mahalle mahalle geziyor hoparlör eşliğinde oyunun tanıtımını yapıyor; içeriğine ilişkin, çarpıcı propagandayla izleyicileri davet ediyordu. Ve kalabalık giderek büyüyordu. Bazı gruplar voltalarını sinemanın dışına bile taşırmışlardı. Artık yavaş yavaş içeriye giriş başlamıştı ki, siyah bir renault marka taksi hızla alana, kalabalığın bulunduğu tarafa geldi. Kışlanın tüm pencereleri seyreden insanlarla doluydu. Biz çocuklar, daha çok kalabalığın dışında, yarım çember oluşturmuş içeriye girmek için sıramızı bekliyorduk. Büyük bir karmaşa vardı sinemanın önünde. Herkes içeri girebilmek için itişip kakışıyor, tartışmalar, birbirine bağırmalar gırla gidiyordu. Bu karmaşa hoşumuza gidiyor, çocuk merakımızı artırıyordu. Birçok ana yaşananlardan ürkmüş olacak ki, çocuklarını eve götürmeye çalışıyordu. Ama ben arkadaşlarım gidelim diye zorlamasına rağmen gitmek istemiyordum. On bir yaşındayım o zaman.

Taksinin hızla ve sirenle gelişi bir panik havası ve korku yaratmıştı. Hemen ardından bir anons dikkat çekti;

"Dikkat! Dikkat! Pir Sultan Oyunu valiliğimizce yasaklanmıştır. Kalabalığın derhal dağılması duyurulur!.."

Daha sözünü tamamlamamıştı ki;

"Yuuuuh! yuuuuh! " sesleri eşliğinde arabayı taşlamaya başlamıştı, tüm kitle. Ardından "valiye istifa!" sloganı başlamıştı. Taşlar yağmur gibi yağıyordu. Bir anda ortalık karışmıştı. Ardından polis sayısı çoğalmaya başlamış, kitleden bazılarını gözaltına almaya başlamışlardı. Yumruklar havada, sloganlar çok ateşli atılıyordu. Dikkati çeken bir diğer şey, polislerle olan boğuşmalardı. Gözüm oraya takılıyor. Korku, heyecan artıyor. Biraz daha yakına gidiyorum. Kadınların, çocukların bağırışları birbirine karışmıştı. Ben aldırmıyorum. Polisle karşılıklı yumruklaşanın kim olduğunu görmeye çalışıyorum. Uzaktan benzetmiştim ve yanılmıyordum: Ali amcaydı. Yani Ali Gültekin... Boğuşmada bir polis, bir Ali Gültekin alta düşüyordu. Sanki ikisi güreş yapıyordu. Artık polis ile kitle çatışması yaşanıyordu. Sonra birkaç polis daha gidip Ali Gültekin'i zorla polis arabasına bindirip götürmüşlerdi. O sırada kardeşi Veli de ağabeyini polislerin ellerinden kurtarmaya çalışmıştı. Polisler bu defa da ona yönelmişlerdi. Ama o yaman bir adamdı. Her iki eliyle bağrını açmış:

"Vurun ulan! Vurmayan orospu çocuğudur... Vurun!..'' diyor avazı çıktığı kadar bağırıyordu.

Polisler coplarla, silahın kabzasıyla vurmaya başlamıştı. Bir polis:

"Ulan Moskov dölü!.... Kızıl komünist!... Sen kurtulamazsın.. Moskovlar gelip seni kurtarsınlar!" diyerek dövüyordu. Sonra onu da götürdüler... Yiğit bir köylüydü Veli. Belki de Moskovlar kimdi, bilmiyordu, duymamıştı. Ruslar denilseydi belki de bilirdi. Ama ne anlardı Moskovluktan! Fakat Moskovluğun komünistliğin küfür olduğunu, polisin iyi bir şey söylemediğini Veli dahil herkes az da olsa anlamıştı.

Çatışma yayılmıştı. Sloganlar, taş atmalar durmamıştı. Polislerin saldırı ve şiddeti de devam ediyordu. Olay çok çabuk yayılmıştı tüm Dêrsim'e. Polisler arabaya doldurduklarını alıp götürüyordu. Kalabalık, yürüyüşe geçmişti. Dağınık gruplar bir anda komut verilmiş gibi yola dizilmiş, sol yumrukları havada, attıkları sloganlara eşlik edercesine sert ve öfkeli yürüyüşe geçmişlerdi. Ben Ali ve Veli amcalarıma acımış, ağlamıştım. Ama kalabalığın isyanı, öfkesi o an beni de etkilemişti. Korkum yavaş yavaş dağılmıştı. Sadece polisler güçlü değildi: Hepsi tanıdık bildik olan o insanlar daha çoktu ve korkusuzdular. Bir süre o kalabalığa paralel koştum. Daha önce annemin pencerede bağırması üzerine gitmemekte direten ben, o an pencerenin tabakasını kırarak içeriye girmiştim. İlk aklıma gelen, Ali amcayı vuran o polisti! Bizim evin hemen yan tarafında oturan polis! Yani komşularımızdı. Tanımıştım. Nasıl yapardı? O eve, çocuklarının yanına gidip geliyordum. Okul arkadaşıydık. Annem de o kadınla samimiydi. Arada gidip gelirdi. Belki çok sıcak komşuluk ilişkileri yoktu. Ürkek davranıyor, bizlere fazla güvenmiyorlardı. Çünkü polisler genelde sevilmezdi yerli halk tarafından. Ama mesafeli de olsa o ana kadar komşuluk ilişkilerimiz vardı.

Durumu anneme söyledim. Önce inanmak istemedi, sonra ise geçiştirmeye çalıştı. Ben içten içe "artık o eve gidip gelmeyeceğim" diye söz veriyorum kendi kendime.

Yaşanan olay, özellikle Ali ve Veli amcaların, diğer insanların dövülmesi, kitlenin tek yumruk olup direnişi gözümün önünden gitmiyordu. Ali ve Veli amcaları karakola götürmüşlerdi. Veli'ye daha oradayken, bıyıklarından tutup "bunları tek tek yolacağım Moskov dölü!" demişti polis. Göğsü de kıllıydı, demek ki, onları da yolacaklardı! O tehdidin anlamını böyle düşünüyor, kıllar yolunurken çok acıyacağını düşünerek üzülüyordum.

Komşumuz olan polisin eşi o gün akşama kadar kapıyı kilitlemişti. Hiçbiri dışarı çıkmamıştı. Korkudan ağlamışlardı. Annem komşuluk hatırından vazgeçmeyerek kapıyı çalmış "bir şey yok, korkmayın" diyerek teskin etmeye

"Dêrsim'in sıcak uzun yaz günlerinden biriydi. Yazlık sinema o gün herhangi bir filmi değil, çok çarpıcı ve gerçek bir olayı izletecekti Dêrsimlilere. 'Pir Sultan Abdal'dı oyunun ismi ve Ankara Çağdaş Tiyatro Grubu'nca sahnelenecekti. Biletler günler öncesinden satılmış, afişleri asılmış, propagandası yapılmıştı. Tiyatro kültürümüz yoktu, hiç de izlememiştim o zamana kadar. Okulda piyes oynama, skeçler yapma gibi bir şeydir diye düşünüyordum."

çalışmıştı. Buna da anlam veremiyordum. Çelişkili bir duygu yaşıyordum. Acaba öyle olması mı gerekiyordu? Polis çocukları ve eşi olmak suç muydu? Ama o polis vurmuştu Ali amcaya, Veli amcaya ve diğerlerine. Diğerleri de vurmuş, herkese küfür etmişlerdi. Tüm polisler aynıydı, aileleri de...

O gün kalabalığın slogan sesleri hiç kesilmedi. Karakol Demiroluk mahallesinde ve MİT binasının yakınındaydı. O taraftan yoğun silah sesleri geliyordu. Bu, daha çok korkuya yol açıyordu. Annem komşu kadınlarla konuşuyordu. Hiçbirinin eşleri evde yoktu. Ağabeyim ve dayım H. Hüseyin de eve gelmemişlerdi. Ama bir süre sonra bir haber kışlayı hareketlendirmişti: Mehmet Kılan vurulmuştu!

Mehmet Kılan, Hasan dayımın eşi Emine'nin kardeşiydi. Onların evine gittik hemen. Evde herkes çığlık çığlığa ağlıyor, ağıtlar yakılıyordu. Dayım, az önce Mehmet Kılan'la birlikte olduklarını, birlikte içki içtiklerini anlatıyor, inanamıyordu vurulduğuna. Mehmet Kılan orta yaşlı bir insandı. Neden ve niçin vurulabilirdi ki? Hiç kimseye zararı olmayan kendi halinde bir insandı. Haber çabuk yayılmıştı. Anlatıldığı kadarıyla şöyle gelişmişti olaylar; karakolun önünde büyük bir kalabalık toplanmış gözaltına alınan arkadaşlarının serbest bırakılmasını içeren sloganlar atmaya başlamışlardı. Sonra bizim köyün gençlerinden Hasan Küçükoba, Türk bayrağını yakıyor. Polis bunu da bahane ederek rastgele etrafa ateş etmeye başlıyor. Ancak kalabalık karakolun önünden ayrılmıyor. Olaylar giderek büyüyor ve her tarafa yayılıyor. Mahalle aralarında birçok insan mevzilenip, kurşunlardan sakınmaya çalışıyorlar.

Sonra Mehmet Kılan'ın nasıl öldüğü de ortaya çıkıyor. Çok içmiş Mehmet ve sarhoştur. Pir Sultan Abdal oyununun sahnelenmediğini ve gözaltına alınanların olduğunu duyunca ve olaylar başlayınca çıkıp olayları yatıştırmaya gidiyor. Elinde beyaz bir mendille olayları durduracağını sanıyor. Ona göre, gençler oyunu izleyemediği için kızmışlar, taşkınlık çıkarmıştı. Buna bu kadar tepki vermek doğru değildi. Keşke oyun sahnelenseydi de böyle olaylar olmasaydı. Gençlerin hakkı vardı kızmakta. Biletler alınmıştı. Sinemanın önüne gelmişlerdi. Son anda oyunu yasaklamak da neyin nesiydi! Üstelik oyuncular ta Ankara'dan gelmişlerdi. Resmi izin vardı, her yerde oynanmıştı bu oyun, burada neden oynanmasındı! Bunları söyleye söyleye gidiyor Mehmet Kılan. O günün şehidi olacağını nereden bilecekti?

O caddede yürürken, polis karşı pencerede namluyu çevirmiş, bekliyor. Biraz daha yaklaşınca elini cebine götürüp mendili çıkaracağı sırada vuruluyor. Bu kadar basit, bu kadar anlamsız!

Bu ölüm, en çok da karakol çevresinde direnen grubun öfkesini büyütüyor, "Mehmet Kılanlar ölmez!" sloganı bir anda tüm Dêrsim'e yayılıyordu. "Mehmet Kılanlar ölmez!.." Bu sloganı duyunca bir soru işareti daha oluşuyor kafamda! Ölen bir kişi için ölmez deniliyordu. Bunun anlamı neydi? Niye şehitler ölmezdi!..

Sonrasında Elazığ ve Erzincan'dan takviye isteniyor ve 'Tunceli'de süresiz sokağa çıkma yasağı ilan ediliyordu. Sabaha kadar herkes tedirgin bir bekleyiş içine girmişti. Her an yeni ölüm haberleri gelecek korkusu yaşanıyordu. Dêrsim şehir merkezine giriş çıkışlar yasaklanmış, mahalleler sokaklar jandarma ve polisle doldurulmuştu. Bu şekilde oluşan geniş çember sabaha doğru giderek daraltılıyordu. Her tarafa tek tek aranıyor, olaya karışanlar gözaltına alınıyordu. Dêrsim'i araziye vurarak terk etmek isteyen birçok genç de daha yollarda tutuklanıyor, polis pusularına takılıyorlar.

O gece bir kabus gibiydi. Sabah şafakla birlikte, sokağa çıkma yasağının uygulanış biçimini daha yakından ve daha somut olarak görüyorduk. Erken saatlerde asker kışlanın da etrafını tutmuştu. Pencerenin perdesi açıldığında hemen birkaç metre ötede caddede bekleyen askerlerin pencereye doğrulttuğu namlu annemi ürkütmüştü. Onun 'vıııyy!' diyerek geri çekilmesi bizleri meraklandırmıştı. Çok korkmuştu annem. Askerlerin dikkatini dağıtmak, bizden şüphelenmelerini engellemek için temizlik yapmaya başlamıştı. Camdan baktığımda her tarafın askerlerle dolu olduğunu gördüm. Her iki adımda bir askerler dizilmiş, ellerinde silahları tetikte bekliyorlardı. Sokaklarda, caddelerde sivil bir tek kişi yoktu. Kim sokağa çıksa büyük küçük dinlemeden alıp götürüyorlardı. Sonra kapımız şiddetle vuruldu;

"Arama var! Açın kapıyı. Herhangi bir mukavemette bulunulmayacak, aksi durumda ateş edilecektir!" diyordu kalın bir ses.

Evimiz kışlanın hemen girişinde sağdan üçüncü kapıydı. Demek ki ilk ev aranmamış polis evi atlanıp direkt bize gelinmişti. Kapı açılır açılmaz potinleriyle kurt gibi saldırarak eve girmişlerdi. İlk olarak babamı sordular. Annem "Almanya'da olduğunu" söyledi. Evde onların dikkatini çekecek başka büyük erkek yoktu. Ağabeyim henüz çok gençti. Fazla dikkat çekmemişti. Ama gece yarısı eve geldiğini bilseler kesin alırlardı. Annem;

"Eve ayakkabı ile mi giriyorsunuz, yeni temizlemiştim" diyerek bir şeyler mırıldandı.

Bunun üzerine askerlerin komutanı, kızgın ve emrivaki bir sesle:

"Evet, hanımefendi her yere böyle giriyoruz!.." diye yanıt verdi. Yani "biz her eve böyle gireriz, sizin evin bir ayrıcalığı yok" demeye getirmişti. Bu sözler tehditti... "Başka bir şey daha söyleme, sorma" anlamına geliyordu. Aramayı hızla yapmışlardı ve etrafı

"Son yaşanan olay, hemen herkesin yüzünü ortaya çıkarmıştı. Kimin rengi ne artık biliniyordu. Adeta turnusol kağıdı rolünü oynamıştı yaşanan olay. Bir ayrışma yaşanıyordu Dêrsim'de. Herkes adeta saflarını belirliyordu. Ve bu günlük sıradan ilişkiden misafirliğe, kurban, aşure, niyazlar dağıtılmasına kadar her şeye yansıyordu ki, bu en son takınılan bir tavır oluyordu. Bunlar dağıtılırken miktarları az verilirdi, yani fazla değer verilmezdi."

darma dağınık etmişlerdi. Neyi aradıkları belli değildi. Kilimleri kaldırıp altına kadar bakmışlardı. Divan örtüleri, yastıkları, çamaşır sepetleri ortalık yere dökülmüştü. Her şeyi potinleriyle çiğnemişlerdi. İki de bir "haydi oğlum!... Hızlı, çabuk olun!..." komutu veriliyordu. Bizim evin aranmasını bitirmiş büyük bir gürültüyle kapıyı kapatıp gitmişlerdi. Kışlada bu arama, saatlerce sürmüştü. Koridorların kalabalığı, bağrışmalar, ayak sesleri, koşuşturan askerler... Yaşam her günden farklıydı.

Saatler sonra koridordan koridora haberler yayılmıştı: Kemal Burkay'ın köylüsü Mazgirtli Ali Ekber, Metin Göngörmüş... Rıza... Erdal... Alınıp götürülmüştü. Olayla ne ilişkileri vardı acaba? Demek ki onlar da polisle çatışmış slogan atmıştı. Devlete karşı gelen gençlerdi!.. Onlara karşı ilgi ve sempati artıyordu. Merakla soruluyor, başka kimler alınmıştı, kimler bu tür işlerle uğraşıyorlardı, onlara ilişkin tahminler yürütülüyordu. Korku ve tedirginlik karışımı sorular uzun süre devam etmişti.

Herkesin sevdiği, taktir ettiği, beğendiği hayranlık duyduğu genç ağabeylerimizdi tutuklananlar. O dönemin ateşli devrimcileriydi hepsi. En fazla dikkat çeken, tehlikeli bulunan, ama çok az kullanılan sözcükler dolaşıyordu artık: 'komünist, solcu, devrimci...' yaşamımıza giren yeni sözcüklerdi bunlar. Bazı levhalarda 'TİP' imzalı bazı sloganlar vardı. Bir şey daha vardı, evet... Bizim köyün asma köprüsünün beton ayaklarında büyük harflerle ve kırmızı boya ile yazılı olan 'AK-PAK Günlere... TİP' yazıları olurdu. Bir anlam veremiyordum. Ama oradan her geçişte okuduğumu iyi hatırlıyorum. Bellekte bu yeni şeylerin soru işaretleri büyüyordu.

Karakol Demiroluk mahallesindeydi. O civardaki evler işkence seslerini duyabiliyorlardı. Pir Sultan Abdal olayında alınanlar orada uzun süren gözaltında kalmış ve işkence görmüşlerdi. Veli'nin gerçekten kızıl bıyıkları çekilmişti. Göğsünde sigara söndürüldüğü de söyleniyordu. Ama o bırakıldıktan bir süre sonra yine kızıl ve pos bıyıklarını bırakmış, eski 'Moskov' görüntüsünü kazanmıştı. Çok daha gururluydu, çok daha ilgiliydi her şeyle. Köyünde kendi halindeki Veli artık kızıl komünistliği, Moskovluğu öğrenmeye çalışıyordu. Ali ağabeyine bağlılığı artmıştı. Devlete meydan okuması, yumruk atması, her yiğidin harcı değildi.

Pilvenkli Ali Ekber'in işkencede kulak zarının patladığı söyleniyordu. Ve gerçekten hep pamuk koyardı kulağına, ağır işitiyordu artık. Ayak tabanı falakadan patlayanlar, ayağında ve vücudunun çeşitli yerlerinde sigara söndürülenler günlerce, aylarca Dêrsimlilerin gündemindeydi. Kimi zaman acısı duyularak, kimi zaman da bir yiğitlik vesilesi edilerek anılırdı bu insanlar.

Olaylar aileleri etkiliyordu. Devlet, Dêrsimli için 38'di. Orada tanımıştı! Bunun da anlamı: Katliam, vahşice baskılar, sürgünlerdi. Ne devlete güven olurdu, ne de 'başkalarına.' İhanetlere tanıktı çünkü. Rêberler çıkmış, kirletmişlerdi en yakın hısımlığı, dostluğu. Aşiretler bel vermemişlerdi birbirlerine, yüze gülenler arkadan hançerlemişlerdi. Söz verenler sözünden dönmüştü. Yenilgi, teslimiyet bir yazgı olmuştu sanki. Her şey 38'de yitirilmişti; yiğitlik de, kalleşlik de o zaman yaşanmış ve bitmişti. Oraya kocaman bir nokta konulmuştu. Yeniden Dêrsim mi? "Aman, Düzgün Baba korusun, bir daha göstermesin o günleri!.." Yanı başındaki Elazığ, Bingöl, Erzincan... Hepsini de görmüşlerdi. Güven olmazdı! Dêrsim giderek acılarına gömülmüştü. Bu ağıtlarına bile yansımıştı. Şeyh Sait ne yaptı ki, başkaları da ne yapsın? O bile yapamamıştı! Alişerler, Beseler sadece birer efsaneydi. Ama şimdi aynı acıları görmek istemiyorlardı. Devlet her şeyiyle örgütlüydü, kurumlaşmıştı sömürgecilik. Öz kurutulmuştu Dêrsimlide. Bazı gençler, gençlik heyecanıyla hareket ediyorlardı... Cahillerdi... Sıcakkanlılıklarıyla kendi başlarına da iş açacaklardı! Bu devlet hain bir devletti. Dêrsimliye hiçbir zaman yar olmadı, güvenmedi. En düşkün bir şekilde ihanet edenler bile kurşuna dizildi, darağaçlarında sallandırıldı. Kendi varlık nedenine bu ölçüde sırt çevirenler, en yakınına bile çok vicdansızca kıyanların, devlete de bir hayrının olmadığı olmayacağı biliniyordu, devlet Dêrsimliyi iyi tanımıştı. Kürtlük son kez, ama çok ibret verici şekilde Dêrsimlilerin şahsında gömülmüştü.

Yeni olaylar Dêrsimlileri 30-35 yıl öncesine götürüyordu: Acaba devlet yeni bir '38 mi yaratacaktı? Gençler kandırılıyor muydu? Kışlada olaylardan sonraki yorumlarda acaba kandıran, başı çeken, 'başkalarını' bu kadar düşünmeyen kimdi? Soruları dolaşıp durmuştu. Demirlerin üç dört genci vardı. Büyük çocukları Haşim Ankara'da üniversitede okuyordu. Metin Güngörmüş de yüksek okul okuyordu. En çok bunlar dışarıdan etkilenmişlerdi, gözleri açılmıştı... Söylemezlerin çocukları daha uysaldı. Anne ve babalarının etkisindeydiler, onlar göze çarpmıyordu. Babaları çocuklarından yamandı. Çetinler de öyleydi. Boylu poslu, efendi, yüksek okul okuyanları bile vardı. Fakat Türk çocukları gibi büyütülmüşlerdi, zira anneleri Türk, babaları ise annelerinden daha Türk'tü. Fazla ihtimal verilmiyordu, çok gizli değillerse, görünüşleri sakindi, uysaldı. Osman Mutlu'nun çocukları sağcıydı. Osman Mutlu, devletin en gözde adamıydı. O aile, kadınıyla erkeğiyle devletten bir parçaydı kışlada oturanlar için. İlişkiler sınırlıydı onlarla, herkes dikkatliydi. Komşuluk, ilişkilerinde doğallık, samimiyet yoktu. Çıkarcı yaklaşımları vardı. Onlarla çok samimi olanlar da devlet yanlıları sayılırdı. Polis aileleri ve kendi konumlarına yakın olanlarla olan ilişkiler düzeyi ile yerli ailelerle olan ilişkileri çok farklıydı. Bazı aileler komşuluk hatırı veya bu ad altında mesafeli bir ilişki içinde olurdu, bazıları yaranmacıydı. İşte bu yaranmacı yerliler de pek sevilmezlerdi. Bu tip ailelerin güvenirlikleri zedeleniyordu. Ve bunlara karşı tepkiler daha sessiz ve daha büyüktü.

Son yaşanan olay, hemen herkesi yüzünü ortaya çıkarmıştı. Kimin rengi ne artık biliniyordu. Adeta turnusol kağıdı rolünü oynamıştı yaşanan olay. Bir ayrışma yaşanıyordu Dêrsim'de. Herkes adeta saflarını belirliyordu. Ve bu günlük sıradan ilişkiden misafirliğe, kurban, aşure, niyazlar dağıtılmasına kadar her şeye yansıyordu ki, bu en son takınılan bir tavır oluyordu. Bunlar dağıtılırken miktarları az verilirdi, yani fazla değer verilmezdi. Doğumlarda, düğün ve törenlerde eskisi gibi hediye götürülmez, ziyaret etmemeye kadar gidebilirdi... Bunların hepsi birer tavırdı. Ve bu tavırda birleşenler birbirlerine daha yakın olurlardı. Osman Mutlu'nun kızı Şenay bile eskisi gibi ip atlamalara, 'ateşlim' ve saklambaç oyunlarına alınmıyordu. Polis çocukları içinde çok azı bu oyunlarda olurdu. O da 'iyi polisin' çocuklarıysa! Başka da zaten aileleri bırakmazdı, onları sınırlardı.

'Ah yavrum Hüseyin Cevahir vurulmuş'

İlkokul 3. sınıftan itibaren öğretmenim Edibe Abacıoğlu idi. Esmer, biraz kilolu, gözlüklü, ama çevik bir öğretmendi. Kendisinde Araplık vardı. Çok sigara içerdi. Dudakları mordu. Gülüşü güzeldi. Çok seviyordum, bu öğretmenimi hiç unutmadım. Yazım o zaman güzeldi. Eksiksiz ve okunaklıydı. Bu yüzden plan defterini, yoklama defterini hep bana yazdırırdı. O yıl sınıf başkanıydım, öğretmenin olmadığı zamanlarda tahtaya günlük planı ben yazardım. Sanırım boyum da biraz uzundu. Tahtanın başından başlayarak yazabiliyordum. Müdürümüz kışladaki komşumuz Mazlum Kayay'dı. Soğuktu... Bir süre de Mustafa Söylemez müdürlük yaptı. Onu hep babam gibi severdim, babamın bazı özellikleri onda da vardı. Ağabeyimin sınıf öğretmeniydi. Aynı zamanda hemşerilik, dostlukları vardı aile olarak. Eşi 'Ayşe Hanım' sağlıkçıydı. Kışlanın hemşiresiebesiydi. Çok şirin bir kadındı, sevilirdi. Çalışkan, canlı, zekiydi. Mustafa Söylemez amca daha sessiz ama ilgiliydi. Sınıf öğretmenim aşağı mahallede otururdu. Eşi Hükümet Konağı'nda memurdu. İki erkek çocuğu vardı. Büyük oğlu Kamil ortaokula gidiyordu. Küçüğü ilkokuldaydı, daha alt sınıftaydı. Kız çocuklara bir özlemi olduğu belli oluyordu. Sınıf arkadaşlarımdan Nesibe ve Feride de öğretmenimle aynı mahalledeydiler. Türk olarak onlar vardı. Kendilerini öğretmenime daha yakın hissederlerdi. Onları da çok severdim, ilişkilerimiz iyiydi. Nesibe sakindi, Feride daha hırçındı.

Öğretmenim otoriterdi. Çok güzel öğretirdi, bu konuda ciddi çaba sarf ederdi. Ama sinirliydi aynı zamanda. Ödevini yapmayan, tırnaklarını, mendilini, ellerini temiz tutmayanların kulaklarından tutar çekerdi. Bazen de cetvelle vururdu. Böyle halleri nadirdi ama. Daha çok sinirli asabi olduğu zamanlarda döverdi.

Dêrsim'de içme suyu belli günlerde ve belli saatlerde akardı. Onun dışındaki su sterilize değildi, bu nedenle içme suyu olarak kullanılmazdı. İçme suyu daha çok sabah saatlerinde akardı. Aşağı mahalledeki evlerde genelde hizmetçi olurdu ya da temizlik işlerini günlük yevmiyelerle kadınlara yaptırırlardı. Bu tür kadınlar azdı. Kimse kolay kolay gidip o evlerde hizmetçilik yapmazdı, tercih edilmezdi. Bazı kadınlar vardı. Onlar da sırayla, hemen tüm evleri dolaşır yapardı. O kadınlar bile belliydi, çevrede tanınıyordu. Öğretmenim de özellikle genel temizlikte ve çamaşır yıkamada bunları çağırtırıyordu. Öğretmenimi ve onun okul dışındaki dünyasını her yönüyle zamanla öğreniyordum.

Bir gün dersteyken, saatine baktı, birden;

"Aaa... Sakine yavrum yanıma gel" dedi.

Onun 'aaa...'sı herkesi heyecanlandırmıştı. Hızla yanına gitmiştim. Önlüğünün cebinden bir tomar anahtar çıkardı. Birini yakalayarak bana dikkatlice gösterdi;

"Bu anahtarı görüyorsun... Bunu diğerleriyle karıştırma, üzerinde 'T' yazılı. Bu anahtarı al direkt eve git, evi tanıyorsun. Bayram kutlamaya geldiğiniz ev. Kapıyı aç, içeriye girdiğinde sağda banyo var. Banyo kazanında hortum var, o kazanı doldur, dikkat et taşmasın, soba paslanır... Sonra mutfaktaki bidonları, sürahileri doldur ve gel. Kamil gil de yok, susuz kalmayalım" dedi.

Koşarak aşağı mahalleye gitmiş, kapıyı açıp söylendiği şekilde kazanı, bidonları doldurmuştum. Ama o arada başka şeyler de yapmıştım. Etraf çok karışıktı. Mutfak kirli bulaşıktan geçilmiyordu, rafta adeta kap kalmamıştı... Diğer odalar da aynı şekilde karışıktı. Gecelik, pijama olduğu gibi çıkarılıp atılmış, sigara izmaritleri küllüklerden taşmış. Bir anda karar veremedim, izinsiz evin her tarafına girmem doğru olur muydu? Ya farklı anlaşılırsa.. Ama yaşlı ve üstelik kız çocukları yoktu... Acıyordum, evi o şekilde bırakmak olmazdı, bir türlü rahat edememiştim. Sonra karar verdim; çok hızlı bir şekilde önce bulaşıkları yıkadım ve durulanması için büyük siniye dizdim. Her şeyi sınıflandırıyorum...Kaşıklar, tabaklar... bardaklar vb. Bir yandan suları dolduruyorum, öte yandan etrafı temizliyorum. Yalnız başıma ama çok çabuk bir şekilde evi tertemiz, derli toplu yapmıştım. Tekrar koşarak okula gittiğimde zaman yarılanmıştı. Öğretmene anahtarı verip yerime geçtim. Kendisi mahcup bir şekilde teşekkür etti. Kafamı da okşadı. Ben de öğretmenimin okul dönüşü yaşayacağı sevinci o an duydum, sevindim... Öğretmenimi sevindirmek çok hoşuma gitmişti, henüz onun haberi olmadığı halde o duyguya kapılmıştım. Eve gidince anneme de bu durumu anlatmıştım. Pek memnun olmamıştı. Ama fazla kızmamıştı da.

Ertesi gün okula gittiğimde öğretmenim uzaktan çok mutlu bir yüz ifadesiyle ve anlamlı bir şekilde gülümseyerek, adeta beni bağrına basacak gibi bakmıştı. Yanına gittiğimde kafamı göğsüne koydu bir eliyle omzumdan tuttu sıktı;

"Yavrum bütün o işleri sen mi yaptın? Nasıl yaptın o kadar çabuk? Ne güzel yapmışsın, kesinlikle ben öyle temiz yapamam. O bulaşıkları öyle dizemem... Sen evde de iş yapıyor musun? Annen nasıl bir kadın, kesin gelip o anneni göreceğim ve onu kutlayacağım, nasıl yetiştirmiş öyle..."

Daha birçok şey söylüyor adeta kendi kendisiyle konuşuyordu. Ben hem çok utanmıştım hem de onun o kadar sevindiğine sevinmiş, iyi bir şey yaptığımdan emin olmuştum.

Öğretmenim bu davranışımı öğretmenler odasında herkese anlatmıştı. Eve gelen misafirlerine anlatmış, eşine, çocuklarına göstermiş, adeta büyük bir iş yapmışım gibi övgüyle söz etmişti. Ve sırf beni mahalledeki kadınlara göstermek, tanıtmak için güne davet etmişti. Sınıf arkadaşım Aysel Ağırcan'la evine gitmiştik... Herkesten önce kendisi öpmüştü, sonra da diğer misafirleri. Bazıları sadece tokalaşmakla yetinmişti. O kadar kadının içinde bizi de oturtmuş ve bize hizmet etmişti. Ama ben yine dayanamayıp çayları birlikte dağıtmaya kalkışmıştım. Israrla misafiri olduğumu, bugün başka bir şeye karışmamam gerektiğini belirtmişti. Yoğurtlu mantıyı biraz utanarak yemiştim. Ama çevredeki herkes oturuşumdan, çay içişime, yemek yiyişime kadar izliyordu. Onları öyle gördükçe daha fazla sıkılıyordum, fakat dikkatle yiyor, içiyordum. Elime verilen mantı tabağını küçük kaşıkla, keki de çatalla yemeyi, dökmeden ya da başka acayipliklere düşmeden becerebilmiştim. O yönlü ve ayrıca diğer işlerde de becerikli olmam, kendime güvenmemi, rahat konuşmamı sağlatmıştı. Utangaçlığım, sıkılganlığım giderek azalmıştı.

Daha sonraki süreçte birkaç kez daha su almaya gitmiştim. Ama bu defa Aysel Ağırcan'la birlikte gitmiştim. O işten çok etrafla, merak ettiği şeylerle uğraşırdı. Misafir odasındaki sigaralıkla uzun süre uğraşmıştı. Kapağı açıldığında kapağın üzerindeki kadın biblosu müzik eşliğinde dönüyor ve bir süre öyle devam ediyordu... Aysel bir de daha o yaşta sigaraya özeniyordu. Sigarayı ağzına koyup, yine sigaralıkla takım olan çakmakla yakmış ve ilk çektiği nefeste öksürmüştü. Hem gülmüş hem de azarlamıştım onu. İzinsiz bir şey almasını, sigarayı içmesini doğru bulmamıştım. Aysel bununla da yetinmemiş, buzdolabındaki sütlaçtan yemiş, yerine belli olmasın diye su eklemişti. O da ayrı bir suçtu. Ya öğretmen fark ederse, artık güvenmez diyordum. Ve fark ettiğini hisseder gibi utancımdan terlemiştim. Ama isteme istemeye Aysel'in misafir şekerliğinden uzattığı şekeri ben de alıp yemiştim.

Bir gün yalnız gittiğimde öğretmenimin eşi de vardı. Uykudan yeni uyanmıştı... Suyu aldıktan sonra beklemeden çıkmak istedim. Beni bekletti. Ve cebime 2,5 lira koymak istedi. Almadım, çok rahatsız olmuştum. Sanki yardım etmenin karşılığıymış gibi gelmişti bana. Ve ondan sonra biraz daha durgunlaştım. Zoruma gitmişti... Ben evlere gidip parayla çalışan hizmetçi değildim ki, öğretmenimi sevdiğimden yardım etmek istemiştim. Kendiliğinden, bilinçsizce gelişmişti. Zaten öğretmenim de artık gidip su almamı istememişti. Mahallelere suların veriliş saatleri arada değişiyordu. Aşure ayında kendilerine küçük bir el sitiliyle aşure götürmüştüm. Ertesi gün sitili almaya gittiğimde aşurenin çöpe döküldüğünü görmüş içten içe kızmıştım. Demek ki, bizim yaptığımız aşureyi beğenmemişlerdi!.. Çöpe dökmek günahtı! Öğretmenim onu nasıl yapmıştı, bir türlü inanmak istememiştim.

İkiz kardeşlerimin ikisi de kız çocuğuydu. Onlara süt vermek için o kış odunlukta beslediğimiz ineğin sütünden yarım kilosunu öğretmenim parayla alıyordu. Süt bulmak zordu. Bizim ineğimizin olduğunu öğrendiğinde parayla alabileceğini belirtmişti. Parasız olursa kabul etmeyeceğini ısrarla söylemişti. Sütü ben kendilerine götürüyordum.

Ve öğretmenim bir gün bizim kışladaki evimize geldi. Annemi sarılıp öpmüştü.

"Sakine'yi nasıl yetiştirmişsin, merak ettim, herkese anlattım" demişti.

Annem bozuk Türkçesi'yle konuşuyordu. Tam cevap veremediği noktada ben araya giriyordum. Annemin Türkçeyi iyi telaffuz etmeyişine olan utancım devam ediyordu. Niye utandığımı bile anlamıyordum, ama utanıyordum işte. Öğretmenim bir göz büyük odamızın sadeliğini, yoksulluğunu görmüştü. Ama onun aradığı konfor değildi kesin. Kendi evleri de sadeydi.

Üstelik bir işçi ailesiydi, temizdi. En çok etkilendiği buydu sanırım. Bu ziyaret öğretmenime sevgimi artırmıştı.

İlkokul beşinci sınıfla yeni bir şey öğreniyordum. Henüz anlam veremediğim ya da ayırdın da olmadığım bir dizi olay gerçekleşmişti. Radyo haberlerine zaman zaman kulak misafiri olduğum oluyordu. "Teröristler ile çıkan çatışmada..." diye başlayan, ya yaralanma ya ölüm ya da tutuklamalarla son bulan olayları spikerler çok etkileyici bir dille aktarırlardı. Arananların kimlikleri, açık adresleri verilirdi.

Evde radyoyu düzenli dinleyen ya da gazete alan kimse yoktu. Raflar için dükkandan ya da komşulardan aldığımız eski gazeteleri büyük bir ilgiyle okurdum. Bazen rafa gazete dizme işi saatlerce sürerdi ve annemin hoşuna gitmez söylenirdi. Bir gazetede o günlerde kaçırılan Sibel Erkan'ın renkli fotoğrafları çok yer alıyordu. İşgal edilen binanın dış kısmı, pencerede çok az görülen "teröristler" ve yorumlar, sütunların önemli bir bölümünü oluşturuyordu.

Bir genç kız kaçırılmıştı, rehindi... Ama nedenini nelere yol açacağını bilemiyordum. Olay en çok sağ sol noktasında yorumlanabiliyor; kaçıranlar solcu, Pir Sultan Abdal olayındaki gençler gibi devlete karşı gelenler olarak algılanıyordu. 'Evin sarıldığı, teslim ol çağrıları yapıldığı onları yakalamanın an meselesi olduğu' vb haberler genel anlamda üzüyordu, bir acıma duygusu yaratıyordu bende. Tüm gelişmeleri Dêrsim'de gördüğüm, yaşadığım olayların gelişim seyrine göre ve sonuçları çerçevesinde değerlendirebiliyordum. Çok kaba yanlarıyla hem de.

Bir gün öğretmenimin evine uğramış, oradan da birlikte okula gitmiştik. Daha hareket etmeden önce gazeteye göz gezdirmiş bir çığlık atmıştı...

"Ah! yavrum..! Olamaz!... Kamil, bak ne olmuş, gel vurmuşlar çocuğu... Hüseyin Cevahir vurulmuş" demişti.

"Hüseyin Cevahir!" Bir ürperti yaratmıştı bu ismin vurulduğunu duymak bende. Polis vurmuştu onu. Ölmüştü. Haydar Koçları tanıyıp tanımadığımı sordu öğretmenim. "Onlar da sizin aşirettendir değil mi?" dedi bana. Haydar Koç. Mazgirtliydi, Kavun köyünden... Ya da oraya yakındı. Haydar Koç Kureyşanlıların ileri gelenlerindendi. Ama devlete yakın bir kişiydi. İhbarcı, işbirlikçi olarak bilinirdi. Sevilmezdi. Gençler sevmiyordu... Yalnız Cevahirler iyiydi. Hüseyin Cevahir ölmüştü, vurulmuştu... Öğretmenim iyice anlamamı sağlamaya çalışıyordu...

"Sibel Erkan'ı kaçıranlardı, bir apartmanın üst katında kalıyorlardı. Çatışıyorlar. Yazık oldu gençtiler" demişti yeniden acı duyarak.

O gün eve gidene kadar kafamda öğretmenimin o acı nidası ve "Hüseyin Cevahir vuruldu!" sözleri gitti geldi. İstanbul-Maltepe de bir Dêrsimli genç, tanıdık ailenin çocuğu vurulmuştu...

Kışlaya gittiğimde herkes öğrenmişti. 'Kara haber tez duyulur' denilir ya. 'Vuruldu' haberi hemen yayılmıştı. Cenazesi gelecek deniliyordu. Kimileri baş sağlığına bile gidiyordu. Şehirde kalan aile çevrelerinin evleri günlerce taziyeye gelenlerle dolup taşıyordu.

Artık kışlada kalmamız zorlaşmıştı. Babam Almanya'ya gideli çok olmuştu. Aynı daireden arkadaşı olan Musalar taşınacaktı. Evini, ailesini köyden getireceği için artık çıkmamız gerekiyordu. Biz de yeniden Dağ mahallesine, yeni yapılmış bir binaya kiracı olarak taşındık.

Denizleri Gezen adam

Ortaokula Dağ Mahallesinde başladım. Tunceli Lisesi'nin orta bölümü vardı. Aynı binanın bir kısmı orta sınıflara aitti. Radyo ve gazetelerin olaylı sütunları artmış, haberleri çoğalmıştı. Bu defa Deniz Gezmişlerin adları sık kullanılmaya başlamıştı. Birçok isim içinde en sık kullanılan ve dikkat çekeni Deniz Gezmiş'ti. Önceleri 'denizleri gezen adam' olarak algılıyordum. Neden o kadar çok bahsedildiğini henüz anlamıyordum. Fakat giderek gündemi dolduran bir özellik kazanıyordu.

Arananların toplu fotoğrafları ve altında kısa kimliklerinin yer aldığı afişler ana caddelerde, işlek sokak başlarında asılmaya başlamıştı. Merakla inceleyenler 'ne kadar babayiğit insanlar' diye konuşuyordu kendi aralarında. Gerçekten de yiğit bakışlı, yiğit duruşluydular. Her biri ayrı güzellikte olan o insanların gözlerinde parıltı vardı, umut vardı, kavga vardı. Adeta meydan okuyan ifadeler vardı yüzlerinde. Bilinçli bilinçsiz herkes etkileniyordu. Ne yaptıkları fazla bilinmiyordu. Hepsine 'terörist' deniliyordu ya da 'komünist kaçaklardı.' Katil, gaspçı, suç işleyenler olarak teşhir ediliyorlardı. Bulanlara, tanıyanlara bol vaatli ihbar çağrısı vardı. Mükafatlandırılacaklardı! Acaba hangi vicdan onları ihbar etmeye rıza gösterebilirdi? Vicdanı tükenmiş, öyle insanlıktan çıkmış birileri var mıydı?

Okula giderken hemen alt kısmındaki dört yolda elektrik direğine, levhaya asılı afişlere merakla bakıyorum. 'İhbar edenler mükafatlandırılacak' sözlerini okuduktan sonra toplanan kalabalığa bakıyordum. Neredeyse hepsini tek tek inceliyorum. Sanki varsa öyle biri, yüz ifadesine yansır gibi bakıyorum. Kimilerinin yüzü acıdan kırışık görünüyor... Kimileri çok sevecen bakıyor. Kimileri kendi aralarında fısıldaşıyor, ne kadar genç ve babayiğit olduklarını birbirlerine söylüyorlar! O an kafama koyuyorum. Kesin ders arasındaki teneffüslerde gelip o kağıtları yırtacağım. Hepsine ulaşamazsak bile yırtabileceğimiz yerler olurdu. Bunu bazı arkadaşlarımla yapacaktım. Hemen yakınındaki hastanedeki girişte de aynı afişten asılı olduğu söylenmişti. Hastane daha kolay olabilirdi, alt koridora girip çıkmak serbestti, sadece yukarı katlara her zaman gidilemiyordu.

Kafama koyduğumu yapmıştık. Ders aralarında gelip yırtabildiğimiz kadar yırtmıştık. Kuvvetli yapıştırıcıyla ve boyumuzu aşan yerlere asmışlardı. En rahat hastane önündekini yırtmıştık. Ama her şey onunla bitmemişti. Sanıyorduk ki, bir daha oraya aynı afişten asamayacak kimse ve böylece arananlar bulunamayacaktı. Tam çocukça bir düşünüştü tabii..

Ama hayır! Çocukluğumuza adeta isyan ekiyorlardı. Yaşananlar, gelişmeler düşünce ve duygu dünyamızı alt üst ediyordu, etkiliyordu. Bize farklı şeyler öğretiliyordu. Daha ortaokulun ilk süreçlerinde, ilk günlerinde, kendimi bir boykotun içinde bulmuştum. O gün hafif bir yağmur vardı. Lisenin bahçesinde toplananlar heyecan içinde, sağa sola koşturuyor, dağınık grupları toplayan ve herkesin tanıdığı, sevdiği 'abiler' ise zaman zaman topluluğun dışında bir araya gelip ayaküstü ve çevrenin duymayacağı tonda konuşarak tekrar ayrılıyorlardı. Birden ortalık alevlenmişti. Ali Yeşil... Hasan... Metin vb başka adlar dolaşıyor... Lise son sınıf öğrencileriydi hepsi de. Polisçe yakalandıkları söylentisi yayıldı... Şinasi Eskiçırak öfkeyle konuşuyor, bağırıp çağırıyordu. Polis bir anda bahçeye, aramıza kadar girmişti. Müdür yardımcılığı yapan, ama müdür olmadığından direkt müdürlük yapan Şinasi Eskiçırak hocamız hala bağırıyor, sesi tam anlaşılamıyor o gürültüde. Bir ara polise:

"Hani Alim, hani Hasan"ım?.. Ben öğrencilerimi istiyorum...Ne hakla öğrencilerim karakola götürülüyooor?.. Kim emir vermişse versin!.. Onlar öğrenci, onlar suç işleyecek bir şey yapmamışlaaar!" diye bağırıyor.

Kalabalık dalga dalga kabarıyor. Herkes merakla izliyor. Ne oluyor diye soran da yok!... O an kimse de bu soruya yanıt verecek durumda değil. Öfke ortak yanıt oluyordu. Şinasi hocamız hala yiğitçe meydan okuyor, "o zaman beni de alın!" diyor

Bu meydan okuyuş kızdırıyor polisleri, ama cesaretlerini de kırıyor. Öğrenciler dışarı da boykot havasında. Müdür bile isyanda. Bu nedenle fazla inisiyatifli değiller, emir bekleyen pozisyondalar. Fırsat kolluyorlar, ne yapılacağını, o kalabalığın nasıl patlayacağını bekliyorlar. Korkuları davranışlarına yansımış. Bazıları da vurdum-duymaz bir havada, uzaktan izliyor her şeyi.

Polis emir alınca Şinasi hocayı da gözaltına aldı. İki taraftan da tutmak istiyorlar gözaltına alırken. O reddediyor, her iki omzunu da şiddetle silkerek polislerin tutmasını engelliyor. Yine bir şeyler konuşarak başı dik bir biçimde arabaya yürüyor. Araba hareket eder etmez kalabalık bahçe kapısına doğru akıyor. Koşuyoruz. Onlar ne yapıyorsa aynısını yapıyorum. Önce hemen bahçe çıkışında Sabri Cengiz bir şeyler söyleyerek saygı duruşuna davet ediyor herkesi. Sol yumruklar havada. Sonra hep birlikte yürüyerek caddeden aşağıya doğru yürüyoruz... Herkes belli bir yere kadar toplu yürüyor, sonra dört yolda gruplar halinde mahalle aralarında dağılıyoruz. Polis tüm gücüyle gruba yönelmesin diye parçalara ayrılmışlar meğer. Bir tedbir yani...

Edebiyat öğretmenimiz Kemal Burkay'ın Türk eşi Halide Burkay'dı. Onun dersleri bir başka olurdu. Bize çoğu zaman değişik şiirler okurdu. Bir gün yine bir şiir okumuş ve Kemal Burkay'a ait olduğunu belirtmişti... O zaman Kemal Burkay da tutukluydu.. Boykotun ikinci günü "birçok hocamızın sürgün edildiği söylenecekti. Sürgünler içinde lise öğrencileri de vardı. Ağabeyim de Malatya Turan Emeksiz Lisesi'ne sürgün edilmişti.

"Faşistlerin yatağı" olarak biliniyordu bu okul. Halide Burkay Elazığ Lisesi'ne sürgün edilmişti. Orası da faşistlerin etkin olduğu bir yerdi... Oldukça uzun boylu olan bir hocamız vardı, o da sürgün edilmişti... 'İlerici-solcu' hocalarımızdı hepsi de. Seçilen öğrenciler ve öğretmenler 'elebaşı' olarak görülmüştü... Halide Burkay gitmedi. Bazıları istifa etti, her şey iyice karışmıştı.

Orta 2. sınıfta Yusuf Kenan Deniz hocamız edebiyat dersine giriyordu. Bize bambaşka şeyler anlatmıştı bir gün. Kara tahtada iki açısı uzun bir üçgen çizmişti. Üçgenin üst kısmına bir çizgi çekerek küçük boyutlu bir ayrı üçgen görüntüsü vermişti. Üst kısmı yani küçük açılı üçgeni egemenlerin sömürücülerin sınıfı, alt geniş kısmı ise emekçilerin, halkın, işçi sınıfının, ezilenlerin oluşturduğu tabaka olarak adlandırmıştı. Sömürüyü, baskıyı çok basit bir anlatımla bize kavratmaya çalışmış ve ezilenlerin kendi gücünü örgütleyerek ezenlere karşı mücadele etmelerinin kaçınılmazlığını belirtmiş, bu mücadelede öncülük eden gücün de 'Dev-Genç' olacağını, bunun öncülüğünde bir mücadeleyle sömürüden kurtulacağını anlatmıştı... Ve bu anlatım Yusuf Kenan Deniz hocayı daha çok sevmemize yol açtı. 'En solcu' hocamızdı, bize ezen ezileni anlatmış, üstelik tahtada çizerek, tarif ederek kavratmaya çalışmıştı. Teneffüse çıkar çıkmaz, birçoğumuz anlamını bilmediğimiz, örgüt müdür, kişi midir ne olduğunun farkında olmadığımız halde "Dev-Genç!" diye bağırmaya başladık. Bir süre tempolu bir şekilde tekrarladık durduk. İkinci derste hocamız bizi uyarmış, rastgele her yerde bu şekilde bağırmanın, burada konuşulanların anlatılmasının sakıncalı olacağını belirterek bize gizliliği öğretmişti. 'Bazı şeyler her zaman ve her yerde konuşulmazdı!'

Zaman öğretmeye devam ediyordu. Kızıldere olayları yüreğimdeki 'çocuksu solculuğu' alevlendirmişti. Gazetelerde çatışmadan sonra köyün, evin yıkılmış hali, samanlıkta ele geçen Ertuğrul Kürkçü'nün resmi, öldürülenlerin resimleri vardı. Boy boy ve renkliydi. Mahir Çayan'ın ay gibi yüzü, o kocaman güzel gözleri... Ahlar çektirmişti. On can vurulmuştu... Oyy! Kızıldere nasıl dayandın?.. Bir gazeteye bakıyordum bir düşünüyordum: Gözlerim beni arayışa götürüyordu. Pir Sultan Abdal olayından daha kanlıydı. Gerilla mücadelesini kırsaldan başlatmak için Karadeniz'e açılmak istiyorlardı. Fakat Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamı gündeme gelmişti bu sıra. Bu sebeple NATO üssünden bazı görevlileri rehin almışlardı... Amaçları Deniz Gezmişlerin idamını engellemekti.. Ama bu onlara pahalıya patlamıştı.

Ardından 6 Mayıs'ta Denizler idam ediliyordu. Hayır, artık eskisi gibi 'denizleri gezen adam' olarak algılamıyordum onu. Devrimciydi o, bir militandı, hem de tehlikeli bir komünistti devlet için. Boşuna idam kararı vermemişlerdi. Darağacını gözlerimin önünde canlandırmaya çalışıyordum. Hiç görmemiştim.

Herkes idamları konuşuyor. Gazeteler resimli haberleriyle dolu... Komşular gazete alıyordu. En çok da Ali Ataman amca alıyordu. Öylesi durumlarda "keşke bizim evde de gazete alabilen birileri olsaydı" diyerek hayıflanıyordum. Harçlığımızla bazen Günaydın ya da o günü içeren, çok resimli olan gazeteden almaya çalışıyordum, ama annem gazete almamıza karşıydı. Daha o süreçte gazeteyi bile tehlikeli buluyordu. Tehlikeli şeyleri öğrenmemizi istemiyordu kendisince. 'Kaldı ki ben bir kızdım, o tür şeylerle ne diye uğraşıyordum!' Fakat onun yasakçılığı, en ufak bir gelişmeyi öğrenmemi engelleme tavrı, beni daha çok öğrenmeye itiyordu. Farkında değildi annem, ama bana iyilik yapıyordu, yeni şeyleri anlamaya itiyordu.

Ali Ataman amcalar kalabalık bir aileydi. Kızları Fethiye Kız Sanat Okulu'nda okuyordu. Perihan'la aynı ortaokuldaydık. Diğerleri daha küçüktü... Evde Emine ana daha etkindi, her işi kadınlar çekip çeviriyordu... Kızlara baskı yoktu... Hep beraber gazete okuyorlardı, radyo dinliyorlardı. Hep onlara, onların annelerine imreniyordum. Keşke benim annem de Emine ana gibi olsaydı diyordum. Ve en çok onlarla ilişkideydim.

Deniz, Yusuf, Hüseyin... Üç isim artık herkesin dilindeydi. Günlerce onlar konuşulmuştu. İdam edildiklerinde sofralar yarım kalmıştı, kimileri acıdan, kimileri kendi yakınlarından, uzaktan, diğer şehirlerdeki çocuklarından yana endişeli olduklarından yemekten hiçbir tat alamıyorlardı. Fethiye onların da ağladığını hatırlıyorum. Gazetedeki resimleri kesip saklamıştık. Kimileri evlerinin duvarlarına bile asmışlardı. Öyle gazeteler vardı ki, tam sayfa onlarla ilgili resim ve haberle doluydu. Denizler böylece her eve girmişti, 'sadece denizleri dolaşmamışlardı.' Darağacına giderken attıkları sloganlar, ailelerine yazdıkları mektuplardan parça parça gazetelere yansıyanlar okunuyor, yorumlar yapılıyordu. Defterlerimizde onların adları vardı. Şiirler yazıyorduk. Her mısranın baş harfi onların adlarından birer harfti. Her üçünün adını çıkarana kadar şiirle uğraşırdık. Belki çocuk kafamızla biçim olarak uyduruyorduk. Ama hepsi onlara ilişkin duygulardı ve gerçeklerdi. Özlü, saf ve temizdi. Türk devletine karşı bir tepkiyi ifade ediyordu.

Sürecek...

Hüseyin Cevahir

Deniz Gezmiş

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan ile Türkiye sol hareketinin duayenlerinden Mihri Belli'nin 1997 yılında gerçekleştirdiği söyleşi

BÜYÜK DÖNÜŞÜM

Mihri Belli: Belli başlı tarihi dönüm noktalarında bir Kürt-Türk ittifakı gerçeği var ve bunun sonucu olarak da –yani devletleşmeye, güçlenmeye ve ufukların açılması doğrultusunda– ulusal gelişmeler sağlamış oluyor. Kurtuluş Savaşı'nda da böyle, Malazgirt'ten başlayarak diğer aşamalarında da böyle. Şimdi bu, o tarihi temel üzerinde bugünkü genel tarihin zorladığı bir Kürt ittifakı durumu var.

Abdullah Öcalan: Onu açacağız, ama isterseniz öncelikle bu cumhuriyetin kuruluş sürecini değerlendirelim.

– Evet, ben de ona değineceğim. Şimdiye kadar şunu söyledim; "bir yurtsever, bir Türk yurtseveri diğer bir kavmin, diğer bir ulusal toplumun varlığının inkarıyla, yurtseverliğinin inkarıyla işe girişirse kendi yurtseverliğini reddeder. Çelişkiye düşmüş olur ve tarihe ters düşmüş olur." Bugün adını sizin de işaret ettiğiniz gibi adını Alparslan koyup da Kürtlerin imhasını istemek büyük faciadır, bu görülmüştür.

– Türklerin imhasını istemektir.

– Alparslan'ın anısına saygısızlıktır, ihanettir. O halde eğer bugün egemen güçler tarafından utanç verici durumlara düşürülen bu ülkelerin kendine gelmesi ve önünde açılan ufuklara ulaşması, görevi ile karşı karşıya isek –ki öyleyizdir– iki halkın gönüllü birliğini sağlamamız, ortak vatan çatısı altında eşit ve özgür olarak yaşamın şartlarını yaratmamız gerek. Bunun için Türk olalım, Kürt olalım, bütün söylemlerimizde bu hedefe ters düşen söz sarf etmememiz gerek. İki tarafın da kutsal bildiği değerler vardır. Onlara saygılı olmakla yükümlüyüz. Mesela bir Türk Şeyh Sait isyanından söz ederken, "İngilizlerin kışkırttığı bir yobazın laik cumhuriyete karşı başkaldırısı" gibi bir yakıştırmaya düşer. Madalyonun öteki yüzünü, isyandaki halk unsurunu, ulusal içeriği görmezlikten gelirse, iki halk arasında gönüllü birliği baltalayan bir tutuma girmiş olur. Şeyh Said isyanı için elbette ki çağdaş, devrimci bir önderlik altında yürütülen bir ulusal demokratik hareket denemez. Ama ortada zulme karşı ayaklanan bir emekçi halk var. Önderlik ne olursa olsun hareketin içinde mutlaka bir halkçı ve ulusal içerik vardır, onu görmekle yükümlüyüz.

Kurtuluş Savaşı Türklerin ve Kürtlerin omuz omuza verdikleri bir savaştır ve hem Türk tarihinin, hem Kürt tarihinin şanlı bir sayfasıdır. Bugün savaşmakta olan Kürt devrimcileri, Karayılanların geleneğinin sürdürücüsüdürler. Savaş kızıştığı zaman telaşa kapılıp ailece toplanıp mal ve mülklerinin sayımını yaparak İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Gürson'a taktım eden Bedirhanların değil. Savaştan sonraki gelişmeler malum, ama o anda, 1919'da Fransız ordusu, Güney Anadolu'yu işgale giriştiği sırada ne idi mevzilenme? Bir cepede Osmanlı devletinin varlığına son vererek o ülke topraklarında ilk sosyalist ülkeyi beşiğinde boğmak için sıçratma tahtası görevini yerine getirecek olan uydu devletçikler kurmaya kararlı dünya savaşından muzaffer çıkmış emperyalist devletler, öte yanda bu emperyalist plana karşı ölüm kalım direnişi halinde Anadolu'nun müslüman halkları, özellikle Türkler, Kürtler ve onlarla fiili ittifak durumunda olan devrim Rusyası. Mevzilenme bu. Ve Kürtler bu mevzilenmede doğru tarafı seçmişlerdir. Bu onların onurudur. Mustafa Kemal o yıllarda yazılı ve sözlü demeçlerine hep "biz Türkler ve Kürtler" diye başlıyor.

Kürtler Mustafa Kemal'in mücadele davetine, "biz varız" diye cevap veriyorlar. Kürtlerden ve Ruslardan olumlu cevap aldıktan sonra Mustafa Kemal'in kolordu komutanlarına ve İstanbul'daki arkadaşlarına bir mektubu var çok önemlidir. Özetle "Kürtler bizimle birlikte savaşmaya hazır. Devrim Rusyası'da arkamızda, destekleyecek. Gelin direnelim, ya istiklal, ya ölüm" diyor. Mustafa Kemal'i Mustafa Kemal yapan o tarihsel anda bu iki ittifakın önemini anlamış olmasıdır.

– Mustafa Kemal odur aslında.

– Bugün istiklalci yanı, bu iki ittifak yok sayılarak Atatürkçülük yapanlar var. O iki ittifakı kemalizmden çıkardığında ortada hiçbir şey kalmaz. Alman nazilerinin "ein volk, ein reich und ein führer..." sloganının ifade ettiği tek uluslu devlet aslında kurtuluş savaşı politikalarının reddidir.

Yani Hitler'in meşhur "tek ırk, tek devlet ve tek lider" sloganını ondan önce uygulamaya koyuyor. Yani zorla asimilasyon. Hem de nerede? Hani Almanya'da yapsa. Orada nüfusun pek büyük çoğunluğu Alman'dır. Bunu halklar mozaiği diye bilinen, kavimler kapısı diye anılan Anadolu'da yapmaya kalkıyor.

– Kanlı cinayetler sürecinin başlatılmasıdır. Sonuç fiyaskodur.

– Fiyaskodur. Kemalizmi değerlendirirken, kurtuluş savaşındaki ittifaklar politikasının değerlendirilmesiyle yetinemeyiz. Elbetteki sonradan uygulanan Avrupa'da geçerli olmakla birlikte Anadolu gerçeği ile çelişen ve sonunun kötü olması kaçınılmaz olan zorla asimilasyon politikasını da değerlendirecek ve mahkum edeceğiz. On dört yıldır sürmekte olan iç savaş bu iflasın açık ispatıdır. Kemalizme sahip çıkanlar onun tarih önünde başarılı sınav vermiş olan yanına, kurtuluş savaşımızın dünya devrimci süreci içinde yerini alması sonucunu veren politikalara, eşitlik temeli üzerinde Kürt-Türk ittifakına sahip çıkmalıdırlar, iflasla sonuçlanmış politikaları mahkum ederek. Evet, söylemlerimizde Türk olalım, Kürt olalım, mutlaka gönüllü birlik hedefine ters düşer şekilde konuşmamamız lazım. Bunu vurgulamak istedim.

– Tartışmalı döneme ilişkin şüphesiz birçok yanlış görüşü düzeltmek kadar, yeni ve doğru yapılması gereken görüşü de ısrarla savunmak gerekiyor. Benim de giderek ağırlık basan kanaatime göre; Türkiye Cumhuriyeti'nin de oluşumunda Kürtlerin ruhu yansımaz. Diyeceksiniz, "başlangıçta Mustafa Kemal kabul etti de sonradan vazgeçti." Bu ayrı iki süreçtir. O dönemin Kürtleri sonra neden isyan ettiler? Bunlar da ayrı süreçtir. Kabul edilişleri o kadar kötü değildir, ama sonradan karşı koymaları da, isyan yapmaları da kötü değildir. Başlangıçta bir iktidar olmak kardeşçeydi ve iyiydi, –1920'lerde özellikle– ama sonra bakıyor ki kendilerinin varlığını bile kabul etmeyen bir cumhuriyet var –özellikle 1924-25'te– o zaman Şeyh Sait önderlikli başkaldırı ortaya çıktı. Evet, ideolojik, politik yaklaşımları çok çağdaş olmayabilir, ama kesinlikle vurguladığınız gibi bu sefer çok tehlikeli ve giderek burjuva içerik kazanan bir devletin şoven saldırıları var. Ve bu anlamda Kürtler isyana kalkmakta haklıdır. Varlığını savunmak istiyor çünkü. İnkarcılığı kabul etmiyor.

Şimdi bunu biraz daha irdelediğimizde, neden böyle oldu denilse; gerçekten nasıl ki Selçukluların devlet oluşumunda Türk üst tabakası bir merkezi feoadalite biçiminde evrim gösterip, yoksul kesim ile Türkmenler ezildiyse ve dağlarda değişik bir ideolojik ve hatta kültürel formasyon altında yüzyıllarca varlığını sürdürüp geldilerse, 1920'lerde de olan biraz bu. Bu sefer Türk egemen sınıfı feodal kabuğu değiştirip, içine yeni bir özle birlikte, cumhuriyeti de bir burjuva kılıf halinde örgütleyerek bir kez daha tarih sahnesine çıkarmak istiyor. Başlangıçta çok zayıf olduğu için Bolşeviklerin ve Kürtlerin ittifakına muhtaç olduğu için ittifakı yapıyor. Fakat bunu gerçekten taktik olarak yapıyor burjuva sınıf öncüleri. Mustafa Kemal bunun parlak bir örneğidir, iyi bir ittifakçıdır, taktikçidir, fakat işini bitirdikten sonra, bildiğiniz üzere komünistlere karşı acımasız bir sefer yöneltilir ve 1927'lere doğru geldiğimizde sanıyorum büyük oranda tasfiye edilir.

– En yakın arkadaşlarını da tasfiye etmiştir.

– Evet, doğrudur, geleceğim o noktaya. Antidemokratik karakterini vurgulamak istiyorsunuz, yani komünistleri değil, mesela Terakki Perver Fırkası aslında bir liberal fırkadır ve demokrasinin bir gereğidir.

– Tabii sağ muhalefettirler.

– Kabul edilse, cumhuriyet biraz demokrasiye doğru evrimleşecektir, Serbest Fırka da öyledir, kabul etse, demokrasiye evrimleşecek, tek parti diktatörlüğü yerine biraz demokrasiye benzer gelişmeler olacaktır. Artık zamanı mıdır, değil midir tartışmasına girmiyorum, fakat Mustafa Kemal'in burada dozu kaçırdığı açık. Ali Fuat Cebesoy gibi, Kazım Karabekir gibi, Refet Bey gibi kendisini kendisi yapan komutanları bile mahkemeye çıkarması, kesin diktatörya eğiliminden ötürüdür, antidemokratik karakterinden ötürüdür. Şart değildi onları baskı altına almak, onlar da en az onun kadar ulusal kurtuluşa bağlı ve katkı sunmuş insanlardı.

– Trabzonlu da öyle, yani Mustafa Suphi.

– Evet. İttihat Terakki kadroları vardır, bunlar biliyorsunuz ilk Kuvay-i Milliye kuruluşunda etkin rol oynamışlardır.

– Ve tek örgüt.

– Evet, tek örgüt ve onları idam etmiştir, onların idamlık hiçbir suçu yoktur. Düzmece bir suikast senaryosuyla bunları da tasfiye etmiştir. Tabii bu arada Kürtleri de idam etmiştir. Burada çok çarpıcı olan, tek şahıs veya burjuvazi diktatörlüğüne doğru geçişte, sadece Kürtler değil, öyle kendisine tehdit teşkil edebilecek en yakın arkadaşlarını ve bu arada tabii komünistleri de tasfiye etmekten geri kalmıyor, sultanın kalıntıları olarak islam kökenli isyanlar var, onları tasfiye ediyor, bu konuda en çok katkı sunan Çerkez Ethemleri bile zor duruma düşürüyor, kaçırtıyor. Çok ilginç bir süreçtir, ama burada hepsini bence Türk burjuvazisinin karakterine bağlamak gerekiyor. Zordayken az çok ittifak ettiği müttefiklerini biraz yerini sağlamlaştırdıktan sonra tasfiyesi olarak değerlendirmemiz bilimsel bir değerlendirmedir.

Nasıl ki birinci dönem Mustafa Kemal'i, ittifakların gereğine inanmış ve doğrusunu yapmışsa, ama daha sonraki yerini sağlamlaştırdıktan sonra en yakın arkadaşlarını, bütün diğer siyasi organizasyonları ezmesi de o kadar gerçektir ve burjuva eğilimle izah edilir.

– Ama sonuçları var, birincisinin sonucu başarıdır. İstiklal savaşı kazanılmıştır, ama yaptığı ittifaklar sonuç vermiştir. İkincisi başarısızlıktır, çağdaş uygarlık düzeyine varamadı.

– Bugünkü Türkiye'nin probleminin doğuşudur, size onu anlatmaya getiriyorum. Yani 1925'ten itibaren gerek komünistleri, gerek yakın çalışma arkadaşlarını tasfiyesi ve bu arada Kürtlerin acımasız ezilişi, aslında Türkiye bunalımının veya bugünkü kördüğümün özüdür. Bu maalesef birincisi kazanmaya doğru giderken, ikincisi büyük problemlerin doğuşuna başlangıç teşkil etmiştir. Türk aydını, hatta Türk subayı bu ayrımı yapmalıdır. Ben soyut ne bir Mustafa Kemal düşmanıyım, ne uyduruk bir kemalistim yani. Bilimsel de-

"Kürtler Mustafa Kemal'in mücadele davetine, 'biz varız' diye cevap veriyorlar. Kürtlerden ve Ruslardan olumlu cevap aldıktan sonra Mustafa Kemal'in kolordu komutanlarına ve İstanbul'daki arkadaşlarına bir mektubu var, çok önemlidir. Özetle 'Kürtler bizimle birlikte savaşmaya hazır. Devrim Rusyası'da arkamızda, destekleyecek. Gelin direnelim, ya istiklal, ya ölüm' diyor. Mustafa Kemal'i Mustafa Kemal yapan, o tarihsel anda, bu iki ittifakın önemini anlamış olmasıdır."

"İlk parlamento grubu demokratiktir aslında. Daha sonraki CHP döneminin tek partisi; hem büyük bir yozlaşmanın adıdır, hem dikkatörlük aracıdır, hem de giderek problemlerin ağırlaşmasıdır. İşte Serbest Fırka, işte daha sonraki Demokrat Parti deneyimi! Eğer diktatörlük yanı giderek ağır basmış olmasaydı, bunlar giderek halktan o kadar destek bulamazlardı. Bunu görmek gerekiyor."

ğerlendirmeden vazgeçmem ve ben baştan beri de bunu söylüyorum. Biliyorsunuz birçok kişiliğin yaşamında böyle şeyler vardır, dönüşümler yaşar, birinci dönemi olumludur, ileridir, ikinci dönemi gericidir.

Biz birinci kısmını olumlu bulur, sahip çıkarız, ikinci kısmını olumsuz bulur ve eleştirimizi yaparız. Bunun toptan ne Türk ulusal kurtuluşu hareketini kötümsemekle ilişkisi vardır, ne de şovenizmi desteklemekle.

– Napolyon, devrimin muzaffer kumandanıdır, ondan sonra da ilk cumhuriyeti yıkan, imparatorluğu kuran adamdır.

– Gayet tabii. Yani tarihte böyle şeyler çoktur, onu demek istiyorum. Türkiye problemi işte böyle ağırlaştı. Sizin de çok önemle üzerinde durduğunuz gibi, komünist hareketi, köylü hareketini bu yıllarda acımasız ezmesiyle antidemokratizm müthiş gelişti, Kürdün ezilmesiyle şovenizm gelişti, tek parti diktasıyla yine diktatörlük gelişti ve problem ağırlaştı.

Hele buna bir de dönemin işte Hitler'inden, Mussoloni'sinden, hatta kısmen Stalin'den örnek alınan yöntemler CHP'de tek parti haline geliyor. Sanırım CHP'nin faşist bir parti haline gelişi de bu yıllarla bağlantılıdır. İlk parlamento grubu demokratiktir aslında, daha sonraki CHP döneminin tek partisi; hem büyük bir yozlaşmanın adıdır, hem dikatörlük aracıdır, hem de giderek problemlerin ağırlaşması, işte Serbest Fırka, işte daha sonraki Demokrat Parti deneyimi! Eğer diktatörlük yanı giderek ağır basmış olmasaydı, bunlar giderek halktan o kadar destek bulamazlardı. Bunu görmek gerekiyor. Ben bununla cumhuriyetin kuruluşunu kötülemiyorum, olumlu yönlerini aslında açıkça dile getiriyorum, fakat bu yozlaşan, diktatörleşen ve giderek bunalımın kaynağına yol açan da aynı cumhuriyettir.

Bu büyük baskı iki türlü aşılabilirdi. Eğer bir komünist veya sosyalist demokratik önderlik olsa, tıpkı Çin'de olduğu gibi, Çan Kay Şekleşmeye karşı bir büyük demokratik devrim süreci ortaya çıkardı. Bu çıkmadı bildiğiniz gibi; komünistler ezildi. Çerkez Ethem gibi yani buna benzer sanırım o fırka deneyimleri filan vardı, demokratik devrim olmadı, buna fırsat verilmedi. Çan Kay Şek türü bir diktatöryal eğilim gelişti. Orada da Mao gibi bir önderlik gelişemediği için, ne oldu hareket, kimin eline geçti? Daha sağ, –liberal bile demeyeceğim– giderek –ki toprak ağalığı aslında gerici bir sınıf zeminidir– o gerici sınıf zeminine dayandı ve bildiğiniz gibi Demokrat Parti hareketi gerici toprak ağalarının hem Batı'da, hem Doğu'da gücüne dayanan bir çıkıştır aslında, sınıf temeli gerici. Ama bir dikta eğilimine karşı çıktığı için de sağcıların da, solcuların da desteğini alıyor. 1946'daki Bayar-Menderes çıkışını çok iyi biliyorsunuz. Genelde halk desteğini de arkasına alıyor, ama bu öncülüğünün gerici olduğunu ortadan kaldırmıyor. Bu ayırımı iyi yapmamız gerekiyor. Ne kadar o zamanki diktatörlüğün bu aşırılaşan yönü tehlikeliyse, gericilikse, Çan Kay Şekçilikse; o zamanın ona karşı çıkarılan toprak ağalarına dayalı muhalefet de aslında gerici değil, ama büyük bir halk sempatisi olduğu için kısmen olumlu görülür. Demokrat Parti budur.

Halkın desteği nasıl ki Demokrat Parti'nin ta kendisi değilse, onun gerici sınıf önderliği de göz ardı edilmemelidir. Ama diğer yandan CHP'de, özellikle İnönü dönemiyle birlikte daha da böyle yozlaşan ve pek ilericilikle bağlantısı şurada kalsın, biliyorsunuz ve ufacık komünist kıpırdanış acımasızca eziliyordu ve 1940'lar arası da Hitler işbirlikçiliği giderek ağır basıyordu. Yani faşist bir hükümetin olduğunu siz de çok iyi biliyorsunuz. Tıpkı Çin'de Japon yanlısı güçler olduğu gibi, orada da Hitler yanlısı faşist güçler iktidardaydı ve komünistleri de eziyorlardı.

Demokrat Parti'nin çıkışıyla denilebilir ki, İngiliz-Amerikan cehpesi kazanıyor. Maalesef işte komünist hareket Çin'de olduğu gibi, Vietnam'da olduğu gibi bir önemli öncülük gücü elde edemiyor. Bunun nedenleri çoktur, yeri geldiğinde tartışırız. Ama bildiğiniz üzere Demokrat Parti hareketiyle, aslında bürokratik burjuvazi veya tekelci devlet kapitalizminin bürokratik burjuvazisinin yanına veya hatta önüne toprak kapitalistleri veya toprak ağalarının, toprak kapitalistleri haline gelmesi diye tabir edebileceğimiz gerileme dönemi başlıyor. Ve bunun demokrasi olmadığını sanırım siz hep vurgulamak istiyorsunuz; doğrudur bu demokrasi değildir, gericiliktir. Evet, bu konuda ayrı bir görüşte değilim.

– Şimdi ben o konu üzerinde biraz durayım. Çağdaş tarihimiz boyunca sivil yönetim, askeri yönetim, sivil müdahale sorunlarıyla karşı karşıyayız. Bunu başından alalım. Mesela askeri müdahale, "Kuleli vakası" var, 19. yüzyılda, Abdülaziz'in hali var: Bu bir darbe ve çürümüş bir saltanatın başının alt edilmesi umuduyla, yani daha ilerici düzene geçiş umuduydu. Sonuçlar vermiyor, sonradan Albdülhamit dönemi geliyor. O zaman yine bir otokrasi dönemi yaşanıyor. Şimdi bu Kuleli vakasında askeri müdahaleydi. 1908 devrimi var, Lenin bunu burjuva devrimi olarak nitelendirir.

Başkumandan M. Kemal paşa cumhurbaşkanı, Garp cepesi kumandanı albay İsmet Bey başbakan. Meclis başkanı Kazım Orbay değil, galiba albaylıktan ayrılma. Meclis başkanı, parti genel sekreteri Recep Peker binbaşılıktan ayrılma; hepsi asker.

Fakat Türkiye dışa karşı az çok bağımsız bir ülke, yani bu istikrar elde edilmiş. Buna karşı palazlanan asalak bir burjuvazi var. Özellikle II. Dünya Savaşı yıllarında dış ticaretin durmasıyla karaborsacılıkla semiren bir burjuvazi ağır basmaya başlıyor. Dış ticaretin durmasıyla, karaborsada palazlanmış..

– Azınlıkların da malına el koyarak.

– Evet, I. Dünya Savaşı yıllarında Ermeni tehciri sonucu, Ermenilerin topraklarının ve mallarının talan edilmesi var. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra da iki milyon Rum'un Yunanistan'a göçe zorlanmasıyla onların geride bıraktığı mal, mülk ve iş alanlarına el koyan bir burjuvazi gelişiyor. Buna II. Dünya Savaşı yıllarında Almanya'nın zaferini garanti sanan CHP yönetiminin uyguladığı, azınlıkları hedef alan Varlık Vergisini de eklemek gerekir. Evet, gerçekten çapulcu bir burjuvazidir söz konusu olan. Bir de tahıl fiyatının ansızın on misline, çıkmasıyla büyük vurgun vuran çiftlik ağaları var. O savaşın içinde bir sınıf yok, sadece çiftlik ağaları değil ticaretle uğraşan kesim de var arkasında. Ve bunlar sivil muhalefet diye Halk Partisi içinden çıkma! Birisi başbakanlık yapmış, birisi parti müfettişi, birisi bilmem istiklal mahkemesi yargıcı.

Bunlar sivil muhalefet oluyor. 1940'lı yıllarda, ikisi arasında yarış var. İkisi arasındaki siyasi çatışma (biz hep hapiste sürgündeyiz, sol olarak) doğrudan doğruya emperyalizme taviz ve yobazın önünde yeşil ışık yakma yansımasıydı. CHP'li başbakan Şemsettin Örgünat'a ben şu kadar imam hatip okulu açtım diye övünüyordu mecliste, ama yarışı DP kazanıyor.

Her ne kadar iktidara seçimle gelinse de, bu demokratik bir gelişme değildi. Neden değildi? Bir tek şeye, komünistlere uygulanan 141.-142. maddeye bakalım. Bu 1936'da kabul edildi. Altı aydan başlıyordu propaganda..

– Mussolin'den alınıyor.

– Evet. Mussolini'den alınıyor. Bu kanuna göre komünizm propagandası altı aydan başlıyor, yöneticiler için ise 2 seneden başlıyordu. Ben ondan mahkum oldum 1944'de, değişmemişti daha. Bir yönetici olarak, ileri gençlik birliği iki seneydi. Bunu çoğulcu sisteme geçtikten, 1946'dan sonra, dört defa şiddetlendirdiler. Ve Demokrat Parti parlamenteri ağırlıklı meclis 1951'de 141. maddeye idam cezası getirdi.

– Bu ne kadar şiddetlendiğini gösteriyor.

– Bu demokratik bir gelişme midir! Kesinlikle değil. Çoğulcu, demokratik bir sisteme geçiş Batı'da bir halk devriminin sonucu olmuştur. Bütün ulusal sınıf ve zümrelerin özgürce örgütlenip, kendi kimlikleriyle ve güçlü sınıfsal nitelikleriyle siyaset alanında yerlerini almalarıdır demokrasi. Türkiye'de hiçbir zaman böyle bir şey olmadı! Tam tersine faşist yasalar yeterli görülmüyor, dört defa şiddetlendiriliyor. Bu antidemokratik ve karşı devrimci gelişmeden başka bir şey değil. Aynı dönemde açıldı Türkiye'nin kapıları Amerikan emperyalizmine. O on yıllık dönemde Türkiye, bir uçtan bir uca nükleer başlıklı füzelerle donanmış Amerikan üsleriyle kaplandı. Bu, doğrudan doğruya İstiklal Savaşı'nda elde edilmiş kazanımların yitirilmesiydi. Doğrudan doğruya özgürlükten, bağımsızlıktan tavizdi. Bu da karşı devrimci bir gelişmedir. Dolayısıyla sivil yönetime geçiş ileriye doğru bir geçiş olmadı.

– Kaldı ki onun sivil yönetim olduğu da kuşkuludur!

– Yok! Hükümet de olsa..

– Ama her sivile geçişi biz devrim olarak göremeyiz ki. Sivil klik desek, emperyalist yanlısı sivil klik.

– Yani; askeri, yani harbiyeden yetişen generaller, amiraller değildi başa geçen.

– Bu ya da şu ayırımı net olarak artık yapabiliriz. CHP'nin militarist kliği yerine, ticaret ve toprak ağalarının çıkarlarına daha fazla ağırlık veren, emperyalizme daha fazla bağımlı gerici sivil klik.

– Tamam.

– Budur yani, bunu fazla abartmaya gerek yok. Kitle desteğine gelince; kitle haklı olarak CHP'den çok çekmiş. Katılması demek, DP hareketinin demokratik bir halk hareketi olduğunu göstermez. Tam tersine bu gerici klik tarafından kullanıldığını, çarpıtıldığını göstermez. Yani halk hareketine de ihanet ettiğini gösterir, nitekim komünistlere de önce yeşil ışık yakmışlar ve hepsini zindana –hatta çok ağır cezayla– koymuşlar. Halk hareketini sonradan çarpıtmıştır. Şimdi böyle oldu tabii.

– 27 Mayıs'ı yapanların, niyetlerini, içinde kimler vardı, kimler yoktu; bu ikinci sorun. Fakat 27 Mayıs, onu sahneye koyanların iradesi dışında, Türkiye toplumunun bir sola açılışının kapısını açmıştır.

– Zaten içinde hem faşist sağcı kesimleri var, hem de sol ve kemalist kesimler var..

– Sonradan aynı dergiye yazı yazdık Suphi Karaman'la. Milli Birlikçiler bizim dergide yazı yazıyorlardı.

– Evet, ayrışma oldu.

– Ama o dönemde henüz kemalistler. Ve sonra bunalımlardan geçtikten sonra Avrupası'nın sosyal demokrasisinden öte gidemediler. Yani onların iradesi dışında Türkiye toplumu sola açılmıştır!

– Neden? Çünkü sınıf temeli genişlemiş.

– Bir de dünya konjonktürü tabii..

– Ulusal kurtuluşa ve muazzam sosyalist bloka açılış vardır.

– Devrimler var; Küba devrimi, Cezayir direnişi var.

– Muzaffer Çin ve Vietnam devrimleri var.

– Bunlar büyük olaylardır. Bir de tabii birikim var, bütün ezilmişliğine rağmen Türkiye'de sosyalizm konuşuldu, başka şey konuşmadı. Demek ki o yer altındaki komünist hareketi geriye izler bırakmıştır. Bir İşçi Partisi kuruluyor, TİP kuruluyor; onu sendikacılar kuruyor ve bu sendikacılar komünizme lanet mitingleri düzenlemiş insanlar. Ve bunlar tamamen sosyalist birikimden kopuk olarak bu işe girişiyorlar, hiçbir şey yapamıyor, açıkta kalıyorlar. Mecbur oluyorlar aydınları almaya. Sol aydınları ve komünist hareketle dirsek teması olan aydınları. Behicesi, Mehmet Alisi gibi onların mahkumiyetleri yok, siyaset yapabilirler! Yasaklı değiller. Şimdi bu gelişmeden şu sonucu çıkarabiliriz; Yani sivil toplum, askeri toplum diye bir ayrım yapamayız Türkiye gerçeğinde.

– Gerçekleri zorlama olur. Şimdi bu 1950'lere ilişkin söylediklerinize şöyle bir genelleme ile karşılık verirsem: Ben bu süreci demokratik bir ilerleme süreci olarak görmüyorum ve gericiliğin ağır bastığı bir süreç olarak da değerlendiriyorum.

– Tabii biz hapiste ve sürgündeydik o dönemde.

– Askeri militarist yönü ağır basan klik yerine, böyle sivil, toprak ağalığı, ticaret kompradorlarına dayalı bir kliğin ne kadar ilerici olduğu tartışmalıdır ve fazla ilerici olduğunu da sanmıyorum. 27 Mayıs'a gelince, doğrudur, o bir tıkanmaya karşı bir cevaptı aslında. Tabii dönemin uluslararası dengeleri var, Türkiye toplumunun geçirdiği evrim var, içinde çelişkili bir süreç var. İç-dış çelişkiler düzeyi birleştiğinde, bence bu 27 Mayıs izah edilir. Türkiye toplumu, aslında bana göre yine de önemli süreçlerde harekete geçen dinamizmi ifade ediyor. Bunu biraz daha açarsam, sanırım kamuoyu daha iyi aydınlanır.

Maalesef Türkiye toplumunda, günün deyimiyle sivil toplumsal dinamiklerle ne sınıfsal ne de ulusal sorunlar çözümlenebiliyor. Yani güçsüzdürler. Hala güç askeri diyebileceğimiz organizasyon içine adeta potansiyel olarak yoğunlaşmıştır ve kritik anlarda çözüm orada aranmaktadır. Bu biraz da Türk tarihinin bir realitesidir. Bugün, biraz daha örnek vermem açısından, bütün saltanat ve hatta cumhuriyet tarihi boyunca, ister karşı devrimler, ister daha ileri çıkışların hepsi askeri organizasyonlar içinde gerçekleşiyor. Bazı isyanlar yok değil; Türkmen isyanları var, Celali isyanları var ama bunlar sonuç almaktan uzak. Asıl iktidarın değişim-dönüşümünde rol oynama, yani buradaki hakiki diyalektik işleyiş askeri organizasyon içinde gerçekleşmektedir. Örneğin; Sultan II. Mahmut'un ortaya çıkışı, Yeniçerilere karşı Kuvay-i Muhammediye'nin -ki darbesel oldu, çok acımasız oldubüyük bir tasfiye var Yeniçerilere karşı ve yeni ordu ortaya çıkar, biliyorsunuz. Daha öncesi de var! Mesela şehzade, Cem şehzade, Mustafa şehzade hatta Sultan Osman'ın bütün kavgaları askeri temeldedir, yani herhangi sivil bir şey yok. Ama bazı isyanlar olur, Patrona Halil isyanı gibi, sivildir bunlar, ama...

– Ama gericidir.

– Gerici, ilerici, yani herhangi bir ciddi etkileri olmaz, siyasal değişim ve dönüşümlerde. Hepsi hakim, ağır basan yönü de ordu olan gelişmeler içindedir. Bu Türkiye tarihinin bir realitesidir. Bu, tabii Kuleli vakasında olur. I. ve II.Meşrutiyetle –özellikle II.Meşrutiyet devriminde– bu olur. Mustafa Kemal tamamen bir askeri olaydır, yani bütün gücünü hem Osmanlı ordu, hem yeni

"Maalesef Türkiye toplumunda, günün deyimiyle sivil toplumsal dinamiklerle ne sınıfsal ne de ulusal sorunlar çözümlenebiliyor. Yani güçsüzdürler. Hala güç askeri diyebileceğimiz organizasyon içine adeta potansiyel olarak yoğunlaşmıştır ve kritik anlarda çözüm orada aranmaktadır. Bu biraz da Türk tarihinin bir realitesidir."

ordu gerçekliğinden alır.

27 Mayıs da bu anlamda bu tarihi eğilimin bir halkasıdır. Nasıl anlayacaksın bunu? Sosyal temelle ilişkisi yok mu? Uluslararası realiteyle ilişkisi var bunun. 1960'larda uluslararası realite; sosyalizmin muazam bir gelişimidir, ulusal kurtuluş süreçlerinin yine şahlanmasıdır, demokrasilerin gelişimidir, diğer yandan yeni sömürgeciliğin gelişmesidir. Bunları birleştirdiğimizde Türkiye'de DP döneminde bir yeni sömürgeleşmede gelişme var. Dışarıda emperyalizme bağımlı, içerde toprak ağalığı ve komprador sınıfa dayalı bir gelişme var. 27 Mayıs bu noktada, kısmen dönemin ulusal kurtuluş sürecinden etkilenmedir. Tıpkı 1920'lerde Mustafa Kemal'in Bolşevizm'den etkilenmesi gibi. 27 Mayıs da o dönemin örneğin; bir Nasır darbesinden, oldukça etkileniyorlar, Baas tipi deniliyor buna. Ve Afrika ulusal kurtuluş hareketleri vardır; Küba vardır, Vietnamlar vardır. Bunların dolaylı da olsa etkileri vardır. İçeride kompradorlaşmaya karşı orta sınıfın tepkisi vardır. 27 Mayıs subaylarının orta sınıf ve hatta devlet içinde de küçük burjuva memur tabakasıyla ilişkisi vardır. Gelişen komprador kapitalizmi, bunların hareket sahasını daraltmıştır. Dolayısıyla 27 Mayıs'ı böyle hem uluslararası alanda, hem de içte bir sosyal ve ulusal gelişmeler bazına indirgemek mümkündür.

Fakat tabii bu subay hareketlerinin bir özelliğidir, ciddi bir siyasi programa ve örgütlenmeye dayanamazlar. İsmi üzerindedir; darbe hareketleridir. Bir kördüğümü geçici olarak çözme hareketidir. Nitekim burada da olan budur. Çelişkilerin yumağını asker usulü kılıçla çözüyor. Fakat fazla toplumsal derinliği yok, dış politikasında derinlik yok, sınıf ilişkilerini zaten fazla dönüştüremez; ama bir nefes alma, bir yeni süreç için ister sağa gider, ister sola. Nitekim hareketler içinde Türkeş vardır, onu faşizme doğru ivmelendirmek isterken, diğerleri sola doğru bir yön vermek isterler. Ve bildiğiniz gibi kendi içinde sert bir çatışma vardır. Bazıları daha sola yatırmak isterken, bazıları daha sağa. Ve bildiğiniz üzere burada Türkiye'nin sınıfsal zeminine dayalı bir sol çıkış gelişir. 27 Mayıs, biraz dışında da olsa, hem bir yandan sağ, MHP komünizmle mücadele derneği, ülkü ocakları ve MHP biçiminde bir faşist tırmanışa yol açarken, buna dinin tekrar yükselişini de eklemek gerekiyor. Bunun yanında AP'nin kuruluşudur, yani adeta DP'nin kendini yeniden sürdürmesidir. CHP kendini sola doğru kaydırma zorunluluğu duyar. En önemlisi de TİP doğar, işte daha sonra devrimci gençlik hareketi doğar ve 1970'lere doğru geldiğimizde bu sefer yeniden muazzam bir kördüğüm ortaya çıkar. Yani artık ne sağ tam istediği faşist hakimiyeti kurabilecek durumdadır. Ne de sol gelişme iktidarı alacak bir durumdadır. Yine iş askerlere düşer. Ve bildiğiniz 12 Mart ortaya çıkar.

12 Mart'ın ağır basan yönü şüphesiz, yükselen devrimci gençlik hareketinin bastırılışıdır. Bunun yanında eğer tam bir faşist diktatörlüğe dönüşmüyorsa, sınıflar dengesi buna müsaade etmediği içindir ve bir de faşistler henüz tam hakim düzeyde olmadıkları içindir.

Ama 12 Mart'la birlikte sağcı çizgi ve faşizm ciddi bir gelişim yaşamıştır. Sol hızla bölünüp parçalanıp, tasfiye olurken sağ 1.-2.-3. milli cephe deneyimleriyle toparlandı. Ordu içinde de artık 27 Mayıs türü subayların da olmadığı, hatta tasfiye edildiği bir süreç oldu. –12 Mart'ta 1000 subay tasfiye edildiği söylenmektedir.–

Böylece dört başı mamur bir faşist darbe gerçekleştirilmiş oldu. Bununla biliyorsunuz, ikinci sol kuşak mı denir bilemem, bu kuşak tamamen tasfiye ediliyor. Özellikle 1965'ten sonrası devrimci gençliğin yükselişi adeta yok edildi. 12 Mart ciddi bir darbe vurdu, 12 Eylül de noktayı koydu. Sağ ise tırmandırıldı, hem özellikle burada yeni bir farkı koymamız lazım; MHP türü sağ faşizm aşırı deşifre edildiği için –1970-80 arası– bunun yerine daha çok tarikatlar biçiminde bir sağ tercih edildi, 12 Eylül komutanlarınca...

– Refah cuntanın eseridir yani...

– Kesin. Benim izlenimlerime göre, Kenan Evren'in MHP türü oluşumlarla ilişkisi açıktır. Ki Çatlı ve ekibi o zaman devreye giriyorlar ve görevli olarak her yere gönderiliyorlar. Yani bu MHP'nin özellikle bu zindana atılanların dışında, işbirliğine yakın kesimi 12 Eylül'le işbirliği içindedir. Yine bunlar dışında çok geniş bir kesim de 12 Eylül rejimiyle işbirliği halindedir. Ve en önemlisi geniş bir tarikat şebekesi oluşturuyorlar. Özellikle daha sonra bizim hareketimizin gelişme kaydedeceği ortaya çıkınca, tarikatların önü açıldı. Ve dikkat edin 12 Eylül sonrası tarikatlar çok yaygınlaştı, büyüdü, aktifleşti. Kürdistan'ın birçok yerine helikopterlerden ayetler atıldı, 50-100 bin kişilik Kuran kursları Urfa'da, Diyarbakır'da Mardin'de açıldı. Yine İmam Hatipler yoğun olarak açıldı.

– Bütün tarikat liderleri Doğu'da yetişmiştir.

– Oranın hepsi örgütlendirildi. Neden? Resmi ideoloji aslında bunları silmişti çoktan. Ama bizimle klasik yöntemlerle savaşılamazdı. Neyle savaşılabilirdi? Dinci ideolojiyle! Ve o bilinçli tercihti, çok çarpıcıdır. Ta yurt dışına kadar bu tarikatları taşırttı. Sadece Türkiye dahilindeki tarikat sahipleri değil; Irak'ta Suriye'de birçok tarikata sahip çıktı. Bir tanesi var, ben tespit ettim. 1982 gidip bizzat Kenan Evren ile görüşmüş, –ismi de hatırımda değil pek– onunla hem Mardin Kürtlerini, hem Cizre Kürtlerini örgütlüyor. Çok ilginç, Şeyh Osman'la Irak Kürtlerini örgütlüyor.

– Bu bilinçli ve gayet hesaplı ve akıllıca bir iş.

– Size bunun kökenlerini anlatıyorum. Urfa'da 50 bin çocuğun Kuran kurslarına alınması vardır, –o zamanki tespitlere göre– Diyarbakır'da 100 bin. Bunlar örgütlendirdi. Bir de bu sahte sanatkarlar ortaya çıkartıldı. Hani meşhurdur Franko faşizmin, üç f derler. Futbol, Fiesta ve Flamenco? O üçünü kullanıyor değil mi?

– Bu festivaller, meşhurdur. Türkiye'de de olmadı mı? Çığ gibi festivaller, çığ gibi spor, çığ gibi tarikatlar... 1980-90 arasının gerçeğidir. Bununla üzerimize gelindi. Beni dinlerseniz çok çarpıcı sonuçlara varırsınız. Şimdi Türkiye'nin resmi ideolojisi yerine, bizzat 12 Eylülcüler tarafından yeni bir ideoloji egemen kılındı. Refah iktidarı ortaya çıktı. Bu, acayip sallanan tarikat başları ortaya çıkarıldı. Yani Müslüm Gündüzleri, Ali Kalkanları, hizbullahları bizzat 12 Eylüllerin eseridir, onların böyle binlercesi var.

Şimdi bunun anlamı şuydu; Doğu'daki gençleri veya Kürt gençlerini, çocuklarını etkimiz altından kurtarmak. Tabii devletin bütün imkanlarını bunlara seferber ettiler.

– Şimdilik bir iki cümle koyalım araya, şu bir gerçek; ya emekçiye gideceksin sınıf bilincini aşılayacaksın...

– Ya da teslim olacaksın.

– Ve onu mücadeleye yönelteceksin, yani o bir emekçi olarak siyasi mücadeleyi yürütecek, ya da yasaklayacaksın sol düşünceyi, marksizmi yasaklayacaksın, çağımızın devrimci düşüncesini. Ve yeşil ışık yakacaksın yobazın ve faşistin önünde.

Ve ona meydanı boş bırakacak, en ilkel duyguların istismar etmesine yol açacaksın. Bunu bilerek yapmışlardır ve sonuç budur...

– Katılıyorum, görüşünüz tam bir formülasyondur, doğru bir formülasyon yani. Tabii bu, aslında bu klasik cumhuriyetin aşılmasıdır. Hani diyorlar ya ikinci cumhuriyet falan. Aslında ikinci cumhuriyet 12 Eylül'le böyle kuruldu. Eski tarz cumhuriyet, önemli oranda ideolojik kabuk değiştiriyor, oldukça tekrar militaristleşme, ama sağ temelde.

Özal da bunun ekonomisini ve özellikle giderek işte bu rantiye sınıfının, kendine göre bir kapitalistleşmenin ihtiyacını gören bir devlet adamıdır. Özal'ı illa bir yere oturtmak gerekirse, bu oluşumların sentezidir. Siyasi sentezcisidir, ekonomik muhatabı olmuş biraz. 12 Eylül darbesini, siyasi ve ekonomik ifadeye kavuşturdu ve kendine göre bir rol oynuyor.

Yalnız 1990'lara doğru geldiğimizde, artık burada bütün haşmetiyle bizim mücadelenin tarih sahnesine çıkışı söz konusu. Ben burada salt Kürt ulusal hareketinden bahsetmiyorum, artık Türkiye tarihinin bir Kürt ulusal hareketinin ifadesi olarak şekillenmesi söz konusudur. O temelde hemen bizi 15 Ağustos Atılımı'yla birlikte 1990'a geldiğimizde –ki kendi aslında çok ilginç bir tarihtir, anlatılmasında büyük yarar da var ama genel sonuçlarını söylersem– aslında Türk tarihi, bir yerde bahsettiğimiz eğilimle ulusal kurtuluşun savaş spiraline dönüştü. Bir yandan böyle korucusuyla, hizbullahıyla, tarikatlarıyla, ülkücü faşistleriyle, Çatlılarıyla, giderek işte çeteleşen bir devlet gerçeği vardır karşımızda. Diğer yandan da bizim tek başımıza büyük bir direnişle yürüttüğümüz Kürt ulusal kurtuluş hareketi. Bu dönemin belirgin yönü budur, zaten bunu da herkes biliyor.

Çarpıcı olan burada şu; Körfez Savaşı oldu biliyorsunuz, Amerika için bu çok önemliydi. Körfez Savaşı'nın başarıya gitmesi için Türkiye'nin devreye girmesi gerekiyordu. Yani bu da var olan statükonun zorlanması –ki bunu da Özal temsil ediyor– girmek istediği klasik devlet politikası veya statüsü buna imkan vermedi, bu bir çatışmaya yol açtı. Amerika'nın giderek fazla etkisi gelişti. Generaller bu dönemde şunu hesaplıyorlar; atacağımız her yanlış adım, Kürt hareketi karşısında zora girmemize, hatta Kürt hareketinin çok gelişmesine yol açabilir. Bütün adımlarını buna göre ayarladılar. Torumtay biliyorsunuz, Özal'ın politikasına yatmadığı için emekliye sevk edildi, onun yerine adım adım Güreş denilen paşa olayı ortaya çıktı. Size bunu ayrıntılı anlatmamda büyük yarar var.

Güreş paşa olayı; bana göre 12 Mart ve 12 Eylül'ün de çok üstünde. Hem çok faşist, hem çok kapsamlı bir sürece dayanan darbedir. Şimdi neden bu darbe hafif geçirilmiştir? İşte çetedir denilip ucuz kapatılmak isteniliyor. Onun üzerine uzun uzun durulabilir, ama böyle bir darbesel gelişme vardır. Ne zaman ki Özal'ın körfez politikası fazla yürüyemedi –ki yürüyebilmesi için Kürtlere kesin bir statüko gerekiyordu, bu kabul edilmedi– Torumtay'ca kabul edilmediği için Güreş'in önü açıldı. Bunu çıkış yaptı kendisi için, bir de Özal artık diyordu ki; ekonomiyi yedi bitirdi, bu savaşı bir siyasal –ki Amerika'nın bu konuda teşviki var– koşullar da çok zorluyor, özellikle Irak'a yönelik –ki Özal'ın planları vardı– yürüyebilmesi için bir Kürt politikasında dönüşüme ihtiyaç vardı.

Ve bunu da ben daha sonra test ettim; bana gazeteciler geldi, hala yaşıyor, Civaoğlu var. Dedi ki: "Özal adım atmak istiyor." Ben "inanamam" dedim, "bu cumhuriyet politikasında köklü bir dönüşüm olur ve Özal'ın buna gücü yetmez." "Hayır" dedi, "Özal cesurdur, böyle adımlar atabilir." Demek ki görüşmüşler, ama ben inanamadım, sonra test ettiğimde, baktım gerçekten Özal bazı adım atmak istiyor. Bazı gazeteciler daha geldi o süreçte. Ben buna tabii olumlu karşılık verdim. Kürt meselesinde bir siyasal dönüş çok değerli bir gelişmedir dedim, ama dedim statükocu güç buna yer vermez. Nitekim Özal'ın hayalci olduğu, statükocuların ise güçlü olduğu ortaya çıktı. Kimdir bu statükocular?

– Bunu hayatıyla ödedi. Cesur bir girişimdi onun ki.

– Onu size anlatacağım. Bunu aydınlatmamız lazım, günümüzün politikasını aydınlatmak istiyorsak. Bu Güreş'in kişiliği üzerinde fazla durmak istemiyorum. Ama ordu içinde genelkurmaylığı ele geçirme ve iktidar alanını genişletme emelleri olan birisi olduğunu onu tanıyanlar söylüyor. Özal'ın ne yapmak istediğini görüyor, çok oportünist davranıyor. Mesela Torumtay ve önünde bazı engeller var, onları aşmak istiyor, Özal'la dirsek temasına geçiyor. Genelkurmay başkanı olmak için bu engelleri aşıyor aslında, –Torumtay'ı aştı– fakat aslında kendisi de statükocu. Burada tipik bir ayak kaydırmacılık var. Önü açıldıktan sonra adım adım Özal'ın tasfiyesini planlıyor. Bu plan çok ilginç; şimdi de bir planlama var, yani bugünkü ordu, asker darbesi deniliyor. Sırf bunu aydınlatmak için bu birinci. Birbirine benzeyen darbeleri anlatmak istiyorum.

12 Mart ve 12 Eylül'e bakarsak, bu darbeyi fazla anlayamayız. Ne tarihi vardır, ne de bilmem beş generalin işte "biz geldik darbe yaptık" demesinin hiçbir özelliği yok. Dolayısıyla kıyaslarsan anlayamazsın. Ama kesinlikle planlanan, işte demin söylediğim gibi; Torumtay engeli Özal'la birlikte aşılıyor destek verilince, sonra kendisinin önü açılıyor. Giderek darbesini yürütmesi için Özal'ın aşılması gerekiyor. Çünkü Özal, dediğim gibi politikalarında ısrarlı. Şimdi bu Kürt politikasında çok ters bir adım. Şunu söylüyor; "bizim federasyondan bahsetmemiz demek, Kızılay'a inersek bizim idam edilmemiz demektir" böyle bir sözü vardır. Yani tek bir Kürt çözümünü, idam olarak görüyor, ölüm olarak görüyor.

Bunun yanında hazırlıklarını geliştirirken bazı işler yapıyor. Mesela çok uyanık olunduğu için bir Londra'ya gidişi vardır. Dış destek olmadan nasıl ki o diğer darbeler olmayacaksa –özellikle İngiltere, ABD desteği– bu da aynı bu yolu deniyor ve diyor ki; "İngiltere yeşil ışık yaktı." Sene 1990-91. "İngiltere'den bu desteği almamız çok önemliydi" diyor. Bir demecinde bunlar var, sanırım o Mehmet Ali Kışlalı'nın bir düşük yoğunluklu savaş kitabı var, orada yazıyor. Onu oldukça da iyi anlatır, sanırım belki genelkurmaydan da epey bilgi aldığı için o kitap okunmaya değer.

İngiltere desteğiyle birlikte kendisine bir de iç destek lazım! O dönemin yaygın bir sloganıdır; "Özal'a alışamadık" diye. Bunu da söyleyen hem DYP'dir, hem SHP'dir. Demirel'le İnönü'nün ittifakını sağlıyor. Mesut Yılmaz biliyorsun başbakan oluyor, ürktüğü için hemen geri çekiliyor. ANAP artık aşılmak zorunda. Yani bıraktı kaçtı derler Mesut Yılmaz için. Bu doğrudur, Güreş'in ağır baskısı altındadır, yani genelkurmayın.

İnönü ile Demirel'i ise bir araya getirirler ve kesin bildiğimiz 1991 erken se-

çimi ve Mesut Yılmaz'ın adeta kaçırtılması, tıpkı bugün Doğru Yol'un başına ne geldiyse, aynı o zaman da ANAP'ın başına gelir, çok ilginçtir. ANAP'ı o günkü duruma düşürenler, karşı bir hamleyle bugün Doğru Yol'u ANAP'ın durumuna düşürdüler. Hükümeti de bıraktırdılar. O zaman Mesut Yılmaz'a bıraktırıldı. Mesut hükümeti devrildi. Ben bu süreçleri çok iyi irdeleme gereği buluyorum. Dolayısıyla İnönü-Demirel hükümetiyle birlikte Özal'ın gidici olacağı açıktı zaten. Giderek etrafı kuşatıldı, hatta ANAP'ın içi de değiştirildi; Mesut kısmen Özal'a karşı çıkarıldı. Özal tıpkı bugünün Çiller'i gibi tek duruma düşürüldü. Ve bana göre çok tipiktir, Talabani bizzat bana söyledi, "elini göğsüne vura vura demiş; 'o askerler içinde Bitlis paşa benden yanadır." Çok çarpıcı bu, o diyalog sürecidir. Bilmem "filan paşa ortada oynuyor." Güreş için bunu söylüyor, aslında. Ortada oynuyor. "Ama kazanabiliriz" demiş, fakat kesin Özal'ı kullanıyor veya politika yapıyorlar. Bilmem filan kes şöyledir. Bu arada şunu gördüm; Özal'ın çok ciddi bir kişiliği var ve bir politikası var, ama çok büyük karşı koyucular da var. Tam bu süreçteyken bildiğiniz gibi...

– Bitlis paşa da gider.

– Hepsi gider Bitlis paşaya bağlı JİTEM var, Erseverler gider. Ayrıntıya fazla girmiyorum. Özal gider ve bildiğiniz gibi çok daha çarpıcı gelişmeler olur. Bu Bahtiyar Aydın vardır, bunlar çok önemlidir, Diyarbakırlıdır. Bu kesin komployla gitmiştir, bu Dersim'de albay vardır Osman, bilmem Mardin'de yine bu albaylar var. Büyük çoğunluğu tasfiye edilir. Yanlış anlamayın, siz daha bunun derinliğini fark edememişsiniz. Ben bunu izah edersem şaşarsınız, görüşlerinizde derinlik ortaya çıkar. Müthiş bir tasfiye; Özal'ın düşüşü öyle hastalık filan değil, doktorlar dürüst olmuyorlar. Özal direndi, teslim olmadı. Bu Çiller gibi, Erbakan gibi kaçmadı, direndi ve düşürüldü. Dikkat et o tarihte peş peşedir bu olaylar, tesadüfü değildir. Kürt işadamlarının feci öldürülmesi 1993'tür, Özal'ın düşürülüşü 1993'tür, Bitlis paşanın, Sivas'ın meydana gelmesi hepsi1993'tür. Gazi olayları; o da 1993'tür. Çok önemli bunlar...

Bu, büyük bir darbedir. Şimdi 12 Mart'ta böyle öldürülme yok, 12 Eylül'de yok, 27 Mayıs'ta böyle şeyler yok. Ben onun için çok öfkeyle vurguluyorum. Büyük ve çok kanlı bir darbedir yaşanan.

Daha sonra Susurluk neyi ele verdi? Bunlar çete işidir. Şimdi salt dar bir çete olarak görmeyelim. Tamam, hepsi katletmiş, bir Veli Küçük var, jandarma generali. Kocaeli'de o Kürt iş adamlarının hepsi kendi bölgesinde imha ediliyor. Onun bölgesidir, Veli Küçük'ün. Ve JİTEM'cidir. Çatlı biliyorsunuz ülkücüdür, alıp infaz ediyorlar sürekli ve çok vahşicedir. Aslında bir sürü daha var böyle, adeta para gasp etmek için kimi gözüne kestiriyorlarsa vuruyorlar.

Sonuç; bu darbe 1994'te dört dörtlük başarıya ulaşıyor ve Güreş'in deyişiyle artık "zirve yakalanmıştır," zafer dört-dörtlüktür. Bunun içinde kimler var? Size söyleyeyim; bir kısım JİTEM'ciler diyorum, yani jandarma içinde epey örgütlenmişler. Emniyetin çok büyük bir kesimi Mehmet Ağar, Ünal Erkan onlar büyük oranda işin içinde. Güreş'in kendisi işin içinde. Bunun yanında işte rantiyeciler var, bu yeni ekonomik muslukları ele geçirenler, politikacılar var. İşte bildiğin gibi korucuların temsilcisi olan önemli Kürt korucu başları var. Bu dört başı mamur bir faşist darbedir.

– Bunun meclise yansıması?

– Çok çarpıcıdır tabii! Çiller bunun sivil klik başıdır. Çok ilginçtir, gördünüz mü bilmiyorum, geçen gün Güreş bir fotoğraf yaptırmış. Fotoğrafın bir yüzü Çiller'in, bir yüzü Atatürk'ün. Başının üstüne asıyor. Çok ilginçtir. Faşist darbe bu kadar alengirli-çilingirli böyle çok ilginçtir.

Şimdi biraz daha açabilmem için size şunu söylemem lazım. Her gün politikacılar kanallara çıkıp konuşuyorlar, diyorlar ki işte; "çeteler gücünü devletten almış." Tam anlatamıyorlar nasıl bir olayla karşı karşıya olduklarını. Kimisi işte "deve" diyor "şu kıldır," kimisi "deve" diyor "boynu eğridir," öyle olayı anlatmaya çalışıyorlar. Halbuki çok planlı, iyi hazırlanılmış ve çok acımasız yürütülmüş bir faşist darbe ve süreçle karşı karşıyayız. Tekrarlamak istemiyorum, cumhurbaşkanı düşürülmüştür, bazı paşalar düşürülmüştür, istihbaratçılar düşürülmüştür, politikacılar öldürülmüştür.

Bu arada Mehmet Sincar'da 1993'te katledildi. Milletvekilleri darbe türü hapse atıldı, Leyla Zana, Hatip Dicleler. Bunların hepsi aynı tarihe denk geliyor. İşadamları acımasız katledilmiştir. Binlerce faaili meçhul cinayet seri bir biçiminde işletilmiştir. Binlerce Kürt köyü boşaltılmıştır.

Bunun yanında Çiller için kesinlikle Amerika'nın ajanı olduğu söyleniyor, belgeli ilişkileri CIA ajanlığı ile. Amerika kendi ajanını hükümetin başı yapacak kadar bu işin içindedir. Çok ilginç, eskiden böyle değildi. 27 Mayıs'ta etkisi dolaylı, 12 Mart, 12 Eylül'de bu kadar değil, ama burada başbakan, sicilli CIA ajanı. Bu kadar işin içinde.

Şimdi peki diyeceksiniz bu darbeyle tam ne yapılmak isteniliyor? Bu darbeyle 2000'li yıllarda Türkiye'de karabasan rejimi oturtulmak isteniliyor. Bunu hiç küçümsemeyin, darbe şimdi akamete uğramış gibi gözüküyor. Nasıl oldu bu? Kısaca bunu da irdelersem biraz fotoğraf tamamlanmış olur.

Ben bu darbeye karşı savaşı acımasız yaşamış biriyimdir. Özal'la da çok sınırlı bir diyalog sürecimiz olduğunda, yani çok olumlu bir siyasal çözüm imkanı çok önemli bir şeydi. Fakat sonradan baktım ki bunu boşa çıkarıyorlar. Sadece boşa çıkarmakla kalmıyorlar, muhatabı imha ediyorlar. Bu noktaya dikkat edelim. Ben o zaman bir broşür yazdım: "Bir muhatap arıyorum." Çünkü benim muhatabım düşürüldü. General Bitlis paşa neden vuruldu biliyor musun? Bu, köylerin tasfiyesine karşı birisi. "Mücadele edelim, ama bu kadar köyü silmemize gerek yok" diyor, sebebi bu. Güreş veya bu darbeciler ise diyorlar ki; "bulaşan herkesi imha ederiz, köyleri de başına yıkarız." Ermenilerin tehcirinde bu durum yoktu. Biliyorsunuz baskıyla kaçış teşvik edildi.

– Soygunlar vb yollarda oldu. Kış kıyamet yollara dökülen bir halk...

– Ama Kürt olayında müthişti, binlerce köyün zoraki boşaltılması ve faili meçhuller. Şu anda rakam üç bin dört bin veriliyor. Bana göre daha fazla. Bu bir iç savaş rakamıdır. Kurtuluş Savaşı'nda bu kadar insan ölmemiştir. Yalnız gerillayı söylemiyorum, yalnız kanunsuz, hukuk dışı yaklaşımlarla insanları ensesinden öldürmeler! İş adamları var, yalnız Kürt köyleri değil, Türklerin böyle biraz Kürtlükle ilgisi olan zenginlerini de imha ediyorlar. Coğrafyası tahrip ediliyor, ormanlar yakılıyor.

Evet, Özal bu kadarını kabul etmiyor. Jandarma komutanı –ki o zaman onun tarafından yürütülür– bu planı kabul etmiyor. Ve dikkat edin Bitlis paşanın elinde bir plan vardı, planıyla birlikte düşürülüyor! Ardından tabii kendi sistemi kuruldu. Çiller aslında bütün gücünü buradan alıyor, yani Güreş paşasından. Emniyetçiler dört dörtlük bu işin içinde biliyorsunuz. Özel Tim teşkilatı büyütülüyor, korucular büyütülüyor, parlamentodaki gücü, bürokrasideki gücü büyütülüyor. Sonuç; 1995'e gelindiğinde son uyduruk faşist darbe seçim de diyelim ona. Aceleye getirilmiş bu bir faşist darbedir aslında bu seçimler. Bununla aslında ört-bas etmek istedikler bütün bu uygulamaları. Çoğu bunu yuttu aslında.

Peki, bugün olup biten nedir sorusuna geliyorum. Ona da gelmeden önce biz ne yaptık biliyor musun bu süreçle? Biliyorsunuz Kürt serhildanları 1990'dan itibaren büyük yükselme kaydetti, bütün Kürdistan ayağa kalktı. Şehir ve kırsal alan toptan bir yürüyüş haline geçti. Gerilla büyük bir ordulaşmaya dönüştü. 1991-92 Kürdistan toptan ayaktadır, serhildanlar yani halk hareketi büyük bir ivme kazanmıştır. Türkiye'de de biraz gelişmeler var, işçi sınıfı hareketi gelişmiştir, ama öyle güçlü değil. Gerilla çekimi büyümüştür ve onların deyişiyle "artık Kürdistan gitti elden." Darbe buna karşı gelişiyor. Yani bu Çiller, Güreş, İnönü, Demirel darbesi buna karşı gelişiyor.

12 Mart biliyorsunuz sola karşı gelişiyor –kısmen ordu içinde biraz 9 Mart da var, ama esas itibariyle sola karşı geliştiriliyor– ve kısmen başarıldı. 12 Eylül toptan solu noktalamak için gelişiyor. Fakat bu Çiller-Güreş darbesi veya İnönü-Demirel gibi artık güçlü işbirlikçiliği olduğu darbe, sadece Kürtlerin genel ulusal başkaldırısına Demirel; "28. isyandır, onu da ezeceğiz" diyor. Ve gerilla çok büyümüştür. Gerillaya karşıdır. Dolayısıyla 1990'la birlikte biz aslında, bir yandan faşist darbecilere karşı, faşist bir rejime, –bloka diyebilirim, bloktu aslında– muazzam bir ulusal kurtuluş sürecine girdik. Bildiğiniz üzere 1990-91-92'de Lice, Nusaybin'de ciddi katliamlar yaşandı. Birçok şehirde yüzlerce insan katledildi. Bu darbeciler tarafından katledildiler.

– Bu dönem ülkenin batısında da yargısız infazlar dönemidir. Hatırlayalım: Her gece TV ekranlarında şöyle bir kanlı şov seyrettiriliyordu millete. Polis Dev-Sol'un ya da bir başka sol örgütün militanlarının bulunduğu bir daireyi kuşatıyor. Etrafa ve damlara keskin nişancılar yerleştiriliyor. TV kameramanları ve MHP faşistlerinden bir grup davetliler arasındadır. Operasyonu çok kez sonradan bakanlığa yükselecek olan emniyet müdürü Menzir yönetiyor. Menzir bulunduğu yerden "Kuşatıldınız teslim olun!" diye bağırıyor. Ardından nereden geliyorsa bir silah sesi duyuluyor. İnfazcılar derhal harekete geçiyorlar. Kuşatılan dairenin penceresinden içeri el bombaları atılıyor. Polisler hep birlikte ateş ederek bir cayırtı koparıyorlar. Sonunda dairenin içine giriliyor. Sağ kalanlar varsa onların da işi anında bitiriliyor. Kadın erkek cesetlerin her birinin yanına birer silah konuyor. Kameramanlar içeri çağırılıyor. Onlar resim çekerken dışarda MHP'li amigolar polis lehinde sloganlar atmaktadırlar. TV seyircisine günlerce bu sahneler seyrettirildi. Parlamenter kisveli bir faşist darbe karşısında olduğumuz kesin.

– Evet, Gazi olayları, Sivas katliamı, bunların hepsi bir halkadır. Aynı kitle katliamına Vedat Aydın'ın katledilmesi ve sonrasında yaşanan olaylar hepsi bu darbeyle hedeflenir. Maalesef bir tane akıllı yorumcu çıkıp da; "büyük bir darbeyle karşı karşıyayız, çok planlı ve bölgeyi yerle bir eden bir darbe. Bunun yerini ne aldı? Topal cinayeti, bilmem uyduruk böyle bir iki tane sanki istisnai bir olaymış gibi ele alıyorlar. Hala aynı değerlendirme tarzı var, bu büyük bir hatadır, hepsinin tarihini size söylüyorum ve kesin bir planlamanın varlığını işaret ediyorum.

Ve ben bunun savaşını da yaşadığım için açık sonuçlarını da söylemekten kaçınmıyorum. Biz buna karşı savaştık, büyük mücadele ettik. Biliyor musunuz bu katliamlar hangi slagon altında yürütüldü; "Gerillayı temizlemek için denizi kurutmak." Deniz neydi? Halktı, köylerdi, işte aydınlardı. "Denizi böyle kuruttular." Buna karşı kim devlet içinde bu devlet yönetimine karşı çıkıysa, bunların plan ve projelerini benimsemediyse hepsi de tasfiye edildi.

– Yunanistan'da ve Vietnam'da da böyle facialar yaşandı.

– Ama burada çok ilginç bir tarzı var! Örtbas ediliyor, bir türlü anlaşılmak istenmiyor. Çünkü bu yaşananlara suç ortağı olmayan nerdeyse yok gibi. O milli mutabakat hükümeti dediler biliyorsun, bu Demirel-İnönü ortaklığına, "topyekun savaş" dediler bu sürece. Mili mutabakat hükümeti, topyekun seferberlik, bununla toplumda katmadıkları kimseyi de bırakmadılar. O cenaze yürüyüşleri, müthiş anti Kürt, anti PKK slagonları ile kulaklar sağır edildi. Ve sonuç; dört başı mamur bir faşist blok iktidarıydı.

Peki, neden bu tam başarıya ulaşmadı diyeceksiniz? Bir; gerçekten bizim mücadelemiz sayesinde oldu. Çok amansız bir mücadele yürüttük. Bunu nefes nefese yaşadım. Güreş Paşa bunu çok iyi bilir. En önemli sorun olarak beni görüyor ve benim Ortadoğu'daki yükselme durumumu. İkincisi; bu darbelerin tam başarısı için dikkat ederseniz asıl savaştıkları organizasyonun ve liderin imhası gerekir. Benim tasfiye edilmem için kişisel düzeyde de çok suikast timleri yolladılar. Çok ağır bombalarla sonuç almak istediler. Bu da başarıya ulaşmadı. Bir de gerillanın tasfiyesi gerekirdi. Onun için biliyorsunuz 1992-95'te yüzlerce operasyon ülke içinde düzenlendi, gerilla tasfiye edilmedi, liderlik de tasfiye edilmedi. Bir de bu gizli bir darbeydi. Dikkat et, adı konulmamış gizli darbe.

Güreş'in görev süresi dört yıla yayıldı, daha da uzatılsa ordu allak bullak olurdu. O bir iki tane Füsunoğlu gibiler vardı: "Bana büyük haksızlık yapılıyor, hukuk alt üst ediliyor" dedi. Haklıydı! Güreş'in giderek orduyu zorlayan bir durumu vardı. Ordu içinde ciddi bir rahatsızlık olduğu kesin. Zaten Bitlis paşa olayı var jandarma içinde, infazlar, tasfiyeler var. Albay Özden'in eşinin kıyamet koparması aslında bir eğilimi ifade ediyor.

Yani sivil politikacıların milli mutabakattan ayrılması, ordu içinde Güreş'in giderek hepsinin durumunu etkilemesi var. Bizim onunla mücadelemiz var. En önemlisi bu çeteler meselesi gariptir. Şimdi bütün bunlar kilit noktaları ele geçirdiler. Ne kadar gelir varsa hepsine gayri meşru yollardan el koydular. Uyuşturucu ticareti! Bankaların boşaltılması. Soygunlar. Sıradan itirafçılar bile milyarder oldu. Devletten silah alan soyguna yöneldi ve sermaye tıkandı.

Yalnız bu yönüyle değil, biliyorsun pazar elden gitti. Devletin ekonomik krizi hat safhaya geldi. Dikkat edelim bu süreç böylesine müthiş bir bunalımın, krizin ve giderek toplumsal hoşnutsuzluğu çok ileri boyutlara getiriyor. Bu faşist darbeye uzun süre dayanılamazdı. Dayanılabilinmesi için, şimdi dikkat et Çiller diyor ki; "ben aslında tam başarıya ulaşmıştım. Yılmaz da bitmişti, Ecevit artık eskidi" diyor, bunlar hep onun sözleridir. Ve 2000 yılına doğru gidiyor, bu MHP'yle ittifak yapmak istiyor; hala da o eğilimi var aslında. Bu ne demektir? 2000 yılının sonrasını da alıp götürmesidir. Ama buna gücü yetmedi. Yetmemenin nedenlerini ben size biraz açıkladım.

SÜRECEK

MİLYONLARIN ŞAHİTLİĞİNDE HAKİ KARER RUHU İLE SÖZLEŞME

"Zaman ihtilafın, çatışmanın, birbirlerini horlamanın değil, ittifakın, birlikteliğin, kucaklaşma ve helalleşmenin zamanıdır."
Abdullah Öcalan

Her giz bir zaman aşikar olur. Var olmak için görünür olmak durumundadır. Sonsuz gizliliklerin insan gerçeğiyle buluşması zor, hatta imkansızdır. Gizli olanın görünür olması bir doygunluk gerektirir. Bir vakit gelir, zamanın kendisi de kendisini olgunlaştırır, gizler aşikar olma olgunluğuna erişir, ham olan pişer. Mevcut olanlar nasıl ki kendi zamanlarını yaşamış olmanın doygunluğunu yaşarsa, o zamana değin mevcut olamayanlar, görünür olma zamanının doygunluğunu yaşayarak evrensel akışa katılırlar.

İnsan, doğarak evrensel akış içinde olduğuna dair ilk adımı atar. Ama bu süreklileşen ya da komple bir durum değildir. İnsanın süreklileşen evren akışına katılması süreklileşen bir varoluşu gerçekleştirmesiyle mümkündür. Ruhsal ve bedensel varoluşun süreklileşen uyumu tam da bu bütünleşmeyi tanımlamaktadır. Bunu başarabilen insan, evrenin özgürleşme amacına yönelirken attığı bir adım olan insanlaşma evresini tamamlamış olmaktadır. Bedensel varoluş evreleri beslenme, barınma ve üreme eylemleriyle tamamlanır. Ruhsal varoluş ise bedensel varoluşun tüm anlarına yaşarken verilecek anlamla birlikte, o anların dışında, o anlara dair oluşacak anlam silsilesiyle oluşmaya başlar. Böylece tam olarak gerçekleşmeyi tespit etmek için ruhsal varoluş alanına dair kriterler belirlemek gerekir ki bu pek mümkün değildir. Kiminde bir anda duyumsanan bir anlam damlası bunu gerçekleştirirken, kiminde başkasından ulaşan anlam denizine bir dalga olmak bunu gerçekleştirmenin şartı olur. Acı ve mutluluk, ruhsal varoluşun insandaki yansımalarını ortaya koyan önemli bir işaret ya da gösterge olabilir. Mutluluk ve acının tanımı çokça yapılır. Bu iki duygunun birbirine bağlılığı tanımlarının da birbirine bağlılığını getirir. Evrensel uyumun oluştuğu ve evrensel akışa katılmanın duyumsandığı zamanlar mutluluk olurken tersi biçimde bu uyumdan uzaklaşarak akışın dışına düşmek de acı olmaktadır.

İnsana has bir özelliktir ağlamak. Ve gözyaşı kutsaldır. İnsanın kendi bedeninden süzdüğü, ışıktan geçirerek son halini verdiği bir tanrısal yaratımdır. İnsanların sevinçten ve acıdan ağlamaları bu tanrısal yaratıma denktir. Garip olan odur ki, insanların acıdan ağlaması daha olağan görünür. Kimi zaman olur ki, acının tarifsizliğinde insan gözyaşını dökmek istemez. Böyle zamanlar henüz acıya bir tanım getirmemiş olmaktan kaynağını almaktadır. Aynı acı karşısında eğer bazı insanlar ağlayabiliyorsa ve ağlaması beklenen tüm insanlar ağlamıyorsa, bilin ki ağlamayan insanlar acıyı çok daha fazla aşan tanımlar aramakla meşguldürler.

Haki Karer arkadaşın şehadeti karşısında Apocu gençlerin içine girdikleri tutumları duymuşuzdur. Onlarca yıl önce yaşanan duyguları anlamaya çalışırken amacımız o zamanın duygu ya da acı haritasını çıkarmak değildir. Zamana yazılan, o zamanda duyumsanan acıları anlamaya çalışarak o dönemin devrim ruhunu anlamaya çalışırız. O dönemdeki yaratım ruhu, o zamanın tanrısallığını bir de bu yolla kavramaya eğiliriz.

Ağlamak acının derinliğini anlatır

Ağlamak tabii ki anlamlıdır. Ağlamak insanın kendi bedeninden süzdüğü kutsal suyu gözlerinin nuruyla yıkayarak evrene katmasıdır. Acıları yönsüz bir şekilde yaşamaktan ya da çözümsüz yakınmalardan söz etmiyoruz. Ağlamak acının derinliğini anlatır. Hz. İsa "öz ağlamayınca göz ağlamaz" derken özün yaşadığı duygulanımın zirvesel bir ifadesi olarak ağlamayı dile getirmektedir. Diğer yandan ağlamayanlar da vardır. Ağlamamanın bir boyutu acıyı anlama eşiğine hiç uğramamaktır, ama bizim konumuz tabii ki bu değildir. Acının ötesinde yaşananları anlamanın çabası, o dönemde ağlamak yerine başka eylemlere yöneltmiştir Apocu gençleri.

Bir yazısında Mustafa Karasu arkadaş, Haki arkadaş hakkındaki duygularını şöyle dile getirmişti: "Haki adını her duyduğumuzda ve her andığımızda bir gülümseme belirirdi yüzümüzde. İnsan onu gördüğünde değerli bir şeye kavuşmanın uzun ayrılıktan sonra en sevdiği insanlarla buluşmanın ya da bir hazine elde etmenin sevincini duyardı. Haki ile yaşanılan her an unutulmayan bir tattı. Nazım Hikmet 'omuzda olmayan kolun boşluğu' diyor. Haki yaşamımızda bundan daha derin bir boşluk bıraktı ve bu boşluk tüm yaşamımız boyunca da kendini hissettirdi."

Kendimizi tanımlarken çokça başvurduğumuz bir kavramdır boşluk. Varlığı hiçlikle tanımlamak gibidir. Haki Karer arkadaşın ardından duyumsanan en derin his, boşluk olmuştur. Bu boşluk öyle büyüktür ki uzun yıllar boyunca hakimiyetini sürdürmüştür. Tamamlanması zor bir buruklukla düşünüyorum Haki Karer arkadaşı. İçimde ağlamaklı olmayan, acının derin sularında gezinen ama sırtını gözyaşlarına dayamayan büyük bir boşluk oluyor. O boşluğun her yeri doldurduğu duyumsamasına kapılıyorum. Öyle karşılıyorum tarihin o kesitini.

Haki arkadaşa dair Önderliğimizin söylediği "Haki benim gizli ruhumdur" sözü tüm zamanlarda devrimciliğin, özgürlük mücadelesinin, yoldaşlık ilişkilerinin ve anlamlı yaşamanın odağı haline getirilmesi gereken bir sözdür. Bir yoldaşla paylaşılacak en güzel anlam ortak bir ruh yaratmaktır. Onun ruhunu kendindeki gizli kalan yan olarak anlamak, kendi eylemlerini onun ruhunun bir yansıması, yarattığı enerji akışının ve anlam dünyasının bir form kazanması olarak yaşamı yaratmaktır. Anlama statik bir karşılık vermek değil, akışkan bir anlam silsilesini oluşturarak kendini bu silsileyle birlikte var etmektir.

Önderliğimizin dünyası, yansıttıkları kadar zamanın olgunlaşmamasından dolayı yansıtamadıklarından oluşmaktadır. Ruh, zihniyet ya da maneviyat dediğimiz metafizik durumların toplandığı bir kişisel evreni anlatır. Beden ise bu zihniyetin yansımalarından oluşan maddi durumların ihtiyaç duyduğu hareketlerin toplamı olarak kendi evrenini oluşturmaktadır. Önderliğimizin içinden geldiği Türkiye sol hareketi Önderliğimizin dünyasını oluşturan, Mahir Çayan'ın bir seminer konuşmasıyla kendini tanımlayarak kuramın kararlılığını yaratan, çocukluk yıllarındaki arkadaşlık ve kendi toplumunu yaratma özlemleriyle anlamı derinleşen, tüm çaresizliklere ve kendisi olamayışlara karşı özgür bir kendilik yaratmayı amaçlayan bir dünyadır. Ruh böyle oldukça çocukluk hayallerine ihanet etmeyecek, gençlik yıllarının anlam arayışını sürdürebilecek, birlikte yeni özgür yaşam hayalini kurduğu Türkiyeli gençlerle birlikte yaşama istemlerinin dışına düşmeyecektir.

Bu ruh, tarihin kutsallarının ana damarına bağlandığı Urfa'dan yola çıkarak çağdaş bir peygamberlik serüveni yaratmıştır. Serüvenin heyecanı, sınırlandırılmamış bir özgürlük yolculuğuna kendini hasretmesindendir. Özgürlük yolculuğu da dediğimiz serüven giderek bir yol olmuş ve bu yolda tüm insanlığın yürümesinin anlamın gerçek yaratımı olacağı inancıyla bütünleşerek kendi sınırlarını sınırsızlığa yakın bir düzeyde oluşturmuştur. Henüz kumsala çizilen şekiller denilmektedir Haki arkadaşın yaşadığı dönemlerin Apoculuğu için. Bu durum, formun belirginleşmemesiyle ilgili olsa da Apoculuğun hiçbir izi kumsala çizilen değerde olmamıştır. Her bir iz, zamanın sonsuzluğunda bir durak olarak ele alınmış ve sonraki zamanların hakikati olarak tasavvur edilmiştir.

Önderliğimizin ruhunda oluşan ve Haki arkadaşın ruhuyla bütünleşerek kendi anlam bütününü oluşturan özgür yaşam ütopyası henüz olgunlaşmadığı için kendi zamanında gizildir. Ortadoğu tarihinin peygamberlik damarı güçlüdür. Hem bu güç, kendine Diyarbakır'da ser verip sır vermemeyi bedenleştiren İbrahim Kaypakkayaların direnişini, Nurhaklarda şehit düşen Sinan Cemgillerin savaş kararlılığını, Mahir Çayanların özgür yaşam mücadelesinde Mezopotamyalı gençlere dair keskin belirlemelerini de kendine katarak gizil olmakla gerçek olmak arasında bir mecrada yerini belirlemiştir. Sosyalizm mücadelesindeki en özgürlükçü ve adanmış adımlardan ilham almıştır. Haki arkadaş tam da bu dönemin kutsalıdır. Kutsal deyişimiz tabii ki yaşam anlamını kendinde zirveleştiren değerler olmasından kaynağını almaktadır. Somuttur çünkü yaşamıştır. Bir ten ve tin toplamıdır. Emeğin anlamı yaratmasının timsalidir. Anlamı damla damla alın teriyle yaratmasını bilmiş, çeliğe su verir gibi kendi ruhuna alın terinden damlalar vererek anlam dünyasını sağlamlaştırmıştır. Tam olarak gizli olmaktan kurtulamaması, onun yeni formu kazandığı kadarıyla da olsa diğer insanlarda somutlaştıramamasındandır. O güçlü enerji akışının kendi formunu yaratamamasıdır acıyı yaratmadaki en büyük etken. Önderliğimizin cevabı ise inatla ve ısrarla o enerjiyi, Haki arkadaşın şehadetine rağmen, süreklileşen ve büyüyen bir forma kavuşturma mücadelesini sürdürmek, süreklileşen mücadele içinde anlamı yükseltmek ve evrenin neresinde olursa olsun ortak anlamları birbiriyle bağlantılı hale getirmektir.

Ve artık güneş doğmuştur...

Şehadetinden bu yana geçen 36 yıl içinde gizli ruh yaşamın farklı tüm alanlarında kendi formunu yaratarak gizli olmaktan kurtulmuş ve milyonların yüreğinde görünür olmuştur. Bugün Önderliğimizin gizil ruhu milyonların şahitliğinde bir demokratik kurtuluş ve özgür yaşam kararına dönüşmüştür. Gizli ruhun aşikar olması budur işte.

Gizli ruh, Ağrı'nın Erciyes ile Cudi'nin Kaçkar ile dostluğundadır.

Bu dostluğun olgunlaşmasından doğan güneştir gizli ruh. Ve artık güneş doğmuştur.

Önderliğimiz Amed Newrozu'nda verdiği mesajda "selam olsun demokratik hakları, özgürlük ve eşitliği rehber edinen bu büyük yolun yolcularına…" dedi. Bu selam Haki Karer arkadaşadır. Bu selam Anadolu ve Mezopotamya halklarının barış içinde özgür yaşama hayallerini somutlaştıran ve halkların kutsal değeri haline getiren tüm Hakice yoldaşlıklaradır. Newrozu büyük bir coşkuyla ve demokratik bir hoşgörüyle kutlayan halkların kardeşliğinedir.

"İçinde doğduğumuz çaresizliğe, bilgisizliğe, köleliğe karşı bireysel isyanımla başlayan bu mücadele her türlü dayatmaya karşı bir bilinci, bir anlayışı, bir ruhu oluşturmayı amaçlıyordu." diyen Önderliğimizin yaratmaya çalıştığı ruh, Haki arkadaşın kimliğinde toplanan gizli ruhtur. Zaman, gizli ruhun artık gizli olmaktan çıktığını ve görünme vaktinin geldiğini müjdelemektedir: "Bugün görüyorum ki, bu haykırış bir noktaya ulaşmıştır. Bizim kavgamız hiçbir ırka, dine, mezhebe veya gruba karşı olmamıştır, olamaz. Bizim kavgamız ezilmişliğe, bilgisizliğe, haksızlığa, geri bırakılmışlığa her türlü baskı ve ezilmeye karşı olmuştur. Bugün artık yeni bir Türkiye'ye, yeni bir Ortadoğu'ya ve yeni bir geleceğe uyanıyoruz. Etnik ve tek uluslu coğrafyalar oluşturmak, bizim aslımızı ve özümüzü inkar eden modernitenin hedeflediği insanlık dışı bir imalattır."

Milyonların şahitliğinde, özbenliğini, aslını ve kimliğini yeniden kazanmış Kürtler Önderliğimizin demokratik kurtuluş ve özgür yaşam kararı vererek tarihle sözleşti.

"Kürdistan ve Anadolu tarihine yaraşır şekilde tüm halkların ve kültürlerin eşit, özgür ve demokratik ülkesinin oluşması için herkese büyük sorumluluk düşüyor. Bu Newroz münasebetiyle en az Kürtler kadar Ermenileri, Türkmenleri, Asurları, Arapları ve diğer halk topluluklarını da yakılan ateşten kaynaklı özgürlük ve eşitlik ışıklarını, kendi öz eşitlik ve özgürlük ışıkları olarak görmeye ve yaşamaya çağırıyorum."

Gözyaşı kutsaldır dedik. İnsanız, sevinince de üzülünce de bu kutsallığı hatırlarız dedik. Önderliğimizin mesajı okunduğunda Kürt, Türk ya da diğer halklardan olan birçok insanın ağlaması, tarihsel acıların yerine tarihsel mutlulukları koyabilme zamanının geldiğini görmekle ilgilidir. Yüreğin kendini eritmesidir bir anlamda ağlamak. Ve eriyen yüreklere verilecek en büyük anlam Önderliğimizin çağrısına bir kez daha kulak vermek ve Haki Karer arkadaşın gizli ruhunun bugün görünür olması gerçeğini kendimizden başlatmaktır.

"Bizi bölmek ve çatıştırmak isteyenlere karşı bütünleşeceğiz. Ayrıştırmak isteyenlere karşı birleşeceğiz. Zamanın ruhunu okuyamayanlar, tarihin çöp sepetine giderler. Suyun akışına direnenler, uçuruma sürüklenirler.

Bölge halkları yeni şafakların doğuşuna şahitlik etmektedir. Savaşlardan, çatışmalardan, bölünmelerden yorgun düşen Ortadoğu halkları artık kökleri üzerinden yeniden doğmak, omuz omuza ayağa kalkmak istiyor.

Bu toprakların tarihselliğinde önemli bir yer tutan 'BİZ' kavramının genişliği ve kapsayıcılığı dar, seçkinci iktidar elitleri eliyle 'TEK'e indirgenmiştir. 'BİZ' kavramına eski ruhunu ve pratiğini vermenin zamanıdır.

Ortadoğu ve Orta Asya kendi öz tarihine uygun, bir çağdaş modernite ve demokratik düzen aramaktadır. Herkesin özgürce ve kardeşçe bir arada yaşayacağı yeni bir model arayışı, ekmek ve su kadar nesnel bir ihtiyaç haline gelmiştir. Tüm ezilen halkları, sınıf ve kültür temsilcilerini; en eski sömürge ve ezilen sınıf olan kadınları, ezilen mezhepleri, tarikatları ve diğer kültürel varlık sahiplerini, işçi sınıfının temsilcilerini ve sistemden dıştalanan herkesi çıkışın yeni seçeneği olan Demokratik Modernite Sistemi'nde yer tutmaya, zihniyet ve formunu kazanmaya çağırıyorum."

“Köyün bahçelerine saklanın”

Derya gibi uzanan Batman ovasına giriyorduk. Dağların serin, özgürlük saçan havasıyla yaşamaya alışan bir gerilla için ova tam bir kafes gibidir. Yazın sıcaklığın 40 dereceyi aştığı Batman ovasında gecenin karanlığında köylerin etrafa saçtığı lamba ışıkları altında Batman-Sason karayolunu geçmeye çalışıyorduk. Gurubumuz 8 arkadaştan oluşuyordu.

Grupta biz iki arkadaş 3 ay önce girdiğimiz kapsamlı bir çatışmada ayak ve bacaklarımızdan yaralanmıştık. Benim bacağımın kemiği kırılmıştı ve diğer arkadaşın da ayağı dizin alt kısmından itibaren kopmuştu. Bunun için de yürüyemiyor ve ancak bir katıra binerek arkadaşlara eşlik edebiliyorduk. İkimiz de genç ve hafif olduğumuzdan katır hiç zorlanmadan ikimizi de taşıyabiliyordu ve daha 4 günlük bir yolumuz kalmıştı.

Gece karanlığında bazen tarlaların, bazen küçük dereciklerin içerisinden geçerek ilerliyorduk. Etrafımızda tarlalardan yayılan susam, tütün ve seçemediğimiz birçok bitki ve çiçeğin güzel kokusu arasında yol alıyorduk. Oldukça dikkatli çevreyi dinliyor ve anbean sağımızı solumuzu izliyorduk. En ufak bir ses karşısında bile duyarlılık kazanmıştık.

Batman-Sason yoluna çok yakınlaşmıştık ve bu yolu çok güvenli ve dikkatli geçmemiz gerekiyordu. Biz daha yolun yakınına yetişmeden önden iki arkadaş öncü olarak gidip yolu kontrol etmişlerdi. Yol oldukça işlekti ve panzerler sürekli geçiyordu. Yolu geçebilmek için en az bir dakika boyunca arabaların yoldan geçmemesi gerekiyordu. Bir de bu yol güzergahını kullandığımız düşman tarafından biliniyordu. Bir süre yolun kenarında araba ışıklarının bize vuramayacağı bir yerde bekledik, araba geçişlerinin azalmamasından dolayı pusu olabileceğini de hesaba katarak başka bir yoldan geçmeye karar verdik.

Bu sefer hedeflediğimiz yol kahveci köyünü aşıp asfalt yolun altındaki köprüyü kullanarak geçiş yapmaktı. Oldukça hassas ve dikkatlice tam bir sessizlik içerisinde köye yaklaşıyorduk. Katırın sırtına binen ben ve Sason'un önünde dört arkadaş ve arkamızda da iki arkadaş yürüyordu. Biz grubun ortasındaydık. Bir derenin içerisinden yürüyorduk. Derede su kalmamıştı. Yer yer çamurlaşmış ve küçük su birikintileri oluşmuştu. Islak zemin üzerinde köye gireceğimiz zaman köyün lamba ışıklarının yardımıyla sol tarafıma baktığımda iki kişinin bodur ağacının dibine oturmuş, bize silahlarını çevirmiş vaziyette olduklarını gördüm. Önümüzdeki arkadaşlara baktım yere çömelmişlerdi. Ben önümüzde yürüyen zafer arkadaşa, “dön, pusudayız” dedim Kürtçe sessiz bir şekilde. Artık herhalde sesimdeki sakin tondan mıydı bilemiyorum, Zafer arkadaş söylediklerimi fazla ciddiye almadı.

Dönüp Sason arkadaşa bakacaktım ki patlamayan çürük çıkan mermi yerine yeniden namluya mermiyi süren askerin silahının mekanizma ve tetik sesiyle ani bir refleksle katırın üzerine bindiğimiz arkadaşı da kendimle beraber çekerek yere fırlattım. Kendimizi attığımız yer askerlerin hemen alt tarafındaydı. Askerler yerimizi vuramıyorlardı. Gecenin sessizliği yerini kulakları patlatan bomba, roket ve kurşun seslerine bırakmıştı. Gecenin karanlığı havaya sıçrayan izli mermilerle aydınlanıyordu. Her bir yerden kurşun yağıyordu üzerimize. Az bir süre sonra askerlerin bizim karşı tarafımızı da tutmak üzere olduklarını fark ettik. Ve Sason arkadaş ile birlikte geldiğimiz yoldan sürünerek geri çekilmeye çalışıyorduk. Kafam karmakarışık olmuştu. Etrafımda Sason arkadaş dışında hiçbir arkadaşı göremiyordum. Acaba şehit mi düştüler? diye kendi içimden kendime sorular soruyordum ama içimde bütün gruba yüksek bir güven duygusu vardı. Çünkü herbiri diğerinden tecrübeli ve savaşta yüksek deneyimi olan arkadaşlardı.

Yıl 1996 yazıydı ve bu yazın bu gecesi düşmanın kendi pususunda aldığı büyük darbenin gecesiydi. Düşmanın ilk başta tek taraflı kurşun yağmuru arkadaşların karşı ateşe başlamasıyla çatışmaya dönüştü. Kısa sürede birçok düşman mevzisi kökten susturuldu. Düşman darbe alınca biraz tedirginleşti. Bunun fırsatını iyi değerlendiren arkadaşlar birbirini savunarak geriye çekiliyorlardı. Biz de yaklaşık yüz metre kadar kendimizi çatışma yerinden uzaklaştırmıştık. Silahımız yoktu ve bu yüzden elimizden gelen tek şey arkadaşlara yük olmamak ve güvenli bir yere ulaşabilmekti.

Aşırı yorulduğumuzdan ve yaralarımızın ağır acısı yüzünden uzanmış halde biraz nefes almak için bekledik. Sason arkadaş ile nereye gidebiliriz diye tartışırken Ciwan arkadaşın gerilerden yanımıza doğru geldiğini gördük. Ciwan'ı görmek yüreğimizi derinden rahatlatmıştı. Ona tüm arkadaşların durumunu sorabilirdik. Ciwan arkadaş yanımıza gelir gelmez hiç konuşmadan koluma girdi.

“Haydi gidelim” dedi. Ben de;

“Sason'un durumu daha ağır ona yardım et, ben idare edebilirim, zor da olsa yürüyebilirim” dedim.

Sason bunu kabul etmedi. Elimi koluna uzattım kolundan kan akıyordu. Bizim durumumuz onu da zorlayacaktı. Bunun için, “sen git biz bir yerlere sığınıp kendimizi sağlama alırız” dedim. Sason da gitmesi için ısrar edince ikimizin alnından öperek görüşeceğiz dedi gülümseyerek. Tam gidecekti, kimse şehit düşmedi değil mi diye sordum.

Ciwan; “Yok heval şehidimiz yok, arkadaşlar düşmanın üç mevzisini kökten imha etti. Baksana delirmişler her yere mermi, roketler yağdırıyorlar” dedi ve diğer arkadaşların manevra yaptığını tahmin ettiğim yöne doğru hızlı adımlarla koştu.

Ciwan arkadaş bir ara tekrar durdu ve köyün bahçelerine girip saklanın” dedi. Sesinden müthiş bir hüzün vardı.

Ben;

“Tamam heval” deyince, yeniden koşmaya başladı. Ciwan arkadaş uzaklaşınca, tarif ettiği köyün bahçelerine doğru var gücümüzle sürünerek yetişmeye çabalıyorduk. Düşman da ateşini bizim tarafa doğru yöneltmişti. Arama tarama faaliyetini bizim tarafa doğru yapıyorlardı ve gittikçe yaklaşmışlardı. Acele etmemiz gerekiyordu. Yoksa hiç savunmasız düşmanın kurşunlarına hedef olabilirdik. Canımızı dişimize takarak Ciwan arkadaşın verdiği bilgilerin moraliyle irademize irade katarak buğday tarlasının içlerine daldık. Fakat buğday tarlası da son derece çıplaktı. Yerimiz fazla güvenlikli değildi.

Hemen 20 metre kadar ilerimizde askerlerin cihazla konuşmalarını dinleyebiliyorduk. Boğazım adeta düğümlenmiş konuşamıyordum. Nabız atışlarım oldukça hızlanmıştı. Silahsız, düşmanın eline geçmek istemiyordum. Gözlerim faltaşı gibi açılmış etrafımı süzüyordum. Sason da olduğu yere kendisini uzatarak beni çekti. Ona dönüp baktığımızda kulağıma fısıltıyla korkma bir şey olmaz, çünkü arkadaşların darbesinden sonra korku içerisinde paniğe kapılmışlar, dedi. Sonra önümüzde yol üzerine 4 cemse dolusu asker daha geldi. Panzerler yol üzerinde gidip geliyor ve karşı sırtları durmadan tarıyorlardı. Arkadaşların geri çekilebileceği yerleri tahmin ederek vuruyorlardı. Her taraftan atılan kurşunlar ile gökyüzü adeta aydınlanıyordu.

İkimizin de yapabileceğimiz bir şey olmadığından sadece elimizden geldiğince kendimizi gizlemeye çalışıyor ve düşmanın hareketlerini görebildiğimiz kadarıyla izlemeye çabalıyorduk.

Düşmanın tüm dikkatini karşı sırtlarda topladığına kanaat getirerek sürüne sürüne ses çıkarmamaya dikkat ederek buğday tarlasının yanından geçen su kanallarına girerek kendimizi kanalların derinliğiyle birleştirdik. Yerimiz eskisine göre biraz daha güvenliydi ve bu yüzden içimizden kurtulacağımıza olan inancımız zaman geçtikçe artıyordu. Sessizliğe gömülmüş halde rahatça duyabildiğimiz asker cihazlarına kulaklarımızı kabartmıştık. Cihazda bir asker komutanı diğerine niye çabuk yardıma gelmediniz diyerek küfürler savururken, uzak bir yerden cevap veren diğer bir asker komutanı ise, “ne biçim askersiniz, adamlar sizin pusuda sizi gebertmişler, kendi başınızın çaresine bakın. Bu saatten sonra böyle arazide dönüp dolaşırsak bizi de vurabilirler” deyip sustu.

Gerillanın gece karanlığında misilleme saldırısı yapabileceği endişesiyle araziye dağılan askerlerini toparlamaya çalışıyorlardı. Çatışmanın üzerinden dört saat geçmişti. Etrafımızda artık askerlerin sesleri gelmiyordu. Hafiften başımı kanalın içerisinden çıkarıp çevreye baktım, bir şey görünmüyordu. Bunun üzerine kanalda yavaşça kalkarak tekrardan çevremizi kontrol ettim. Askerler geri çekilmişlerdi.

Sason arkadaşa işaret ettim, o da zorlukla kanalın içinden çıkıp buğday tarlasının içinde oturdu.

İkimizin de yüzündeki tebessüm okunabiliyordu. Omuz omuza birbirimize destek olarak köye doğru yürüdük. Aşağı köyde evine çokça gittiğimiz bir milis vardı. Arkadaşların sağlam geri çekilmesi ve bizim de kazasız belasız kurtulmamız irademizi çelikleştirmişti. Yaralı ve yorgun halimize rağmen bir saat içerisinde milisin evine varabildik.

Milis arkadaşın bize sıcak yaklaşımı, moral dolusu konuşmalarını ve yaralarımızı hemen tedavi etmeye, temizlemeye çalışmaları bizi oldukça duygulandırmıştı. Aç ve yorgun olduğumuzu halimizden anlayan milisimiz ve eşi hemen yemek hazırlayıp getirmişlerdi. Aç karnımızı doyurduktan sonra sıra yorgunluğu üzerimizden atmak için uyumaya gelmişti.

Tam on iki gün arkadaşlardan kopuk milisin evinde kaldık. Milis arkadaş ve ailesi her türlü hizmeti yapıyor ve bize yüreklerinin derinliklerindeki sıcaklıkla yaklaşım gösteriyorlardı. Fakat yine de arkadaşlara yeniden ulaşma ve onlarla buluşma özlemi ile yanıp tutuşuyorduk. Zaten sonradan öğrendik arkadaşlar çevrede sağlam milisler aracılığıyla bizi sürekli arıyorlarmış.

Arkadaşlardan koptuğumuzun 12. günü milisler bir mangalık arkadaş ile eve gelip bizi Sason dağlarında üstlenen diğer gerilla gücüne ulaştırdılar. Uzun bir aradan sonra tekrar arkadaşlara ulaşmak hem bizi hem de diğer arkadaşları çok sevindirmişti.

“Aşırı yorulduğumuzdan ve yaralarımızın ağır acısı yüzünden uzanmış halde biraz nefes almak için bekledik. Sason arkadaş ile ‘nereye gidebiliriz’ diye tartışırken Ciwan arkadaşın gerilerden yanımıza doğru geldiğini gördük. Ciwan'ı görmek yüreğimizi derinden rahatlatmıştı. Ona tüm arkadaşların durumunu sorabilirdik. Ciwan arkadaş yanımıza gelir gelmez hiç konuşmadan koluma girdi.”

Hüzünlü baharın erken yolcuları

Adı, soyadı: **Salar MUKTEDÎRÎ**
Kod adı: **Armanc**
Doğum yeri ve tarihi: **Bokan, 1983**
Katılım tarihi: **2001**
Şehadet tarihi ve yeri: **13 Nisan 2007, Gerdiya-Zagros**

Belki de adettendir, gidenlerin ardından en güzel duygularımızı yazarız. Yanımızdayken onlara söylemediklerimizi, söylemek isteyip de söyleyemediklerimizi arkalarından söyleriz. Toplumumuzdan ileri gelen bir gelenek olsa gerek, sevgimizi içimize gömeriz. Yüreğimizin onun en kuytu derinliklerine saklarız, sadece kendimizle paylaşırız. Görünürdeki suskunluklarımız içimizdeki büyük kaynamaların sıcaklığındadır belki. Kim bilir belki de en suskun gerilla, en büyük duyguları içinde saklayan gerilladır.

Hüzünle ve öfkeli başlayan bu yıl ki baharda, iki değerli yoldaşımız bizi erkenden bırakıp ölümsüzlük kervanına katıldı. Onlara dair en güzel anılarımızı yazacağız, sürekli anlatacağız ve yollarını kendimize yol belleyeceğiz. Hatırlayarak yaşatacağız. Bu uğurda şehit düşen yoldaşlarımıza karşı yapacağımız en büyük ihanet, onları unutmaktır.

2003 yılından beri Zagros Eyaletinde faaliyet yürüten Armanc arkadaş, eyalette tanınan bir arkadaştı.

Gittiği her ortama erkenden uyum sağlayan Armanc arkadaş, büyük bir cesarete ve öfke dolu bir yüreğe sahipti. 2007 yılında düşmanın Kürt halkını teslim alma isteminin bir adımı olarak Önderliğin zehirlenmesi girişimine karşı erkenden yanıt olmak ve öfkesini yansıtmak istiyordu. Yerinde durmayan canlı, deli-dolu bir yapısı vardı.

Dijwar arkadaş ise 2004 baharında Güney Kürdistan'dan katılmıştı. Gördüğü ilk eğitimden sonra Zagros'a gelmişti. Genç ve moralli olmasıyla arkadaşların dikkatini çekmiş ve kendisini sevdirmişti. "Ben bu işi yapamam", "hazır değilim" gibi serzenişler onun literatüründe yer almazdı. Bir gün dahi kendisini görevlerden geri çektiğine tanıklık eden olmamıştır. Tek bir arkadaşın dahi gönlünü kırmamıştır. Güney Kürdistanlı bir arkadaş olarak ulusal ruhun nasıl gelişeceğini, nerden geçtiğini iyi biliyordu. Hiç boş kalmaz, dur durak bilmezdi. Oradan oraya koşar, her işi aynı incelikle yapardı. Her anını dolu dolu yaşamak hoşuna gidiyordu. Yüzünü astığı görülmemiştir, hep güler yüzlüydü.

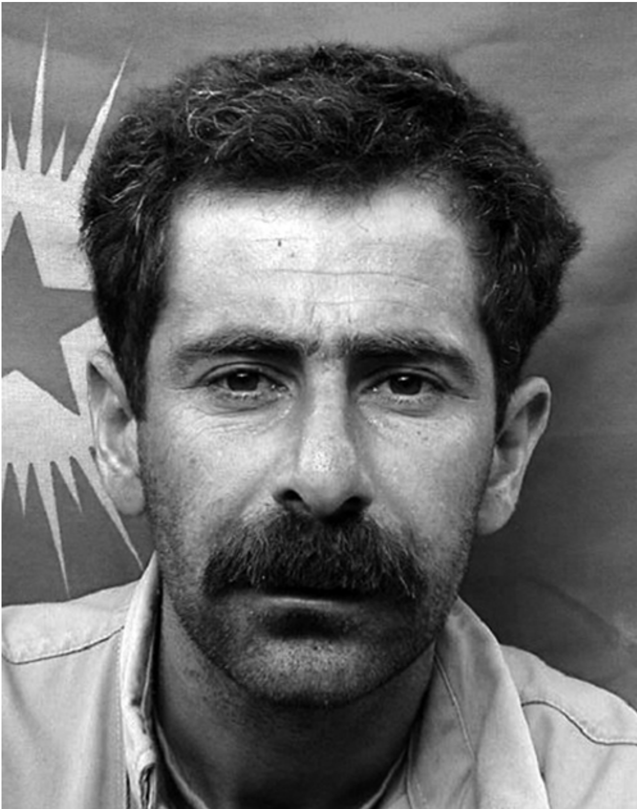
İçinde Armanc ve Dijwar arkadaşın da olduğu bir grup arkadaş, Bêzelê karakolu yakınlarında konumlanmıştı. Grubu alandaki varlığını fark eden düşman, operasyon başlattı. Grubu çembere alan düşman, arkadan vurup çatışma başlatmıştı. Grup, 7 saat boyunca akşama kadar çember içerisinde kahramanca direndi. Bu çatışmada 10 düşman askeri öldürüldü. Bunun öfkesiyle düşman, aylar geçmesine rağmen iki arkadaşımızın cenazesini ailelerine teslim etmedi.

Evet, bu yılın baharı, hüzünlü ve geç başladı. Önderliği tasfiye girişimleri, Kuzey Kürdistan'da gerillaya yönelik imha operasyonları ve arkadaşların şehadeti, herkesi elinden gelen çabayı harcamaya, yoldaşlık görevini yerine getirmeye çağırıyordu. Yoldaşlarımızın acelesi, dönemin militanlık görevlerini yerine getirme çabasıydı. Kendilerini aşıp yoldaşlarını düşünmeleriydi. Hesapları bir anlık değildi. Armanc arkadaş günlüğünde "bu yıl anlamlı bir eyleme imza atmak istiyorum" diye yazmıştı. Dijwar arkadaş ise çatışma öncesi toprağı öperek; "Kurbanı olduğum Kürdistan toprağı, ne kadar da güzelsin!" demişti. Yılın başından beri Kuzey'e gitmek için öneri yapıyordu. Yüreklerindeki engel olunmaz akışa cevap olmanın sorumluluğuyla yaklaşmış ve direniş geleneğine yeni bir halka eklemişlerdi. O gün Derelok'tan Bokan'a halkımızın direniş ruhu Bêzelê'de can buldu, filiz ekti toprağın gönlüne. Geride kalanlar, giden yoldaşlarına layık olmaya ant içtiler.

Anıları Çarçela'nın doruklarında yankılanmaya devam edecek, onlar bizde yaşayacaktır!

Geç ve hüzünlü başlayan mevsimin
Erken ayrılan yolcularıydı.
Baharın tazeliğine renk katan
çiçekler
Ömrün baharına ruh eken
canlardı.
Bir intikam çığlığıydılar belki,
Belki de gidenlerle kavuşma
özlemi
Artlarına bakmadan
Yüzlerindeki yarı tebessüm
Ve yüreklerindeki öfkeye
cevap olmanın rahatlığıyla…

Komünal yaşamın örgütleyicisiydi

Adı, soyadı: **Mehmet HEMO**
Kod adı: **Aziz AFRÎN**
Doğum yeri ve tarihi: **Afrin, 1974**
Katılım tarihi: **1999, Lübnan**
Şehadet tarihi ve yeri: **14 Nisan 2007, Ovacık-Dêrsim**

İstemlerle ulaşılmayacak ufuk yoktur. Her isteme has bedel sunumu, bir ulaşım kanunudur. Bu kanunun bilinciyle yola düşen ve PKK saflarında en aktif şekilde mevzi almış bir insandı Aziz yoldaş. Saf yüreği analitik aklın hükmüne girmemiş, duygusal zekasını korumuş ve canlı tutmuş; pala bıyıklı olsa da çocuk ruhlu devrimciyi sizlerle paylaşmak ve herkesin bu kahramanı tanımasını sağlamak ve ondan alınacak birçok özelliği anlatmak, anısına verilecek en büyük cevaptır.

Büyüdük de kirlendik diyenleri doğrularken, aslında Aziz'i tanımayışımızla kirlenmeyi olağan karşılayıp mücadelesizliği onaylamış oluyoruz. "Böyle işliyor bu zamanda" diyerekten zamana; yani sisteme kurban sunumunda kendi elimizle bıçağa boyun uzatıyoruz. Buna dur deyişin kendisi, Önderliğin inşa etmeye çalıştığı militan kişilik yapılanmasıdır. Bu yapılanma, eksiklikleriyle birlikte toplumumuzda; yani özelde bu toprakların bağrında kopmamış halkımız içerisinde halen yaşam buluyor. Bunun somut hali Aziz yoldaştır. Var olan kıvılcım, Önderlik çizgisinde alevlenmiştir.

Solmayan, güneş ışınlarıyla parıldayan zeytin ağaçlarının yeşilliğiyle büyümüştü Afrinli Aziz yoldaş. Barış ruhlu özünü, hümanistliğini yetiştiği doğadan almış ve PKK'den aldığı eğitimlerle özüne uyumlu doğrultuyu çabuk özümseyip pratikleştirmiştir.

Sonbahar mevsiminin bitişine yakın Kasım ayında Haydaran dağlarında gece yürüyüşünde gördüm Aziz yoldaşı. Soğuğun keskin yüzünü amansızca hissettirdiği zirvelere doğru çıkarken, rüzgar tokat gibi çarparken, Aziz BKC silahı ve mermi dolu çantası ile nefes nefese yol alıyordu. Silahın soğuk namlusu avuç içine yapışmasın diye kazağının kolunu eldiven niyetine çekmişti. Hangimiz yanına gidip silahı, çantayı almak istediysek, o hepimizi ret etti. Gerillada bir ahlaki kuraldır. Ağır silah taşıyan arkadaşın silahı herkesin ortak yükümüdür. Yol boyu herkes silahı biraz taşır. Aziz arkadaş sadece silahını yokuş aşağı iken verirdi. "Zor yokuşlarda kimse benden istemesin" derdi.

Hafiften kambur, elleri nasırlıydı. Emek adamıydı. Kurnazlığı ve hesapçılığı tanımazdı. Yapanlara karşı tavrı netti. "Niye tenezzül ediyorlar kurnazlık ve hesapçılığa" derdi. "Git düşmana karşı yap, kaytarmak için değil". Bu yönüyle kapitalist sistemden alınan bin yılların egemen, çıkarcı zihniyetiyle edinilen özelliklere meydan okurdu. PKK'de sonsuz adanmışlık karakterini yaşatan bir militandı. Adına yaraşırdı.

Aziz'in en özel yanı; capcanlı, duygu yüklü karakteriydi. Hisleriyle her yönüyle uygun ve aktifti. Olumsuzlukları çabucak fark ederdi. Ortamda biri daralsa, ilk o fark ederdi. Bakışları, mimikleri olduğu gibi ele alır ve anında adlandırırdı. Aziz kimseyi kırmamış desem yeridir. Onun kimi zaman sert çıkışları olsa da kimse kızmaz, alınmazdı. Çünkü Aziz hiçbir zaman bireysel bir amaçla kızmazdı. Kızmışsa haklı nedenleri vardı. Doğaya olan hassaslığı ile insana olan hassaslığı özdeştir. Bir filizin eğildiğini görse, ilkin o fark eder ve gidip düzeltirdi. Söylenirdi; yüreği hiç susmazdı. "Niye görmüyorsunuz, niye basıyorsunuz, o da candır" derdi. Analitik aklın öne çıkışıyla olay olguları yorumlayışımız, bizleri hep kapitalist zihniyetin robotları haline getirdi. Duygusal zekadan kopuşla kirleniyoruz, kirlendikçe toplumsallıktan, doğadan uzaklaşıyor ve yalnızlaşıyoruz. Çocukluktan uzaklık ve çocukların dünyasından kopukluğumuz gelecek, nesillere doğrultu çizememizin temel nedeni oluyor. Aziz, tüm yakınlığıyla bu zihniyete karşı duruşun somut ifadesidir. Çocuk yüreği ile yoldaşına inanır, karşılıksız severdi. Düşmana sonsuz kiniyle amansızca karşı dururdu.

Gerillada pala bıyıklı birisinin ağladığını ilk kez O'nun şahsında gördüm. Arkadaşlardan uzakta tenha bir yerde Aziz'in ağladığını gördüm. Başka birkaç ayrı yerde de. Çokça 'duyguları kontrol altına almak gerek' denilir. Biz bu uyumdan bahsederiz. Aziz, duygularını gizlemez, kontrol altına almaz, neyi hissederse onu yaşardı. Ağladığı anlar, şehit arkadaşların yanında olmadığını fark ettiği anlardı. "Bu noktada şu vardı" ve başka bir noktada "Can arkadaşla, Özgür arkadaşla" der ve onların o an olmayışlarına ağlardı. Kendisini gizlemezdi. Örgüt dendiğinde durur ve kafasını sallardı. "Sizi anlamıyorum" derdi.

Aziz farklıydı. Sevilmek için sevmezdi; sevdiği için sevilirdi. Kimileri gibi alkışa tutulmak ya da kabule durmak için çabalamazdı. Sevgiyi hak ederdi. Aziz'in özelde bir çabası olmazdı. Her şeyi doğal ve içtenlikliydi. Hesap ve planlamalara göre yaklaşım belirlemezdi. Olması gerekeni hisseder, adlandırıp harekete geçerdi. Özünün dışa direkt yansımasıydı bu. Farkı çoktur. Şahit olduğum, soğuk yaylalarda parkesini çıkarıp, parkesi olmayan arkadaşa zorla giydirmesiydi. "Ya sen ne olacaksın" dediğinde; "Falanca noktanın sığınağında geçen yıldan kalma bir parke var, onarır, yıkar, giyerim" derdi. Yine başka bir zaman farklı bir arkadaşa eldivenlerini zorla verdi. "Aziz niye böyle yapıyorsun? Soğuksa en çok sana lazım, sen BKC taşıyorsun" dendiğinde kızardı. "Siz de öyle yaklaşıyorsunuz ki sanki ben kendimi düşünmüyorum. Banyo yerinde yırtık bir çorap vardı, yıkayıp, diktim. Eldiven niyetine kullanacağım, ama size versem almazsınız. Benim için önemli olan, işimi görmesidir." Onun verdiği alınmadı mı kızar, ortaya atar, bir daha almazdı. Onun için Aziz bir şey verdi mi alınmalıydı. Aziz'in verdiği değerliydi, anlam yüklüydü. O süslenmeyi sevmezdi, kendisini süsleyenleri satılığa çıkma, pazarlama kültürüyle bir tutardı. Düzenli olur, ama fazla bizim kültürün değil der ve ona göre yaklaşır ve yaklaşılmasını isterdi.

Düşmana karşı kini dinmezdi. Hep en üst seviyedeydi. Eylemlere katılma noktasındaki dayatma ve katıldığı eylem sonralarındaki coşkusu görülmeye değerdi. Herkesçe "bakın, nasıl çocuk gibi seviniyor" denirdi. Sevincini de üzüntüsünü de yoldaşlarıyla açıkça paylaşırdı. Kompleksleri hiç yoktu. Kendi gerçekliğinin bilincinde olup ona göre yaşardı. Azizle aziz olunurdu.

Şimdi Aziz'i daha iyi anlıyorum. Önderliğin savunmalarında öne çıkan komünal toplumun yaşayan değerleri, Kürdistan toplumunda halen cılız, dağınık da olsa yaşam buluyor. Bunu örgütleyip sistemleştiriyor ve günümüz gerçekliğiyle şahlandırıyoruz. Esas oluşturmak istediğimiz ahlaklı, politik toplum insanının adanmışları olarak Aziz'i anladıkça, oluşturmak istediğimiz yaşamın azizliği daha bir güç ve aydınlık katıyor yürek ve bilincimize.

ANLAMLI VE ÖZGÜR BİR YAŞAMIN TEMSİLCİSİYDİ

Adı, soyadı: **Özbey YALÇIN**
Kod adı: **Botan BEHDİNAN**
Doğum yeri ve tarihi: **Muş, 1980**
Katılım tarihi: **2001, İstanbul**
Şehadet tarihi ve yeri: **8 Nisan 2007, Erzurum**

Anlamlı ve özgür bir yaşamın örülmesi için yiğitlere ihtiyaç duyulur. Kendisini böylesi bir amaç uğruna adamış, ölümüyle yaşamı yaratmayı başaran kişiler kahraman ve yiğittirler. Çünkü böyle bir yaşam, kavga gerektirir, bedel ister, kendini adamayı gerektirir. İşte Kürdistan özgürlük şehitleri de bunu gerçekleştirip yaratan, başaran değerlerdir. Her biri birer abide olan bu yıldızların, yarım kalan umutlarını zaferle sonuçlandırma iddiasında olan mücadelemiz durmaksızın gelişmektedir.

Botan arkadaş 2002 yılında İstanbul'dan katılım sağlayan Muşlu yurtsever bir ailenin çocuğudur. Katıldıktan sonra temel eğitim devresini Haftanin'de gördü. Yıllarca Haftanîn, Qaşura alanlarında pratiğe katıldı. Gümrük birimlerinden, kurye birimlerine kadar birçok alanda sorumluluklar üstlendi. 2005-2006 kışında Haki Karer İdeolojik Akademisi'nde eğitim gördükten sonra kendi ısrarıyla baharla birlikte Erzurum eyaletine gitti.

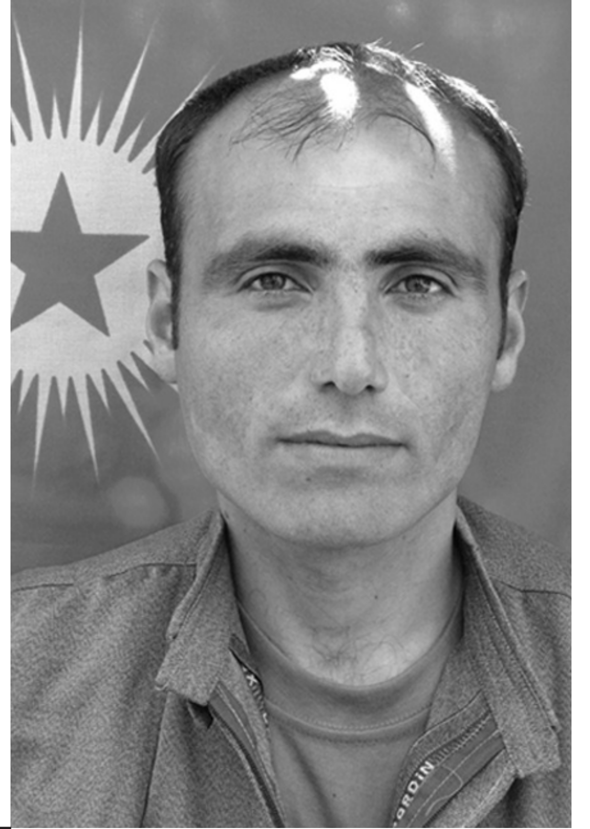
Botan arkadaş, mücadeleye katıldığı ilk günden şehadetine kadar dürüstlüğü, çalışkanlığı ve fedakarlığı ile tanındı. Gerilla yaşamına adapte olmada zorlanmadı. Her zorluğun üstesinden gelerek, sınırsız katıldı. Kısa bir süre içinde tüm Haftanin yapısı içerisinde kendini kabul ettiren, sevdiren, sevilen bir arkadaş oldu. Pratik olarak da gelişkin zekasıyla, kavrama ve algılama düzeyiyle erken gelişen arkadaşlardan biri oldu. Kişilik olarak oturaklı, olgun bir arkadaştı. Örgütçü özellikleri vardı. Örgüt yaşamının gerektirdiği ölçü ve disiplini kişiliğinde oturttu. Resmiyete, kurallara önem veriyordu. Kısa süre içerisinde ilişki tarzında genelleşmesini bildi.

Yoldaşlık ilişkileri candan ve sıcaktı. Mütevazı yönleri ön plandaydı. Hiçbir yoldaşı ondan rahatsızlık duymaz, sıkılmazdı. Fedakardı. Korku nedir bilmezdi; cesurdu. Bireysel eğitimine de oldukça önem verirdi.

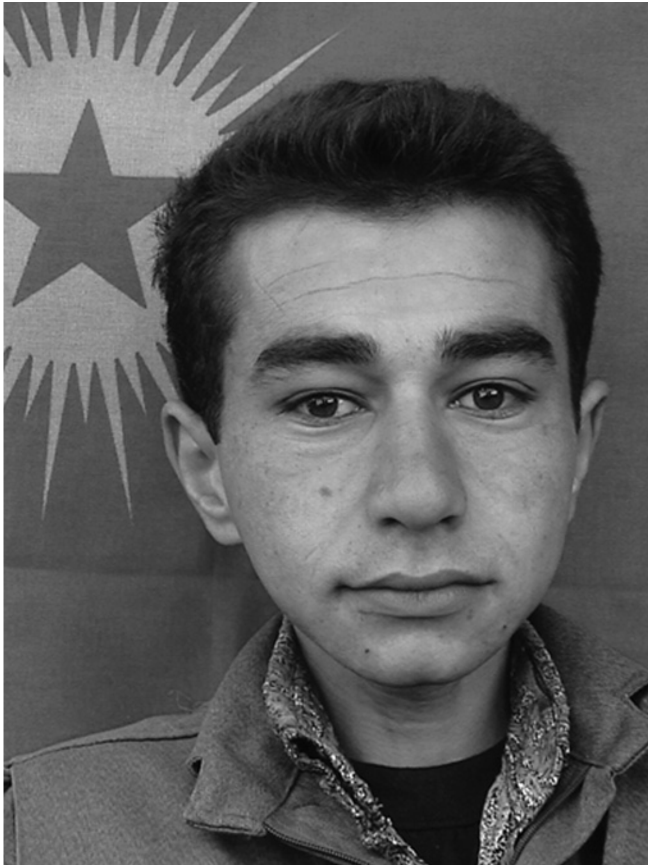
Botan arkadaş, Erzurum eyaletinde kaldığı süre içerisinde girişkenliği ve ataklığıyla birçok başarılı eylemde pay sahibi olmuştu. Geldiğinden beri Karadeniz gibi mücadelenin en zor alanına gitmek için ısrar ediyordu. Burada yürütülecek çalışmanın mücadelemiz açısından nasıl bir öneme sahip olduğunu iyi biliyordu. Şehit düşmeden birkaç gün önce kendisine Karadeniz'e gidebileceği müjdesi verildiğinde, sanki dünyalar onun olmuş gibi sevinmişti. Karadeniz'e gidemedi ama onun yerine giden arkadaşları, hayallerinin ve umutlarının mücadelesini vermeye devam etti.

Yaşadığı süre boyunca bir militan olarak hiç bir çalışmadan kendini alıkoymadı. Yaşama, eyleme aktif katılım çabası içerisinde oldu.

Lameç vadisinde yaşanan kahramanca direnişin şehitlerinden biri de Botan arkadaştır. Operasyon esnasında Cihat arkadaşın grubunda iki gün boyunca binlerce askere karşı çatışan, direnen ve Lameç vadisini düşman için cehenneme çeviren arkadaşlardan biriydi. APOCU direniş ruhuna yaraşır bir kararlığı gösteren Botan arkadaşın duruşu mücadele azmimiz olarak yaşayacak ve yaşatılacaktır.

MUNZUR'UN EVLADI DİYAR

Adı, soyadı: **Ümit BAŞKURT**
Kod adı: **Diyar BOTAN**
Doğum yeri ve tarihi: **Maku, 1980**
Katılım tarihi: **1998, Kıbrıs**
Şehadet tarihi ve yeri: **14 Nisan 2007, Ovacık-Dêrsim**

Tanrıça kültürüyle beslenen verimli Mezopotamya toprağının evlatları, her zaman kahraman olmuştur. Diyar yoldaş da bu kahramanlık kültürüyle büyüyen yoldaşlardan sadece birisiydi. Diyar yoldaş, Kürtlüğünden gurur duyan Mahabatlı bir ailede doğmuş ve büyümüştü. Doğal karakterinden kaynaklı Kürtlük noktasında sürekli bir arayış içerisinde oldu.

Diyar yoldaş, doğunun o görkemli dağlarının evladıydı. Kürtlerin yitirilmeyen özünü, onun yiğitliğinde, cömertliğinde, namus anlayışında görmek mümkündü. O, tarihten süzülüp gelen yiğit bir Kürt savaşçısıydı. Bu özü, onu Kürtlük adına bir savaşıma sürüklemişti. Ülke, onun için namustu. Namusu alınmış, yerle bir edilmiş, parçalanmıştı. Ülkenin evladı asla bunu kabul edemezdi. Namusunu kurtarmak için savaşmalıydı. Ve bunu başardı. Rejim tarafından tutuklanmasına, zindana atılmasına, Kürtlük özünden uzaklaşması için her tür işkenceye tabi tutulmasına rağmen asla teslim olmadı. Arayışları onu PKK saflarına taşıdı. Öyle ucuz yaşamayacak, öyle kolay ölmeyecekti. Düşmanıyla göz göze olacaktı ki onu korkmadan vuracaktı. 97 yılında gerilla saflarına katıldı. Gerilla, onun arayışlarına cevap olacak tek yerdir. Bu nedenle seçimini atılımdan ve direnişten yana yapar.

Diyar yoldaşın en büyük arzusu Önderliği görmekti. Bu istem, Onda sürekli büyüyen bir hasret olarak kaldı. En sonunda önemli olanın Önderliği fiziki olarak görmek olmadığı, onu ruhta ve düşüncede yaşamak olduğu bilincine vardı.

99 yılında Kuzey sahasına gitme önerisi kabul edilince bir grup arkadaşla yola koyuldu. Fakat Önderliğin geri çekilme talimatı üzerine yarı yoldan geri dönmek zorunda kaldı. Yıllar sonra Kuzey için grupların hazırlandığı bir süreçte, bunu fırsat bilerek, yaşamını, yüreğini paylaştığı yoldaşlarıyla birlikte yola koyuldu. Kara kışın iyice etkili olmaya başladığı dönemlere denk geldiği için yerlerine ulaşamayıp, başka bir bölgede konakladılar. Koşullar düzelir düzelmez, baharla beraber tekrar yola koyuldular. 2001 baharında isyan ve direniş kalesi Dêrsim'e vardı. Kısa bir sürede düşmanının gözünde fethedilemeyen, kolay lokma olmayan bir şahin oldu. Savaşımında cesur ve keskindi. Adeta meydan okuyordu düşmana. Düşman, Diyar yoldaşı ele geçirmek için çok haince ve vahşice yöneldi. Ama o buna gelmedi. Kıvrak zekasıyla adeta düşmanla alay ediyordu.

Diyar yoldaş, yolculuğu boyunca beraber olduğu can yoldaşı ve çok sevdiği komutanı Agit yoldaşını kaybedince, intikam duygularıyla bilendi. Artık Ovacık, onun için bir savaş meydanıdır. Kısa zamanda adından söz edilir bir komutan haline geldi. Onunla kalmak, yaşamak, savaşmak herkesin arzusu oldu. Onunla yaşayan her arkadaş, ondaki sevgi, saygı, cesaret ve saflığa bağlandı.

Diyar yoldaş Dêrsim halkının gelenek ve kültüründen uzak olmasına rağmen, bunu hiçbir zaman engel görmezdi, halkla en sıcak ilişkiler kurmayı başarırdı. Bu özellikleriyle kısa bir sürede halk içinde nam salmıştı. Keskinliği, cömertliği, mütevazılığı, cesur savaşkanlığı ile halkın gönlünde yer etmişti. Tarihi kökenine dayanan bir yurtseverlik anlayışına sahipti. Bu onun halkçı yönünü gösteriyordu. Bu yönüyle halk içinde büyük bir saygınlık yaratmıştı. Sadece düşmanı ile uğraşmıyor, halkın sorunlarıyla da uğraşıyordu. Önüne aldığı her işe koparıcı ve yaratıcı yaklaşarak çözüm bulabiliyordu. Bu anlamda çok yaratıcı ve yetenekliydi. Diyar yoldaşta olmaz diye bir şey yoktu. Başarı; onun çalışma ve eylem tarzına hakimdi. Büyük bir başarı hırsına sahipti. Paylaşımcıydı. Öğrendiği her şeyi yoldaşına öğretmeyi büyük bir sorumlulukla yapardı. Savaşı, yaşamı ne biliyorsa, yoldaşına öğretmekten çekinmezdi. Morali ve canlılığı ile ortamı çok rahat etkileyebiliyordu. Yürüyüşünde her zaman zafer vardı. Yürüyüşü dik, kendine güvenliydi. Emekle büyümüştü ve tecrübelerini her zaman genele mal ederdi. Bu anlamda Ondaki yoldaşlık ruhunu dizelere dökmek mümkün değil. Yoldaş canlısıydı. Yoldaşı için yapamayacağı, veremeyeceği şey yoktu. Çetin ve acımasız savaş koşulları içinde müthiş bir yoldaşlık ruhu ve bağlılığı gelişmişti. Onlarca yoldaşı gözlerinin önünde şehit düşmüştü. Bu yoldaşların ruhunu yüreğine gömmüş, bunu sınırsız çalışma ve savaşta direnişe dönüştürmüştü. Önü alınamaz bir öfkeyle düşmanı anıyor; tarihine, kültürüne, halkına ve yoldaşlarına sahip çıkıyordu.

Sahip olduğu cesaret düşman için bir kabustu. Her zaman "örgütün ve yoldaşlığın hizmetçisiyim" diyordu. Üstüne gittiği her görevi başarı ve üstün moral anlayışıyla yürütür ve bitirirdi.

Kat edilmesi gereken daha çok yol vardı. Yılmaz yolların yolcusu, çalışmak, yapmak ve yaratmak için düşmeliydi yollara. Son yürüyüşü Ovacık'ın çıplak topraklarında, Munzurların heybetli dağlarının gölgesinde oldu. Yani ayrılık vakti gelmişti artık. Sonsuzluğa doğru bir yürüyüş olduğunu hissedercesine parlayan gözleriyle ayrılacağı yoldaşlarına baktı bir kez daha. Herkese bir şeyler söyledi. Bize bırakılan bu son sözlerin hatırası, beynimize kazındı adeta. Canından çok sevdiği üç yoldaşı ile ayrıldı noktadan. Tarih 12 Temmuz 2004'tü. Beraberindeki üç kişiyi çembere alanlar yüzlerce kişilik bir orduydu. İki gün boyunca direndikten sonra, yani tarihi kahramanlığın yaşandığı gün olan 14 Temmuz'a girildiğinde Diyar yoldaş yaralı ve yorgundur. Ancak her şeye rağmen pes etmemesi gerekir. Zaten yüreği öylesine kıpır kıpırdı ki, o dursa da yüreği durmazdı. Artık tek başına ve yaralıydı. Tek de olsa bir orduya karşı savaşacak büyük bir yüreğe sahipti. Yoldaşlarının kanı yerde kalmamalıydı. Bunun için tekrardan düşmana karşı doğruldu. İradeyi zirvede yaşamak bu olsa gerek. Tüm silahlar Diyar yoldaşa yöneldi, üzerine yağmur gibi yağdı. Düşman, bu yenilmez savaşçıyı düşüremedi, üzerine gitmeye korktu. Bu yüzden havadan kobra ile vurmaya başladı. Her yer alevler içinde kaldı. O bu alevlerin ortasında diğer yoldaşları Munzur, Hüseyin, Rubar ve Rojhatla el ele tutuşarak halaya durdu.

Direnişin kalesi, şahinlerin gönül mekanı, fethedilemeyenlerin kalesi Munzur, eteğinde yol alan canları kucaklardı ve yüreğine basardı. Ulaşmak isteyip de ulaşamayan canların yürekleri serinlesin ve nefeslensinler diye içilirdi Munzurlardan bir tas su. Yüreklerine özlem doğar, büyür ve Munzur'un pürüzsüz suyuna girerek onunla birlikte akardı. Gizemliydi Munzur, bu gizemliliği, onu tarifsiz bir çekiciliğe büründürüyordu. Ama o gün, hüzün ve acı, Munzur'u sarmıştı. Puslu bir havaya dönüşmüştü ve bir insan gibi ağlayacaktı bu gece Munzur. Kuşatılmıştı Munzur, gözlerden yaşlar yerine kan akıyor ve Munzur'a karışıyordu. Kanla daha da hırçınlaşan Munzur suyu, adeta feryat ediyordu hırçınlığıyla. Çünkü bağrına bastığı canı evladını, büyük ve cesur komutanı Diyar'ı kaybedecekti. Görkemliliği ve fethedilmezliği ile yüreğini sadece yiğitlere ve fethedilmez şahinlere açardı. Diyar yoldaş da Munzur'un bir şahiniydi. Özgürlük mekanı dağlarla öyle bir bütünleşmişti ki dağların isyan ruhu onun ruhuna da işlemişti.

Diyar yoldaş bilemezdi ihanetin yanı başında kol gezdiğini, atılan çemberi bir şahin gibi fırlayıp yarmak onun işiydi. Ve bunu da yaptı. Ama yoldaş canlısıydı. Kendisinden bir parça olanları karanlığa terk edemezdi. Yaralanmasına rağmen atıldı. Yüreğinde biriken öfke ve kini kusacak ve yoldaşlarını kurtaracaktı, başaracaktı. Kendini feda edecekti. Unutmamıştı, gözlerinin önünde şehit düşen yiğidi. Bağlıydı yoldaşlığa. Ama bir şey var ki dondurdu onu. Hesaplaşmak istemişti, kolay gitmeyecekti. İhanetin soğukluğunu çevresinde hissetmişti. Ama buna teslim olmayacak kadar hırslı, sevdalı ve coşku doluydu. Çünkü o da Munzur evladıydı. Çünkü 14 Temmuz direnişi arifesinde yeni bir direniş doğuyordu. Çünkü daha kanı kurumamıştı Munzur şehitlerinin.

PKK'nin sosyalizm anlayışı

Ölüme karşı yaşam köleliğe karşı özgürlük ideolojisidir

En temel sorunun eğitim olduğu, gittikçe daha fazla açığa çıkıyor. Mücadele ne kadar kızışıyorsa açığa çıkan gerçeklik; sanıldığından daha fazla, bizim kendi kendimizi yenmişliğimiz ve bitirmişliğimizdir. Teorik gelişmeniz, pratik gelişmeniz, halk gerçekliğimiz ve onun toplumsal gelişim düzeylerinin bireye yansıma biçimi yenilmenin de, hatta teslim olmanın da ötesinde adeta kendini tanınmaz hale getirmiştir. Tabii, mücadele düzen istediği, kesin belli bir düşünce ve moral gücü gerektirdiği, hele savaş geliştikçe bunun önemi, vazgeçilmezliği çok açık kendini dayattığı için, açığa çıkanın bütün yönleriyle kaybettiren kişilik olduğu ve en temel sorunumuzun da bu kişilik olduğu çok iyi anlaşıldı. Genel insan toplumunun özelliklerini bir tarafa bırakalım, bunu anlayabilmek açısından bile, acaba toplumsal gerçekliğin neresindeyiz, nesiyiz? Şu çok büyük çabalarımıza, yine tüm topluma ve sisteme bağlama çabalarımıza, rağmen bireysel davranış özelliklerimiz, bizi adeta düşmanın mermilerinden daha fazla delip geçiyor. Karmakarışık olan sisteme, pratik tarza gelmeyen kişilik yapıları, şu anda iç mücadelenin belki de en ilginç ve özgül bir kısmını teşkil ediyor. Şu çok iyi anlaşılıyor ki, bu tarihi, toplumsal özelliklerle tedbiri alamazsak, çareyi bulamazsak, duracak bir yer, gidecek bir istikamet yoktur. Yani bir işbirlikçilik bile, yaşanılan gerçeklik tarzında belki de ileri bir konum olur. O kadar karışıklık var ki, o kadar iyi-kötü, doğru-yanlış, çirkin-güzel iç içe geçmiş ki, ayırt etmek, en zorlu beyin ameliyatından belki daha zordur. En önemlisi de, düzeltme sorumluluğu zayıf. İnsanlar, o kadar sorumsuz, o kadar kendini koyuvermiş ki, ölüm burnunun ucuna gelse, pislik gırtlağına kadar onu sarsa bile oralı olmuyor. Yaşam arayışları o kadar kısır, hatta amaçsız ki, sanki böyle çok zorunlu bir gereği yokmuş gibi bir hava içinde kalınıyor ki, gerçek tehlike budur. Aslında, bu temelde devrime katılımlar çok tehlikeli.

Şimdi devrime bir çare olarak katılınıyor, ama bu çarenin kendisi nedir? Hiç kimse bu soruyu bile sormuyor. Hele bir de eline biraz imkan olanak verdiklerimiz, daha da bunu ağırlaştırıyorlar. İktidar araçları, yaşam araçları ne kadar ellerine veriliyorsa, o kadar kendini yitirmekle karşı karşıya kalıyorlar. Bu işi daha da ağırlaştırıyor. Gerçeklerin üzerinde saygıyla durmama, kendini kötürümleştirdikçe kötürümleştirme, yitirdikçe yitirme, ağırlığı da, ciddiyeti de giderek aşındırma, yani renkten renge girme, yaşanan gerçekliğin bazı ifade tarzlarıdır. Mevcut halinizle gerçekten hazır bir devrim kuvveti olmak şurada kalsın, çok çeşitli nedenlerle ve sınırlı olarak geliştirilen devrim olanaklarını da bu kişilik yapılarıyla yerle bir etmek, işten bile değil. Niyetiniz ne olursa olsun; politika, devrim bir olgu olduğuna, bir gerçeklik ifade ettiğine göre, buna gelmemek, buna karşı direnmek, yaşanan gerçekliğin diğer bir sonucudur. En önemli çalışmalara ilgi duymuyorsunuz. Şimdi sizin ilgilerinizin varlığını-yokluğunu araştırmak kadar, bir de doğruluğunu iyi anlamanız gerekiyor. Nasıl bir yaşam istiyorsunuz? Hatta niçin yaşıyorsunuz? Bu sorulara bile bir cevap verdiğinizi sanmıyoruz. Aslında amaçsız bırakılmış toplumun sonuçlarını ifade ediyorsunuz. Amaç tahribatı tabii. Amaç tahribatı; felsefeden, hatta dinden yoksunluğunuz, yine ahlak yoksunluğunun arka cephesinde kendini belli eder. Geriye kalan en iddiasız, en çaresiz ve en zavallı tip diyebiliriz.

Anlamaya başlarsanız korkarsınız kendinizden

Biz, bu temel toplumsal, dolayısıyla kişilik özelliklerini tartışmaya sunmak istiyoruz. Fakat o kadar kaypak, kandırmacı ve yüzeysel bir şekilde kendinizi yutturuyorsunuz ki, bütün temel tartışma konularını gündem dışı bırakabiliyor veya önemsiz kılabiliyorsunuz. Ben, insanların bireyci yönlerini görmüyor değilim; fakat bireyciliğin bile bir anlam ifade edebilmesi için biraz toplumsal olabilmek gerekir. Aslında yaşamak isteyip istemediğiniz de belli değil. Biz toplumu diriltmek istiyorduk da, acaba dirilmek istiyor mu istemiyor mu? Veya canlanmanın nesini ifade ediyor? Bu soruların sorulması gerekir. Öyle anlaşılıyor ki, bazılarınız ayakta gezen ölüler gerçeğine o kadar saplanmış ki, kırk yerinden iğne vursan da yine ufak bir canlılık emaresi göstermiyor. Yani "yaşam benden bu kadar" diyor. Bunlar ciddi durumlar. Bireyciliği de çok tehlikeli, toplumculuğu da çok tehlikeli. İkisi o kadar havada, o kadar içeriksiz ki, nasıl düzeltilebilir, bu büyük bir sorun. Ben, kendimi tanıyorum. Yıllardır (çok erken yaşlarda) öyle sorunlarla, kendi kendimle uğraştım ki, bir de sizin düzeyinize bakıyorum; tek bir gün kendini sorgulamadan geçirme gereğini bile duymadan yaşıyorsunuz. Bu çok çirkin, yetersiz ve hiçbir şansı olmayan bir yaşam. Özellikle soylulukta, ileri toplumsal ve ulusal amaçlar söz konusu olduğunda bunun hiçbir değeri yok. Gerçek tehlike burada. Kim yaşatacak sizi? Düşman insafına, ölümüne kendinizi bırakıyorsunuz. Her gün bakıyorum bunlara, "devlet olmazsa biz, bir hiçiz" diyorlar. Halbuki var olan devletin kendisi, en büyük çıkmazdadır. Bu en büyük çıkmazda olana, kendisi için bile anlam olmaktan çıkmış bir devlete, bir topluma, "sen olmazsan, biz hiçiz" diyor. Bu bir gerçek ve siz bu gerçeğin içindesiniz. Ne olacak? Kölelik düzeyinizi, acaba ne kadar tanımlayabiliyorsunuz? Dediğim gibi, anlayışa gelmemek, sanıyorum şimdi daha iyi anlaşılıyor. Nedenleriyle kendinizi bir anlamaya getiriyor. Anlamaya başlarsanız korkacaksınız kendinizden. Bunun için kendinizi anlamak istemiyorsunuz.

Bizim toplumun, böylesine vahim bir özelliği var. Kendisini tanımlamak istemiyor. Dikkat edersek, adsız halk, kimliksiz halktır. Bunun suçunu sadece düşmana, onu tahrip eden güce

yükleyemeyiz. Eğer kendinden çok korkan bir halk olmazsa, en azından kendini tanımlama gereğini duyardı. Demek, o kadar yaramaz, o kadar tanınmaz hale getirilmiş ki, bir halk veya onun her türden kişiliği olan sizler, kendinizi adlandırmak, tanımlamak istemiyorsunuz. Çünkü kişilik yapınız çok tehlikeli. Nesini tanımlayacaksınız? Şimdi tabii, kendini tanımlamayanların da değil devrimi yürütmeleri, disipline edilmiş bir hayvan kadar bile yol yürüyeceğini bekleyemeyiz. Karmaşa içindedir; delidir, kaostur yaşadığı. Bu da biraz gerçeği ifade ediyor. Burada iyi niyet var, yerinde çabalar yoktur, denilmiyor. Önderlik bilimi, bir devrimci parti gibi ideolojisinin egemenliği söz konusu edildiğinde, orada bir düzen, orada yürüyen bir kişilik esastır. İstisnalar olsa da hiçbir önemi yoktur. Buna inansaydınız, bu ağır eleştiri bir yerde çekilirdi. Hiç olmazsa, "bizim ekmek sudan daha fazla, bazı gerçekleri görmeye ihtiyacımız var" deseydiniz. Ama bundan da kaçma var. Bir ihtiyaç olarak görmeme, çok yüzeysel bazı alışkanlıklara kendini kaptırma var. "Benim çok önemli bazı anlayış sorunlarına ilgimin olması gerekir; kişiliğime yön verecek bazı temel ilkeleri edinmem lazım" demekten sürekli kaçma var. Anlayış gerekli olduğunda kaçmak demek, toplumu ve insanı tanımamaktır. Herhalde sömürgeciliğin en tehlikeli sonucu budur.

Bunun daha da somut ifadesi nedir? Kendini uluorta yere atan insan kalabalığıdır. Sistemsizlik ve dağınıklıktır. Her türlü yanlışlığı yapmaya açık olmaktır. Saflardaki yansıması nedir? Savaşta doğru dürüst bir taktik işleyişe hükmetmeme, taktik geliştirmeme vb. sıkı sıkıya birbiriyle bağlantılıdır. Ben biraz garip bulduğum kadar, çok öfkeli buluyorum sizlerin yaşam düzeylerinizi. Aslında kendim de içindeyim, kendime de en büyük öfkeyi duyuyorum. Ama bir farkımız var. Aşmak için çok büyük bir hırs var; sonuna kadar kendimi bir amaca yatırmam vardır. Sizde bu noktada bir önderlik çarpıtması var. "Ne de olsa birileri yapıyor; bize de düşen, Allah'a yalvarır gibi, teslim olur gibi, ona yalvarmak, teslim olmaktır" diyorsunuz. Şimdi bu çok olumsuz. Tekrar dinlerin uyuşturucu etkisine kendini terk etme gerçeğini ifade ediyorsunuz. Adeta bir dinden çıkıp, başka bir dine girmek gibi. Ama öz aynı.

Şu anda PKK'nin yükünü taşımak, belki de düşmanın dayattığı savaşı karşılamaktan daha zordur. Ben, bütün zorluklarınızı anlıyorum. Aslında yaşamda ne kadar zorluklarla karşı karşıya olduğunuzu da anlıyorum. Benden belki daha fedakar, cesaretli olmaya da varsınız, ama bunlar bile beni ürkütüyor. Bu insanın cesareti ürkütücüdür, yine fedakarlığı ürkütücüdür diyorum. Bu bir ağırlık oluyor üzerimde. Dehşetle karşılıyorum. Hele bu ülke içindeki mücadeleyi, savaşı biraz yaşayanlara baktığımda dehşetle karşılıyorum. Yani düşman bir kez daha karşısındakinin zayıflığını, yaramazlığını gördü. Sizleri yutabileceğine inandırmış kendisini. Farkında bile değilsiniz, düşmanın ağzında kaç lokmalık olduğunuzun. Kavrayış düzeyi böyle olanın, savaşçılığı ne olabilir ki? Tabii, bunun yaşam tutkusuyla ilişkisi var. Yaşamı çoktan kaybetmiş olanın, amansız bir savaşla yaşamı kaybetmek gibi bir sorunu söz konusu olmaz ki!

Yaşayan kimdir sorusunu size soruyorum

Aslında bunun diyalektiğine biraz erişmek istiyorum. Sizin bu temsil ettiğiniz mantık ne anlama geliyor? Sosyal bilimleri, sosyalizm açısından anlamaya çalışıyorum. Sosyalizm sizin durumunuzu ne kadar aydınlatabilir? Önemlidir. Çünkü sosyalizm bizim ideolojik kılavuzumuz. Yani sizi yürütecek olan benzininiz, bilinciniz ve ruhunuz. O olmazsa ayaklar ne yapar? Kaba emek ve çaba düşmana hizmet eder. Sosyalizmi bir ideoloji olarak seçmemizin değeri yüksektir. Gereklidir, doğrudur. Acaba sizi aydınlatabilir mi? Sosyalizmle dirilebilir, aydınlanabilir misiniz? Başka ideolojiler de var. Kimi milliyetçilik yapıyor, kimi dincilik yapıyor. Onlar da gerçeği belli ölçüde dile getirebilir, insanı ayağa kaldırabilirler. Fakat onlar, çeşitli nedenlerle ortamımızda başarısız kalmışlardır. İslamiyet yüzyıllardan beri, milliyetçilik yüzyıldan beri sonuç vereceğe pek benzemiyor. Sosyalizm ise belki, dedik.

Aslında sosyalizmin tarihinden, ilkelerinden, PKK'lileşmesinden fazla bahsetmeye gerek yok. Veya sosyalizmle benim dile getirmek isteyeceklerim, esasta sizi ne kadar teşhis edebiliyor? Sosyalizm öncelikle budur. Tümüyle bu değil tabii, sizleri teşhis edebilmek. Biz, baştan PKK'lileşmeyi bir anlayış gelişimi olarak değerlendirmek istedik. Düşünceli, ilgili, anlayışlı insanı yakalamak ve ortaya çıkarmak olarak tanımlamak istedik. En temel ilkesi buydu sosyalizmin. Ama şimdi bakıyorum bunun da sizde uygulanma, gelişme düzeyi çok sınırlı ve reddediyorsunuz. Neden? İşte demin söylediğim gibi, kendinizden çok korktuğunuz için, tanımlamaya gelmiyorsunuz. Bir kaçış kişiliğinin temel nedeni de budur.

Kaçış kişiliğinin ulusal, toplumsal özelliklerde bu kadar gelişkin olması bizde neyi ifade eder? Çok tehlikeli bir konumda olmasını ifade eder. Bakarsa, görürse, tanırsa kendinden ürkecek. Onun için diyor, "ben görmedim, ben kaçarım, ben görmezlikten gelirim." Tabii gerçeğinden korkarak, kaçarak bir yere varılır mı? Hayır, beterin beteri duruma düşülür. Sanıyorum, gelişmeyişinizin en temel nedeni veya ifadesi budur. Siz kendinizden korkuyor ve kaçıyorsunuz. Genelde temel insani özelliklerden, özelde bizdeki toplumsal-ulusal özelliklerden çok korkuyorsunuz. Benim, önderlik olarak biraz cesaret ettiğim; kaçmaya son vermek ve korkusuz gerçeği anlamaya çalışmak. Bunda kararlı kaldım, bunu esas aldım ve cesaretle üzerine yürüdüm. Biraz bunu derinden bilmeyen, hissetmeyen, duymayan, anlayışa ve bununla da kendini tanımaya gelmeyen bir hayvandan daha beterdir. Bunu çok açık söylüyorum size ve herkese. Bütün yönleriyle kendi gerçeğini anlamayan kişinin tanımını yapamam, ona insan diyemem.

"Şu anda Kürt siyasal yönetimi, Kürt partisi yönetimi, ideolojik yönetimi, hele hele askeri yönetimi, diyebilirim ki, dünyanın en zor işi olduğu kadar, en maharet isteyen işidir de. Kürt'ün diğer bir gerçekliği, en iyi becerdiği ölüm olursa veya en iyi ancak bunu becerebilirse, gerisini siz düşünün. Yaşamı burada ne kadar gerçekleştirebiliriz? Yani en iyisi, en iyi ölümü düşünüyorsa, kötülere ne demeli peki? "

Şimdi, neden bunu anlamaya gelmiyorsunuz? O zaman kendinize sorun. Neden yine bunları böyle söylüyorum? Ölümcül gerçeği yaşıyor, ama tanımak istemiyor bizim arkadaş, bizim savaşçı. Çok tehlikeli bir durum. "Benim ihtiyacım çok sıradan bir yaşam alışkanlığıdır" dersen, biz "yaşayan kimdir?" sorusunu sorarız sana. Nasıl yaşıyor? Yaşıyorlar mı, yaşamıyorlar mı? Sizin yaşadığınıza bin şahit ister. Ben kendimi pek akıllı saymıyorum, ama size baktığımda çok isterdim beğenmeyi. Tutkunum beğenilmeye, iyi özelliklere, ilgiye, değer vermeye. Ama beğenmiyorum sizi. Sıradan ve çok delice buluyorum; anlamsız, zayıf buluyorum. İnsanlar her türlü yönteme, ilkeye rahatlıkla bir boş vermeyi normal karşılayabilirler. İşte, dıştalanmışlık bu kadar gelişmiştir.

İnsanı insan yapan temel ilke ve değerleri anlayabilmeliyiz. Anlamadan bir milim bile ileri adım atılamaz. Açık tartışalım sizinle. Neden aldatıyoruz ki birbirimizi? Ben neden ucuz bir savaşçılıkla, kendimi de sizi de mahvedeyim ki! Her gün yürek paralayarak her gün ah-püf dedirterek, kendimi de sizi de neden zorlayayım ki! Biz bir iddianızın olduğuna inanmak istedik, "bunlar bir arayış içindedirler" demek istedik. Ama bunu yapmakla, belki kendimize de en büyük kötülüğü yaptık. Ne anlamda? Ne kadar saf olduğumuz anlamında. İnsanlar hakkında böyle hayırlı düşünmenin çok yanıltıcı olabileceği ortaya çıktı. İlkede, kararda ve en önemlisi de onun pratik uygulama ifadesinde o kadar büyük iddiasızlık, vazgeçicilik var ki, umurunuzda bile değil.

"Böyle olmuş" ne demek? Dolayısıyla o kadar dehşetle karşılamamak mümkün değil. Her kolay kaybetme, bitmiş bir insan gerçeğini ifade eder. Her kolay kaybedenin, her başaramayanın altında yatan, kendinden korkan, kendinden kaçan insan gerçeğidir. Bu da kesinlikle iflah etmez. Çok açık söyleyeyim, bu yöntemle siz hiçbir yere varamazsınız. Aldatmayalım kendimizi. Başkalarından saygıyı, merhameti, ilgiyi beklemek boştur. Kendine bu kadar kötülük eden birinin, hiçbir ilgiye, hiçbir saygıya, hiçbir merhamete hakkı yoktur.

Sosyalist ilgimiz, aslında buna bir son vermek içindir. Bazılarınız gerekirse dini bir ekolü de benimseyebilir. Herhangi bir ideolojik ekol de esas alınabilir. İşte gerçeği tanımlayabilmek içindir hepsi. Bizde bunların hepsinden kaçış var, yalnız sosyalizmden de değil. Din gerçeğine göre, milliyetçilik gerçeğine, bilmem şu felsefeye (bu çok geri bir düşünce biçimi de olabilir) göre de yaşayan yok. Kargaşa, bu yüzden çok büyük. Şuna bakıyorum, son zamanlarda, "Amerikalılar" diyorlar, "Kürtler hakkında politika oluşturamıyoruz." Bunu biraz düşünmeye çalıştığımda şunu görüyorum: Evet, politika oluşturamaz. Çünkü, sanırım, gittikçe Amerika daha iyi fark ediyor ki, çok dağılmış ve belki de kendisi olmaktan önemli oranda çıkmış bir toplumsal gerçekliği, bir ulusal gerçekliği Amerikalılar gibi en gelişkin politikalara sahip olan bir dünya gücü bile kestirememektedir. Yoksa Amerikalıların insanları yeni sömürgecilikte de ne kadar mahir yönetmek durumunda olduklarını biliyoruz. Neden Kürtler hakkında bir politika oluşturamıyorlar. Kararsız ve çaresizler. Belki de PKK'ye dayanarak PKK hakkında, en azından benim hakkımda, "çok zalim, çok acımasız" diyorlar. Ve bu, Amerikan politikası oluyor. Aslında en büyük zalim, acımasız olan kendisidir. Birileri, birilerine karşı çıkmak isterken, onu doğru tanımlayamazsa, bu kelimeleri çok kullanır.

Kürt'ü yönetmek dünyanın en zor işi

Şu anda TC'ye bile bakıyorum, "yürüttüğümüz savaş" diyor, "insanlık savaşıdır." Bu kelimeler, bizim kelimelerdir. Yani "insanlığı büyük bir beladan kurtarıyoruz" diyor. Halbuki PKK'nin temeli olan ifadelerdir bunlar. Ama düşman kendi gerçeği olanı sana yakıştırıp, savaşıma ihtiyaç duyuyor. Demek ki, düşman bu kadar bizi hiçe sayıyor ki, en soylu iddialarımızı, ilkelerimizi bile elimizden almaya yelteniyor. Tabii sınırsız bir zayıflık temelinde yaklaşıyor. Hiç anlamıyor veya anladığı şudur: "Ben her şeyi dayatır, kabul ettirebilirim" veya "kendimin ne kadar olumsuz özellikleri varsa hepsini onlara yakıştırabilirim."

Şimdi bütün bunlar önemli gerçekler. Düşünmeyi bilmemekle ve yaşamınızı gerçekten düşüncesiz geliştirmekle kendinize en büyük kötülüğü yapıyorsunuz. Ben PKK'nin bir esin kaynağı, bir cesaret kaynağı olduğuna eminim. Tamam, PKK her zaman da bunun kaynağı olmaya devam edecek, fakat en temelden veya bundan anlaşılması gereken; anlayışa gelmek, düşünceyi esas almak, yaratma eylemine girişmektir. Diğer sonuçlar talidir, esas değildir. Şunu da anlıyoruz: PKK iddialı bir örgüt çerçevesi olarak ortaya çıktığında, "mademki sen bizi sömürgecilikten kurtarmak istiyorsun, o zamam biz de tüm yetmezliklerimizle, geriliklerimizle dalarız içine" dediler. Bu tür kayışın da ne anlama geldiğini biliyoruz. "Sen çağrıyı yaptın, o zaman katlanırsın." Bizim toplum, bu açıdan da bireyi, insafsızdır. Biraz kendini anlayışa getirerek, biraz düşünerek hayırlı karar vermek yok sizde. Aşiret usulü. Bütün geriliklerle gelme hakkını kendilerinde görürler. Ordu kurallarına, parti kurallarına bu ters düşer. Tabii, umurunda değil hiçbirisinin, ters düşüyor mu düşmüyor mu diye. Mühim olan, var mı, yok mu? Belli olmayan, eğilimleriniz ve özellikleriniz.

Şimdi burada çok açık bir belirleme yapmak gerekir. Böyle eğitime gelmeyen, kendisini eğitmeyen bu kişiliğin partileşme ve ordulaşması şurada kalsın, adeta bir ajan sızması gibidir. Hem de bugünün geçerli sömürgeciliğinin ajanı değil, yüzyılların gericiliğinin katmerli, gizli-kapaklı ajanlığı oluyor. Eğer ideolojik gelişmenizi ihmal ederseniz, sizin hakkınızda çok daha kapsamlı değerlendirmeleri geliştirmem gerekiyor. İşte, sıradan bir taktik plana gelememe, gereklerini yerini getirememe, ikna edememe parti bünyesinde bu kadar geçerli olduktan sonra, daha da olumsuzunu dayatma cesaretini gösterenler o kadar yaygın olduktan sonra, biz savaşı kendi içimizde şiddetlendirmek zorundayız. Düşmanı bırakalım veya ikinci plana atalım, asıl savaşı, anlayışta çok şiddetli vermek gerekiyor. Benim, şimdi vardığım sonuç bu.

Sizlerle biraz daha iyi savaşmak gerekiyor. Yöntemini bulmam lazım. Sizinle savaşma taktiklerini geliştirmem gerekiyor. Çünkü çok iyi niyetli olana (çok böyle olağanüstü, insani temelde diyelim), biraz ilgisi olana, rahatlıkla yürütebileceği hemen her yolu da gösterdik. Fakat yine de yürümüyorlar. Tabii dayaktan geçirerek, kovarak sizi ıslah edemeyiz. Zaten düşman, bu konuda dayağı da, küfrü de size veriştireceği kadar veriştirmiş. Bizim aynı yöntemle size yönelmemiz, sanmıyorum fazla etkili olsun. Sizi çirkinlik teorisine göre tanımlamak belli bir dereceye kadar faydalı olabilir. Güzellik teorisine göre de biraz sizi geliştirmek mümkündür. Doğruları göstermekle, yanlışları göstermekle, size bir şeyler anlatmak mümkündür, ama yine de bu insanı insan yapan değerlerle sizi halletmek mümkün olmuyor. Biraz daha yaratıcı olmamız veya yolları, yöntemleri daha kapsamlılaştırmak gerekiyor. Çünkü siz, bazı noktalarda öyle ısrar ettiniz ki (işte en başta da bu taktiklere gelememe, yaşama gelememe konusunda) başka zamanlarda olsaydı gerçekten idam ve tımarhane de dahil terbiye etme yöntemlerini dayatırlardı. Biz bunu, bu çağda veya bu örgütlenme tarzımızla yapamayız. Zaten öyle yapsak, fincancı katırların ürkmesi gibi, bir tek sağlam fincanımız kalmaz. Kaçarsınız, kervanı birbirine katarsınız.

Sizi yönetmek şu anda dünyanın en zor işi. Şu anda Kürt siyasal yönetimi, Kürt partisi yönetimi, ideolojik yönetimi, hele hele askeri yönetimi, diyebilirim ki, dünyanın en zor işi olduğu kadar, en maharet isteyen işidir de. Kürt'ün diğer bir gerçekliği, en iyi becerdiği ölüm olursa veya en iyi ancak bunu becerebilirse, gerisini siz düşünün. Yaşamı burada ne kadar gerçekleştirebiliriz? Yani en iyisi, en iyi ölümü düşünüyorsa, kötülere ne demeli peki? Kötüler, sadece en iyi ölümden başka bir şey düşünemeyenlerin canını okurlar. Bunlara ne ad vereceğiz? Zebaniler mi diyeceğiz? Adı budur. İşte düşmandır. Ama en iyisinin anlayışı, zaten kendini en iyi bir ölüme, kabul edilebilir bir ölüme hazırlamak oluyor. Bunların daha fazla iliklerini kurutmalarına gerek yok.

Bu da bir insan gerçeğimiz oluyor. Yaşam, ölümden önce veya ölümden sonra düşünülür. İster hayatta gezenlerin yaşama çekilmesi olsun, ister yeni yeni gözünü yaşama açanlar olsun, öncelikle yapılması gereken, ölümcüllüğü reddetmektir. Şimdi ölümcüllüğü reddeden kimdir içinizde? Hangi ölümü reddediyor? En önemlisi, reddettikten sonra yaşamı kim düşünüyor? Bu nasıl bir yaşam? Ben ara sıra herkesi dinliyorum; ölçülerime göre fazla yaşama gelen kişi yok. Sanıyorum biz bu yüzden, içimizden büyük değerleri ortaya çıkaramıyoruz. Yaşamın hissi bile olmazsa hangi değer gelişir? Hangi kişilik zafer yürüyüşü yapabilir? Şu anda "yaşıyorum" diyen toplumsal kesimlere bakalım; köylüye bakalım, işçiye bakalım, memura bakalım; ahırdaki "eşek"ten daha kötü. Düşman onu bir ahırda tutarak, bir yem bile vermiyor. "Eşek" kadar anırma gücü bile yok. Ve "ben yaşıyorum" diye çığlık atıyor. Bu kadar gafil, saplanmış bir kişilik, Musa'nın o lanetli kavminden daha fazla lanetli bir durumu ifade eder.

Bu insanlar yaşamın neresinde? Ben, kendimi övmek gibi olmasın, ama çok erken yaşlarda bile, bu insanlardan nefret ettim. Onların erkeğiyle de, kadınıyla da hiç yaşama gelinmez dedim. Ailesinin de, bilmem akrabasının da içinde pek yaşanmaya gelinmez dedim. Hala hatırlıyorum, o gün bu gündür yaşam peşindeyiz. Nerede yaşarsın? Nasıl yaşarsın? Onun için parti kurduk, savaş verdik. Hala da yaşamın peşindeyiz. Diğer taraftan sizin mevcut yaşam tarzınıza bakıyorum, bu ancak size göre yaşamdır; tabii bana göre değil. Bunda da her türlü çirkinlik var, ölümcüllük var. Yanlışlık bile demeyeceğim; zaten doğruyla hiç bağlantısı yok. Ama siz kabul edip gidiyorsunuz. Bu tarzla büyük insan yaratılır mı? Büyük yürüyüş yaratılır mı? Hayır. Mutlaka bir yerde çarptırır düşürür; olan da budur.

Bu nedenle de siz yaşamın ideolojisine ilgi göstereceksiniz. Hem de ekmek sudan daha fazla. Çünkü ekmeksuyu da elde etmek yaşam ilgisiyle bağlantılıdır. Ben "yaşam savaşını veriyorsunuz" demiyorum, dikkat edin. "Halk savaşıdır" veya "sosyalizm savaşıdır" deyip duruyoruz. Ben daha buraya gelmedim. Buraya gelebilmek için yaşamın gereğine inanmak gerekir. Bir yaşam tanımına ihtiyaç var. "Nasıl bir yaşam" sorusunu az çok kendine sorman gerekir ki, savaşımını veresin. Soru olmadan, cevap olur mu? Gerçek olmadan, onun savaşı olur mu? Olursa, hayallerin, fasafisonun savaşı olur. Bana bunu neden söylettiriyorsunuz. Çünkü büyüklüğü sağlayamadınız. Çünkü yaşama gelmediniz. Çünkü çok yanlış yaptınız. Dikkat edin, benim değerlendirmelerim bu gerçekliğinizle bağlantılıdır. Somut olmak zorundayız. Gerçeğe ihanet etmek, benim için her şeyin kaybı olabilir.

Sizin için, belki fazla endişe duyulmaz, ama ben gerçekle bağımı koparırsam ve gerçeğin bizim için en gerekli olan belirleyici kısmını görmezsem, kesinlikle yol alamam. Aslında sizin yaşam gerçekleriyle bağlantılı endişeleriniz yok. Yoksa böyle hatalı yürüyüşler olur muydu? Bu kadar yetersizlik, yetmezlik kabul görür mü? Ben düşünemem bile. Çaresizlik, özellikle bu kadar gelişkin olur mu? İmkan fırsatı görmeme, değerlendirmeme böyle olur mu? Ve en önemlisi de bu rahat yaşam hiç düşünülür mü? Belki son derece rahat, kabul görür bir sınır dahilinde, hem de mutluluk şarkılarını söyleyerek (veya size göre öyle), kendinizi bir havaya kaptırarak güle oynaya gidebilirsiniz. Ama çok tehlikeli bunlar.

Böyle söylemekle sizleri tehdit etmek istemiyorum. Zaten sizi tehdit eden, her gün edeceği kadar ediyor. Yine de en doğrusu; tehdit, böyle kaba örgüt kuralları veya şöyle görev dayatmak değil de, düşünsel çıkışı gerçekleştirmek önemli. Düşüncenin gücüne, ideolojinin gücüne inanmak başta gelir. Başka sizi hiçbir yolla ıslah edemeyiz, kendinize getiremeyiz. "Yaşamın savaşı, sosyalizmin savaşımı" ileri düzeyde terimlerdir, ileri düzeyde konumlar için ifade edilir.

Düşüncesizliği yenme savaşını veriyoruz

Şimdi sizin bu düzeyiniz için, daha çok söylediğim geçerli. Yaşamın gereğine inandırmak, yaşamın nasılına inandırmak, yaşamın düşünceyle olacağına inandırmak önce gelir, ardından savaşın nasılı gelir. Yaşamda özgürlük savaşı, askeri savaş, siyasi savaş bundan sonra anlam kazanır. Çünkü siz bir yerlerde olduğunuzda, bir toplulukta veya bir görevde, bir yetkiyle donandığınızda somutu anlamamak gibi ısrarlı özelliği yaşatıyorsunuz. Bütün çalışmalara baktığımızda bunu görmemek mümkün mü? En iyi düşünen, ancak bir kalıpçıdır, dogmatiktir. Bundan daha tehlikelisi; kendiliğindenlik, kendini koyuvermişlik, her türlü düşünceden, sorumluluktan uzaklık, bir yere gidip de böyle büyük düşünmemektir. Benim için düşünmek, tabii ki çare bulmaktır. Sizin o ağız kalabalığınıza veya sözüm ona bazı şeyler yazmanıza, ben düşünce demiyorum. Benim için düşüncenin tanımı; herhangi somut bir durum karşısında çare olmayı, yaşama gelmeyi becerebilmektir. Bunu bana gösterirseniz "düşünüyor" derim, "düşünce gücü var."

Şu anda bütün alanlara baktığımızda, düşünce ile yol alan kişi göremiyorum. Biri esas mesele yapmıyor ki kendisi için. Dostlar alışverişte görsün. Hepsinin raporlarına bakıyorum, her biri, bir şeyler yaptığını sanıyor. Aslında büyük kavgasının gereğine inanarak vermiyor kendisini. Eğer örgüt olmazsa, ölçüleri dayatma olmazsa, onu da hiç aklına bile getirmez. İki şey yazıyorsa, iki laf söylüyorsa, onu da küfürle karışık verir sana. Bazı tedbirleri almazsak tabii. Ben, bunlarda düşünce vardır, diyemem. En büyük savaş, bu anlamda demek ki, düşüncesizliği yenme savaşıdır. Doğru bir çalışma tanımına ulaşma savaşıdır. Bunu yaparsanız, kendinize egemen kılarsanız, gerisi belki daha sağlıklı gelişebilir. Kürt gerçeği mi desem, bir toplumsal anarşizm kaosu mu desem yaşadıklarınıza veya biraz üzerinde çalışma yaptığımız bu insan topluluklarına ilişkin. Bunlar, ilk elden akla geliyor. Ama hiç olmazsa siz de buna benzer tartışmalar yapın.

Kimse sizin elinizden yaşamı çalmıyor. TC ve provokatörler şunu söylüyorlardı: "Gençliğinizi elinizden alıyor, yaşamınız kötü, kolay harcanıyorsunuz." Her gün çağrı da yapıyorlar. Evet, bu yaşamı da tanımak lazım. Aslında bize bu yaşam dayatılıyor. Biz de dayatılan bu yaşamı gerektiğinde tasfiye ediyoruz. Deniliyor ki, "kaybettiğinize tekrar sarılın." Çaresizsiniz tabii. Düşmanın ağır etkisi altındaki yaşamı mı yaşayacaksınız, ona mı ulaşacaksınız? Bizim dayattığımız çok ilkeli, yaratıcı eyleme mi yaklaşacaksınız? Tam ortada kalmışsınız? Bu sizin durumunuzu çok kötü yapıyor. Kaldı ki, düşmanın kendi koşullarında bile artık yaşamadığı ortaya çıkmıştır. İş vermiyor, çok kaba bir maddi imkanı bile artık üretmiyor. Bu anlamda, gerçekten sizi yaşatmak, düşman açısından da çok zor. Benim yaşam alternatifim, seçeneğim söz konusu olduğunda da siz gelmiyorsunuz. "İki arada, bir derede" olmak buna denilir. Düşmanın, en kaba maddi gereksinimlerini bile vermediği insanlara, biz ne yapacağız ki!

Evet, bu noktada, "tam yapılması gereken devrimdir" diyeceksiniz. Devrimi de dayatıyorum. Devrime de güç yetiremiyorsunuz.

Düşman nereye kadar bitirmiş farkında mısınız? Yani "katliamdan geçirdik" diyor, ama bu normal bir katliam da değil.

Bu şuna benziyor: Bazı yılanlar var; yarı ölü bırakma tarzı. Yani bir kısmını yiyip, bir kısmını bırakma; böyle ucubelikler var. Yani düşman bizi tam yiyip bitirse, ben buna razıyım. Ermeniye

yaptığı gibi bize de yapsa bu da bir çözüm. İngilizlerin sömürgelerine yaptığı gibi bize bir sömürgecilik uygulasa, biz buna da razıyız. Amerika'nın yaptığı yeni sömürgeciliği bize uygulasa, ona da razıyız. Yani anlaşılırlık anlamında söylüyorum. Üzerimizdeki imha farklıdır. Türk vahşiliği, Türk barbarlığı aslında doğru anlaşılmak zorunda. İnsanlıktan çıkarmış bizi. Sizi TC yarattı. Ben kendimi kırk yıldır yaratmaya çalışıyorum, kendi özgürlük çabalarımla. TC kişiyi ne kadar yaratabilir, ne kadar insan yapabilir? Aslında farkında bile değil; böyle insan yapma, yaratma gibi bir derdi yok TC'nin, kemalizmin. Hitler, bir katliam taktiği geliştirdi. Kemalizm herhalde ondan daha tehlikeli. Hitler sonuca gitti kendine göre, kemalizm sonuca da gitmiyor. Herhalde en tehlikelisi de bu. Çünkü yarı yarıya bıraktığı insanlar, o kamplarda kemikleri çıkmış olanlardan daha tehlikeli. Toplumumuzun genel bir kamp durumunu düşünün, Hitler'in kampından daha tehlikeli buluyorum. Kemalizm budur işte. Hitler kesin fark koyuyor ve uyguluyor da. Ama kemalizmde o kadar faşist bir yeteneksizlik var ki, sonuca gitmiyor. Yiyemiyor, yemek için işte yarı ölü olarak yerde bırakıyor, leş gibi kokuşturuyor. Öyle varlıklar var, biliyorsunuz.

Açıkça 'varım' diyen çıksın karşımıza

Geçen gün kedi örneğini de verdim. Aslında her an ağzındasın, fakat yemiyor, oynuyor seninle. Bir insanın her an yenilme psikolojisi içinde kalma durumunu, bir idam mahkumunun sürekli idamı bekleme psikolojisini düşünün; kemalizm budur. İnsan bu psikoloji içinde ne hale gelir! Bunun insan psikolojisi üzerindeki tahribatı için yemez değil mi? Bir yarı-deli insan yaratıyor. Fukara, çaresiz hepsi. Bana göre, o ağulu iğneyi yemiş hepsi. Yarı ölü! Yani tam öldürücü iğne değildir. O çok önemli! O eski tefeciler miydi? Eski usule göre yiyeceği yarı kokuşturarak saklamak. TC Kürdü öyle bir yere koymuştur. Gerçi Türkü de kullanıyor. Ama Kürdü en bayat tarzda, böyle kokuşturuyor; lazım olduğu zaman "senden biraz yerim" diyor. Yılan, kedi vs gibi. Hatta ayı da öyle yapıyor. Yani TC'ninki bir anlamda ayı sömürgeciliği. Bu bir gerçek. Ne yapacağız? Yani eğer biraz anlayış varsa, o kokuşmuş leş, hem de ayının yiyeceği olmaktan kendinizi nasıl çıkartacaksınız? Büyük bir sorun. Ne yapalım, nereye kaçalım şimdi? Nasıl yaşayalım, nasıl ölelim? Bizim insanların kendine sıkça sorduğu bir soru vardır: "Nasıl ölelim?" "Ölümden ölüm beğenme" noktasına getirmiş insanlarımızı. Türkülerde, şarkılarda, aslında ağırlıklı olan şeyler budur.

Şimdi bundan çıkarmanız gereken sonuçlar olmalı. Gerçekten, yaşama gelmek, bir yaşam için biraz ayakta durmak istiyoruz. Sizlerin de böyle bir talebiniz olmalı. Ama bunun için, bunun müthiş gereğine inanmalısınız. Düşmanın ağzında kokuşmuş, yarıcanlısınız. Tam öldürmüyor da. Bırakmış sizi işte. Ama "nasıl yaşam" diyeceksiniz? Kendinizden korkmuyor musunuz, ürkmüyor musunuz? Ben kendimden hem korkuyordum, hem utanıyordum. Ama yaptığım ilk iş, "düşüneceğin kadar düşün, taşınacağın kadar taşın, yapacağın kadar yap." Yıllardır savaşıyorum ben. Dikkat edilirse, neden şu anda düşman benim ilginç bir tanımımı yapmak istiyor ve her gün de yapıyor. Benim çok yönlü değerlendirmemi de yaptılar. Büyük bir psikolojik savaş, yani her gün yüzlerce sayfa yazan bir değerlendirme ki objektif olarak yazılsa bile çok şey ortaya çıkar. Yani bir partili gözüyle değil, bizi de TC'yi de inceleyen birisi gözüyle (tabii objektif tarzda) ağzından kaçırılan av değil mi? Bunu ifade ediyoruz galiba.

Son Güney saldırısına bakın, operasyonların tipik tarzına bakın, diplomasiye bakın. "Avımı kaçırdım, yakalayacağım" deyip çullanıyor. Şimdi, bu bir edebi deyiştir. Tam bir siyasi değerlendirme olamayabilir. Daha da somut ifadeler geliştirebiliriz, sizler için. Ama dediğim gibi, biraz kafanızı açın artık yaşama iddianız varsa.

Ben geçen gün şunu söyledim: "Kaba bir savaşı veriyorsunuz, ama tümüyle yaşamınız düşmanın istediği biçimdedir." Düşman zaten bu noktada şunu söylüyor: "Sizi aldatmış." Neden bunu size söylüyor biliyor musunuz? "Bu adamlar benim adamlarım, sen kandırmışsın" diyor değil mi? Yani düşmana göre, ben sizi kandırmışım. Düşmanın oluşturduğu bir yaşamın içinden çok usta yöntemlerle sizi çektiğim için kandırdım! Zaten sizin böyle ikircikli olmanız, yaşama bir türlü gelmeyişiniz bu nedenledir. Bu, bazı provokatörlerin kitaplarında çok kapsamlı ele alınmış değil mi? "Biz kandırıldık" diyorlar. Bunu zaten çok açık söylüyorlar. "Sen, bizi bizden çaldın." "Yalnız çaresizsiniz, çünkü kandırıldığınız yere tekrar gitseniz, herhalde hiçbir şeyin olmadığı şimdi görülebilir. Sadece ben kandırmakla kalmadım, bazı şeyleri de sanırım öğrettim.

Ama bu, durumu kurtarmıyor tümüyle. Düşmandan sizi kandırarak da olsa çekmem iyi bir adım. Bu benim marifetimdir, ustalığımdır. Halbuki eski yaşam alışkanlıklarınız güçlü. Afyonlamış sizi orada. Zaten yaşatırken bence afyonlaşma yönü çok büyük olan bir yaşam. Kimse afyonlaşmayı yalnız bu içeceklerde aramasın, sigarada aramasın. Bunlardan kırk kat daha tehlikeli anlayışlar var. Ben başka anlam veremiyorum, "neden böyle yaşama gelmiyorlar" diye. Demek ki, büyük bir uyuşturucu etkisi altında olma var ki, siz yaşamı duyamıyorsunuz. Serbest bırakıp sıkı bir denetim olmazsa, bir alışkanlık içinde kendinizi tüketebilirsiniz. Büyük özgür irade, büyük özgürlük arayışını deneyen yok. Açıkça "varım" diyen çıksın karşımıza. Ama tam da bu noktada gerçekten durumu kurtaracak olan tek şey (dikkat edin, bunu büyük tecrübemize dayanarak söylüyorum, bu açığa çıktı); biraz bizim yaşam tutkularımızın güçlü olması gereğidir. Düşmanı büyük duyacaksın. Onun avı olmaktan çıkaracaksın kendini. Bunu anlamak zor değil. Ben size bin örnek de gösterebilirim. Av olduğunuz, düşmanın sizi nasıl kullandığı açık. Bütünüyle sizin gerçeklerinizi hiçe sayarak, kendisi için "eşek"ten daha beter kullanmak istediği açıktır.

Sanırım buna itirazı olan yoktur. Ama bu yetmez. Düşman, düşmandır. Her türlü silahı vardır. İradesi çok keskindir, çok acımasızdır, faşisttir; düzeyi biliyorsunuz. Bunu da herhalde içinizde reddeden olmaz. O zaman eğer tutarlıysanız bir gafil, hatta bir alçak, düşkün değilseniz; peki, iradesi bu kadar keskin olan (çok daha somut bir örnekle dersem daha iyi olacak), ejderha gibi, yılan gibi dilini çıkaran zehir saça saça üzerimize gelen düşmanı iyi tanırsınız. İlk elde ne yaparsınız? Varsa bir taş fırlatırsınız. Ama baktınız vurma imkanınız yok, onun hızını aşan bir hızla kaçarsınız. En makul olan bu değil midir? Peki, sizin tarzınıza, temponuza bakalım. Düşmanınızın böyle olduğunu biliyorsunuz. Böyle dil çıkarıp zehir saçması öldürücüdür; her yakalayışı böyledir.

Özgürlük savaşçısı düşmana yakalanmayan militandır

Peki neden bu karınca adımları? Neden bu kaplumbağa adımları? Bu çelişkiyi siz nasıl izah edeceksiniz? O zaman bu çelişki şu demektir: "Ben kedinin ağzındaki fareyim." Size uyan teori budur. Eğer bu tempoda, bu tarzda, bu yaşam felsefesinde ısrar ederseniz, ben sizi kesinlikle düşmanın elinde bir oyuncak, ayının "ilerde yiyeceğim" diye yarı yarıya kokuşturduğu bir av olarak değerlendiririm. Yok, öyle de olmak istemiyorsanız o zaman düşmanın hızını aşan bir hız, tempo gereklidir. Yaşamda bana, önderlik gerçeğinde hakim olan tempo, tamı tamına budur. Ben düşmanı tanıyorum. Tabii bunun için düşünce gücü gerekli, kurnazlık gerekli. Yollar zikzaklıdır, dolambaçlıdır, inişli-çıkışlıdır. Bu nedenle sağlam ayak gerekli, yürek gerekli, çaba ve enerji gerekli. Tempoyu kendi kendine sağlayamazsın ki, bir hazırlığın olacak, yolları tanıyacaksın, kararlılığın, biraz araç-gereçlerin olacak; düşmanı yanıltacak, en azından arada-sırada taşlar fırlatacaksın, gözüne biraz toprak saçacaksın ki, hızını kesesin. Yine örgütsel hazırlık, yine ideolojik hazırlık da seni güçlendirir. Bu da en azından hızını belirler. Sonuç; özgürlük savaşçısı, olursun. Biliyor musunuz ki, özgürlük savaşçısı; düşmana yakalanmayan savaşçıdır. Cephelerde her gün haberler geliyor. Kontrol altındaki birlikler anında imha oluyor. Anında imha olan, özgürlük savaşçısı değildir. Size açık söyleyeyim; düşman üzerine geldiği, beş metre yaklaştığı halde göremiyorsa, o kişi gafildir, uykudadır, afyonlanmıştır. Özgürlük savaşçısı öyle olmaz.

Şimdi oluruna bıraksak, en değme olanınızın gerçeği budur. Bu tehlikeli. Ben, bunu kabul etmiyorum. Siz, benim sorumluluğum altında diyorsunuz ki, "özgürlük savaşına varım." Ben size tempodan bahsediyorum. "Varım" dediğiniz zaman, diliniz bir kere müthiş konuşacak. Bakın ben ilk bu işe adım attığımda ayağa kalkıp konuşmamı size hatırlatayım. Nefes nefese iki dakika konuşurdum. Herkes can kulağıyla pürdikkat kesilirdi. Bunlar, sıradan köylüler olabilir, üniversite öğrencileri olabilir, hiç fark etmez. Ben, konuşmalarımı hatırlıyorum. Fişek gibi ağzımızdan birkaç söz; işte bir tempo. Sözde tempo, kelime gücünde tempo ve ondan sonra ilişki arayışı. Bu iki sözü söyledikten sonra, nasıl ilişki arayışı içindeydim o günlerde. Yani örgüt arayışı içinde olmak.

Dürüst olun! Madem büyük söz söylediniz, ardından büyük ilişkiyi arayacaksınız. Çünkü düşmana karşı en etkili, iki kelimelik silahı kullandım gelecek üzerine. Çok açık. Hemen yapacağım şey; kendimi biraz hazırlamak. Nedir o da, örgütlemek değil mi? İki kişiden bir güç doğar. Örgütle direnebilirsin. Başka neyle direneceksin? Hepiniz, örgütten kaçıyorsunuz. Peki, şimdi ben nasıl size inanayım? Söz gücünüz yok. Kaçınız burada kalkıp, sağlam iki kelimeyi fişek gibi konuşturabilir? İlişki arayışı kimde var? Hazır birlikler lokum gibi sunuluyor düşmana. Ciltler dolusu değerlendirme yapmışız, ilgilenen yok. Peki, sizin düşmana karşı direnmek istediğinize dair ben kendimi nasıl inandıracağım. Bazı şeyleri anlamalısınız. Ben gerçekten son derece anlaşılır konuşuyorum.

Bir düşmanımız var. Sizi yaşatmaz durumda tutuyor. Kurtulmak istiyorsunuz, evet. O zaman hani bunun temposu, hani bunun hazırlığı! Anlayışı nerede bunun, örgütlenmesi nerede? Olmazsa, ben size ne derim o zaman? En iyileri de ölüme yatanlar? Ölüme yatmakla kendine de, halkına da en büyük kötülüğü hazırlıyorsun. Ölümden başka bir şey düşünmeyen, kesinlikle düşmana teslim olmuştur. Ölüme yatmanın içinde teslimiyet vardır: "Ben yaşamımdan vazgeçmişim, gel beni götür. Ama onurlu bir biçimde yapıyorum, nefes alışverişim vardır, beni öldürürsen leşimi al. Yarı ölü değil de, tam öldürerek leşimi, yani ülkemi, yani halkımı istediğin gibi kullanırsın." Önder ucuz ölüme koşarsa, ölümü kabul ederse bu, "halkımı istediğin gibi kullanabilirsin" anlamına gelir.

Fakat bunun diğer yüzleri de var. Siz neden büyük yaşam savaşçısı olamıyorsunuz? Düşmanı görmüyor, Tehlikesini anlamıyor, ona göre hazırlık yapmıyorsunuz. Diyelim bunu bir kısmınız yaptı. Ama bu yeterli değil. Başka bir şeye daha ihtiyaç var: Düşmanın sizden aldığı, size kaybettirdiği yaşamı anlamak. Yaşam diye size belletileni reddetmek. Kendine göre düşünen düşünemez, çalışamaz, üretemez, güdük kalır. Biraz geri olmaktan çıkmaya çalışacaksınız. Bu, ne anlama geliyor? Düşmanın size layık gördüğü yaşamı reddedip, özgürlüğe göre bir yaşam. Özgürlüğe göre bir yaşamın vatanla bağlantısını; halkçı veya toplumsal olmakla bağlantısını kurduk. İşte örgütle, savaşla bağlantısını kurduk. Ama bu yetmez. Daha da kişinin kendi kendini yeniden yaratmasıyla bağlantısını kurduk.

Sen düşmana karşı şerefli ölümü tercih edemezsin savaşma imkanlarının olduğu koşullarda. Şerefli ölüm; Mazlumların, Hayrilerin, Kemallerindir. O ölüm kabul edilebilir. Ama sağsın, savaşma olanakların var, sen burada ölümü kabul edersen, alçaksın! Affedilmez bir suç işlersin. Düşmanın dayattığı o genel-geçerli yaşam alışkanlıklarını da kabul etsen alçaksın! Çünkü bu yaşam senin değil; bu yaşam savaşa bağlı değil. Bu yaşam ülkeye ve örgüte bağlı değil. Bu yaşamın, fazla özgürlük değeri de yok. Aslında alıştırılmış. Nasıl sigaraya alışılarak veya işte bazı alışkanlıklara dayanılarak yaşanılıyorsa öyle bir olay. Onu da reddetmiyor. Reddedip, yerine ona göre bir yaşam diyorsan, bu konuda da tutarlıysan, amansız yurtseverlik, amansız halkçılık, amansız örgütçülük ve amansız eylemcilik sende birleşti mi bomba gibi sürekli patlayan bir silahsın.

İnsan en büyük bombadır, atomdan daha etkili bir bombadır. Önderlik gerçeği budur. Böyle yaparsanız veya böyle olmaya çalıştığınızda sizin önünüzü kesecek bir talihsizlik olmazsa (tabii insanın fiziki sınırları vardır, onların dahilinde bulundukça), düşmanı yenmemek düşünülemez. Eğer bu çok açık olanı temsil edemezseniz, kişiliğinizin oluşumu bu temelde olmazsa, ben ne yapacağım! "Ölsün; bu Allah'ın serserisi nereye geziyor burada" diyeceğim. Başlarken söze, bunu söylemiştim değil mi? Kim bunlar! Yüksünüz. Mesela ağırlık mısınız desem! Düşmandan daha fazla böyle bir ağırlık teşkil ediyorsunuz, zorluk çıkarıyorsunuz dediğimde, bu iki temel hususta kendinizi yeniden yaratamazsanız, böylesiniz.

Peki, anlattıklarımızın sosyalizmle ne ilişkisi var?

Özgür insanı (özgür toplumla bağlantılı) yaratmak, özgür toplumu, özgürlük savaşımı ile kazanmak. Bu, bunun ideolojisi oluyor. Bize de çok gerekli olan özgür yaşam olduğuna göre herhalde sosyalizm bize en gerekli ideoloji olur.

Ama dikkat edersek, biz burada sınıf mücadelesine daha girmedik. PKK'de gerçekleşen sosyalizme de girmedik. Fakat hemen söylenebilecek olan şudur: Biz yaşamı sosyalizmle tanıyabileceğimiz gibi, yaşamın savaşımını da ancak sosyalizmle sağlayabiliriz. Bu kadar toplum olmaktan alıkonulmuş bir halk gerçekliğinde toplumsallığı en çok çağrıştıran ideoloji sosyalizm olduğuna göre, sosyalizmde çare aranacaktır. Yine bireyin köleliği bu kadar derinleştiğine göre,

“Dikkat ederseniz, bizim sosyalizm anlayışımız çok kapsamlıdır. Ölüme karşı yaşam ideolojisi, en tehlikeli köleciliğe karşı özgürlük ideolojisi, hatta yaşama gelmemeye karşı yaşama gelme ideolojisi, her türlü uyuşturucu etkiye karşı canlandırıcı ideolojidir. Tanımı bu kadar kapsamlıdır. Böyle tanımlarken ve kendi gerçekliğimize uygularken mücadelesi de özellikle PKK somutunda çok amansız olmak zorunda.”

çareyi özgürlük bilimi olan sosyalizmde arayacaksınız. Dolayısıyla da sosyalizme olan ihtiyaç bu denli kesindir. Yani herhangi bir seçiş değildir bizim sosyalizmi tercih edişimiz. Toplumsal gerçekliğimize, köleliğimize göre en kurtarıcı insanlık ideolojisi olarak anlaşılmalı. Bu kadar kapsamlı buluyoruz.

Dikkat ederseniz, bizim sosyalizm anlayışımız çok kapsamlıdır. Ölüme karşı yaşam ideolojisi, en tehlikeli köleciliğe karşı özgürlük ideolojisi, hatta yaşama gelmemeye karşı yaşama gelme ideolojisi, her türlü uyuşturucu etkiye karşı canlandırıcı ideolojidir. Tanımı bu kadar kapsamlıdır. Böyle tanımlarken ve kendi gerçekliğimize uygularken mücadelesi de özellikle PKK somutunda çok amansız olmak zorunda. Çünkü PKK’de gerçekleşen sosyalizm (asıl sosyalizm) aslında düşmanı, Türk kapitalizmini veya kemalizmi, faşizmin en tehlikeli ve en gerici biçimi olarak değerlendirir. O en tehlikeli, en gerici, en şovenist ve en şiddete dayanan biçiminin, bizim toplumsal gerçekliğimize dayattığı (demin söylediğimiz) ayı’nın sömürgeciliğidir; yine kedinin fareye uyguladığı sömürgeciliktir. Böyle bir kapitalizm var. Sosyalizm tanımımızı bir de bu biçimde derinleştirmeliyiz.

Öte yandan diğer tüm ideolojiler, din ve çeşitli burjuva ekoller bizim insan gerçeğimize uygulandığında o kadar kötürüm, sonuçsuz bir duruma yol açmışlar, tanımlanamaz hale getirmişlerdir ki, yeni insan tanımı, özgür insan tanımı, ancak PKK’de gerçekleşen bir sosyalizmle yapılabilir. Yani başka hiçbir ideoloji gerçekliğimizin tanımlamasını yapamıyor, durumu kurtarmıyor. Sosyalizm bu nedenle toplumsallaşmak için tek seçenek oluyor. Özellikle PKK’de gerçekleşen ifadesi budur. Hani Castro’nun kullandığı bir söz var; “Ya sosyalizm ya ölüm” veya “Ya sosyalizm ya okyanusun dibine batan Küba!” Bizim için daha fazla böyledir. Ya sosyalizm ya hiçbir şey! Küba okyanusun dibine batabilir ama bizim böyle dibine batacak bir okyanusumuz da yok. Velvel deresi desek, Cehennem deresi desek belki! Demek ki, sosyalizm ideolojisinin benimsenmesini, bizim yaşamımızla bağlantısını böyle değerlendireceksiniz. Tabii PKK’de gerçekleşen sosyalizm, parti içinde sosyalizm mücadelesi deyince, işler daha da büyük bir anlam ifade eder.

Sosyalizm en temel yaşam dersimizdir

Ben buna salt bir sınıf mücadelesi de demeyeceğim. PKK’deki sınıf mücadelesi veya genelde parti içinde nasıl geliştirilmesi gerektiğini, zaten evrensel çapta bir sorun olarak değerlendirmeliyiz. Bunu biraz değerlendirdik. Bu reel sosyalist deneyimlerin başarısız olmasının en temel nedeni; bu sosyalizme yol açan partilerin kendi içlerinde sınıf mücadelesini sürekli ve yaratıcı kılamamalarıdır. En temel neden budur. Yani yenilgili partiler, kendi içinde sosyalizmi yürütmemeleri, mücadeleyi durdurmaları, eski sınıf özelliklerine ardına kadar kapıyı açık bırakmaları, sonuçta devlet kursalar da, neredeyse komünizmin eşiğine getirdiklerini söyleseler de, toplumu en çarpık bir kapitalizme teslim etmekten kurtulamadılar.

Sovyet deneyimi bunu çok açıkça ortaya koymuştur. Bu anlamda PKK’nin en önemli katkısı; içinde sınıf mücadelesini, hatta ondan da öteye insani mücadeleyi en kapsamlı hale getirmekle kendini geliştirebildiğidir. Reel sosyalizmin hastalıklarına düşmediği gibi bilimsel sosyalizmi çok daha ağır ve tehlikeli olan kendi toplumsal koşullarına uygulamasını ve kendi içindeki mücadeleyi başarıyla yürüterek, bugüne kadar gelişmesini başarmıştır. Bu sosyalizme en önemli katkımız oluyor. Yani parti içinde bir sosyal gerçekliği çözmeyi, ulusal gerçekliği çözmeyi, sınıfsal, sosyal, ulusal mücadeleyi dallayıp budaklandırmayı, hatta kişi için de savaşımı çok kapsamlı yürütmeyi ilk defa PKK deniyor.

Dünyada hiçbir parti, bu kadar kendi içinde mücadele yürütmüyor. Bu yüzden diğer bir parti devlet bile kursa kaybediyor. Ama PKK en kaybedilmiş toplum içinde sosyalizmin en yaratıcı bir uygulanmasını esas aldığı ve kendi içinde de sürekli sistemli hale getirdiği için bugün (belki de yarın) evrensel çapta örnek teşkil edebilecek bir partiye ulaşıyor, dönüşüyor. Her şey bitmiş değil burada. “PKK’nin bir özgürlüğü var. Savaşı yaratıcı temelde günlük olarak sürdürüyor. Eğer yarın “PKK’nin başında en büyük tehlike nedir” diye sorulursa, bu ne düşmandır, ne de dıştaki şu veya bu dayatmadır. Kendi içindeki bu mücadeleyi durdurdu mu, mücadelenin doğru yönetimini, özellikle doğru sosyalist yönetimini götüremedi mi, bu parti yenilir. Ama doğru götürdü mü, yenilmez. Tek başarılı yol budur. Bu bir kişide ve komitede sağlandığında partiyi zafere de yürütür, sonrasını da getirir. Ama kesintiye uğrattı mı, kişinin kendisinde tıkandı mı, merkez komitede, politik büroda veya bütün parti kadrolarında tıkandı mı, devlet de kursa, bu devlet, hiç ummadığı bir biçimde, bir zamanda elinden kayar ve en tersinden bir araca dönüşerek karşısına dikilir.

PKK’de gerçekleşen sosyalizmi böyle anlamak gerekiyor. Ben burada reel sosyalizm denemelerinin tarihçesini anlatmayacağım. Yine PKK’de gerçekleşen sosyalizmin de tarihçesini anlatmayacağım. İlgili derslerde bu anlatıldı, daha da anlatılır. Ama tanım düzeyinde, PKK’yi sosyalizm açısından tanımak için söylüyorum. Biz, insanları PKK’nin içine çekmekle, önce “insansın, özgür yaşama geleceksin” yargısını egemen kılıyoruz. İkincisi “insan olmanın gereklerini, özgür yaşamın gereklerini, yani savaşımını vereceksin” diyoruz. “Bunun gereğine inanıp savaşımı vermedin mi insan da olamazsın, özgür de olamazsın.” PKK’de gerçekleşen sosyalizmin biricik tanımı bir kelime ile budur ve bu esastır. Bunu esas almayan PKK’de yol alamaz, mücadeleyi geliştiremez, hiçbir başarıya da ulaşamaz.

Yalnız bu, PKK için mi böyle? Hayır! PKK olmadı mı zaten bu toplum çözülmüştür, kaos halindedir. Diğer örgütlerin durumu belli, en güçlü kapitalist-emperyalist devlet bile tanımlayamıyor Kürdü. Dolayısıyla politika oluşturamıyor ABD şu veya bu ilgili devlet. Neden? Çünkü kapitalist ideolojilere ve dini ideolojilere göre Kürdü-Kürdistan’ı tanımlamak ve politika oluşturmak mümkün değil. Ancak toplumu bilimsel olarak ifade etmede en iddialı ve insanı yüceleştirmekte en kararlı olan veya öyle bir amaca sahip olan sosyalizm bunu sağlayabilir. Bu da ancak, PKK temelinde, biçiminde bir sosyalist uygulamayı kendi somutumuza uygularsak sağlanabilir. Yapılmak istenilen, biraz da kanıtlanan ve kesinleşen gerçek budur.

Düşünmeyi bileceksiniz, “neden sosyalizm, nasıl bir sosyalizm PKK’de nasıl gerçekleşti sosyalizm?” En temel dersimiz budur. Bu dersleri bilmeden, böyle gerillaymış bilmem hareketli savaşmış, bilmem şöyle üst yönetimmiş, önderlikmiş, komutanlıkmış anlayamazsınız, daha da ötesi büyük yanlışlıklar yaparsınız.

Tekrar vurguluyorum: Yaşam isteğinize biz gerçeklik kazandırıyoruz. Büyük saygı duymakla kalmıyoruz, adeta yoktan var ediyoruz. Ama sizin de bazı temel kavramlara artık ilgi göstermeniz gerekiyor. Bunu kendinize uygulama gücünü göstermeniz gerekir. Sadece anlatarak değil. Bakın en eski ve en dürüst arkadaşımızdır ama iki çizgi arasında dolaşmış. Bir ucuz ölüm anlayışı ve fırsat buldu mu sahte yaşam kaçamakları. Doğru yola çok acımasız bir süreçten sonra geliyor. Başını bin defa duvarlara vurduktan sonra gelebiliyor. Gerçek bu kadar karşımızdayken, o zaman sizin de gerçekten kendinize ne kaçamak yaparak, ne de ölüme gelerek (ki deney-tecrübe, önderlik budur), sağlanan gelişmeyi kendinize mal etmeniz, bunun gücünü göstermeniz gerekir. Başka türlü sosyalizm iddiası, kesinlikle yalandır. Bu temelde yaşama gelmezseniz, ideolojik gücü göstermezseniz, iradeyi ortaya koymazsanız birer yalancısınız, sahtekarsınız; yani ölürsünüz ve sizinle yaşam geliştirilmez. Beyinsizsiniz, bir hainsiniz, bir ajansınız. Bunlarla da yaşama gelinmez. Objektif-subjektif olması hiç önemli değil.

Demek ki sosyalizm dersi, öyle sıradan değil, temel yaşam dersimizdir. Bunun PKK’lileşmesi ve PKK’de gerçekleşmesi, bizim için yaratılışın, dirilişin ta kendisi oluyor. Bunu ciddiyet ve kesinlikle böyle ele alırsanız, sosyalizme inanışınız, PKK’de gerçekleşen sosyalizme katılmanız ve onunla yaşamın yoluna girmeniz ve biraz savaşmanız mümkündür, derim. Başka türlü (ısrarla da vurguluyorum) ne ucuz ölümlere yatarak, ne de her türlü sahte bir yaşamın sapını tutarak, beni de, kendinizi de aldatmayın.

İşler zor. Biz yaşam kavgasını veriyoruz. Hem de nasıl bir düşmana karşı olduğu açık. Yaşamak isteyen sen değil misin? Onun savaşımını göze al, onun ideolojik biçimini onun örgütsel biçimini, onun düşman tanımını, onun dost tanımını esas al. Onun ciddiyetini, onun ağır başlılığını, onun her düzeydeki hazırlığını esas al. Neden yapmıyorsun? Neden sahteliğe doğru gidiyorsun? Neden böyle saptırıyorsun? Neden birçok şeyi görmezlikten geliyorsun? Neden gereklerini kendi kişiliğinde yerine getirmiyorsun? Böyle yaparsan, sadece bir oportünist demeyeceğim, kocaman sahtekar değilsin de nesin? Tabii, önderlik gerçeği, böyle bir anlayışın büyük bir savaşçısı olduğu için, böyle bir sosyalizmin kavgasını büyük verdiği için bunu iyi tanır. Kendi partisini de tanır, kendi savaşını da tanır. Çünkü kırk yıldır, her gün bin defa deneyip yürüttüğü bir savaş var. Nasıl tanımayacak, nasıl kendinizi gözden gizleyeceksiniz? Nasıl kendinizi ucuz yaşatacaksınız veya ölüme çekeceksiniz? Bu nasıl kabul edilir? Böyle bir sosyalist önderlik, kesinlikle bu durumlara düşmeye ne fırsat verir, ne kabul eder. Amansızca bunun karşısındadır. PKK’de gerçekleşen sosyalizm budur.

Emperyalizm bugün (ki ABD kapitalizmin en iddialı temsilcisidir) PKK önderliği için “acımasız”, bilmem şöyle “zalim” demesi bir gerçeği ifade ediyor. Kapitalizm acımasızlığını, zalimliğini yavuz hırsız misali tersyüz ederek, dünya halklarının uyanmaması için, günümüz sosyalizminin tekrar insanlığa mal olmaması için, büyük bir hünerle, sahtekarlıkla amansız üzerimize gelerek kapatmak istiyor. Bize bu kadar yüklenmenin altında, PKK’nin kesin sosyalist niteliğinin bu biçimde gelişim göstermesi vardır. Yoksa Türk barbarlığını çok sevdiği için değil. Türk faşizmine onlar da fazla ilgi duymuyorlar. Ama PKK’deki sosyalizmden daha çok korktukları için bize karşıdırlar. Sosyalizme karşı savaşta en çok usta olan Almanya’nın çok üzerimize gelişinin de en temel nedeni, Türk barbarlığını, yönetimini çok sevdiği için değil, PKK’nin sosyalizmini kendisi için çok tehlikeli bulduğu içindir. Bunlar da oldukça kanıtlanmıştır.

Demek ki, PKK’de gerçekleşen sosyalizmin evrensel ve enternasyonal ölçülerde de çok önemli bir yeri vardır. Sosyalizm ulusal-toplumsal gerçekliğimiz için zaten tek diriltici ideolojidir. Uluslararası alanı etkilemesi anlamında, kapitalizmin karşısında kendisi için gördüğü en büyük tehlikedir. Dolayısıyla yurtseverliği de, enternasyonalizmi de başarı temelinde yürüyen en iddialı örgüttür, partidir.

Zaferi kazanan sosyalist militandır

Bu sosyalizm dersini böyle tanımlamak gerekiyor. Ben bütünüyle sosyalizm nedir, tarihsel gelişimi nedir, PKK’deki gelişimi nedir, tarihçesi nedir? Bunlara değinmeyeceğim, ama çok gerekli olan bir tanımı yapacağım. Bu, esas alınırsa diğer anlatımlar belli bir anlam ifade eder. Tabii bu da tüm çalışmalarda esas olduğu için, sosyalizmin ideolojik kılavuzluğu, politikanın da, silahlı savaşım çizgisinin de esası olduğu için ve bu temelde sağlam döşediği için gelişme kaydeder. Sosyalist ideolojiyi kendisine çok iyi özümseten, partide bunu uygulatan birisi, mükemmel bir politikacıdır, mükemmel bir askerdir ve her sorunu çözer, her hazırlığı da yapar. İdeolojik temelinizi böyle güçlendirin, (öyle çok da demiyorum) bir elin parmak sayısı kadar çıkarın bunu içinizden, o zaman, zaferin en temel gereksinimi karşılanmıştır, derim. Gerisi bir teknik düzenlemedir, niceliksel büyümedir, zamanlamadır.

Eğer gücünüz varsa tabii, böyle bir sosyalist olmaya, onun kavgasını sürekli yürütmeye, zafere ulaşırsınız. Bunu dıştalayanlar, “ideolojisi olmayan askerlikten iyi anlarmış” anlayışıyla hareket edenler çok çıktı. Sosyalist temeli olmayanın askerlikten anlaması şurada kalsın, hiçbir şey anlamayanın tekidir o. En tehlikeli tutum-davranış bu kişilikten gelir, dersek daha doğru olur. Politikadan anlamaz ama pratikten anlıyor, teoriden (dolayısıyla ideolojiden) anlamaz ama savaştan iyi anlıyor! Hemen bu noktada benim aklıma “katır” geliyor. Biliyor musunuz, katır dağda iyi yürür, ama katır sadece katırdır. Reşo (bir katır) vardı kahraman ilan edildi. Türk genelkurmayı, ancak bu kadar olur. İdeolojisiz, politikasız gerillacılık olmaz.

Demek ki, genelde ideolojik, düşünsel zeminin çok gerekli olduğuna inanacağız, özellikle PKK’de gerçekleşen sosyalizmin ne anlama geldiğini çok iyi bileceğiz. Bunu anladıktan sonra, parti içi mücadeleyi de çok iyi anlayacağız. Kesinlikle parti içinde sosyalizm mücadelesi müthiş yürütülmek durumunda. Bu da yürütüldü mü, pratik görevler, askeri görevler sadece bir nicelik ve zamanlama işi olur, tam başarıya gitmesi için. Böyle önderlik gerçeğini yakalamış bir militan hiçbir siyasi ve askeri sorunda çözümsüz kalamaz ve engel de tanımaz. Büyük politik, askeri ustadır, büyük bir taktisyendir. Beş kişi ile beş bin düşmanı yerle bir edebilir. Çünkü büyük taktisyendir, becerir o; politikayı, diplomasiyi kesin başarı temelinde yürütür. Yeter ki böyle sosyalist bir militan olsun; hangi soruna el atarsa atsın çözer. Zafer istiyorsanız, öncelikle böyle bir sosyalist anlayışın sahibi olacaksınız. Bunun duyum gücü, bunun düşünce gücü, bunun irade gücü, bunun her türlü teknik, eğitim, tedbir, sağlık gücü, fiziki gücü vb. hepsi birbiriyle bağlantılıdır. Kendinde birleştirdin mi, eğer bir talihsizlik olmazsa, her zaman söylediğim gibi, gökten bir taş başına düşmezse, iraden dahilinde olmayan bir şey gelip önünü kesmezse, senin muhtaç olduğun tek şey nefes alıp- vermektir. Bunu sürdürdükçe, başarı üstüne başarı kazanırsın. Benim, sosyalist ideolojiyi kendime mal etmem veya bu temelde PKK’lileştirmekten anladığım budur. Ve şimdiye kadar, başarılan da bu temeldedir. Hiç kimse iddia etmemelidir, “aslında şöyle pratik yaptık da, şöyle bilmem çalışma yaptık da, PKK işte böyle gelişti.” Tüm bunlar kesinlikle doğru değil ve sanıldığından daha fazla kaybetmeye yol açmışlardır. Bugüne kadarki kazanımların en temel nedeni, sosyalist ideolojinin PKK içinde böyle bir başlangıçla başlatılıp, günümüze kadar büyük bir ısrarla, büyük bir mücadeleyle sürdürülmesidir. İnsanı yaratmaktan tutalım bir örgütü, giderek bir toplumu yaratmaya kadar; önderliği yaratmaktan tutalım savaşmayı yaratmaya kadar, böyle bir aydınlatma, onun her türlü propaganda, örgütsel çabaları olduğu için, günü gününe, hem de hemen her somut durumda ona göre bir çalışma tarzı, temposu tutturulduğu için, buna bir kişilik, üslup egemen kılındığı için, bu önemli başarıya ulaşılmıştır. Bunun dışında da bir başarı yolu yoktur.

Bizim toplum gerçekliğimiz söz konusu olduğunda, bu tek çaredir, gerisi tehlikeli kaybetme nedenidir. Başka ideolojik doğrultulara da girmek zaten kendiliğinden bitmektir. Kanıtlanan en temel gerçeklik budur. Varsa iddianız, hala savaşmakta kararlıysanız ve bazı önemli başarılara da ulaşmak istiyorsanız, PKK’de gerçekleşen sosyalizmi tüm yönleriyle bir kez daha doğru kavramalısınız. Bunu kendi kişiliğinize özümsetmelisiniz. Mümkünse parti içinde bunun savaşımını sürekli ve yaratıcı vermeliyiz. Bu sağlandığında gerisi kesin başarılı gelişmedir!

15 Nisan 1995

ÖZGÜR İNSANDAN ÖZGÜR TOPLUMA

4 Nisan Önder Apo'nun doğuşu Kürtler açısından olduğu kadar tüm insanlık açısından da yeniden özgür bir doğuşu ifade etmektedir. Bu doğuş Önderliğin Kürtler için yarattığı ve insanlığa kattığı değerlerde anlam bulmaktadır. Düşünün Kürdistan öyle bir ülkedir ki, insanlık varlığını onda bulmuş, cennet onda bedenleşmiş. Tarihsel süreç içerisinde herkes ona sahip olmak için en gözü kara savaşları (bugüne kadar) göze almıştır. Ancak arzulanan bu güzellikler son yüzyıllarda halkı ile birlikte hor görülmüş ve tarihten silinmek istenmiştir.

Kürt halkı, TC egemenliğinin kültürel soykırım, asimile politikaları ile kendisi olmaktan çıkarılarak yok oluş gerçekleştirilmek istenmiştir. 20. yüzyılda yaşam, Kürtler açısından bir kabusa dönmüştür. Kürtlerin kendileri de yok olmakla sonuçlanan kadere razı gelmişlerdir. Çünkü tüm özgürlük direnişleri kanla bastırılmış, Kürtlük yasak bir olgu haline gelmişti. Kürtler dışında tüm dünya bu yasağı desteklemiş, ellerinden geleni arkalarına koymamışlardı. Yasaklanmış, yalnız bırakılmış bir ülkenin halkı bu gerçekliği kabullendiği bir dönemde Önder Apo'nun çıkışı, Kürtleri yaşanan kabustan kurtarmıştır.

Önder Apo'nun Kürtleri özgürlüğe açılan mücadele yolunda, diriltmesi, ilerletmesi, Önderlik ve Kürt halkı arasında bütünleşmiş bir anlam gerçekliğinin oluşmasına yol açmıştır. Bir halk bir bireyde, bir birey tarihte anlama kavuşmuştur. Bu gerçeklik kendiliğinden gelişmemiştir. Bunu yaratan koşullar ve nedenler vardır. Halk olarak Kürtlerin son yüzyılda yaşadıklarına baktığımızda bu daha iyi anlaşılır. Kürt toplumsallığının parçalandığı, çılgınca kendinden bir kaçışın yaşandığı bir dönemde Urfa'nın kadim toprakları halk için birinci Önderliksel doğuşa analık etmiştir. Önder Apo daha çocukken, yüreği ve beyni ile binyılların gelenekselleşmiş geriliklerine meydan okuyacak kadar büyük ve cesaretlidir. İlk isyanını 7 yaşında aileye karşı geliştiriyor. Parçalanmış, özgürlüğe hizmet etmeyen toplum ilişkilerini anne, baba ve tüm köy toplumunu karşısına alarak, var olan teslimiyetçi realiteye karşı mücadele, yeni bir toplumsallığı geliştirme çabası keskindir.

Hiçbir zaman vazgeçmeyeceği özgürlük ilkelerini çocukluğunda geliştirmiştir. Bunu "çocukluk hayallerime hiçbir zaman ihanet etmedim" sözleri ile ifadelendirmektedir. Bu isyan, cinsiyetçi toplumun geleneksel, teslimiyetçi zihniyetinden dolayı ilk başlarda toplum tarafından anlaşılmamıştır. Ancak kendi tarihi boyunca özgürlük arayışında ısrar etmiş, Kürtler ve insanlık için zamana bahşettiği büyük tarihsel gelişmeler ile bu geri zihniyet aşılmıştır.

Önderliğin üniversite yıllarında devrimci düşüncelerle tanışması, onun önünde yeni bir yol açmıştır. Kürt halkında derinleşen asimilasyon ve soykırım politikalarının her geçen gün sonuç alması, devrimci mücadelede ısrarlı bir yürüyüşü zorunlu kılmıştır. Kendi gerçeğinden kaçışın onursuzluk olduğunun derin bilinci ile özgür insan olma, her gün varlığı soykırım ve işkencelerde bitirilen halkın öncüsü olma, bu halkı kendi hakikatine, özgürlüğüne kavuşturmayı kendisi için tarihi bir görev bilmiştir. Bu nedenle Reber Apo bir grup önder kadro ile o dönem koşullarında çılgınlık olarak değerlendirilen bir örgütlenmeyi, Kürdistan kurtuluş devrimini gerçekleştirecek olan PKK'yi kurmuştur.

Güçlü özgürlük inancı ve umudundan başka bir şeyi olmayan bu yürekli devrimciler tarihte iz bırakacaklardı. Çünkü Önder Apo iki elin parmak sayısını aşmayacak kadar küçük olan bu grupla bir nehrin coşkulu akışında milyonların özgürlük denizinde varlık kazanmasına yol açacak ikinci bir doğuşu gerçekleştirecektir. Önder Apo çoğu zaman ifadelendirdiği gibi iğne ile kuyu kazarcasına PKK ve onun amansız mücadelesi ile Kürt halkı için özgürlük değerlerini yaratmıştır. Kendi gerçekliğinden, kültüründen, varlığından kaçan, kaderine razı gelen bir gerçeklikten özgürlükte ısrar eden, savaşan, militan bir halk gerçekliği ortaya çıkartmıştır. Rêber Apo ulusal diriliş devrimi ile Kürtleri tarihsel özü ile buluşturarak, özgürlükte ısrar eden militan kişiliği, kültür ve ahlakı canlandırmıştır. Parçalanan toplumsallıktan kendini kurtararak örgütlenen parti, gerilla savaşı ile Kürt ulusal birliğini ruhta, düşüncede tüm sınırları yıkarak Kürdistan ve dünya da özgürleşen Kürt toplumsallığına tüm kapılarını açmıştır.

Yeni özgür Kürtlüğün doğuşu, özgürleşen kadınla birlikte gerçekleşmiştir. Özgür toplumun özgürleşen kadın gerçeğinden yaratılacağı felsefesi ve mücadelesi ile tarihte tüm benliği, belleği silinen, ruhsal, beyinsel, fiziksel anlamda köleleştirilen kadından özgürleşen, tanrıçalaşan kadın gerçekliği Saralar, Beritanlar, Zilanlar ve nice özgür kadın gerçeğinin mücadelesi ile yaratılmıştır. Kürt halkı için gerçekleştirdiği peş peşe devrimden sonra tüm Kürtlerin Önder Apo'da kendilerini bularak büyük bir sahiplenmeyi, izinde yürümeyi varlıklarının temel gerekçesi yapmaları, evrensel bir hakikati ifade eder. Bin yıllardır özgürlüğe hasret bir halka özgürlük yolunu gösteren, özgürlüğün tohumlarını, Kürdistan topraklarında eken bir Önderden vazgeçilmeyeceği anlaşılırdır.

Ancak Kürdistan üzerinde bu kadar hain emelleri olan hegemonik güçler bu gelişmeleri hiçbir zaman benimsememişlerdir. Ortadoğu üzerindeki amaçlarını gerçekleştirmek için Önderliğimize saldırılarını süreklileştirmişlerdir. Bu hain komployla, insanlığın ahlaki değerlerine sığmayan, Mezopotamya kültüründe olmayan dostluğa ihaneti ile Önderliğimiz esir alınmıştır. Sorunu yaratan ve süreklileştiren Avrupa Önderliğimize "gelin Kürt sorununu çözelim" diye davet ettikten sonra arkasından da ihanet ederek esaretini gerçekleştirdiler. Yapılanın insanlığın manevi değerleri ile bağdaşan bir yanı yoktu. Çünkü kapitalist modernitenin çıkar hesaplarının, oyunlarının faturası bir halka çıkartılmak isteniyordu. Önder Apo bu yaşanılanlara rağmen içinde yaşadığı sistemi ve onun sorun yaratan karakterini çözme, ona karşı bir çözüm arayışını geliştirmiştir. Hem tarih, sistem, evren, doğa vb birçok konuda derin yoğunlaşmayı yaşayarak düşüncede rafine düzeyi yakalayarak başta Kürtler olmak üzere tüm Ortadoğu ve tüm insanlık için yeni düşünceler geliştirmiştir. Özellikle kapitalist modernitenin komplocu ikiyüzlülerinin, her fırsat bulduklarında yeni hamlelerle komplodan sonuç almak için geliştirdikleri hamlelere karşı, bir insanın hayal bile edemeyeceği kadar ağır tecrit koşullarında büyük bir direniş ve yoğunlaşmayı gerçekleştirmiştir. Gerçekleşen bu yeni süreci yeni bir Önderliksel doğuşa hazırlamıştır.

Önder Apo İmralı süreci ile tüm mücadele süreçleri boyunca yaşanan yetersizlikler üzerinde yoğunlaştı. Kürt özgürlük mücadelesinin devlet eksenli çözüm stratejilerinin analizini yaptı. Yaşanan tüm doğa ve toplum sorunlarının devletli uygarlığı gelişimi ve onun zihniyetinden kaynaklandığını ortaya koydu. Devletin özgürlük ve demokrasi getirmediği gibi tersi bir pozisyonu olduğunu tarihsel olarak ortaya koydu. Bu nedenle Kürt sorunun çözümünde yaşanan tıkanmanın özeleştirisini demokratik ulus çözümü ile çağın karakterine uygun bir özgürlük anlayışını geliştirerek vermiştir. "Hiyerarşik devletçi sınıf uygarlığından kopmak en büyük özeleştiridir. Bunu başaracağıma inanıyorum. İnsanlığın çocukluğuna, emekçilerin, halkların unutturulmuş tarihine, kadınların, çocukların ve ihtiyarların ütopyalarındaki özgür eşit dünyalarına katılmayı, başarıyı orada sağlamayı daha çok istiyorum." Düşüncede büyük bir adım atarak zihniyet devrimini gerçekleştirdi. Sadece Kürt halkı için değil, tüm insanlık için geçerli ve uygulanmasının modernitenin devasalaştırdığı sorunlara çözüm olacak yeni bir paradigma geliştirdi. Böylece demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması ile üçüncü Önderliksel doğuş gerçekleştirildi.

Bu yeni paradigma ile mücadele stratejisinin değişmesi temelinde PKK'de yeniden bir yapılanma ve genişlemeye gidildi. KCK sistemi ile demokratik ulus modelinin demokratik yapısı geliştirildi. Bu şekli ile tüm dünyada yaşanan ulus devlet krizi ve onun kanserolojik sorunlarının aşılması için demokratik ulus seçeneği tüm insanlık için bir kurtuluş umudu yaratmıştır.

Önder Apo'nun İmralı süreci ile gerçekleştirdiği üçüncü Önderliksel doğuş, onun perspektifi tüm insanlık için hayati bir önem taşımaktadır. Bu anlamıyla Önder Apo'nun evrenselleşen ideolojisi ile evrensel bir kişilik, tarihi bir kişiliğe ulaşmış bulunmaktadır. Kürtler Önder Apo'yu kendileri için varlık gerekçesi olduğunu her fırsatta dile getirmiş ve bunun aktif militan fedai duruşunu sergilemişlerdir. Bugün Türkiye ve dünyada birçok kesimin bu gerçeği fark ettiği ve kabullendiği Kürt sorununun çözümü için Önderlikle diyalog görüşmeleri bu gerçeği ifade etmektedir.

Önder Apo'nun evren, doğa, tüm genel bilimlere ilişkin görüşleri evrenseldir. Dünya insanlığına kattığı, katacağı çok değerli, tarihi düşünceler geliştirdi. Ahlaki ve bilimsel kişiliği olan herkes bu gerçeği itiraf etmektedir. O nedenle Önder Apo'nun özgürlüğü, tüm Kürtler ve demokratik insanlığın tarihi bir görevidir. Çünkü Önder Apo'ya sahip çıkmak insanlığa sahip çıkmak, tüm doğa değerlerine sahip çıkmak, hakka ve adalete sahip çıkmaktır. Önder Apo'ya sahip çıkmak, demokratik modernitenin tüm değerlerine sahip çıkmak demektir. Bunun için de başka bir dünya mümkün. O da tüm insanlığın, doğanın barış ve refah içindeki birlikteliğini yaratma mücadelesi veren insanlara karşı görevlerimizi yerine getirmekle başlar. O zaman yeni ve yaşanacak bir dünya için bir adım daha atılmış olacaktır.